

Juni 2015

40

Valentine Mahieu
Isabelle Ravier
Charlotte Vanneste

Naar een beeld van de gegevens aangaande geregistreeerde jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Eindrapport

Promotoren
Isabelle Ravier
Charlotte Vanneste

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Brussels
Observatorium voor Preventie en Veiligheid

OBSERVATOIRE BRUXELLOIS POUR LA PRÉVENTION ET LA SÉCURITÉ
BRUSSELS OBSERVATORIUM VOOR PREVENTIE EN VEILIGHEID
RÉGION DE BRUXELLES-CAPITALE - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Direction opérationnelle de criminologie

Operationele directie criminologie

Nationaal Instituut voor criminalistiek en criminologie

Institut National de criminalistique et de criminologie

Dankwoord

Dit onderzoeksrapport was niet mogelijk geweest zonder de waardevolle medewerking van de statistisch analisten van het College van procureurs-generaal, die we hierbij bijzonder willen bedanken. Enerzijds hebben ze belangrijke inspanningen geleverd om ons de gevraagde gegevensextracties te bezorgen en zich beschikbaar te houden. Anderzijds hebben ze bij de zorgvuldige, integrale nalezing van het voorlopige rapport een reeks erg waardevolle opmerkingen en suggesties geformuleerd in het kader van de follow-up van het project. We willen ook de aandacht vestigen op de hulp die het Bureau voor PCS van de politie heeft verleend, ondanks de beperkingen waaraan ze onderworpen waren. We danken eveneens het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, dat zijn waardevolle medewerking aan het project verleende en snel antwoordde op onze verzoeken om contextuele gegevens.

Verder willen we alle actoren bedanken die we hebben gecontacteerd en/of ontmoet en die hun medewerking hebben verleend aan het project onder de vorm van nuttige informatie.

Tot slot gaat onze dank naar de leden van het begeleidingscomité van dit onderzoek. Zij hebben immers hun steentje bijgedragen aan de reflecties en de oriëntatie van het project dankzij de nuttige uitwisselingen tijdens de verschillende ontmoetingen en de aandachtige, constructieve nalezing van het voorlopige rapport.

We danken eveneens ons partnerteam van de VUB, dat het rapport een laatste keer aandachtig heeft gelezen en de nalezing van de Nederlandse vertaling op zich heeft genomen.

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid
--

Dit document is een vertaling van het originele franstalig rapport.

Lijst met afkortingen

APL : Administration des Pouvoirs Locaux	BPB: Bestuur Plaatselijke Besturen
BHV : Bruxelles-Hal-Vilvorde	BHV : Brussel-Halle-Vilvoorde
BNG : Banque de données nationale générale	ANG : Algemene Nationale gegevensbank
CPG : Collège des Procureurs Généraux	CPG : college van Procureurs-generaal
DAS : Dispositif d'accrochage scolaire	PVS : preventie schoolverzuim
ICT : Information and Communications Technology	ICT : informatie en communicatie technologie
DCA : Direction de Coordination et d'Appui	DCA : directie van de gedeconcentreerde coördinatie en steun
DirCo : Directeur Coordinateur de la Direction de coordination et d'appui	DirCo : directeur coördinator van de directie van de gedeconcentreerde coördinatie en steun
DLS : Diagnostic Local de Sécurité	LVD : lokale veiligheidsdiagnose
IBSA : Institut Bruxellois de Statistique et d'Analyse	BISA : Brussels instituut voor statistiek en analyse
INCC : Institut National de Criminalistique et de Criminologie	NICC : Nationaal instituut voor Criminalistiek en Criminologie
IBSR : Institut belge de sécurité routière	BIVV : Belgisch instituut voor de verkeersveiligheid
ICAL : Image de la Criminalité de l'Arrondissement de Bruxelles Capitale	Beeld van de criminaliteit in het arrondissement Brussel-Hoofdstad
ISLP : Integrated System for the Local Police	ISLP : Integrated System for the Local Police
OBPS: Observatoire Bruxellois pour la Prévention et la Sécurité	BOPV: Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid
PbPP : Plan bruxellois de prévention et de proximité	BPBp : Brussels preventie- en buurtplan
PG : Procureur Général	PG : Procureur Generaal
PJP : Parquet jeunesse/Jeugdparket	PJP : Parquet jeunesse/Jeugdparket
RBC : Région de Bruxelles-Capitale	BHG : Brussels Hoofdstedelijk Gewest
RIS : revenu d'insertion sociale	LL : leefloon
SAC : Sanction administrative communale	GAS : gemeentelijke administratieve sancties
SCOS: Service de contrôle de l'obligation scolaire	Dienst voor de controle van de leerplicht
SPC : Statistiques policières de criminalité	PCS : politionele criminaliteitsstatistieken
SPF : Service Public Fédéral	FOD : Federale overheidsdienst
SPP : Service Public fédéral de programmation	POD : Programmatorische Federale Overheidsdienst
TPI/REA : Tribunal de Première Instance/Rechtbank Eerste Aanleg	TPI/REA : Tribunal de Première Instance/Rechtbank Eerste Aanleg

Inhoud

DANKWOORD	1
LIJST MET AFKORTINGEN	2
INHOUD	3
INLEIDING	6
1. KADER EN DOELSTELLINGEN VAN HET ONDERZOEK.....	6
2. METHODOLOGISCHE OPTIES.....	7
3. EPISTEMOLOGISCHE KEUZES.....	7
DEEL 1 GEGEVENS VAN DE INSTELLINGEN: BESCHIKBAARHEID EN VALIDITEIT	11
INLEIDING	11
HOOFDSTUK 1 INFORMATIEBRONNEN – STAPPEN, OBSTAKELS EN RESULTATEN	12
1. BRONNEN BETREFFENDE DE GEREgistREERDE MISDRIJVEN.....	12
1.1. <i>Afbakening van het analysegebied en aanmaak van de extractieaanvragen.....</i>	12
1.2. <i>De politieke statistieken</i>	13
1.2.1. Kwaliteit van de gegevens	13
1.2.2. Toegang tot de gegevens	14
1.2.3. Resultaten van de ondernomen stappen	16
1.3. <i>Statistieken van het parket.....</i>	17
1.3.1. De etappes in de “opbouw” van de extracties	18
1.3.2. Kenmerken van PJP	18
1.3.3. Kenmerken van REA/TPI.....	19
1.3.4. Resultaten van de ondernomen stappen	19
2. BRONNEN BETREFFENDE 'OVERLAST' EN HET PROBLEEM VAN SCHOOLVERZUIM	20
2.1. <i>Verkennde literatuur en gesprekken</i>	20
2.2. <i>Stappen bij de interne beoordelaars</i>	21
3. INFORMATIEBRONNEN VOOR DE CONTEXTUALISERING	21
3.1. <i>Verkennde stappen.....</i>	21
3.2. <i>Resultaat: selectie van een voorkeursbron.....</i>	22
HOOFDSTUK 2 ONBURGERLIJK GEDRAG EN DE SCHOOLPROBLEMATIEK	23
1. ONBURGERLIJK GEDRAG	23
1.1. <i>LVD'S</i>	23
1.2. <i>Vragenlijst voor de interne beoordelaars.....</i>	27
1.3. <i>De herstelbemiddelaars.....</i>	30
1.4. <i>Directie Specifieke Initiatieven van het Bestuur Plaatselijke Besturen (BPB)</i>	34
1.5. <i>Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....</i>	35
1.6. <i>Het voorbeeld van de sanctionerend ambtenaar van de gemeente Elsene</i>	36
1.6.1. Profiel van de 'sanctionerend ambtenaren'	36
1.6.2. Interne organisatie van de GAS	36
1.6.3. Feiten	37
1.6.4. De vaststellend ambtenaars	38
1.6.5. De GAS-bemiddeling	38
1.6.6. Vervolg van minderjarigen in het kader van een GAS	39
2. SCHOOLPROBLEMATIEK	40
3. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN.....	42
DEEL 2 ANALYSE VAN DE VERKREGEN GEGEVENS EN OPBOUW VAN DE INDICATOREN	44
INLEIDING	44

HOOFDSTUK 1	VOORSTELLING VAN DE EXTRACTIES VAN DE PARKETTEN	46
HOOFDSTUK 2	BRUSSELSE JONGEREN DIE BIJ DE PARKETTEN AANGEMELD ZIJN.....	49
1.	MINDERJARIGEN DIE BIJ DE JEUGDPARKETTEN AANGEMELD ZIJN	50
1.1.	<i>Inleiding</i>	50
1.2.	<i>Indicatoren van het aantal op het parket aangemelde MOF-zaken per minderjarige</i>	51
1.3.	<i>Indicatoren van 'minderjarigheid' per gemeente</i>	52
1.4.	<i>Indicatoren van aanmeldingsgraad</i>	53
1.4.1.	Aanmeldingsgraad per gemeente en per jaar	53
1.4.2.	Evolutie van de percentages van aangemelde minderjarigen per gemeente in de tijd	56
1.5.	<i>Leeftijden van de op de parketten aangemelde Brusselse minderjarigen</i>	60
1.5.1.	Leeftijd en evolutie door de tijd	60
1.5.2.	Indicatoren van leeftijd per gemeente	61
1.6.	<i>Brusselse aangemelde minderjarigen volgens geslacht</i>	65
1.6.1.	Verhoudingen jongens-meisjes in de steekproef	65
1.6.2.	Indicatoren van aanmelding volgens geslacht (vrouwelijk) en per gemeente	67
1.7.	<i>Socio-economische indicatoren</i>	71
1.7.1.	Keuze van de socio-economische indicatoren.....	71
1.7.2.	Het werkloosheidsgraad en het percentage van aanmeldingen van de minderjarigen per gemeente van woonplaats	72
1.7.3.	Gemiddeld belastbaar netto-inkomen per inwoner en aanmeldingsgraad van minderjarigen per gemeente van woonplaats.....	78
1.7.4.	Percentage van begunstigen van het leefloon per gemeente en percentage van aangemelde minderjarigen per gemeente van woonplaats.....	79
2.	BRUSSELSE JONGVOLWASSENEN, AANGEMELD OP DE CORRECTIONELE PARKETTEN (18-25 JAAR, REA)	81
2.1.	<i>Inleiding</i>	81
2.2.	<i>Indicatoren van het aantal zaken per jonge verdachten</i>	82
2.3.	<i>Indicatoren van 'jongeren' per gemeente</i>	83
2.4.	<i>Indicatoren van aanmeldingsgraad per gemeente</i>	84
2.5.	<i>Leeftijd van de Brusselse jongvolwassenen die bij de correctionele parketten aangemeld zijn</i>	86
2.6.	<i>Geslacht van de aangemelde Brusselse jongvolwassenen</i>	88
2.6.1.	Aandelen van jonge mannen en jonge vrouwen in de steekproef	88
2.6.2.	Indicatoren van aanmelding volgens geslacht en per gemeente	89
2.7.	<i>Laatste beslissing, genomen tegenover de aangemelde jongvolwassenen</i>	90
2.7.1.	Laatste beslissingen genomen in de steekproef	90
2.7.2.	Indicatoren van zondergevolgstelling op gewestelijk niveau en per gemeente van woonplaats	92
2.8.	<i>Socio-economische indicatoren</i>	95
2.8.1.	Jeugdwerkloosheidsgraad en aanmeldingsgraad van de jongeren per gemeente van woonplaats	95
2.8.2.	Gemiddeld belastbaar netto-inkomen per inwoner en aanmeldingsgraad van jongvolwassenen per gemeente van woonplaats.....	96
2.8.3.	Percentage van begunstigen van het leefloon per gemeente en aantal aangemelde jongvolwassenen per gemeente van woonplaats.....	97
3.	BESLUIT	98
HOOFDSTUK 3	POLITIËLE GEGEVENS VAN DE ANG	101
1.	GELDIGHEID VAN DE GEGEVENS.....	101
2.	VARIABELEN, GELEVERD DOOR DE POLITIE IN DE VERZAMELDE TABELLEN.....	104
2.1.	<i>Leeftijd en geslacht – Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	104
2.2.	<i>Leeftijd en feiten – Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>	104
3.	GEGEVENS PER GEMEENTE	105
4.	BESLUIT – GEGEVENS VAN VERDACHTEN IN DE ANG	105
ALGEMENE BESLUITEN	107	
INSTITUTIONELE GEGEVENS: BESCHIKBAARHEID EN GELDIGHEID	108	
<i>Institutionele gegevensbanken</i>	108	
<i>Gemeentelijke gegevens betreffende onburgerlijk gedrag, overlast en schoolproblemen</i>	108	
VERKREGEN GEGEVENS EN ONTWIKKELING VAN DE INDICATOREN	109	
<i>De indicatoren met betrekking tot Brusselse minderjarigen en jongvolwassenen aangemeld bij justitie</i> .	109	
Indicatoren betreffende het aantal zaken per jongere	110	

Indicatoren 'minderjarigen' en 'jongeren' per gemeente.....	110
Indicatoren van aanmeldingsgraad per gemeente	110
Indicatoren van leeftijd van aangemelde jongeren per gemeente	111
Indicatoren van aanmelding volgens geslacht en per gemeente	111
<i>De relatie met socio-economische indicatoren.....</i>	<i>112</i>
PERSPECTIEVEN EN AANBEVELINGEN	114
LIJST MET FIGUREN	115
BIBLIOGRAFIE	118
BIJLAGE	121
DE 'LEVERANCIERSFICHES'	121
1. VOORAFGAANDE INFORMATIE	121
1.1. Definitie van enkele bewerkingen	121
1.2. 'Primaire' versus 'secundaire' variabelen	122
1.3. 'Gebruikte', 'bruikbare' en 'weinig relevante' variabelen	122
1.4. 'Ontbrekende waarden', 'nulwaarden' en 'onwaarschijnlijke waarden'	122
1.5. De waarden in de vorm van 'codes'.....	123
1.6. 'Datumvariabelen' in verkeerd formaat	123
2. LEVERANCIERSFICHE – 'REA ZAKEN'	123
Bron	123
Registratiewijze van de gegevens.....	123
Rekeneenheid	124
Uit de extractie verkregen informatie – de variabelen en de betrouwbaarheid ervan	124
Relevantie	131
Samenvattende tabel REA-zaken	132
3. LEVERANCIERSFICHE – 'REA-VERDACHTEN'	133
Bron	133
Registratiewijze van de gegevens.....	133
Rekeneenheid	133
Uit de extractie verkregen informatie – de variabelen en de betrouwbaarheid ervan	133
Relevantie	140
Samenvattende tabel REA-verdachten.....	141
4. LEVERANCIERSFICHE – 'PJP-CASEMINOR'	142
Bron	142
Registratiewijze van de gegevens.....	142
Rekeneenheid	142
Uit de extractie verkregen informatie – de variabelen en de betrouwbaarheid ervan	142
Relevantie	150
Samenvattende tabel PJP	151
5. LEVERANCIERSFICHE – 'POLITIËLE STATISTIEKEN'	152
Bron	152
Registratiewijze van de gegevens.....	152
Rekeneenheid	152
Beschikbare informatie en verkregen informatie	152
Relevantie	154
6. LEVERANCIERSFICHE – 'BISA'	155
Bron	155
Gepubliceerde gegevens.....	155
Verkregen gegevens	156
Relevantie	156
7. BESLUIT	157
NOTA VAN DE STATISTISCHE ANALYSTEN.....	159

Inleiding

1. Kader en doelstellingen van het onderzoek

Dit onderzoeksproject is het resultaat van een partnerschap tussen het Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (NICC) en de *Vrije Universiteit Brussel (VUB)* en beantwoordt aan een aanbesteding van het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid (BOPV) in 2012. Met de toegekende middelen was het mogelijk om voor een periode van een jaar een voltijdse onderzoekster aan te werven in het NICC, met Charlotte Vanneste en Isabelle Ravier als promotoren. In de openbare aanbesteding, gelanceerd door het BOPV, werden de twee hoofddoelstellingen als volgt geformuleerd:

“1. Een situatieschets opmaken van de jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door de bestaande gegevens van verschillende bronnen i.v.m. als misdrijf omschreven feiten, gepleegd door jongeren, te verzamelen;

2. De administratieve cel van het Observatorium relevante en regelmatig geüpdatete indicatoren bezorgen.”¹

In onze offerte in antwoord daarop hebben we benadrukt dat het doel van het onderzoek erin bestaat om het Observatorium een beeld te geven van de jeugddelinquentie zoals deze door het systeem in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is *geregistreerd*, en dus geen beeld van de werkelijk gepleegde misdrijven. Naast het feit dat deze laatste doelstelling op zich een utopie is² en gezien de toegekende termijnen en middelen, leek een aanpak op basis van statistische gegevens van de instellingen de enige haalbare optie. Het is aangewezen om rekening te houden met de beperkingen van dit soort gegevens, die zowel de werking van het systeem als de werkelijk gepleegde delinquentie weergeven. De methodologische en epistemologische voorzorgen, vereist bij het gebruik van dit soort gegevens, zullen later aan bod komen.

Hiertoe voorziet het project de creatie van relevante *indicatoren*, die zullen worden opgebouwd op basis van bestaande kwantitatieve gegevens. Deze veelbetekenende indicatoren, die voortkomen uit het in perspectief stellen van verschillende gegevens afkomstig van één of meerdere bronnen, zouden het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in staat moeten stellen om zijn preventiebeleid ter zake te ondersteunen.

Het NICC en de VUB wilden een ambitieuze, maar eerlijke offerte voorstellen, rekening houdend met de beperkingen i.v.m. de toegekende middelen en de onzekerheden van een methodologie die hoofdzakelijk gebaseerd is op verzoeken om gegevens van diverse instellingen. De offerte vermeldde dus duidelijk de benadering, die alleen zou kunnen worden uitgevoerd indien de toegankelijkheid tot en de betrouwbaarheid van de gegevens optimaal waren. Aangezien de gegevens door externe instanties worden geproduceerd, had het onderzoeksteam immers geen enkele controle over deze specifieke omstandigheden voor de uitvoering van het onderzoek.

De aard zelf van het project veronderstelde voor de onderzoeker een belangrijke werkfase met betrekking tot de onderzoeksstrategie en in het bijzonder tot de tijd, en die gewijd is aan de omschrijving van gegevensopvragingen (extracties) en de evaluatie van de betrouwbaarheid om de gegevens vervolgens meer in detail te kunnen analyseren. Deze aspecten i.v.m. de toegang tot de gegevens, de betrouwbaarheid ervan en dus de haalbaarheid van een dergelijk project, vormen het

¹ BOPV, *Openbare aanbesteding van diensten met onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking*, p. 3.

² We verwijzen naar de uitgebreide literatuur over dit onderwerp, waaronder de klassieke bijdrage van ROBERT Ph., *Les statistiques criminelles et la recherche. Réflexions conceptuelles*, in *Déviance et société*, 1977, vol. 1, nr. 1, pp. 3-27; of het recentere werk van AEBI M., *Comment mesurer la délinquance ?*, Armand Colin, Parijs, 2006, en in het bijzonder hoofdstuk III, *Les indicateurs de criminalité*, pp. 23-48.

voorwerp van het eerste deel van dit rapport. Het tweede deel van het rapport is gewijd aan de analyses die konden worden uitgevoerd op basis van de verkregen gegevens en de opbouw van relevante indicatoren. Het is belangrijk te benadrukken dat de resultaten van dit project – gezien deze specifieke kenmerken – een essentieel exploratief karakter hebben.

2. Methodologische opties

Vanuit methodologisch standpunt werden kwantitatieve en kwalitatieve benaderingen overwogen, maar deze werden niet op dezelfde manier ontwikkeld. De eerste benaderingen werden gevolgd in het kader van het onderzoek van statistieken, afkomstig van bestaande gegevensbanken, terwijl de tweede benaderingen het mogelijk maakten om met enkele actoren op het terrein in contact te komen en te praten over schoolmoeheid en GAS-boetes, problemen die niet aan bod komen in de officiële statistieken.

Het bleek al snel nodig om een analysegebied af te bakenen met het oog op precieze extractievragen aan het adres van de voornaamste 'beheerders' van de gewenste informatiebronnen, in de eerste plaats de statistieken van aanmeldingen aan de jeugd- en correctionele parketten alsook de politiestatistieken. Hiertoe moesten we kennisnemen van de inhoud en de opbouw van de gegevensbanken om te bepalen vanaf welk jaar de gegevens voldoende betrouwbaar zijn en welke variabelen bruikbaar en relevant zijn voor het project.

Tegelijkertijd werd er toenadering gezocht tot actoren op het terrein om na te gaan welke de voornaamste actoren zijn die over kwantitatieve gegevens met betrekking tot vroegtijdig schoolverlaten, evenals tot 'overlast' en 'onburgerlijk gedrag', bestreden op gemeentelijk niveau (GAS), beschikken en in staat zijn om deze te bezorgen.

Er werden eveneens stappen ondernomen met het oog op een onderzoek van de demografische en sociaal-economische context van Brussel om de gegevens van de instellingen in hun context te plaatsen en in een breder verband te bestuderen. De verschillende mogelijke bronnen werden onderzocht zodat we de meest relevante konden kiezen met het oog op de doelstellingen van het project, maar ook de gemakkelijkst toegankelijke, rekening houdend met de toegekende middelen.

Deze hoofdzakelijk exploratieve benaderingen, die nu eens kwantitatief en dan weer kwalitatief zijn, worden beschreven en ontwikkeld in het eerste deel van dit rapport om de haalbaarheid van dit type project aan te tonen, en in het bijzonder om na te gaan of het mogelijk is om dit soort analyse geregeld te updaten, zoals het BOPV overweegt.

Bovendien werd er in de offerte van het partnerschap NICC-VUB gekozen voor een brede definitie van de 'jongerenbevolking', ook al is er in de aanbesteding van het BOPV sprake van 'jeugddelinquentie', een concept waarmee eerder wordt verwezen naar misdrijven, gepleegd door minderjarigen. Voor dit project werd echter gekozen om de categorie uit te breiden naar jongeren van 18 tot 25 jaar. Deze keuze komt overeen met bredere categorieën, die gewoonlijk in acht worden genomen bij de productie van statistieken of in de wetenschappelijke literatuur. Bij de aangemaakte indicatoren zal er uiteraard rekening worden gehouden met de overgang van het statuut van minderjarige naar dat van meerderjarige, in zoverre er op deze twee leeftijdscategorieën heel verschillende wetten en bepalingen van toepassing zijn.

3. Epistemologische keuzes

Wanneer 'jeugddelinquentie' wordt aangehaald, behandeld en geanalyseerd, is het raadzaam om alle nodige voorzorgen te nemen. Zoals in de literatuur ruimschoots wordt benadrukt, is het niet juist er van uit te gaan dat er één homogene vorm van delinquentie zou bestaan. Daarentegen bestaan er een reeks heel verschillende daden, die in een bepaalde periode door het rechtstelsel van een staat als overtredingen van de wet worden gedefinieerd. Zo vormt een gedrag in wezen nooit een misdrijf op zich, maar wordt het zo opgevat omdat er een norm is die dat gedrag als dusdanig definieert. Dit betekent evenwel niet dat er geen problematische gedragingen bestaan die negatieve gevolgen met

zich meebrengen voor een slachtoffer, dader of hele maatschappij. Maar wanneer we officiële statistieken gebruiken, mogen we niet vergeten dat de sociale reactie en de zichtbaarheid, gegeven aan deze gedragingen (die als 'misdadig' of 'crimineel' worden bestempeld) in grote mate afhangen van de werking van een heel systeem.

De statistieken die geregistreerd zijn door het administratiesysteem van het strafrecht (en die tegelijk de statistieken van de politie, het gerecht of de gevangenen omvatten), komen dus voort uit een complex proces dat in zijn verschillende fasen afhangt van allerlei maatschappelijke elementen.

Het is niet de bedoeling om in dit rapport de verschillende factoren voor te stellen die een invloed hebben op de criminaliteitsstatistieken (deze factoren zijn vandaag goed gekend, want ze werden de laatste decennia duidelijk in de literatuur beschreven). We willen echter in het kort de voornaamste processen aanhalen die een rol spelen bij de productie van de statistieken van de politie en de parketten³.

Opdat een feit in de statistieken wordt opgenomen, is het eerst en vooral nodig dat een van de talrijke mechanismen in werking treedt die een gedrag vanuit de informele regeling naar een gespecialiseerd systeem voor sociale controle overhevelen. Deze *doorverwijzing*, zoals de sociologen en criminologen dit noemen, hangt van diverse factoren af. De eerste hebben betrekking op de zichtbaarheid van het feit: de aard van het feit, de omstandigheden waarin het plaatsvond en de relatieve ondoorzichtigheid of doorzichtigheid van de geografische of sociale ruimte zijn factoren die bijdragen tot het al dan niet openbaar onthullen. Een slachtoffer kan zelf het feit verhullen, doordat hij/zij niet in staat is om het te vertellen of omdat hij/zij de mogelijke gevolgen van een aanklacht wil vermijden. Als de realiteit van het feit zichtbaar is, moeten de voorstellingen ten overstaan van het strafrechtelijke systeem het nog mogelijk maken om het slachtoffer daartoe te bewegen. De voorstellingen die potentiële doorverwijzers zich vormen van de delinquentie en de delinquent, bepalen dus in hoge mate in hoeverre ze het pertinent achten om naar gespecialiseerde instanties door te verwijzen. Het meest vanzelfsprekende gevoel waarmee de delinquentie wordt geassocieerd, is dat van een dreiging, een perceptie die op haar beurt naar een mix van ingrediënten verwijst. In dit voorstellingssysteem zijn bepaalde individuen of groepen bijzonder kwetsbaar, want wegens een complex ideologisch geheel belichamen ze op een gegeven moment het gevoel van een dreiging.

De eerstelijnsagenten van het administratieve systeem van het strafrecht kunnen min of meer ontvankelijk zijn voor de aldus geformuleerde klachten en een min of meer doeltreffend antwoord bieden. De primaire doorverwijzers hebben namelijk niet allemaal dezelfde bekwaamheid om op te treden. Ze stuiten ook op structurele beperkingen, zoals het opstoppingseffect, of op beroepsgebonden denkwijzen, zoals die van de politie, die geneigd zou zijn de voorkeur te geven om zaken waarvoor zij het initiatief neemt, ook verder af te handelen. De politie kan de nadruk leggen op haar reactieve werking of eerder proactief optreden. Door zichzelf meer middelen toe te kennen, kan ze ook haar eigen prioriteiten definiëren en in zekere zin haar eigen repressieagenda opstellen.

Reeds in deze beginfase van de overdracht van de processen-verbaal, aanklachten en aangiften bij het openbaar ministerie zorgt een wirwar van mechanismen op een ongenueanceerde manier voor een werklast die de initiële bevoorrading van het administratiesysteem van het strafrecht vormt. Hieruit blijkt duidelijk dat de statistische cijfers niet als een “pure, eenvoudige” maatstaf van criminaliteit kunnen worden beschouwd, maar wel als een hybride maatstaf die verwijst naar de sociale en institutionele *behandeling*, toegepast op de *feiten* die beschikbaar zijn, of beschikbaar worden gemaakt.

Zoals Pires het heel duidelijk uitlegt, “is de criminaliteit een object dat naar twee dimensies verwijst: enerzijds naar een gedrag of een *handelwijze* en anderzijds naar het feit van iets als 'crimineel' te beoordelen of een *manier van definiëren* en reageren, ingevoerd door het systeem waarin onze

³ Extract uit de samenvatting, gemaakt door VANNESTE Ch., *Les chiffres des prisons. Des logiques économiques à leur traduction pénale*, Hoofdstuk I, I 1. La pénalité comme processus autonome, L'Harmattan, Déviance et Société, 2001, pp. 11-15.

rechten georganiseerd zijn."⁴ Een misdaad kan dus niet in één daad worden samengevat, maar is het verband tussen een daad en een manier om deze te definiëren.⁵

Zo verwijst hetgeen doorgaans 'delinquentie' wordt genoemd naar een brede waaier van feiten die allemaal door ons rechtsstelsel als misdrijf worden gedefinieerd, maar die heel diverse kenmerken hebben. Ze situeren zich in een verschillende context, worden niet gepleegd door hetzelfde 'type' daders, hebben niet dezelfde gevolgen, veroorzaken niet voor iedereen dezelfde schade, hebben niet dezelfde sociale, economische of morele impact, en krijgen niet dezelfde behandeling, sociale en strafrechtelijke reactie, of dezelfde aandacht vanwege de overheid. Delinquentie in het algemeen en een misdaad in het bijzonder worden niet beschouwd als een naakt sociaal feit, maar wel als "een realiteit, gevormd door de wisselwerking van de sociale interactie en de strafwet."⁶

Criminaliteit kan evenwel worden begrepen als "elke vorm van overtreding van de strafwetten"⁷. In dit project zal het niet mogelijk zijn om dit gebied volledig te dekken, want het zal geconcentreerd zijn op feiten die ter kennis van het systeem worden gebracht en die door dit systeem worden geregistreerd (en dan moeten we er nog aan toevoegen dat het correct moet worden geregistreerd). Het project zal ons wel meer leren over de feiten en over de jongeren (tot 25 jaar) die naar het rechtsstelsel worden doorverwezen en over de werking van een deel van het strafrechtelijke systeem (politie en parket) ten overstaan van de feiten, die op deze manier 'zichtbaar' worden gemaakt. Deze studie maakt het dus in geen geval mogelijk om een beeld te schetsen van de misdrijven die door Brusselse jongeren gepleegd worden, maar die bij de politie en de gerechtelijke instanties niet gekend zijn.

Uit de bovenstaande ontwikkelingen vloeien enkele voorzorgen en waarschuwingen met betrekking tot het gebruik van officiële statistieken voort.

- Het zal niet mogelijk zijn om de stijging of daling van jeugddelinquentie in haar geheel te schatten op basis van de criminaliteitsstatistieken. We baseren ons hierbij op twee belangrijke vaststellingen: het gerecht treedt niet op een onveranderlijke manier op in de zin dat alle criminelen op dezelfde manier worden vervolgd, ongeacht het gepleegde feit, de leeftijd, het geslacht enz. Aangezien het strafrecht eerder reactief dan proactief is, hangt het grotendeels af van de klachten die individuen indienen. Zelfs als het gerecht op een onveranderlijke manier zou optreden (wat sterk wordt betwist), zou het ondenkbaar zijn dat elk misdrijf wordt aangegeven. Als de maatschappij of bepaalde van deze componenten hun verhouding ten overstaan van bepaalde vormen van criminaliteit veranderen en bepaalde soorten feiten meer of minder gaan aangeven, zullen de delinquentiecijfers hierdoor noodzakelijkerwijze – en soms in hoge mate – worden beïnvloed.

Het is dus belangrijk om te onthouden dat 'delinquentie' of 'criminaliteit' als globaal fenomeen altijd een niet in cijfers meetbare realiteit zal zijn⁸. Deze onmogelijkheid is tegelijk empirisch: enerzijds door de onstabiliteit van het gerecht en de maatschappij, en anderzijds door de ontoereikendheid van onze meetinstrumenten. Ze is ook theoretisch in de zin dat ze betrekking heeft op een bijzonder relatief, vaag voorwerp dat gebonden is aan een bepaalde tijd, context, geschiedenis en voorstelling van bepaalde gedragingen die nu eens als misdrijf, dan weer als een recht worden beschouwd (euthanasie, abortus...)⁹. Alleen aangemelde (geregistreerde) delinquentie zal worden gemeten. Met

⁴ Traduction libre de PIRES, A., 'La criminalité: enjeux épistémologiques, théoriques et éthiques', in DUMONT, F., LANGLOIS, S. et MARTIN, Y., *Traité des problèmes sociaux*, Montréal, Institut québécois de recherche sur la culture, 1994, pp. 247-277. Artikel beschikbaar in elektronische versie op het volgende adres: http://classiques.ugac.ca//contemporains/pires_alvaro/criminalite_enjeux_epistemologiques/criminalite_enjeux.html, p. 5.

⁵ *Ibidem*, pp. 5 en 6.

⁶ Traduction libre, PIRES, A., *op. cit.*, p. 7.

⁷ *Ibidem*, p. 14.

⁸ *Ibid.*, p. 16.

⁹ *Ibid.*, pp. 15 en 17.

het oog op de coherentie is het in geen geval de bedoeling of wens dat dit project over 'jeugddelinquentie' in zijn geheel gaat, maar wel over delinquentie bij jongeren in zoverre deze wordt aangemeld aan, of vernomen door de officiële instanties, belast met de sociale controle. Er wordt dus gebruik gemaakt van institutionele statistieken, die worden beschouwd als hybride indicatoren die zowel verwijzen naar gedragingen als naar de sociale reactie die deze gedragingen als misdadig definieert.

Deel 1 Gegevens van de instellingen: beschikbaarheid en validiteit

Inleiding

Dit eerste deel van het rapport gaat over de haalbaarheidsvoorwaarden van een dergelijk project, dat momenteel in de eerste plaats 'exploratief' bedoeld is. De stappen die ondernomen werden bij de verschillende informatiebronnen, de eventueel ondervonden hindernissen en de uiteindelijk behaalde resultaten worden uitgelegd. Dit betekent ook een definiëring van het analysegebied en dus van de geselecteerde steekproeven van gegevens.

Voor elke bron zal de beschikbare informatie op een 'technische' leveranciersfiche worden vermeld, met daarbij de registratiewijze van de informatie en de betrouwbaarheid en relevantie met het oog op de projectdoelstellingen. Deze leveranciersfiches zijn toegevoegd in bijlage.

Hoofdstuk 2 brengt verslag uit over de evaluatie van de bestaande informatie met betrekking tot de vraag van “onburgerlijk gedrag” en de schoolproblemen.

Hoofdstuk 1

Informatiebronnen – stappen, obstakels en resultaten

1. Bronnen betreffende de geregistreerde misdrijven

1.1. Afbakening van het analysegebied en aanmaak van de extractieaanvragen

De institutionele statistieken waarop dit project betrekking heeft, zijn de politieke statistieken van de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) en de statistieken van de jeugdparketten (PJP) en de correctionele parketten (REA/TPI).

Om de cijfergegevens van deze verschillende officiële bronnen te analyseren volgens de parameters, opgelegd door de afbakening van ons object, hadden we extracties van 'ruwe' gegevens nodig. De toelatingsaanvragen moesten hiervoor bij de bevoegde overheden worden ingediend: het College van procureurs-generaal voor de gegevens van het parket en de minister van Binnenlandse Zaken voor de gegevens van de politie. Vervolgens moesten de gegevensextracties worden aangevraagd bij de actoren die belast zijn met het beheer van deze gegevensbanken bij de politie en het parket.

Vooraleer deze extractieaanvragen aan te maken, waren **verkennende stappen** nodig om een beter inzicht te krijgen in de inhoud en de werking van deze verschillende gegevensbanken. Vooraleer de gevraagde variabelen te selecteren, is het aangewezen om er een 'inventaris' van op te stellen en de betrouwbaarheid, beschikbaarheid en relevantie van de variabelen voor het project te onderzoeken. Doordat we geen rechtstreekse toegang tot deze gegevensbanken hadden, konden enkel 'onrechtstreekse' verkenningsmethoden worden overwogen: verkennend lezen van wetenschappelijke artikels over de genoemde gegevensbanken, raadplegen van de rapporten of publicaties van de instanties die belast zijn met het beheer van deze officiële statistieken, onderzoek van de gegevens die beschikbaar zijn op de websites van de genoemde instanties, verkenning van een gegevensextractie uitgevoerd in een vroeger onderzoeksproject, ontmoeting met sleutelpersonen van de federale politiedienst voor politieke criminaliteitsstatistieken (PCS) en het College van procureurs-generaal.

Tegelijk moest een analysegebied worden afgebakend om de gevraagde informatie te selecteren. Dit werd gedefinieerd door het onderzoeksproject zelf (jongeren tot 25 jaar op het grondgebied van het Brussel Hoofdstedelijk Gewest), maar vereiste desondanks bepaalde keuzes. Het team besliste snel om zich niet te beperken tot het criterium van de pleegplaats van de feiten, maar het analysegebied uit te breiden tot 'de Brusselse jongeren'. Zo werden **twee types extracties** aangevraagd:

- een extractie met betrekking tot de feiten die werden gepleegd op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- een extractie met betrekking tot de Brusselse verdachten van maximaal 25 jaar, vervolgd voor misdrijven die op Belgisch grondgebied werden gepleegd.

Het onderzoeksproject NICC-VUB wil zich immers niet beperken tot een analyse van de cijfergegevens van de geregistreerde delinquentie, maar wil deze gegevens in perspectief plaatsen van de demografische en socio-economische context, eigen aan het gewest, om de indicatoren te bepalen die relevant zijn in termen van oriëntatie van het preventiebeleid. In dit opzicht lijkt het niet verstandig om zich te beperken tot het criterium van de pleegplaats van de *feiten* om het analysegebied af te bakenen. Dit zou immers de resultaten van de analyse beperken tot beschouwingen die vanuit een louter situationeel preventieperspectief kunnen worden geformuleerd. Een algemeen preventieperspectief veronderstelt een analyse waarin ook de verdachte *persoon* aan bod komt en vereist dus een onderzoek dat rekening houdt met het feit of deze persoon in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest woont.

Door de afbakening van het analysegebied was het mogelijk om **drie bepalende variabelen** te selecteren, met name de pleegplaats van het misdrijf, de woonplaats van de verdachte en de leeftijd van de verdachte. Onder de gegevens die dankzij deze criteria werden geselecteerd, werden een aantal observaties betreffende de feiten en de verdachten gevraagd (tenlastelegging van de feiten, datum waarop de feiten werden gepleegd, taal van de procedure en geslacht van de verdachten enz.).

Eens de extractieaanvragen werden geformuleerd en aan de bevoegde actoren werden overgemaakt, stonden deze actoren nog voor een aanzienlijk werk om de gevraagde extracties uit te voeren. De betrouwbaarheid van de drie bepalende variabelen (pleegplaats van het misdrijf, leeftijd van de verdachte en woonplaats van de verdachte) moesten immers van dichterbij worden onderzocht. De sleutelpersonen bij de politie en het parket wezen al bij het begin op bepaalde moeilijkheden. Hoewel deze variabelen over het algemeen in de gegevensbanken voorzien zijn, worden ze toch niet altijd systematisch (en/of juist) geregistreerd.

We stootten op twee soorten moeilijkheden: de registratiekwaliteit van de gegevens en de moeilijke toegang tot bepaalde gegevens (enkel op niveau van de politie).

1.2. De politieke statistieken

De politieke statistieken worden sinds 1994 bijgehouden en werden vaak gewijzigd, vooral naar aanleiding van de politiehervorming in 1998. In zijn jaarrapporten beschouwde het Vast Comité van Toezicht op de politiediensten de statistieken als relatief betrouwbaar vanaf 2004.¹⁰ Vandaag worden ze elk kwartaal op de website van de federale politie gepubliceerd (http://www.polfed-fedpol.be/crim/crim_stat_nl.php). De bron van deze gegevens is het oorspronkelijke proces-verbaal, opgesteld door de politiediensten en doorgegeven aan het parket. De tellingen gebeuren op basis van de pleegplaats van het misdrijf¹¹. De statistieken, gepubliceerd door de politie, hebben enkel betrekking op de feiten. Er worden geen enkele gegevens over personen gepubliceerd, ook al is bepaalde informatie wel degelijk voorzien en geregistreerd.

1.2.1. Kwaliteit van de gegevens

Van bij de eerste ontmoeting met de professionelen kwam een belangrijke lacune ter sprake. Bij de registratie van een PV vermelden de politiediensten hierin de overtreding, de identiteit van de eventuele verdachte(n) en het/de eventuele slachtoffer(s) van dit feit. In veel gevallen wordt geen enkele verdachte geïdentificeerd. Zelfs al stellen de politiediensten dat de registraties erg betrouwbaar zijn, we kunnen redelijkerwijze niet uitsluiten dat bepaalde informatie over eventuele verdachte(n) en/of slachtoffer(s) (woonplaats, leeftijd, geslacht, ...) niet altijd wordt ingevuld.

Er zouden dus talrijke gegevens ontbreken voor de variabelen over de personen, volgens de politiediensten hoofdzakelijk doordat er geen verdachte(n) geïdentificeerd is/zijn. Doordat we geen extractie hebben verkregen van de ANG en wetende dat er geen enkele variabele voorzien is om de dossiers waarin een of meerdere verdachte(n) geïdentificeerd is/zijn, te kunnen onderscheiden van de dossiers met zonder enige verdachte, beschikken we niet over reële middelen om de registratiekwaliteit van de gegevens over de personen te evalueren, wat in het kader van dit project een onontkoombaar probleem stelt. We kunnen de wil van de politiediensten om te registreren dan

¹⁰ VANNESTE, C., 'Naar een 'geïntegreerde' criminologische statistiek: zo een lange weg', in VANNESTE, C., VESENTINI, F., LOUETTE, J. en MINE, B. (eds), *De Belgische strafrechtelijke statistieken ten tijde van de informatisering. Uitdagingen en perspectieven*, Gent, Academia press, 2012, pp. 12-15.

¹¹ MINE, B., VANNESTE, C. (prom), *Onderzoek naar de haalbaarheidsvoorwaarden voor een koppeling van statistische databanken in de vorm van een 'datawarehouse'*, Eindrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, Brussel, december 2011, pp. 45 en 46.

wel niet in twijfel trekken, maar voor een wetenschappelijke benadering is het nodig het percentage van niet-antwoorden exact te kennen om de populatie waarvan hier sprake te situeren.

Zo bleek uit de eerste ontmoeting met de actoren van het Bureau voor PCS¹² dat, in termen van kwaliteit van de gegevens, de variabelen betreffende de feiten sinds 2000 eerder betrouwbaar zouden zijn en dat de kwaliteit van de gegevens over de personen sinds 2005 zou verbeteren.

De moeilijkheid om het aandeel van ontbrekende gegevens te evalueren, was het eerste obstakel, maar het heeft ons niet verhinderd om de toelatingsverzoeken naar de minister van Binnenlandse Zaken en de extractieaanvragen naar de betreffende actoren te sturen. Het idee was om de kwaliteit en betrouwbaarheid van de gegevens grondiger te evalueren zodra we de extracties hadden gekregen.

1.2.2. Toegang tot de gegevens

Daarna dook evenwel een ander, veel fundamenteeler obstakel op. In de vergadering met de leden van het Bureau voor PCS legden de actoren uit dat er een verzoek om toelating moest worden gericht aan de minister van Binnenlandse Zaken en aan de verantwoordelijke van de bevoegde dienst om een extractie van persoonlijke gegevens te kunnen overwegen. Deze verzoeken werden begin maart 2013 samen met de eigenlijke extractieaanvragen verzonden.

Er is geen enkele reactie op gekomen tot het eerste begeleidingscomité van het onderzoek op 19 april 2013. Een vertegenwoordiger van het Bureau voor PCS liet weten dat zijn juridische dienst elke extractie van gegevens betreffende de verdachten weigerde. Als reden voor deze weigering geeft de dienst de naleving van de wet tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De dienst stelt voor om de geaggregeerde gegevenstabellen door te geven, maar hiermee kunnen we geen gedetailleerde en wetenschappelijk gevalideerde statistische analyse uitvoeren, zoals het onderzoeksproject veronderstelt. Het team neemt nota van de beslissing en aanvaardt toch om op basis van deze tabellen te werken. Er wordt onmiddellijk een vergadering met het Bureau voor PCS gepland om de relevante gegevenstabellen te selecteren. Deze vergadering wordt door het Bureau voor PCS geannuleerd en uitgesteld tot 7 juni. Daar worden meerdere elementen over de toegang tot politieke gegevens uiteengezet¹³, die belangrijk zijn om hier verder te ontwikkelen. Het betreft cruciale beschouwingen in de zin dat het Observatorium systematischere analyses van de beschikbare institutionele gegevens wil ontwikkelen. De voorstellingen van de obstakels en beschouwingen over de toegang tot deze gegevens lijkt ons dus primordiaal in het kader van dit luik van het project met betrekking op de haalbaarheid van dergelijke analyses.

Onze gesprekspartners lichtten de argumenten toe op basis waarvan de extractieaanvragen van ruwe gegevens ons waren geweigerd. Ze stelden dat artikel 44 van de wet op het politieambt van 5 augustus 1992 heel beperkend was en in principe geen enkele overdracht van persoonsgegevens aan andere actoren dan de specifiek aangeduide gerechtelijke overheden toeliet. Bovendien bepaalt dit artikel dat de verzameling, verwerking en overdracht van de informatie en gegevens (waarnaar verwezen in artikel 44/1, § 1) gebeuren overeenkomstig de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens¹⁴. Onze gesprekspartners hebben ons te kennen gegeven dat de wet op het politieambt in principe geen enkele gegevensoverdracht toelaat en dat dit type extractieaanvragen systematisch wordt geweigerd. Ze hebben niettemin toegevoegd dat er onder bepaalde voorwaarden een uitzondering kon worden overwogen in het kader van ons project. Volgens hen

¹² PCS = Politieke criminaliteitsstatistiek.

¹³ In aanwezigheid van mevrouw Ravier en mevrouw Mahieu.

¹⁴ Art. 44/2 van de wet op het politieambt van 5 augustus 1992, B.S. 22/12/1992.

was echter alleen de overdracht van kruistabellen met percentages, zonder brutocijfers (N), voor relatief grote groepen te overwegen (om elk risico op identificatie te vermijden).

Bovendien wilden ze dat deze gegevensoverdracht onderhevig was aan een overeenkomst tussen de leden van het Bureau voor PCS en het onderzoeksteam van het NICC. Deze overeenkomst zou het doel van het onderzoeksproject verduidelijken en het gebruik van de gegevens uitdrukkelijk beperken tot de uitvoering van het genoemde project. Ze zou voorzien dat de toegang tot de gegevens binnen de OD Criminologie zelf beperkt blijft tot het onderzoeksteam, i.e. de ondertekenaars van deze toekomstige overeenkomst. Bovendien zou dit document garanties bieden betreffende de vernietiging van de gegevens door de onderzoekers na afloop van het project. De federale politie onderwerpt de communicatie van de gegevens dus aan een heel beperkte toegang, en dit tijdens de hele analysefase. Na de afsluiting van deze fase zal het onderzoeksteam samen met de actoren van het Bureau voor PCS moeten overwegen welke gegevens aan het begeleidingscomité, aan de opdrachtgever en aan de partners van het onderzoek mogen worden meegedeeld.

Het onderzoeksteam merkte al snel dat artikel 8 van de deelnamevoorwaarden voor de openbare aanbesteding OBPS/BOPV – 2012/002 waaraan ze gehouden waren, bepalingen bevatte die het verhinderden om hun gesprekspartner bij de politie de vereiste vertrouwelijkheids garanties te bieden. Het onderzoeksteam heeft dit meegedeeld aan de opdrachtgever van het onderzoek, die de situatie snel ophelderde en verduidelijkte dat de gegevens, gebruikt in het kader van het project, in het bezit van het NICC zouden blijven. Hij verduidelijkte dat "enkel de analyses, de verwerking die u op basis hiervan kunt uitvoeren en de gegevens of informatie waarvoor u de toelating hebt om ze aan ons mee te delen, aan ons zullen worden doorgegeven. Het is bovendien altijd mogelijk om in de overeenkomst die u met de politie zal sluiten, een verzoek tot toelating van deze uiteindelijke informatieoverdracht te voorzien"¹⁵. Aangezien we vanaf dan een overeenkomst met de federale politie konden sluiten, werd dit antwoord aan hen meegedeeld, vergezeld van een voorstel tot overeenkomst met de voorwaarden die ze hadden geformuleerd.

Naar aanleiding van dezelfde vergadering van 7 juni en gezien de vereisten van het Bureau voor PCS, heeft het team de kruistabellen met gegevens over de personen, die we in geval van overeenkomst zouden moeten vragen, herbekeken. Tijdens de vergadering drongen onze gesprekspartners aan op de precisiegraad van de onderverdeling van de variabelen. Hoe fijner de categorieën, des te groter het risico dat we de personen kunnen identificeren en hoe minder onze gesprekspartners in staat zijn om ze aan ons door te geven. Gezien deze vereisten in termen van precisiegraad van de onderverdelingen werden er twee niveaus onderscheiden: een reeks tabellen op gewestelijk niveau en een reeks tabellen op gemeentelijk niveau. Voor elk niveau suggereren de gevraagde tabellen meerdere opties met verschillende precisieniveaus. Voor de meesten daarvan zijn de fijnste onderverdelingen aangevraagd met de vermelding 'indien mogelijk'. Dezelfde tabellen met grotere categorieën zijn voorzien met de vermelding 'a minima'. Aangezien het gaat om verzamelde tabellen met percentages en het dus niet mogelijk is om grondige statistische analyses uit te voeren, werden enkel de gegevens van 2011 aangevraagd.

In dezelfde vergadering werden ook de Exceltabellen met de gegevens over de op de website gepubliceerde feiten gevraagd (volgens de pleegplaats). Deze vraag betrof enkel de gegevens voor de "top 5" (op nationaal niveau) van de voornaamste categorieën van geregistreerde misdrijven in de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 2005 tot 2011.

¹⁵ E-mail van Isabelle Thiry, coördinerend attaché van het Brussels Observatorium voor Preventie en Veiligheid, aan de onderzoekster, 14 juni 2013.

1.2.3. Resultaten van de ondernomen stappen

De Excelbestanden met gepubliceerde cijfers werden de volgende dagen verstuurd. Ze bevatten uiteraard geen enkele gegevens op basis waarvan de leeftijd of het adres van de verdachten kan worden nagegaan en een analyse kan worden uitgevoerd volgens de parameters die voorzien zijn in dit onderzoeksproject.

Het gaat dus enkel om het **aantal feiten** (de 5 hoofdcategorieën en hun 'klassen'), die werden geregistreerd in de 19 gemeenten. Deze categorieën zouden een diepgaande evaluatie en een eventuele herdefiniëring verdienen naargelang de doelstellingen van het onderzoek, zoals in het werk van L. Mucchielli, E. Raquet en C. Saladino, die een kleine werkgroep vormden om 'aggregaten te bouwen die enige homogeniteit vertoonden met betrekking tot delinquentiefenomenen'¹⁶. De aan het project toegekende middelen stellen ons echter niet in staat om een dergelijke beslissing uit te voeren. We moeten ons dus tevreden stellen met deze algemene categorieën, waarin daden van heel verschillende aard kunnen voorkomen.

Het verkrijgen van de **gegevens over de verdachten** heeft ons meer tijd gevegd. Aangezien geen gevolg werd gegeven aan onze e-mail van 19 juni met het voorstel tot een overeenkomst, hebben we begin juli opnieuw contact opgenomen met onze contactpersoon. Hij antwoordde dat de betrokken diensten aan het beraadslagen waren en dat hij ons zou contacteren zodra er een beslissing was genomen. Er werd tevens voorgesteld om hem de gevraagde tabellen te sturen. Uiteindelijk werden de gevraagde gegevens op 12 september via e-mail doorgestuurd. Het gaat evenwel om gegevens in de vorm van kruistabellen, waardoor we geen werkelijke grondige analyses konden uitvoeren, ook omdat de tabellen ons niets zeggen over de verhouding van ontbrekende gegevens.

Voor meer informatie over de inhoud van de verkregen gegevensbestanden verwijzen we naar de betreffende leveranciersfiches (zie bijlage).

Op het laatste begeleidingscomité van het project op 14 januari 2014 waren strategisch analisten van de Dienst Beleidsondersteuning van het Coördinatie- en steundirectie (CSD) van Brussel aanwezig. Ze waren naar eigen zeggen verrast en vonden het spijtig dat ze niet waren gecontacteerd in het kader van het onderzoeksproject. Dat er geen toenadering was gezocht tot de strategisch analisten is te verklaren door het feit dat onze wetenschappelijke benadering erop gericht was om 'ruwe', 'primaire' gegevens te verkrijgen, en geen analyses die al waren uitgevoerd op basis van deze gegevens. Het doel van het onderzoek, zoals beschreven in ons antwoord op de aanbesteding, was niet om bestaande *analyses* betreffende jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verzamelen, maar de beschikbare *cijfergegevens* te onderzoeken, er extracties van te vragen en statistische analyses uit te voeren om relevante indicatoren op te maken. Daarom koos het onderzoeksteam ervoor om zich hoofdzakelijk tot het Bureau voor PCS te richten, dat verantwoordelijk is voor de aanleg van de gegevensbank waarnaar de strategisch analisten zelf verwijzen.

Gezien de moeilijkheden om 'ruwe' gegevens te verkrijgen van het Bureau voor PCS, zoals hierboven beschreven, vond het team het niet nuttig om diensten te contacteren die van deze gegevens gebruikmaken, temeer omdat er in deze fase van het onderzoek geen tijd meer zou zijn voor studie of verwerking. Daarom hebben we geen contact opgenomen met de genoemde dienst van strategisch analisten van de DirCo van Brussel.

¹⁶ MUCCHIELLI, L., RAQUET, E., SALADINO, C., *Délinquances et contextes sociaux en région PACA. Premiers éléments pour un tableau de bord statistique analytique*, Aix-en-Provence, Etude et travaux de l'ORDCS, nr. 1, 2012. Beschikbaar op het volgende adres: <http://ordcs.mmsh.univ-aix.fr/publications/Pages/Etudes-travaux-ORDCS.aspx>.

Een van de taken van de Dienst Beleidsondersteuning is 'op initiatief of op verzoek van de partners grondige analyses van criminele figuren en fenomenen (op basis van de gegevens van het ANG), veiligheidsscans en informatiebrochures die 'korter op de bal spelen' (op basis van de niet-gevalideerde ISLP-gegevens), evenals specifieke antwoorden met betrekking tot het arrondissement op vragen van externe partners (parlementaire vragen, BIVV, Brussel Mobiliteit ...) te leveren¹⁷. De dienst verduidelijkt ook dat 'andere strategische analyses (van het ANG en het 'Image de la Criminalité' (Beeld van de criminaliteit) in het Arrondissement Brussel Hoofdstad) *a priori* kunnen worden doorgegeven. In het kader van een specifiek project waarin andere actoren van de veiligheid in Brussel (zoals dit onderzoeksproject) betrokken zijn, is het altijd mogelijk om de goedkeuring van het parket te vragen voor de overdracht van een analyse of van ruwe gegevens.'

Om de hierboven vermelde redenen namen we geen contact op met deze dienst, want het leek ons onderzoeksteam geenszins mogelijk om 'ruwe' gegevens te verkrijgen via een ander kanaal dan het geraadpleegde, officiële kanaal (het Bureau voor PCS), gezien de juridische argumenten die werden aangehaald en het niet aan te vechten karakter van de weigering van overdracht van 'primaire' gegevens¹⁸.

1.3. Statistieken van het parket

Eind 1999 werden statistisch analisten bij het College van procureurs-generaal en de parketten-generaal bij de hoven van beroep aangeworven voor de aanmaak van statistieken voor het Openbaar Ministerie. Aanvankelijk werd voorrang gegeven aan de statistieken van de correctionele parketten. De analisten maken hiervoor gebruik van de administratieve registraties, uitgevoerd in het REA/TPI-systeem. De eerste tastbare analyses verschenen in 2002¹⁹. Vanaf 2009 namen de statistisch analisten van het College van procureurs-generaal ook de aanmaak van statistieken, afkomstig van de registratie van de inkomende stromen op niveau van de jeugdparketten (PJP) en die in de eerste jaren door het NICC werd verzorgd, op zich. Deze statistieken van de jeugdparketten worden als betrouwbaar beschouwd sinds 2005²⁰. Voor meer informatie over het geleverde werk van de statistisch analisten verwijzen we naar de website van het Openbaar Ministerie (<http://www.om-mp.be/stat/>).

In het kader van dit project werden extracties gevraagd, afkomstig van deze twee gegevensbanken: een extractie van het PJP voor de misdrijven waarbij minderjarige verdachten betrokken waren en een extractie uit het REA/TPI-systeem voor de feiten waarbij jongvolwassenen van 18 tot 25 jaar betrokken waren. Er werden meerdere ontmoetingen met de statistisch analisten van het College van procureurs-generaal georganiseerd in het kader van deze extractieaanvragen.

De hier aangetroffen moeilijkheden hebben niet te maken met de toegang tot de gegevens, want we kregen snel de toestemming van het College van procureurs-generaal. Ze hebben eerder te maken met de selectie van de gegevens wegens de registratiekwaliteit van bepaalde variabelen. De analisten hebben belangrijke correctieprocedures ingevoerd, die enkele maanden werk, meerdere ontmoetingen tussen de analisten en het onderzoeksteam, en belangrijke keuzes voor het project met zich mee brachten. Al deze etappes hebben de toegang tot de gegevens als dusdanig vertraagd, maar waren nodig om voldoende betrouwbare en precieze gegevens te verkrijgen. Bijgevolg maken

¹⁷ E-mail met voorstelling van de dienst, verzonden op 14.01.2014.

¹⁸ We moeten opmerken dat de DirCo van Brussel in dit laatste begeleidingscomité melding maakte van recente overeenkomsten, die de overdracht van gegevens in de toekomst mogelijk zullen maken. Het onderzoeksteam en het begeleidingscomité zijn verheugd over deze opening en een mogelijke samenwerking in de toekomst.

¹⁹ VANNESTE, C., *op. cit.*, p. 19.

²⁰ MINE, B., VANNESTE, C. (dir), *op. cit.*, pp. 58-59.

ze allemaal integraal deel uit van dit eerste luik van het onderzoek, dat erop gericht is de bestaande gegevens en de beschikbaarheid, kwaliteit, relevantie en bruikbaarheid ervan te bestuderen.

1.3.1. De etappes in de “opbouw” van de extracties

Op 4 februari 2013 vond een eerste vergadering plaats. Zo konden we de statistisch analisten ontmoeten, het project voorstellen, enkele moeilijkheden bespreken en een lijst van de bestaande variabelen verkrijgen. Naar aanleiding van deze vergadering en na enkele verkennende lezingen, een onderzoek van de variabelen en gesprekken met het team werd er op 15 maart een nieuwe vergadering georganiseerd om een aantal zaken op te helderen. Eind maart 2013 werden de extractieaanvragen dan aan de analisten meegedeeld. Tijdens het begeleidingscomité van 19 april 2013 lieten de analisten weten dat ze op een reeks moeilijkheden waren gebotst en drukten ze de wens uit om een nieuwe vergadering te beleggen zodat ze een aantal zaken konden voorleggen en ophelderen.

Deze vergadering vond plaats op 13 mei. De analisten zetten de talrijke moeilijkheden uiteen die ze hadden om aan de vragen te voldoen. Ze stelden een document voor met een beschrijving van deze moeilijkheden, de onbeantwoorde vragen, de correctieprocedures om het aantal ontbrekende waarden te beperken en enkele tabellen met de verhoudingen van dossiers waarop de extractieaanvragen betrekking hadden (dus volgens de bepalende variabelen, i.e. leeftijd, woonplaats en pleegplaats). Aangezien dit werk nog niet helemaal af was, wilden ze de begonnen taken nog bijschaven en afwerken vóór de laatste afspraak, waarin het hele onderzoeksteam nog hangende kwesties kon oplossen en de nodige keuzes kon maken. Deze laatste vergadering vond plaats op 26 juni. De analisten stelden het team een document van een veertigtal pagina's in het Nederlands voor (zie Bijlagen). Na onderzoek van dit document en een evaluatie met het team konden we op 5 juli de definitieve extractieaanvragen doorsturen. De bestanden met de gevraagde extracties werden uiteindelijk op 2 augustus doorgestuurd in tekstformaat (voor een preciezere beschrijving van de inhoud van deze extracties, zie leveranciersfiches).

De twee volgende punten zijn gewijd aan een korte samenvatting van de kenmerken van elk van de gegevensbanken, PJP en REA/TPI.

1.3.2. Kenmerken van PJP

Al bij de eerste ontmoetingen met de statistisch analisten werden verschillende problemen ter sprake gebracht. Voor PJP meldden de analisten van bij het begin een belangrijke lacune betreffende de registratie van de gegevens over de woonplaats van de minderjarigen en de pleegplaats van het misdrijf. De leeftijd is in principe beter geregistreerd, maar zal niet bepalend zijn voor de selectie van de gegevens, aangezien het enkel om minderjarigen gaat en deze dus sowieso deel uitmaken van de selecties.

De analisten hebben heel veel werk verzet om zo veel mogelijk het aanzienlijke aantal 'ontbrekende waarden' te verminderen. Er werden correctieprocedures toegepast ter verfijning van de bepalende variabelen, die het analysegebied afbakenen, dus voor PJP, de woonplaats en de pleegplaats.

Na deze analyses bleek dat de variabele 'pleegplaats' sinds 2008 veel beter geregistreerd is en dus veel betrouwbaarder is. Volgens deze eerste schattingen bevat meer dan 70% van alle geregistreeerde dossiers tussen 2005 en 2007 geen enkele postcode die de pleegplaats van de feiten aangeeft. Vanaf 2008 daalt dit percentage van ontbrekende gegevens tot 0,10%²¹. Op basis van deze vaststelling

²¹ Deze enkele percentages komen uit het werkdocument, opgesteld door de statistisch analisten van het parket met het oog op de voorstelling en de contextualisering van de extracties. Het percentage voor de periode 2005-2007 werd voorgesteld in een tussentijds document, dat vertrouwelijk werd gehouden omdat het niet voltooid was, maar dat het team in de mogelijkheid heeft gesteld om een zekere keuze te maken. Het

heeft het onderzoeksteam ervoor gekozen om de extracties, afkomstig van PJP, maar ook die van REA/TPI (omwille van de coherentie) te beperken tot alle kalenderjaren vanaf 2008 en niet meer vanaf 2005, zoals oorspronkelijk was voorzien. Het tweede argument voor deze keuze was de uitgebreidheid van de gegevensbanken, gezien de tijd, toegekend aan de analyse (er zouden meer dan 7 van de 12 maanden nodig zijn om de gegevens te verkrijgen).

1.3.3. *Kenmerken van REA/TPI*

Net als voor PJP hebben de analisten een aantal 'ontbrekende waarden' vastgesteld in de 'geografische' variabelen (pleegplaats en woonplaats). Hierbij komt nog een moeilijkheid met de informatie over de leeftijd van de verdachten. De geboortedatum van de verdachte wordt in principe geregistreerd, maar mag omwille van het respect voor de persoonlijke levenssfeer niet worden doorgegeven. Nu is het voor het project nodig om de bevolking van 'jonge' verdachten te kunnen identificeren. De statistisch analisten stellen niettemin voor om berekeningen uit te voeren om de leeftijd van de verdachten te benaderen op basis van vijf leeftijdsvariabelen, gecreëerd aan de hand van gegevens zoals de datum van het PV, de datum van instroom op het parket, de datum waarop de feiten werden gepleegd enz.

Er werd vastgesteld dat er talrijke waarden betreffende de pleegplaats ontbraken. Maar vanaf 2012 is dit veld bij de verschillende parketten en vooral in Brussel duidelijk beter geregistreerd. Deze verbetering heeft te maken met de 'automatische stroom' van de processen-verbaal van de lokale politie en het feit dat het in Brussel de gewoonte is geworden om de postcode in te voeren in het veld 'pleegplaats', wat niet noodzakelijk het geval is bij alle andere parketten, ook al lijkt het erop dat deze praktijk zich uitbreidt. De analisten hebben correctieprocedures moeten toepassen om de gegevens te verfijnen.

1.3.4. *Resultaten van de ondernomen stappen*

Op basis van dit eerste belangrijke werk, i.e. de bewerking van de gegevensbanken door de analisten van het College van procureurs-generaal, kon het onderzoeksteam een zekere keuze formuleren en de extractieaanvragen beperken tot de gegevens die het meest relevant waren voor de uitvoering van dit project. Het werk van de analisten vergde veel tijd (ongeveer 5-6 maanden), maar vormde een onmisbare etappe voor het vervolg van het project. We konden hierdoor een stand van zaken van de kwaliteit van bepaalde variabelen opmaken, wat vooral een belangrijke etappe is voor de uitvoering van de leveranciersfiches. De door de analisten toegepaste procedures kunnen worden gebruikt om dit type extractieaanvragen te herhalen.

Uiteindelijk werden er op 2 augustus meerdere bestanden doorgestuurd, maar ze konden helaas niet allemaal optimaal worden gebruikt, omdat het project nog slechts enkele maanden liep.

- Wat het PJP betreft:
 - o Een extractie 'PJP_caseminor'
 - o Een extractie 'PJP_benadeelden'
- Wat de REA/TPI betreft:
 - o Een extractie 'REA_zaken'
 - o Een extractie 'REA_verdachten'
 - o Een extractie 'REA_benadeelden'
- De codetabellen die bij de extracties horen.

De extracties betreffende de benadeelden werden gevraagd in de eerste extractieaanvragen van eind maart 2013. Het bleek echter dat deze extracties volgens de analisten eerder 'kwetsbaar'

definitieve document werd door de analisten overgedragen bij de overhandiging van de uiteindelijke extracties. Dat document bevindt zich in bijlage. De informatie over de pleegplaats bevindt zich op de pagina's 12 tot 15.

waren. Om evidente redenen van tijdsgebrek werden ze onmiddellijk uit de latere analyses verwijderd.

De analyses en de opbouw van de indicatoren zijn dus gebaseerd op de drie voornaamste extracties: 'PJP_caseminor', 'REA_zaken' en 'REA_verdachten'. Voor meer informatie over de inhoud en de organisatie van de extracties verwijzen we naar de leveranciersfiches (cf. Hoofdstuk 2).

2. Bronnen betreffende 'overlast' en het probleem van schoolverzuim

Het lijkt geen twijfel dat het bij het bestuderen van 'jeugddelinquentie' in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ook nodig is onderzoek te voeren naar de gegevens betreffende 'overlast'. Zowel in het politieke betoog als in de media worden deze specifieke problemen vaak met een jong publiek geassocieerd, vooral in de grote steden. De recente hervorming van de wet betreffende de gemeentelijke administratieve sancties bevestigt deze tendens door de maatregel tot jongeren van 14 jaar uit te breiden. Een studie van de preventie en veiligheid vereist absoluut een blik op het onveiligheidsgevoel bij de burgers, dat vaak in verband wordt gebracht met overlast of onburgerlijk gedrag, toegeschreven aan de jongeren die, vaak in groep, de publieke ruimten in de grote steden innemen.

Het gaat evenwel om een 'open' veld, waarin diverse actoren over specifieke bevoegdheden beschikken (gemeentelijke overheden, parket, verenigingssector, politie...). Om dit correct te onderzoeken, zijn dus veel tijd en middelen vereist. Daarom werd in een eerste begeleidingscomité op 31 januari 2013 overeengekomen dat de prioriteit van het project was zich op de bestaande gegevensbanken te concentreren. Het onderzoeksteam had vermeld dat deze extracties niet noodzakelijk snel of gemakkelijk zouden worden verkregen, en dat dit een zekere tijd zou vergen, die op dat ogenblik onmogelijk te voorspellen was.

"Het NICC herinnert eraan dat het werk dat in eerste instantie moet worden gedaan, al consequent is, rekening houdend met de toegekende tijdspanne, en dat het doel is de bestaande gegevensbanken onder handen te nemen en de balans op te maken van de toegankelijkheid en het potentieel ervan voor wetenschappelijk gebruik, redenen van eventuele belemmeringen of grenzen, en van hetgeen zou ontbreken. Dat zou al een aanzienlijke stap vooruit zijn."²²

Niettemin konden enkele verkennende stappen worden ondernomen.

2.1. Verkennende literatuur en gesprekken

Het fenomeen van overlast dekt een relatief groot gebied waarin diverse actoren bevoegd zijn. Om hierover een beter zicht te hebben, contacteerden we een interne beoordelaar van de preventiedienst BRAVVO van de stad Brussel, die veel ervaring heeft in de sector van preventiebeleid. Enerzijds bestudeerde hij deze kwesties als onderzoeker en anderzijds is hij goed vertrouwd met de realiteit op het terrein, want hij is werkzaam als interne beoordelaar bij de vzw BRAVVO. Hij werd dus uitgenodigd voor het begeleidingscomité van dit project om een regelmatigere opvolging te verzekeren. Een medewerkster werd aangesteld als lid van het comité in vertegenwoordiging van de vzw BRAVVO.

Er werd een eerste verkennende gesprek met haar georganiseerd om elkaar te leren kennen en om snel meer te weten over de verdeling van de bevoegdheden ter zake tussen de verschillende gemeentelijke diensten die hier eventueel in tussenkomen. Er werd ook gesproken over de gegevens die eventueel beschikbaar waren bij de diensten. Het lijkt erop dat niet noodzakelijk in alle

²² BOPV, *Studie over jeugddelinquentie. Proces-verbaal van de vergadering van 31 januari 2013 - 1e begeleidingscomité*, p. 1.

gemeenten of voor alle types feiten cijfergegevens worden geregistreerd. De praktijken lijken te verschillen naargelang de gemeente, maar ook naargelang de werknemer, het type fenomeen enz. Niet alle diensten hebben dezelfde prioriteiten inzake preventie. In dit eerste verkennende gesprek verkregen we ook een lijst van de negentien interne bemiddelaars van het gewest en een lijst van de gemeentelijke bemiddelaars van de zes politiezones van het gewest.

Vervolgens hebben we informatie gezocht van de kant van de 'lokale veiligheidsdiagnosen' (LVD's). De LVD's zijn opgesteld "in functie van de federale en gewestelijke preventieprogramma's (strategische veiligheids- en preventieplannen, BPBp). Om praktische redenen zijn de eerste LVD's opgesteld in het kader van de strategische plannen 2007-2010. Op basis hiervan worden updates uitgevoerd volgens de federale en gewestelijke instructies (in het geval van de Brusselse gemeenten die tegelijk over een strategisch plan en een lokaal plan beschikken). In het geval van de gemeenten met enkel een lokaal plan werden de eerste LVD's opgesteld met het oog op het gewestelijke programma 2012-2014 (BPBp). Momenteel beschikken alle Brusselse gemeenten over een databank die ze kunnen aanvullen en updaten"²³. Deze diagnosen worden niet systematisch gepubliceerd of verspreid, zodat het nodig is ze aan te vragen bij de verschillende interne beoordelaars.

2.2. Stappen bij de interne beoordelaars

Een eerste contact werd genomen met alle interne beoordelaars om het project voor te stellen en een kopie van de jongste veiligheidsdiagnose te vragen. Slechts zes van de negentien interne beoordelaars hebben hun LVD ter beschikking gesteld. Al deze documenten bevatten een voorstelling van de gemeente en een aantal demografische en socio-economische gegevens, maar zoals in het document 'Brussels Preventie- en Buurtplan 2011-2014. De nieuwe gewestelijke prioriteiten'²⁴ wordt gezegd, is het moeilijk om deze LVD's met elkaar te vergelijken wegens hun specifieke eigenheden. "We willen er evenwel aan herinneren dat deze documenten, als diagnosen om veiligheidsproblemen op het terrein op te sporen, niet bedoeld zijn als verslag van de activiteiten van de gemeenten op het vlak van preventie en met name in het kader van de strijd tegen overlast"²⁵.

Tot slot stuurden we begin september een korte vragenlijst naar de 19 beoordelaars in een poging om cijfergegevens over de GAS-boetes te verkrijgen. Zeven gemeenten hebben geantwoord en de bestaande informatie hierover bezorgd.

Aangezien dit luik heel omvangrijk kon worden en het nodig was om te beginnen met de analyse van de extracties van institutionele gegevens, heeft een van de promotors van het project (I. Ravier) dit luik op zich genomen, zodat de onderzoekster zich op de analyse van de extracties en de opbouw van de indicatoren kon concentreren. Hoofdstuk 3 hieronder bevat een voorstelling van de stappen en de ingezamelde informatie.

3. Informatiebronnen voor de contextualisering

3.1. Verkennende stappen

We hebben meerdere informatiebronnen verkend. Deze vormden het voorwerp van 'leesfiches'.

- Gemeentenatlas

²³ BPB, Attaché van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel, Brussel Plaatselijke Besturen, Directie Specifieke Initiatieven, e-mail van 17.01.2014.

²⁴ PICQUE, C., *Brussels Preventie- en Buurtplan 2011-2014. De nieuwe gewestelijke prioriteiten*, persdossier 16.02.2012, p. 8, <http://charlespicque.info/web/?p=1681>.

²⁵ BPB, Attaché van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel, Brussel Plaatselijke Besturen, Directie Specifieke Initiatieven, e-mail van 17.01.2014.

- Welzijnsbarometer 2012
- BISA²⁶
- Veiligheidsmonitor 2009
- Monitoring van de wijken
- Statbel
- Verslag van het Observatorium voor Toerisme in Brussel

De leesfiches brengen verslag uit van de beschikbare gegevens, de indicatoren die door deze verschillende bronnen worden gebruikt, de lacunes en het belang ervan voor het project.

3.2. Resultaat: selectie van een voorkeursbron

Op basis van dit werk, de projectdoelstellingen en de toegekende tijd werd voor de latere analyses aan een bepaalde bron de voorkeur gegeven ten overstaan van de andere bronnen. Het betreft het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, verbonden aan het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. We hebben deze bron gekozen omdat ze – zoals de naam ook aangeeft – geconcentreerd is op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en dus over talrijke gegevens op gemeentelijk niveau beschikt, wat bij de andere meer algemene bronnen veel minder het geval is. Maar er waren nog andere criteria in het spel, zoals de diversiteit van de cijfergegevens die deze bron produceert, de regelmatige updates en de gemakkelijke toegankelijkheid tot andere informatie waarover ze beschikt. Voor meer informatie verwijzen we u naar de leveranciersfiches (cf. Hoofdstuk 2).

²⁶ Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse.

Hoofdstuk 2

Onburgerlijk gedrag en de schoolproblematiek

Het bleek al snel heel moeilijk om de institutionele gesprekspartner te kiezen die kon beantwoorden aan onze vraag om gecentraliseerde gegevens voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende onburgerlijk gedrag en schooluitval. Hier beschrijven we de stappen die we ondernamen, de verkregen informatie en de aanbevelingen die eruit voortvloeien. We maken een onderscheid tussen onburgerlijk gedrag enerzijds en de schoolproblematiek anderzijds.

1. Onburgerlijk gedrag

Het onderzoeksteam had het idee om het onburgerlijk gedrag te onderzoeken aan de hand van statistische gegevens betreffende de gemeentelijke administratieve sancties (GAS). Verschillende informatiebronnen werden overwogen om de gemeentelijke administratieve sancties te begrijpen:

- De lokale veiligheidsdiagnoses (LVD'S)
- De interne beoordelaars – gerichte vragenlijst
- De Directie Specifieke Initiatieven van het Bestuur Plaatselijke Besturen (BPB)
- De cel 'GAS-bemiddeling' ten dienste van het Grootstedenbeleid van de POD Maatschappelijke Integratie
- De sanctionerend ambtenaren
- De Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

1.1. LVD'S

We namen contact met de interne beoordelaar van elke gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en vroegen om de LVD'S te sturen.

Slechts 6 gemeenten op de 19 zijn op ons verzoek ingegaan:

- Brussel Stad
- Oudergem
- Sint-Gillis
- Ukkel
- Schaarbeek
- Elsene

Blijkbaar wordt de informatie niet systematisch geüpdatet. De voorstellingswijzen variëren, waardoor het heel moeilijk is om te vergelijken.

In elk van deze LVD'S vinden we:

- informatie over *de sociodemografische evolutie*, gebaseerd op diverse bronnen (Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA), gemeentelijke bevolkingsdiensten, Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS), FOD Economie, gemeentelijke fiches voor de analyse van lokale statistieken in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest²⁷, ...)
- informatie over de socio-economische evolutie van de gemeente en/of van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gebaseerd op diverse bronnen (FOD Economie, Wijkmonitoring, Actiris, Observatiecentrum van de huurprijzen, OGW/IGEAT, soms zonder bronvermelding ...)

In bepaalde LVD'S is de schoolbevolking van de gemeente weergegeven, altijd op basis van fiches van het IGEAT, uitgevoerd met het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel (OGW). De gegevens, gepubliceerd in 2010, dateren van 2008 en werden niet geüpdatet.

²⁷ ULB-IGEAT en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Analyse van de lokale statistieken, Gewestelijke fiche, Uitgave 1/2010 en 19 gemeentelijke fiches, Uitgave 2/2010.

Er is weinig informatie te vinden over de situaties, behandeld door controlediensten (indien bestaande). De LVD'S bieden hoofdzakelijk een voorstelling van de ontwikkelde projecten en de doelstellingen van de gemeente met betrekking tot de schoolproblematiek.

Er wordt heel weinig melding gemaakt van de GAS. Wanneer bepaalde LVD'S ernaar verwijzen, worden enkele cijfers over het absolute aantal sancties vermeld. Er is geen enkele opsplitsing per leeftijd en er is geen informatie die het mogelijk maakt om minder- en meerderjarigen te onderscheiden.

Tabel 1 toont een samenvattend beeld van de informatie in de LVD'S, die elk over het algemeen goed zijn voor meer dan 100 pagina's beschrijvingen, analyses en voorstelling van de projecten.

Op basis van de LVD'S kunnen we dus geen algemeen en compleet idee krijgen van de activiteit van de gemeenten als antwoord op onburgerlijk gedrag²⁸.

We hebben daarom beslist om de interne beoordelaars een preciezere vragenlijst voor te schotelen en om hen om wat informatie over de GAS te vragen²⁹.

²⁸ Dat is trouwens niet hun doel.

²⁹ Zie hieronder, punt 1.2.

Figuur 1: Samenvattende tabel van de beschikbare informatie per gemeente in de verkregen LVD'S

GEMEENTE	JAAR LVD	SOCIODEMOGRAFISCHE EVOLUTIE: populatie, leeftijd, , gezinssamenstelling	SOCIOECO EVOLUTIE : gemiddeld inkomen, werkloosheid, leefloon, logement	SCHOOLPROBLEMATIEK	ANTISOCIAAL GEDRAG - GAS
Brussel-stad	2013	X	X	Vzw BRAVVO : preventie schoolverzuim + leerlingenbegeleiding bij schoolverzuim + schoolbemiddeling	Vaststelling: politie + gemeenschapswacht Geviseerd gedrag: vervuiling + strafbare feiten 3 ^e categorie (bedreigingen, beledigingen, slagen en verwondingen zonder bloed, gewone diefstallen), inkomhal gebouwen Sancties: herstelbemiddeling (BRAVVO) + geldboetes, Registratie: Juridische dienst van de stad, Geen uitsplitsing naar leeftijd; rapporten BRAVVO. 209 dossiers doorgegeven in 2012, 35% minderjarigen
Oudergem	2011	X	X	Vzw ESPAS: schoolondersteuning + verbindingspersoon ouders, school, leerlingen	Vaststelling: politie + gemeenschapswacht - vaststellers, stewards. Geviseerd gedrag: antisociaal gedrag Sancties: geldboetes, bemiddelingen Registratie: Geen gegevens
Schaarbeek	2013	X	X	Gegevens scholen + schoolbevolking. Vzw "Déclic": voorlichtings- en bewustmakingscampagnes, rechten en plichten	Vaststelling: gemeenschapswacht Geviseerd gedrag: netheid, afbraak, vandalisme Registratie: bestuurlijke politie? Geen gegevens
St Gillis	2013	X	x		Vaststelling: ? Geviseerd gedrag: openbare netheid, tags, geluidsoverlast, parkeren Sancties: geldboetes Registratie: GAS-systeem, absoluut aantal feiten voor 2012, geen informatie over personen die worden verdacht
Ukkel	2012	X	X	Kwalitatieve enquête → bevindingen gebaseerd op ervaring van de ondervraagde actoren	

Elsene	2006	X	X	Opmerkingen en voorstellen voor maatregelen	Vaststelling: ? Geviseerd gedrag: sluikstorten Registratie: juridische dienst van de gemeente en de dienst van de veiligheids- en preventieambtenaren, gegevens feiten van 2006, geen informatie over de verdachten
--------	------	---	---	---	--

1.2. Vragenlijst voor de interne beoordelaars

We hadden de hypothese geformuleerd dat de functie van interne beoordelaar van de gemeentelijke preventiediensten een uitgelezen positie was om de beschikbare informatie met betrekking tot de GAS te verkrijgen. Aangezien we vaststelden dat de LVD's weinig relevante informatie voor dit project bevatten, stuurden we naar alle gemeentelijke interne beoordelaars een brief met de vraag om een inventaris te maken van eventuele kwantitatieve informatie en de toegankelijkheid en inhoud hiervan.

De vragenlijst, via e-mail verzonden in het begin van september 2013, was bedoeld om informatie te verkrijgen over:

- De toepassing van de wet op de gemeentelijke administratieve sancties
- Het bestaan van gecentraliseerde informatie hierover in de gemeente, hetzij informatie betreffende de soorten feiten, het betrokken publiek (leeftijdscategorieën), het jaarlijkse aantal GAS enz.

In het geval van een positief antwoord op de voorgaande vragen, werd om verduidelijking van het volgende verzocht:

- Het jaarlijkse aantal GAS van 2008 tot 2012
- De soorten feiten
- De leeftijdscategorieën van de verdachte personen

We ontvingen de antwoorden op de vragenlijst van 7 gemeenten, die naar eigen zeggen allemaal de wet toepassen:

- Anderlecht
- Ganshoren
- Sint-Pieters-Woluwe
- Elsene
- Schaarbeek
- Brussel Stad
- Etterbeek

Over het algemeen zijn deze gegevens niet bruikbaar in het kader van dit onderzoek, want de informatie heeft betrekking tot geregistreerde feiten en niet tot verdachte personen. Het is dus niet mogelijk om de 'jonge' bevolking te identificeren. In het beste geval wordt het onderscheid minderjarige/meerderjarige geregistreerd. De kwestie van de rekeneenheid van de geregistreerde cijfergegevens blijkt weer fundamenteel te zijn (zoals hierboven vermeld).

Meerdere gemeenten hebben gemeld dat ze – hoewel ze geen gegevens hadden over de leeftijd van de verdachten – konden stellen dat op deze laatsten geen administratieve sancties van toepassing waren.

Figuur 2: Algemeen overzicht van de antwoorden op de vragenlijst over de toepassing van de GAS-wet

Gemeente	Centralisatie registratie	N GAS/ jaar	Type feiten	« Jongeren »
Anderlecht	Ja - GAScoördinator (2012) gefinancierd door BPB (Brussels preventie- en buurtplan)	2008 : 66 2009 : 364 2010: 505 2011: 405 2012: 473	Verkeerd parkeren Urineren Netheid Tags Auto in een park Geluidsoverlast Nachtlawaai Niet-geautoriseerde ingebruikneming van een openbare plaats Bedekken van het gelaat ...	Geen statistieken over de leeftijd , maar in de feiten waren geen minderjarigen betrokken (ook geen poging)
Brussel	Ja – juridische dienst van de stad + Vzw BRAVVO	Onderscheid N dossiers, N geldboetes, N dossiers minderjarigen 2009: 476 geldboetes & 39 dossiers m 2010: 2236 geldboetes & 101 doss m 2011: 941 geldboetes & 30 doss m 2012: 2671 geldboetes & 69 doss m	Met betrekking tot minderjarigen, vooral: urineren, spuwen, inkomhal gebouwen, imitatie politiesirene, graffiti	Onderscheid volwassene/minderjarige Dossiers minderjarigen worden verzonden naar de ombudspersoon (herstelbemiddeling, Bravvo)
Etterbeek	Ja – Gemeentesecretariaat afdeling juridische zaken	N opgelegde geldboetes verschillend N vastgestelde feiten 2008 : 24 opgelegde geldboetes 2009 : 49 geldboetes 2010 : 55 geldboetes 2011 : 63 geldboetes 2012 : 80 geldboetes	Netheid Rust Vlotte doorgang	Hoofdzakelijk volwassenen MAAR geen uitsplitsing naar leeftijd
Ganshoren	Ja – coördinatie	2008 : 127	Belemmeren van	Geen info

	gemeenschapswacht & verantwoordelijk voor administratieve geldboetes	2009 : 516 2010 : 1171 2011: 1475 2012 : 1861	voorbijgangers en verkeerd parkeren Openbare netheid Zichtbare satellietschotels, (Gevaarlijke) kelderramen Dag- en nachtlawaai	geen minderjarigen in 2012
Elsene	Ja – sanctionerend ambtenaar	2008 : 862 2009 : 804 2010 : 1581 2011 : 2424 2012 : 3003	Openbare netheid Dag- en nachtlawaai Sluikstorten	Specifieke procedure voor dossiers minderjarigen Mogelijkheid om onderscheid te maken van gegevens met betrekking tot minderjarigen en volwassenen
Schaarbeek	Ja – cel vorderingen belastingen – Administratieve sancties – administratieve politie	Sinds 2011, vervolging verkeersovertredingen 2009 : GAS 215 2010 : GAS 368 2011 : GAS 212/ verkeer 3369 2012 : GAS 199/ verkeer 6796	verkeer (meerderheid sinds 2011), satellietschotels, afbraak, nachtlawaai, openbare orde, bedelen, openen van kelders, bedekken van het gelaat honden niet aangelijnd	Geen uitsplitsing naar leeftijd, zeer weinig PV's voor minderjarigen en wat betreft vuil op de openbare weg (behandeld op het niveau van de belastingen op het vuil)
St Pieters Woluwe		2009 : 135 2010 : 351 2012 : 241	Verkeerd parkeren Openbare netheid Privatieve ingebruikneming van het openbaar domein, beschadigingen ...	

1.3. De herstelbemiddelaars

De bemiddelingsprocedure wordt beschreven in de wijzigingen aan de wetgeving betreffende de GAS van 2004. De start bleek evenwel moeilijk en "in 2006 heeft de federale regering beslist om het preventiebeleid ten aanzien van jeugddelinquentie te intensifiëren. Er werd bijkomende steun verleend aan de steden en gemeenten om hen te helpen een efficiënte strijd tegen overlast te voeren (...) door bemiddelaars, belast met de bemiddelingsprocedure in het kader van de gemeentelijke administratieve sancties, ter beschikking te stellen"³⁰. De organisatie en omkadering van deze terbeschikkingstelling werd toevertrouwd aan het bestuur van het Grootstedenbeleid. Deze 'nieuwe' bemiddelaars mogen niet worden verward met de lokale bemiddelaars.

"Concreet sluit het federale Grootstedenbeleid elk jaar overeenkomsten met verschillende steden of gemeenten, om hen in staat te stellen de GAS-bemiddeling te implementeren. Via deze overeenkomsten subsidieert het federale Grootstedenbeleid de personeels- en werkingskosten van deze bemiddeling, met een plafond van 50.134,53 euro per overeenkomst (bedrag 2011). De steden of gemeenten die zo'n overeenkomst sluiten, gaan vervolgens overeenkomsten met andere gemeenten van hetzelfde gerechtelijke arrondissement/politiezone aan, zodat deze aanspraak kunnen maken op GAS-bemiddeling"³¹. De coördinator voor Brussel en Wallonië, de heer Gilbert Chabrilat, attaché bij de dienst Grootstedenbeleid van de POD Maatschappelijke Integratie in de cel GAS-bemiddeling, centraliseert de informatie over de herstelbemiddelingen op basis van de gegevens, geleverd door de verschillende bemiddelaars die cijfers doorgeven over de dossiers die ze behandelen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er één bemiddelaar per politiezone, hetzij zes bemiddelaars in totaal. "De bemiddelaars werden aangeworven door 6 gemeenten, die hier andere gemeenten van hun politiezone gebruik van laten maken op basis van intercommunale overeenkomsten voor een periode van een jaar of voor onbepaalde tijd. Zo zijn 18 van de 19 gemeenten van het Gewest³² gebaat bij deze dienst, die grotendeels door het federale Grootstedenbeleid wordt gefinancierd"³³. De organisatie van het werk en de verdeling van de dossiers onder de verschillende gemeenten is eigen aan elke politiezone. "De GAS-bemiddelaar handelt ten bate van meerdere gemeenten, die elk hun eigen preventie- en veiligheidsbeleid hebben en die met verschillende problemen worden geconfronteerd. Tussen de Brusselse gemeenten onderling varieert de strijd tegen onburgerlijk gedrag dus sterk, afhankelijk van de prioriteiten die de gemeentelijke overheden bepalen. Qua organisatie hangt de GAS-bemiddelaar in de meeste gevallen af van de sanctionerend ambtenaar van de gemeente en werkt hij bij de gemeentelijke juridische dienst. Maar in andere gevallen voert de GAS-bemiddelaar zijn functies uit in een dienst, die uitsluitend gewijd is aan de GAS-boetes (bv. Sint-Joost), of in een gemeentelijke vzw, belast met preventie (vzw BRAVVO van de stad Brussel)"³⁴.

Het bestuur verzamelt de gegevens op basis van de jaarverslagen. Deze gegevens worden evenwel geregistreerd volgens de kenmerken van de overtredingen en niet de verdachten. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen meerder- en minderjarigen, maar zonder onderscheid per leeftijd. Ook het geslacht wordt niet ingegeven.

³⁰ Gemeentelijke administratieve sancties, GAS-bemiddeling: leidraad, POD Maatschappelijke Integratie, dienst Grootstedenbeleid, 2008, p. 3. <http://www.grootstedenbeleid.be/>

³¹ Chabrilat G., De GAS-bemiddeling en haar toepassing in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dienst Grootstedenbeleid, nota aan de Vereniging van steden en gemeenten, augustus 2012, p. 2.

³² Schaarbeek heeft geen intercommunale overeenkomst ondertekend om een beroep te doen op de diensten van de GAS-bemiddelaar, tewerkgesteld door Sint-Joost.

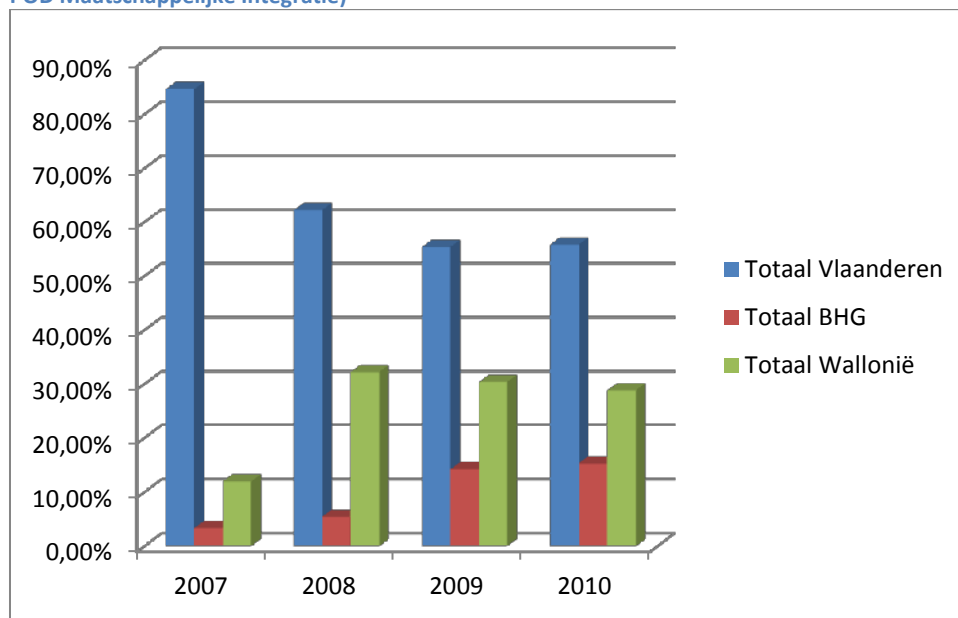
³³ Chabrilat G., *op. cit.*, p. 3.

³⁴ Chabrilat G., *op. cit.*, p. 5.

Figuur 3 hieronder toont het aandeel van de bemiddelingsvoorstellen voor meerderjarigen en minderjarigen in de drie gewesten van het land. De cijfers bevatten het aantal bemiddelingsvoorstellen die worden behandeld door de GAS-bemiddelaars, aangeworven door de gastgemeenten van de politiezone, in het kader van de overeenkomsten tussen de steden/gemeenten en de dienst Grootstedenbeleid. De dienst beschikt evenwel niet over globale cijfers over het aantal GAS-vaststellingen.

De bemiddelingsvoorstellen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaan in stijgende lijn. Algemeen werden meer dan 42% van de bemiddelingsvoorstellen aanvaard door de overtreders en leidden ze tot verschillende soorten herstel: herstellprestaties (37,6%), herstelmaatregelen (20,5%), financiële schadevergoedingen (11,4%), mondelinge of schriftelijke verontschuldiging (10%), opleidingen en sensibiliseringssessies (10,6%)³⁵ ... "De types overtredingen waar GAS-bemiddeling het vaakst wordt toegepast, hebben te maken met de eigendom op de openbare weg (wildplassen, vuilnisbakken ...), schade aan roerende of onroerende goederen (tags), lawaai en belemmering van het verkeer. Bepaalde Brusselse gemeenten gebruiken ook GAS-bemiddeling in geval van overtredingen op het verbod tot het bedekken van het gelaat, agressief gedrag en dronkenschap op de openbare weg. Het antwoord van de bemiddelaar op de situatie kan variëren: soms stelt hij aan de overtreder herstellprestaties bij een gemeentelijke dienst of een vzw voor, in andere gevallen een financiële schadevergoeding of een herinnering aan de wet"³⁶. Er zijn grote verschillen tussen de gemeenten onderling, zowel wat de toepassing van de GAS als die van de GAS-bemiddeling betreft. "Vijf jaar na de implementatie van de GAS-bemiddeling passen bepaalde gemeenten (ook Brusselse gemeenten) deze nog altijd niet toe, terwijl ze nochtans een intercommunale overeenkomst hebben gesloten met een gemeente die een GAS-bemiddelaar tewerkstelt"³⁷.

Figuur 3: Verhouding van de GAS-bemiddelingsvoorstellen per jaar en per gewest (Bron: dienst Grootstedenbeleid van de POD Maatschappelijke Integratie)

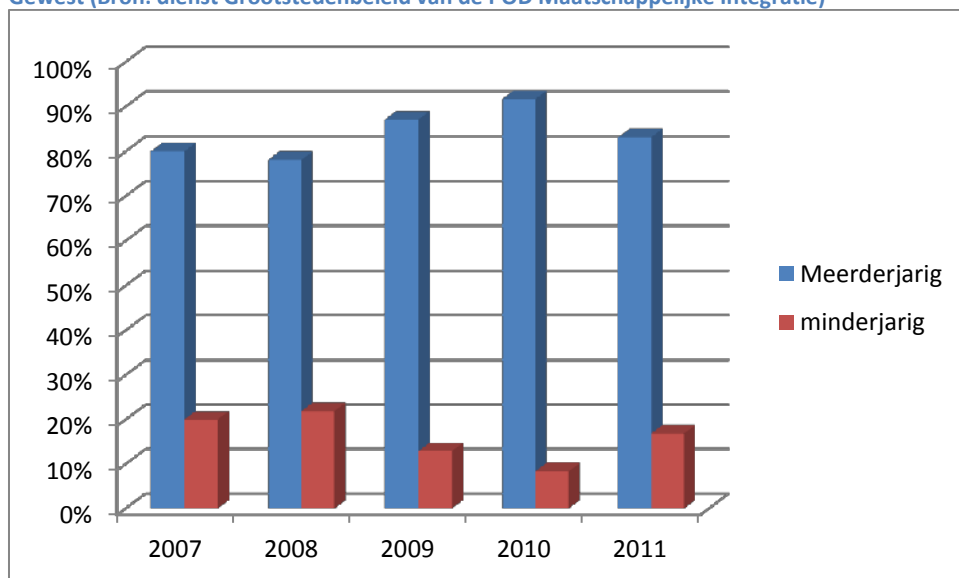
³⁵ Dienst Grootstedenbeleid van de POD Maatschappelijke Integratie.

³⁶ Chabrilat G., *op. cit.*, p. 5.

³⁷ Chabrilat G., *op. cit.*, p. 2.

Het overzicht van de beschikbare gegevens met onderscheid tussen meerder- en minderjarigen toont dat de bemiddelingen over het algemeen minder worden voorgesteld aan de minderjarigen (Figuur 4).

Figuur 4: Verhouding van meerder- en minderjarigen in de GAS-bemiddelingsvoorstellen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Bron: dienst Grootstedenbeleid van de POD Maatschappelijke Integratie)

We zien ook grote verschillen, afhankelijk van de politiezone (Figuur 5).

Figuur 5: Aantal GAS-bemiddelingen in de politiezones van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor Meerder (M)- en minderjarigen (m) per jaar

Politiezone	Gemeente host GAS- bemiddeling	2007			2008			2009			2010			2011		
		M	m	tot	M	m	tot	M	m	tot	M	m	tot	M	m	tot
Montgomery	St Lambrechts Woluwe	0	2	2	2	1	3	15	1	16	24	1	25	40	2	42
Ukkel, Wat B, Oudergem	Oudergem	22	3	25	23	7	30	41	8	49	21	5	26	36	12	48
Brussel stad, Elsene	Elsene	2	1	3	66	22	88	306	50	356	378	38	416	308	63	371
Brussel West	Jette	xxx	xxx	xxx	17	1	18	20	4	24	13	4	17	28	27	55
PZ Zuid	St Gillis	xxx	xxx	xxx	6	1	7	37	0	37	75	0	75	111	2	113
Schaarbeek, St Joost, Evere	St Joost	xxx ³⁸	xxx	xxx	xxx	xxx	xxx	7	0	7	17	0	17	verwacht ³⁹	verwacht	verwacht

Bron: dienst Grootstedenbeleid van de POD Maatschappelijke Integratie

³⁸ Xxx: er was nog geen GAS-bemiddeling in die periode.

³⁹ De cijfers moeten nog worden geanalyseerd.

Deze eerste benadering doet evenwel vermoeden **dat de gegevens die zouden kunnen worden doorgegeven, weinig interessant zijn, aangezien de registratie georganiseerd is op basis van de feiten en de antwoorden hierop, niet van de verdachten. Het is dus niet mogelijk om aan de hand van deze gegevens de doelgroep van dit onderzoek, de jongeren (minderjarigen en jongvolwassenen) en de gemeente waar ze gedomicilieerd zijn, te achterhalen.**

1.4. Directie Specifieke Initiatieven van het Bestuur Plaatselijke Besturen (BPB)

Het Bestuur Plaatselijke Besturen is "de link tussen het ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (MBHG) en de verschillende plaatselijke besturen." BPB organiseert, adviseert, controleert en financiert de plaatselijke besturen⁴⁰. Dit bestuur, dat steun verleent aan de gemeenten, beschikt hiervoor over een Directie Specifieke Initiatieven, die het preventiebeleid, het gelijkekansenbeleid en opleidingsinitiatieven ondersteunt. Zo "beheert de Directie Specifieke Initiatieven van het BPB het gewestelijk beleid voor preventie en kent subsidies toe voor initiatieven en personeel in het kader van de strijd tegen het onveiligheidsgevoel (bv. het Brussels preventie- en buurtplan, het Programma Preventie Schoolverzuim (PSV) en de bestrijding van overlast met administratieve sancties)"⁴¹. Het bestuur buigt zich over een gemeenschappelijk beleid "betreffende de LVD'S en de identificatie van een reeks basisgegevens, nuttig voor de samenstelling van dit type document, om een transversale interpretatie van de diagnoses, geleverd door de begunstigden, mogelijk te maken"⁴².

In 2011 werden de budgetten voor de uitvoering van de wet op de gemeentelijke administratieve sancties en het Brussels preventie- en buurtplan (BPBP) samengevoegd. "Het BPB heeft een reeks instrumenten ontworpen om een algemeen beeld te kunnen schetsen van de maatregelen in het kader van het gewestelijke preventiebeleid. Deze dienst analyseert hoe (in termen van interne organisatie, werkfilosofie en resultaten) de toepassing van de wet op de gemeentelijke administratieve sancties op niveau van elke gemeente wordt geïntegreerd in de lokale preventie- en buurtplannen (in het kader van werkas 'strijd tegen onburgerlijk gedrag')"⁴³. Soms zijn er evenwel moeilijkheden om de informatie te verkrijgen (geen antwoorden beschikbaar, gebrekkige communicatie ...). Het lijkt erop dat de toepassing sterk varieert tussen de gemeenten onderling.

"Wat de gemeentelijke administratieve sancties betreft, werd een ontwerp voor jaarverslag verspreid via de circulaire van 20.11.2012, in het kader van het Brussels preventie- en buurtplan 2012-2014 in de gemeenten"⁴⁴. Dit ontwerp verwijst hoofdzakelijk naar de feiten, niet naar de verdachten. De enige gegevens die relevant zouden kunnen zijn voor ons onderzoek, hebben betrekking tot het aantal dossiers waarin minderjarigen (van 16 tot 18 jaar) betrokken zijn, zonder vermelding van de leeftijd, noch van de woonplaats. Deze gegevens worden momenteel geanalyseerd en werden nog niet aan ons bezorgd.

Hoewel dit bestuur een algemeen beeld heeft van de projecten die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden ontwikkeld, kan het momenteel geen systematische registratie van gegevens betreffende de verdachten eisen. De gegevens die uiteindelijk beschikbaar zullen zijn, zullen ons niet in staat stellen om een antwoord te bieden op de zorg van het BOPV om de sancties voor jongeren (minderjarigen en jongvolwassenen) af te bakenen.

⁴⁰ http://www.brussel.irisnet.be/over-het-gewest/ministerie-van-het-brussels-hoofdstedelijk-gewest/plaatselijke-besturen?set_language=nl

⁴¹ http://www.brussel.irisnet.be/over-het-gewest/ministerie-van-het-brussels-hoofdstedelijk-gewest/plaatselijke-besturen/directie-specifieke-initiatieven?set_language=nl

⁴² BPB, mail 17.01.2014.

⁴³ Naast de toepassing van de GAS-wet dekt deze as de acties en maatregelen in antwoord op onburgerlijk gedrag en overlast in de brede zin, op het niveau van meerdere doelpublieken met sociale problemen".

⁴⁴ BPB, e-mail, *op. cit.*

De activiteit van het BPB is ongetwijfeld een steun en een bijdrage om een gecentraliseerd beeld te kunnen schetsen, maar het BPB is momenteel niet in staat om te antwoorden op ons verzoek om informatie over de bevolking van Brusselse jongeren.

1.5. Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In de jongste publicatie van de Vereniging, het magazine Nieuwsbrief Brussel⁴⁵, vat mevrouw Isabelle Vincke de nieuwigheden van de wet op de gemeentelijke administratieve sancties, die op 1 januari 2014 van kracht moet worden, in tien punten samen:

1. "De materie wordt voortaan geregeld in een bijzondere wet;
2. De lijst met gemengde inbreuken is gewijzigd;
3. De lijst met administratieve sancties en alternatieve maatregelen werd uitgebreid;
4. De wet is voortaan ook van toepassing op minderjarigen vanaf 14 jaar;
5. De wet voorziet in nieuwe vaststellende beampten met meer bevoegdheden;
6. De gemeentelijke autonomie blijft behouden, maar de gemeenten worden aangespoord om samen te werken;
7. De samenwerking met het parket wordt versterkt;
8. Er is een nieuwe maatregel in het leven geroepen: het tijdelijk plaatsverbod;
9. De administratieve procedure werd aangepast;
10. Het is voortaan verplicht een GAS-lijst bij te houden."

Het artikel bespreekt de eerste vijf punten. De overige vijf komen aan bod in een volgend artikel. Volgens mevrouw Vincke zou de informatie betreffende de feiten en de verdachten, betrokken in een GAS-procedure, niet gecentraliseerd worden. Mevrouw Vincke zou de vraag voorleggen aan de intercommunale groep voor gemeentelijke administratieve sancties waaraan ze deelneemt⁴⁶ en ons op de hoogte houden.

In ons telefoongesprek van 12.11.2013 bevestigt ze de afwezigheid van gecentraliseerde en geharmoniseerde informatie. Elke gemeente zou haar eigen registratiemodaliteiten hanteren. Ze neemt deel aan de hierboven genoemde werkgroep, die voorgezeten wordt door de sanctionerend ambtenaar van de gemeente Elsene (zie hieronder) en suggereert de signalisatie van de minimale informatie (met name betreffende de verdachten) die in de registers waarvoor nog niets is ontworpen, zou moeten worden opgenomen.

We willen evenwel preciseren dat het houden van een register van gemeentelijke administratieve sancties georganiseerd wordt door artikel 44 van de wet betreffende de gemeentelijke administratieve sancties van 23 juni 2013⁴⁷. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het houden en de verwerking van het bestand van fysieke of rechtspersonen die aan een administratieve sanctie of een alternatieve maatregel werden onderworpen. Er is voorzien dat dit bestand persoonsgegevens zal bevatten, evenals informatie over de geboortedatum en de woonplaats van de personen of de ouders, voogden of personen die hen onder hun hoede hebben, in geval van minderjarigen⁴⁸.

"De sanctionerend ambtenaar heeft toegang tot de persoonsgegevens. (...)De Koning bepaalt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, na advies van de Commissie voor de Bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer, de andere bijzondere voorwaarden met betrekking tot de

⁴⁵ VINCKE I., Gemeentelijke administratieve sancties: wat is er veranderd?, *Nieuwsbrief Brussel* 2013/04.

⁴⁶ Antwoord op de e-mail van 17.09.2013 op 04.10.2013.

⁴⁷ Wet betreffende de gemeentelijke administratieve sancties van 23 juni 2013, *Belgisch Staatsblad*, 01.07.2013, p. 41293.

⁴⁸ Wet van 23.06.2013, artikel 44 §2 1°.

verwerking van de persoonsgegevens die vermeld worden in het register van de gemeentelijke administratieve sancties"⁴⁹.

1.6. Het voorbeeld van de sanctionerend ambtenaar van de gemeente Elsene

Een laatste spoor om een globaal beeld te verkrijgen op de praktijken inzake administratieve sancties was de ontmoeting met een van de leden van het onderwijzende team in het interuniversitaire certificaat (UCL, ULG en U Namur) voor Beheer van stedelijke veiligheidsbeleidslijnen⁵⁰, tevens verantwoordelijke van de administratieve politiedienst van de gemeente Elsene, gemeentelijk sanctionerend ambtenaar en voorzitter van de intercommunale werkgroep voor gemeentelijke administratieve sancties waaraan ook mevrouw Vincke deelneemt (zie hierboven).

Onze gesprekspartner stelt dat, hoewel het beleid van de administratieve sancties ontwikkeld werd vanaf het begin van de jaren 2000 op basis van de wet van 1999, het slechts heel geleidelijk werd ingevoerd in de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Hij bevestigt dat de betrokkenheid en de organisatie van de gemeenten in deze materie nog tamelijk uiteenlopend zijn. Veel gemeenten zouden weigerachtig zijn omdat het gaat om voorrechten van het parket en omdat zij niet over de tijd of de bevoegdheden beschikken om zich op deze weg te begeven⁵¹.

De inwerkingtreding van de nieuwe wet in januari 2014 zou de gelegenheid zijn om de politiereglementen en de praktijken i.v.m. de administratieve sancties op elkaar af te stemmen. De sanctionerend ambtenaar probeert dus sinds enkele maanden alle mensen die deze materies in de 19 Brusselse gemeenten behandelen, rond zich te verzamelen. Hij weet immers dat de gemeentelijke actoren aan de autonomie van de gemeenten gehecht zijn. De groep⁵² die in juli 2013 op zijn initiatief in het leven werd geroepen, komt samen, werkt en doet voorstellen om "zich samen voor te bereiden op de toepassing van de nieuwe wet en, in een volgende fase, de praktijken te uniformiseren en de problemen aan te pakken, om samen oplossingen te zoeken",⁵³ maar de uiteindelijke beslissing ligt in de handen van de politici. De eerste taak van de groep was een harmonisering van de gemeentelijke politiereglementen voor te stellen.

1.6.1. Profiel van de 'sanctionerend ambtenaren'

De werkgroep bestaat uit twee types personen die betrokken zijn bij de implementatie van de GAS: sanctionerend ambtenaren die deze titel en functie hebben (een klein aantal: 3 of 4 van de 19 gemeenten), en de juristen van de juridische diensten van de verschillende gemeenten, aan wie de gemeentesecretaris zijn sanctionerende functie afvaardigt. Deze functie wordt hoofdzakelijk door juristen uitgevoerd.

1.6.2. Interne organisatie van de GAS

De organisatie van de implementatie van de GAS hangt af van elke gemeente. In veel gemeenten blijft de taakverdeling versplinterd tussen de gemeentesecretaris, de juridische dienst, een bemiddelaar⁵⁴ die zich eventueel in een andere gemeente bevindt ... Bepaalde materies worden verwerkt onder de vorm van taksen; bepaalde acties worden verzorgd door verenigingen, die ook voor de begeleiding instaan enz. De financiering wordt lokaal samengesteld uit verschillende

⁴⁹ Wet van 23.06.2013, artikel 44 § 3.

⁵⁰ <http://www.uclouvain.be/436906.html>

⁵¹ Fragment uit gesprek van 22.10.2013.

⁵² De intercommunale werkgroep rond gemeentelijke administratieve sancties, waaraan ook mevrouw Vincke van de Vereniging van de Stad en de Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deelneemt (zie hierboven).

⁵³ Fragment uit gesprek van 22.10.2013.

⁵⁴ Gefinancierd door het Grootstedenbeleid en toegewezen aan elke politiezone (zie hierboven).

bronnen die afkomstig zijn van de verschillende bevoegdheidsniveaus – federaal, gewestelijk of gemeentelijk – afhankelijk van de politieke keuzes van elke gemeente ...

In Elsene heeft de burgemeester de middelen willen toekennen aan de dienst om deze materie te ontwikkelen en te centraliseren: "Hier hebben we alles in één dienst gecentraliseerd. Telkens wanneer ik versterking nodig heb qua personeel, krijg ik die. Zo kunnen we meer doen en we behandelen alles hier: properheid, veiligheid, orde, gemengde overtredingen, minderjarigen ... Alles wordt hier behandeld, alles is gecentraliseerd, dat is veel efficiënter"⁵⁵, met name door een spel van overdracht van budgetenveloppes, waarin een groot deel van het personeel wordt gesubsidieerd door het samenlevingscontract.

1.6.3. Feiten

Er bestaan twee types administratieve boetes: enerzijds de boetes naar aanleiding van de toepassing van het politiereglement, de 'zuiver administratieve boetes met betrekking tot onburgerlijk gedrag, openbare orde, openbare veiligheid'⁵⁶, en anderzijds de gemengde overtredingen⁵⁷. Voor deze tweede categorie is het nodig om samen te werken met het parket⁵⁸. Samenwerking en dialoog zijn noodzakelijk, maar niet altijd gemakkelijk. "Ik heb de naam en het telefoonnummer van het parket voor meerderjarigen, dat ik geregeld contacteer, want voor de gemengde overtredingen is het nodig dat we met elkaar praten, anders liggen er langs alle kanten hopen dossiers opgestapeld. Bij het jeugdparket probeer ik een gesprekspartner te hebben en is er een verschrikkelijke turnover van substituten. Ze kampen met een ernstige onderbemanning en niemand hield zich bezig met de administratieve sancties"⁵⁹. Naast de nodige samenwerking met het parket, zou de complexiteit van de dossiers een aantal gemeenten afschrikken waardoor ze de gemengde overtredingen niet vervolgen. Volgens onze gesprekspartner "zijn er weinig gemeenten die gemengde overtredingen behandelen. Wij zijn een van de weinigen die het doen. Ik denk dat de meesten bang zijn; veel burgemeesters vinden dat dit echt het terrein van het parket is en durven zich niet op dit soort dossiers te storten. Ze beschikken niet altijd over het nodige personeel om dergelijke zaken te behandelen. Soms hebben we te maken met veelvoudige recidivisten, mensen die in de gevangenis hebben gezeten en dergelijke situaties. We moeten strafrechtelijke dossiers kunnen beheren en begrijpen"⁶⁰.

Voor de overtredingen op de politiereglementen zien we dat de gemeenten diverse praktijken hanteren met betrekking tot de vervolgte feiten. Terwijl de overtredingen inzake netheid, rust en openbare veiligheid in principe de kern van de GAS vormen, zouden bepaalde gemeenten op dit gebied heel weinig actief zijn of actief op een andere manier. Bepaalde gemeenten "ontwijken de toepassing van de GAS, maar leggen taksen op voor bepaalde gedragingen betreffende de openbare netheid"⁶¹. Het voordeel van deze werkwijze is dat de politie zich dan kan beperken tot een eenvoudig informatierapport met de gegevens van de persoon in de plaats van een proces-verbaal te moeten opstellen. Zo spaart de politie tijd en energie uit. Andere gemeenten met een "heel laag aantal vaststellingen en processen-verbaal" hebben een sanctiebeleid ontwikkeld met betrekking tot

⁵⁵ Fragment uit gesprek van 22.10.2013.

⁵⁶ *Ibid.*

⁵⁷ "De wet van 17 juni 2004 houdende wijziging van de nieuwe gemeentewet bepaalt dat de gemeenten in hun politiereglement inbreuken kunnen opnemen die strafrechtelijk blijven, maar die kunnen beteugeld worden met een administratieve sanctie indien zij dit wenselijk achten. Dit zijn gemengde inbreuken. Het is een wettelijke afwijking op het principe van het verbod van dubbele veroordeling.", in *Gemeentelijke administratieve sancties, GAS-bemiddeling: leidraad, op. cit.*, p. 48.

⁵⁸ "het verdient aanbeveling een overeenkomst met de Procureur des Konings te sluiten", in *Gemeentelijke administratieve sancties, GAS-bemiddeling: leidraad, op. cit.*, p. 29.

⁵⁹ Fragment uit gesprek van 22.10.2013.

⁶⁰ *Ibid.*

⁶¹ *Ibid.*

parkeren, dat, volgens onze gesprekspartner, momenteel praktisch illegaal is, aangezien deze materie onder de wetgeving valt. De nieuwe wet voorziet evenwel dat de gemeenten met betrekking tot parkeren bevoegd zullen zijn voor de overtredingen van 1^e en 2^e graad.

1.6.4. De vaststellend ambtenaars

De delicten kunnen worden aangemeld door de politie, die processen-verbaal opstelt, en door vaststellend ambtenaars, die de vaststellingen doen. Elke gemeente heeft haar beleid wat de organisatie van deze laatste betreft. Ze moeten eenvoudigweg gemeentelijke agenten zijn, aangesteld door de gemeenteraad, die beëdigd zijn. In bepaalde gemeenten spelen de agenten bijvoorbeeld een dubbele rol: helpen en sanctioneren. Hetzelfde geldt voor de parkwachters. Zo merken we op veel plaatsen "een lokale onzekerheid van de initiatieven op niveau van de vaststellend ambtenaars"⁶².

In Elsene zijn de vaststellend ambtenaars "agenten of arbeiders van de openbare netheid, die als eerste taak hebben in de gemeente rond te lopen, de overtredingen vast te stellen en de vaststellingen op te maken".

De verbaliseringsen worden dus gedaan door de politie (processen-verbaal) en de gemeentelijke vaststellend ambtenaars (vaststellingen).

1.6.5. De GAS-bemiddeling

De reglementering voorziet dat het bemiddelingsaanbod verplicht is voor minderjarigen die de leeftijd van 16 jaar al hebben bereikt. Het is vervolgens aan de minderjarige om te beslissen of hij/zij hiervan wil gebruikmaken. Voor meerderjarigen is dit facultatief⁶³. Het lijkt erop dat het ogenblik waarop deze bemiddeling wordt aangeboden, kan verschillen, afhankelijk van de betreffende gemeente. Veel gemeenten zouden de GAS-bemiddelingsprocedure nog niet toepassen⁶⁴. In sommige gemeenten worden de PV's of vaststellingen onmiddellijk gestuurd en het is dan de bemiddelaar die de mensen oproept. In nog andere, zoals Elsene, is het de sanctionerend ambtenaar of de persoon die deze functie vervult, die beslist of de betrokkene al dan niet naar bemiddeling wordt verwezen: "vanaf het ogenblik van een inbreuk is het normaal dat men wordt opgeroepen voor de bevoegde overheid, die 'magistraat' of 'sanctionerend ambtenaar' kan worden genoemd. Normaal is het zo dat de betrokkene de feiten al dan niet erkent voor de 'rechter' en dat de persoon die belast is met het opleggen van de boete afhankelijk daarvan beslist wat er met het dossier zal gebeuren en of er bemiddeling of een alternatieve straf komt, maar dat gebeurt in een 2e fase"⁶⁵. Na afloop van de bemiddeling beslist de sanctionerend ambtenaar over het gevolg van de zaak. "Na de bemiddeling moet de sanctionerende ambtenaar beslissen of hij al dan niet nog een (verminderde) boete oplegt"⁶⁶. Het verdient echter ten eerste aanbeveling om geen geldboete op te leggen bij een geslaagde bemiddeling⁶⁷. De ambtenaar van Elsene zegt trouwens het volgende: "Ik moet uiteraard weten hoe het dossier zal evolueren en dus vraag ik de bemiddelaar om mij na afloop van de bemiddeling een beknopt verslag te bezorgen om te weten of deze al dan niet heeft plaatsgevonden. Als de bemiddeling heeft plaatsgevonden, leg ik natuurlijk geen boete op en wordt het dossier geklasseerd. De persoon heeft, om het zo te stellen, zijn schuld betaald. Als de persoon echter niet is opgedaagd op de afspraak, vastgelegd door de bemiddelaar of de taak die hij moest vervullen niet juist of helemaal niet heeft vervuld, leg ik wel een boete op, anders zou het té gemakkelijk zijn"⁶⁸.

⁶² Ibid.

⁶³ Gemeentelijke administratieve sancties, GAS-bemiddeling: leidraad, op. cit., p. 11.

⁶⁴ Gemeentelijke administratieve sancties, GAS-bemiddeling: leidraad, op. cit., p. 23.

⁶⁵ Fragment uit gesprek van 22.10.2013.

⁶⁶ Gemeentelijke administratieve sancties, GAS-bemiddeling: leidraad, op. cit., p. 10.

⁶⁷ Gemeentelijke administratieve sancties, GAS-bemiddeling: leidraad, op. cit., p. 39.

⁶⁸ Fragment uit gesprek van 22.10.2013.

1.6.6. *Vervolg van minderjarigen in het kader van een GAS*

Uit de ontmoetingen tussen de actoren blijkt dat weinig gemeenten dossiers openen ten laste van minderjarigen.

In Elsene wou de sanctionerend ambtenaar de politie motiveren om de minderjarigen te bekeuren "om te tonen dat we hier zijn en dat we onburgerlijk gedrag niet ongestraft laten"⁶⁹. De zittingen met minderjarigen zijn bestemd om de jongeren een boodschap over te brengen. De jongeren en hun ouders worden opgeroepen, en er wordt een advocaat aangesteld. De respons zou positief zijn. Volgens onze gesprekspartner maken de meeste opgeroepen jongeren de verplaatsing. De ambtenaar legt de situatie uit en vraagt de jongeren of ze begrijpen waarom ze opgeroepen zijn. Er is weinig onenigheid over de feiten, want meestal werden de jongeren op heterdaad betrapt. De boodschap is de jongeren te doen begrijpen dat het spugen of papier op de grond gooien op zich misschien niet zo erg is, maar dat de openbare netheid belangrijk is om van de collectieve ruimte een aangename plaats te maken om te leven. De ambtenaar denkt dat de boodschap goed overkomt. Wanneer de minderjarige de verplaatsing maakt en zich goed gedraagt tijdens het gesprek, heeft de minderjarige volgens hem de boodschap begrepen en is een boete dus niet nodig.

Na dit gesprek, dat in Elsene systematisch plaatsvindt, worden weinig minderjarigen naar de sanctionerend bemiddelaar gestuurd⁷⁰. Voor minderjarigen die niet komen opdagen, wordt verplicht een bemiddelingsvoorstel gedaan. Als ze dit aanvaarden, gaan ze naar de bemiddelaar die gefinancierd wordt door het ministerie van het Grootstedenbeleid en die voor de gemeenten Elsene en Ukkel werkt. "De bemiddelaar staat in voor de follow-up. In het geval van een alternatieve werkstraf zoekt hij een plaats waar deze kan worden uitgevoerd en volgt hij het werk op. In het geval alleen tot bemiddeling wordt beslist, brengt hij de partijen samen om te praten"⁷¹.

De procedure voor de volwassenen verloopt vaker schriftelijk en het gebeurt dan ook veel dat de ambtenaar een boete oplegt.

Het gesprek met de sanctionerend ambtenaar bevestigt dus een gebrek aan homogene praktijken, de complexiteit van de materie gezien de lokale organisaties, en het gebrek aan een eenvormige, gecentraliseerde registratie van de gegevens. Wanneer gegevens worden geregistreerd, gaan ze uitsluitend over feiten en niet over personen. Anderzijds bevestigt de ambtenaar dat de eerste pogingen worden ondernomen tot eenvormigheid en overleg via de werkgroep, die in juli werd opgericht met het oog op de inwerkingtreding van de nieuwe wet in januari 2014. "Deze groep draagt misschien, hoop ik, de kiem van een eenvormigheid van een hele reeks zaken op middellange of lange termijn".

⁶⁹ *Ibid.*

⁷⁰ Volgens de registraties, geleverd door de sanctionerend ambtenaar, werden er voor het jaar 2012 in totaal 151 dossiers, specifiek met minderjarigen, geregistreerd. 125 van die dossiers betreffen gewone inbreuken, en de overige 26 gemengde inbreuken. In 120 van de 125 dossiers voor gewone inbreuken (96%) werd een GAS-procedure gestart en in 34 van deze gevallen werd een boete opgelegd (28,3%). Voor de 86 andere werd een verwittiging gegeven of vond er bemiddeling plaats (71,7%). In 22 van de 26 dossiers voor gemengde inbreuken (84,6%) werd een GAS-procedure gestart en in 16 van deze gevallen (72,7%) werd geen boete gegeven (maar eventueel een verwittiging, of er vond bemiddeling plaats). De registratie van de informatie vermeldt niet het aantal verwittigingen en/of bemiddelingen. Er wordt enkel een onderscheid gemaakt tussen de dossiers waarin een boete werd opgelegd en die waarin dat niet het geval was.

⁷¹ *Ibid.*

2. Schoolproblematiek

De informatie die we vonden in de gemeentelijke LVD'S die ons werden toegestuurd, toont een overvloed aan diverse initiatieven en institutionele modaliteiten betreffende de schoolproblemen. Voorbeeld: de toezichtcellen hangen af van verschillende bevoegdheden en ontwikkelen verschillende actie-, controle- of steunprogramma's. Sommigen leunen aan bij de AMO's (jeugdhulp), anderen bij de politie of de gemeentediensten, nog anderen hebben een zekere autonomie ...⁷².

"Het Gewest komt tussen in de schoolsfeer via het Programma Preventie Schoolverzuim (PVS) en de werkas 'Schoolverzuim' die ontwikkeld is in het kader van het BPBp. Op dit niveau vinden de meeste maatregelen plaats in de gemeentelijke preventiediensten"⁷³.

Voor een situatieschets van deze initiatieven zou een grondige studie nodig zijn, die onmogelijk uit te voeren is in de tijd die aan dit onderzoek is toegekend⁷⁴.

"De controle op de schoolplicht in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest resulteert uit een samenwerkingsprotocol tussen de Franse en de Vlaamse Gemeenschap, waarin ook het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betrokken is"⁷⁵ door toedoen van een gemeenschappelijke cel"⁷⁶. Deze opdracht wordt vervuld door de besturen van de twee gemeenschappen. In de Franse Gemeenschap is het de controledienst op de schoolplicht (SCOS), in de Vlaamse Gemeenschap een dienst van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi). De gemeenschappelijke cel verzamelt de informatie, afkomstig van de databases van de twee gemeenschappen, en start het onderzoek naar niet-ingeschreven leerlingen volgens een identiek proces, bepaald in de samenwerkingsovereenkomst⁷⁷. "In dit kader werden de Brusselse gemeenten aangemoedigd om zich te organiseren om aan deze verwachtingen inzake de controle op de schoolplicht te beantwoorden (betrokkenheid van de preventiediensten, samenwerking met de politie en de bevolkingsdiensten enz.)"⁷⁸.

Voor een studie van de werking en een evaluatie van de beschikbare gegevens bij deze verschillende administratieve instanties zou een grondige studie nodig zijn, die onmogelijk uit te voeren is in de tijd die aan dit onderzoek is toegekend. Onze pogingen om het bestuur van de SCOS te contacteren om te weten waarover de gemeenschappelijke cel beschikt, zijn zonder resultaat gebleven.

Om een eerste overzicht en een algemeen beeld te hebben van het beleid van het parket ter zake, hebben we ons gericht tot de coördinatie van de criminologen van het parket. De controle in de Brusselse onderwijsinstellingen van de Franse Gemeenschap werd uitgevoerd in het kader van een pilootproject, enkele jaren geleden. Het bestuur had op die manier ongeveer 7.000 niet-ingeschreven leerlingen opgespoord. Na controle van de bevolkingsregisters bleek dat velen van hen in feite elders naar school gingen. Zo bleven er nog 800 dossiers van niet-ingeschreven leerlingen over. Al deze dossiers werden naar het parket van Brussel gestuurd, dat aan de gemeenschappelijke cel verzocht dit cijfer in overleg met de gemeenten bij te stellen. De wijkagenten controleerden alle gevallen en uiteindelijk bleek het aantal niet-ingeschreven jongeren nog 104 te bedragen. Het aantal niet-

⁷² Volgens het gesprek met mevrouw F. Druant, coördinatrice criminologen op het parket.

⁷³ BPB, e-mail van 17.01.2014, *op. cit.*

⁷⁴ Voor een overzicht van de talrijke projecten die worden ontwikkeld, verwijzen we naar de samenvattende tabel van de projecten, gefinancierd door het Programma Preventie Schoolverzuim van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, <http://www.das-rbc.irisnet.be/>. Overigens beschikt het Gewest over elementen om het gevolgde beleid ter zake te evalueren, en die interessant zouden zijn om te onderzoeken.

⁷⁵ BPB, e-mail van 17.01.2014, *op. cit.*

⁷⁶ Zie de technische fiche over de controle op de schoolplicht in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, beschikbaar op de website: <http://www.jaccroche.be/index.php/ressources/fiches-techniques>.

⁷⁷ *Ibid.*

⁷⁸ BPB, e-mail van 17.01.2014, *op. cit.*

ingeschrevenen zakte dus van meerdere duizenden tot een honderdtal dossiers, die allemaal op het parket bekend waren, maar om andere redenen⁷⁹, bv. problematische opvoedingssituaties. Schoolverzuim en schoolmoeheid zijn zeker problemen voor de betreffende jongeren, maar het pilootexperiment toonde aan dat het al te simpel zou zijn om op ongenueanceerde manier schoolverzuim aan delinquentie te koppelen.

Volgens de Directeur van de SCOS (Dienst voor de controle van de leerplicht), Jacques Vandermest, waren er in 2011-2012 voor de hele Franse Gemeenschap 152.129 minderjarigen van schoolplichtige leeftijd in het nationale register ingeschreven. De Dienst voor de controle van de leerplicht (SCOS) stuurde een brief naar 5.368 ouders van jongeren die als niet-ingeschreven geregistreerd stonden. Vervolgens stuurde de dienst 1.202 dossiers voor controle naar de gemeenten. De medewerking van de gemeenten is dus essentieel om de situatie van deze minderjarigen na te gaan. Uiteindelijk werden er 104 dossiers aan het parket overhandigd⁸⁰. Deze enkele dossiers komen tussen de andere aanmeldingen op het parket terecht, waarschijnlijk tussen de zaken van problematische opvoedingssituaties⁸¹.

De registratie van de leerlingen die niet op school zijn of die er niet meer naartoe gaan, door de administratieve diensten van de gemeenschappen, geeft niet echt aanwijzingen over de schoolproblematiek die de jongeren ervaren. Enerzijds geeft de registratie geen juist beeld van de jongeren met schoolmoeilijkheden. Anderzijds kunnen de geregistreerde jongeren niet worden gelinkt aan de jongeren die worden aangemeld voor MOF-zaken. Daarom worden "de meeste situaties van jongeren die niet naar school gaan, niet aan het parket doorgegeven"⁸². Volgens de directeur van de Dienst voor de controle van de leerplicht (SCOS) "hebben de meeste dossiers die naar het parket worden gestuurd, betrekking op jongeren die 17 jaar zijn en laat afhaken"⁸³. In andere gevallen gaat het eerder om problematische opvoedingssituaties die onder de diensten van de jeugdhulp vallen. Wanneer het parket een dossier van dit type ontvangt, steunen de criminologen van het parket de magistraten "bij het opnemen van deze vaak complexe dossiers". Maar zoals mevrouw Druant opmerkte, "is het niet aan het parket om de problematiek van schoolverzuim als dusdanig op zich te nemen en is dat ook niet de bedoeling. Het aanbod aan diensten vanuit de onderwijssector of de jeugdhulp bevat tal van mogelijkheden van legitieme hulp voor de minderjarige. Als een jongere ondanks de tussenkomst van een psycho-medisch-sociaal centrum of van het bestuur van de Franse Gemeenschap (Dienst controle op schoolplicht) nog altijd niet naar school gaat en er geen enkele andere oplossing kan worden gevonden, kan de tussenkomst van het parket worden gevraagd. Maar we herhalen dat dit een subsidiaire oplossing moet blijven"⁸⁴.

Het rapport van het onderzoek, uitgevoerd op initiatief van het netwerk van toezichtcellen, over vroegtijdig schoolverlaten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,⁸⁵ biedt een verduidelijkende aanvulling door de risicofactoren van schoolverzuim te beschrijven. De studie geeft echter geen enkele aanwijzing over het aantal leerlingen in moeilijkheden of hun profiel (geslacht, leeftijd, woonplaats, type onderwijs ...).

⁷⁹ Gesprek met mevrouw Fabienne Druant, 24.09.2013.

⁸⁰ BOCART S., Le contrôle scolaire sans nouvelle de plusieurs centaines d'élcoliers, *La Libre Belgique*, 5 en 6 oktober 2013, p. 9.

⁸¹ Zie hieronder.

⁸² DRUANT F., L'absentéisme scolaire: le parquet parket et ses criminologues ont des missions, *Journal du droit des jeunes*, nr. 290, december 2009, p. 10.

⁸³ BOCART S., *op. cit.*

⁸⁴ DRUANT F., 2009, *op. cit.*, p. 11.

⁸⁵ GALAND B., HOSPEL V., *Etat des lieux du risque de décrochage scolaire en Région bruxelloise : rapport de l'enquête menée par les cellules de veille*, Rapport de recherche, Forum Belge pour la Prévention et la Sécurité urbaine, UCLouvain, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, december 2011.

3. Conclusies en aanbevelingen

De GAS in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn een complex thema, dat bovendien uiterst verschilt van een gemeente tot de andere. Dit vereist een studie op zich, zowel om de werking van de diverse praktijken van de gemeenten te begrijpen, als om de ervaring van onburgerlijk gedrag door jongeren onder de loep te nemen. De momenteel beschikbare informatie voldoet niet om de doelgroep BOPV te identificeren, waar het BOPV inzichten over wenst te krijgen.

Met de kennis waarover we vandaag beschikken, is het uiterst moeilijk gebleken om een geldige situatieschets van de feiten en de praktijken op te stellen of vergelijkingen tussen de verschillende gemeenten te overwegen zonder een ernstige, empirische benadering van de lokale realiteit.

Er lopen initiatieven om de politiereglementen te proberen te harmoniseren en om de verzameling van informatie over de gemeentelijke administratieve sancties te organiseren. Deze initiatieven moeten worden ondersteund en verdergezet. We bevelen aan om op zijn minst de registratie te organiseren van de gegevens van de verdachten (leeftijd, geslacht, postcode van de woonplaats), zoals voorzien in artikel 44, maar ook de mogelijkheid toe te staan dat bepaalde, anoniem gemaakte gegevens over deze personen, worden verwerkt met onderzoeksdoeleinden. Deze elementen zouden kunnen worden overwogen, met name in het ontwerp van het jaarverslag dat door het BPB aan de gemeenten wordt bezorgd.

We bevelen aan om een grondige, reële evaluatie van de GAS-wet uit te voeren en kennis over de betekenis van onburgerlijk gedrag door jongeren te verwerven, om te evalueren in hoeverre de vervolging opportuun is in het geval van minderjarigen, in het bijzonder van de nieuwe leeftijdscategorie, gedefinieerd door de nieuwe wet.

De regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een beleid voor de preventie van schoolverzuim willen ontwikkelen om een evaluatie mogelijk te maken. Het beperkte kader en de aan dit onderzoek toegekende termijn laten echter onvoldoende ruimte voor een situatieschets van de verwezenlijkingen, de doelbevolking en de moeilijkheden die de actoren ervaren. De enkele steekproeven die werden uitgevoerd, brengen de diversiteit en de complexiteit van de institutionele constructies⁸⁶, de versnippering van de betrokken actoren, de moeilijkheid om up-to-date en gecentraliseerde informatie te verkrijgen⁸⁷ aan het licht.

Deze moeilijkheden, de heel plaatselijke toe-eigening van het uitvoeringsbeleid van de GAS, alsook de talrijke lokale initiatieven rond de schoolproblematiek **vereisen absoluut grondig onderzoek op het niveau van elke gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en met een gestandaardiseerde verwerking van de informatie**. Deze aanpak zou het mogelijk maken om een ernstige situatieschets te maken van de problemen en de verwezenlijkingen rond onburgerlijk gedrag en schoolkwesties. Het is een integrale onderzoeksmethode. Dit project heeft het mogelijk gemaakt om de complexiteit van de lokale realiteit die we willen onderzoeken, te schetsen, met name door te steunen op gestandaardiseerde methoden voor de verzameling van informatie over de acties van de gemeenten in de strijd tegen onburgerlijk gedrag en schoolverzuim, uitgevoerd door het BPB (Directie Specifieke Initiatieven). Een evaluatie van de resultaten van de toepassing van de circulaire

⁸⁶ We verwijzen bijvoorbeeld naar de beschrijving van deze diversiteit door Charlotte Maisin, die besluit dat "het bepalen van de actie van de toezichtcellen soms van het parcours van de strijder afhangt", in MAISIN C., Les cellules de veille: institutionnaliser la prévention, *Journal du droit des jeunes*, nr. 290, december 2009, p. 25.

⁸⁷ Zie bijvoorbeeld de in 2009 gecreëerde site over het Programma Preventie Schoolverzuim (PSV) van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Toen we de verantwoordelijke contacteerden, vertelde mevrouw Pascale Labiau ons dat de voorstelling van de projecten regelmatig wordt geüpdatet.

van 2012 in het kader van het Brussels preventie- en buurtplan 2012-2014 zal wellicht interessante informatie aan het licht brengen over de verwezenlijkingen en de moeilijkheden.

Een evaluatie van al deze elementen lijkt absoluut nodig. Er kunnen twee complementaire perspectieven worden overwogen: enerzijds vanuit het standpunt van de jongeren voor wie de programma's tegen onburgerlijk gedrag en schoolverzuim bestemd zijn, en anderzijds op basis van de percepties van de burgers rond overlast en onburgerlijk gedrag, evenals een in perspectief plaatsen van deze percepties met de wet op de GAS-boetes zoals deze onlangs werd gewijzigd. Het zou dan zaak zijn om zich te interesseren in de inwoners en niet in meer doelgerichte (gemeentelijke) actoren.

Deel 2 Analyse van de verkregen gegevens en opbouw van de indicatoren

Inleiding

Dit tweede deel van het rapport bevat de voorstelling van de analyses, die werden uitgevoerd op basis van de extracties van gegevens, afkomstig van de REA/TPI- en PJP-gegevensbanken met het oog op de opbouw van de indicatoren. Het bevat eveneens een korte voorstelling van de gegevens, verkregen via de politie.

Voor de analyses op basis van de extracties van de gegevensbanken van het parket was het – zoals voor elke analyse van ruw materiaal – nodig om bepaalde keuzes te maken inzake de prioriteit, dit wegens de obstakels die opdoken en de tijd die aan dit project toegekend is. Bij deze keuzes liet het team zich leiden door enkele criteria, die hieronder beschreven worden. Dergelijke keuzes brengen a fortiori bepaalde beperkingen met zich mee.

We hebben het in de eerste plaats over de tijd die aan deze analyses kon worden gewijd, wetende dat de extracties in augustus werden doorgegeven. Deze bestanden moeten zorgvuldig worden onderzocht voordat er een gegevensanalyse als dusdanig kan worden uitgevoerd. De gegevensbanken worden beheerd door instanties die extern zijn aan het NICC; geen enkele studie of verkennend gesprek volstaan om ze volledig en precies te begrijpen. Pas wanneer de bestanden ter beschikking staan, is dit werk – verkenning, onderzoek en evaluatie – te overwegen, zelfs als het gedeeltelijk is.

Het tweede element heeft juist te maken met de gebruikte rekeneenheid. De voor dit project felbegeerde institutionele statistieken worden hoofdzakelijk gepubliceerd in termen van zaken of feiten. Gegevens betreffende de betrokken personen worden bijna nooit verwerkt⁸⁸. Het is een dimensie die ons belangrijk lijkt om te ontwikkelen vanuit het gewenste perspectief, met name steun te verlenen aan het preventiebeleid. In feite is de informatie betreffende de delicten, geregistreerd door de politie in het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in elke gemeente, niet heel moeilijk te verkrijgen, aangezien ze wordt gepubliceerd en regelmatig wordt geüpdatet op de website van de federale politie. Ook de bij de correctionele- en de jeugdparketten aangemelde zaken worden jaarlijks gepubliceerd. Ze worden echter weergegeven per gerechtelijk arrondissement en niet per gewest of per gemeente. Het is dus in dit geval niet mogelijk om de 19 Brusselse gemeenten te onderscheiden.

Aan de hand van deze criteria en het voorwerp zelf van het project, dat bedoeld was om zich op een jong publiek toe te spitsen, was het mogelijk om de prioriteiten te bepalen voor de analyses van de gegevens over de Brusselse jongeren die door de jeugdparketten en de correctionele parketten werden geregistreerd in het kader van misdrijven of als misdrijven omschreven feiten.

De opbouw van de indicatoren werd uitgevoerd dankzij de gegevens, afkomstig van de extracties, en de contextuele gegevens vanwege het BISA.

⁸⁸ Dit gebeurt uitsluitend door de statistisch analisten, hetzij in het kader van hun longitudinale gegevensstroomdiagrammen die verschijnen in hun jaarlijkse publicaties van de statistieken bij de correctionele parketten, hetzij in de publicatie betreffende de minderjarigen, hetzij in het kader van niet-gepubliceerde gerichte vragen.

Het eerste hoofdstuk van dit tweede deel is gewijd aan een voorstelling en een in perspectief plaatsen van de doorgestuurde extracties, zodat ze in een globalere context kunnen worden geplaatst. Het tweede hoofdstuk is gewijd aan de analyse van de gegevens betreffende de Brusselse jongeren die bij de parketten zijn aangemeld, met het oog op de opbouw van de relevante indicatoren. In het derde hoofdstuk, tot slot, komen de verzamelde gegevens, geleverd door de politie, aan bod.

Hoofdstuk 1 Voorstelling van de extracties van de parketten

Bij de extractie van gegevens uit PJP en REA/TPI hebben de statistisch analisten aanvullend een document met toelichtingen opgemaakt⁸⁹ (zie bijlage). Dat document laat toe de verkregen data in perspectief te plaatsen en om te begrijpen hoe men de gegevens selecteerde. In dit deel worden de bekomen extracties beschreven en de beperkingen ervan weergegeven.

Het NICC verkreeg drie data-extracties uit twee verschillende databanken: een databank van de registratie op de jeugdparketten en een databank van de registratie op het niveau van de correctionele rechtbanken. De gebruikte teleenheid verschilt naargelang de bron. Bij de jeugdparketten wordt de aangeleverde informatie in één enkele extractie aangeleverd met als teleenheid de "case-minor". Die correspondeert met een notitienummer (de zaak, als identicator) en een minderjarige. Een zaak wordt even vaak in het databestand opgenomen als er betrokken minderjarigen zijn. En een minderjarige wordt in het databestand telkens opnieuw geteld wanneer hij bij een nieuwe zaak betrokken is. Van de correctionele rechtbanken werden twee verschillende extracties bekomen. In één extractie zijn de data gelinkt aan de "verdachten" (de personen) die als teleenheid fungeren. In de tweede extractie gelden de "zaken" als teleenheid (PV). Beide extracties kunnen aan elkaar gekoppeld worden door gebruik te maken van het identificatienummer van de persoon (n° casier) en het identificatienummer van de zaak (notitienummer).

Afhankelijk van het objectief van het onderzoek, zijn de extracties, in beide bronnen, gedefinieerd volgens twee mogelijke benaderingen

- in aanmerking genomen dat de feiten zijn gepleegd op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest door minderjarigen en jongeren tot en met 25 jaar (ongeacht hun woonplaats)
- in aanmerking genomen dat de feiten (ongeacht de pleegplaats) gepleegd worden door minderjarigen en jongeren tot en met 25 jaar wonend op het grondgebied van de regio Brussel-hoofdstad.

Om dit te doen, waren er gegevens nodig aangaande drie verschillende variabelen, namelijk (1) de pleegplaats, (2) de woonplaats van de verdachten en (3) hun leeftijd. De volledigheid van de geregistreerde gegevens is zeer hoog wat betreft de pleegplaats (99% op de jeugdparketten in België en 96,5% op de correctionele parketten van het gerechtelijke arrondissement Brussel), en wat betreft de leeftijd van de gekende verdachten (97,6% op de correctionele parketten in België). Dit is geenszins het geval voor wat de woonplaats van de minderjarigen of meerderjarigen betreft. Op het niveau van de jeugdparketten is deze informatie het meest problematisch: in verhouding tot het totaal van de aangemelde zaken in België tijdens de periode 2008 tot 2012, is de informatie betreffende de woonplaats (de gemeente) ontbrekend in 21,6% van de zaken, voor Brussel gaat het om 41%. Op het niveau van de correctionele parketten, is dit aandeel minder – 11,7% - maar men dient in rekening te brengen dat deze berekening gemaakt werd in functie van de rekeneenheid "verdachten".

Om de gegevens te begrijpen, en ook de moeilijkheid om het aantal aangemelde jongeren in het BHG af te bakenen, dient men twee elementen in rekening te brengen.

- (1) De regels van de territoriale bevoegdheid: voor minderjarigen, is het bevoegde arrondissement dat waar de woonplaats is van de minderjarige terwijl bij meerderjarigen het arrondissement betreft waar men de feiten heeft gepleegd.

- (2) De geografische grenzen van het gerechtelijk arrondissement Brussel: tijdens de onderzoeksperiode (2008-2012 en dit tot aan de splitsing van het gerechtelijk arrondissement Halle-Vilvoorde op 1 april 2014), bestond het gerechtelijk arrondissement Brussel uit 19 gemeentes van het BHG en 35 gemeentes van Halle Vilvoorde.

De twee volgende tabellen geven een korte samenvatting van de belangrijkste indicaties die ons toelaten om de verkregen extracties te situeren in verband met de beschikbare informatie voor België en het gerechtelijk arrondissement Brussel en dit voor de totale periode 2008-2012.

Figuur 6: Omschrijving van de steekproef – samenvatting 2008-2012 – Gegevens van de jeugdparketten aangaande de geregistreerde minderjarigen

	N	%
België	389 863	100,0 %
Pleegplaats gekend	389 460	99,9 %
Pleegplaats ongekend	403	0,1 %
<i>Feiten in BHG met gekende pleegplaats</i>	<i>43 510</i>	<i>11,2 %</i>
Jeugdzaken* – Woonplaats	N	%
België	389 863	100,0 %
Woonplaats gekend België	305 623	78,4 %
Woonplaats ongekend België	84 240	21,6 %
Woonplaats ongekend Arrondissement BXL	27098	41,0%
<i>Woonplaats gekend in BHG</i>	<i>34 386</i>	<i>11,3 %***</i>
Minderjarigen (uniek)** - Woonplaats		
Woonplaats gekend voor alle geregistreerde minderjarigen in België	Niet beschikbaar	
Woonplaats gekend in BHG	13.503	

*Elke zaak wordt een keer geteld voor elke minderjarige die betrokken is in een zaak. En eenzelfde minderjarige wordt elke keer vermeld wanneer hij verschijnt in een zaak.

** Elke minderjarige wordt niet meer dan één keer geteld zelfs als hij verschillende keren aangemeld wordt tijdens de periode 2008-2012.

*** Kan niet als valide indicator worden beschouwd omwille van het hoge aandeel minderjarigen waarvan de woonplaats ongekend is en het aandeel is twee keer hoger dan de zaken die behandeld worden door het gerechtelijk arrondissement.

Figuur 7: Omschrijving van de steekproef - samenvatting 2008-2012 – Gegevens van de correctionele parketten aangaande de geregistreerde meerderjarigen

Correctionele zaken* – Pleegplaats	N	%
België	3 513 509	100,0 %
Pleegplaats gekend	3 462 587	98,6 %
Pleegplaats ongekend	50 922	1,4 %
<i>Feiten in BHG en pleegplaats gekend</i>	<i>466 603</i>	<i>13,5 %</i>
Verdachten in zaak** - Woonplaats	N	%
België	2 682 751	100,0 %
Woonplaats gekend in België	2 369 613	88,3 %
Woonplaats ongekend in België	313 138	11,7 %
<i>Woonplaats gekend in BHG</i>	<i>279 571</i>	<i>11,8 %****</i>
Verdachten in zaak** – Leeftijd	N	%
Totaal België	2 682 751	100,0 %
België 18-25 jaar	700 743	26,1%
België +25 jaar	1 916 939	71,5 %
Leeftijd ongekend	65 069	2,4 %
Verdachten in zaak** 18-25 jaar en woonplaats in BHG	79 236	3% van alle verdachten in zaak in België
Unieke verdachten***		
Uniek verdachten*** in België	Niet beschikbaar	
Unieke verdachten*** 18-25 jaar en woonplaats in BHG	31 228	

* De rekeneenheid is de zaak. Zelfs als er verschillende verdachten betrokken zijn in eenzelfde zaak, wordt de zaak slechts 1 keer vermeld

** Een verdachte wordt geteld elke keer hij betrokken is in een zaak

*** Elke verdachte wordt slechts één keer geteld zelfs als hij verschillende keren aangemeld wordt tijdens de periode 2008-2012.

****Deze indicator heeft een relatieve validiteit doordat een significant aandeel (12%) van de woonplaats niet aangemeld werd voor het totaal van de meerderjarige verdachten in het totaal van de correctionele parketten in België.

Omwille van de verschillende rekeneenheden die gebruikt worden wat de minderjarigen en meerderjarigen betreft, en omwille van het significant aantal ontbrekende gegevens wat de woonplaats betreft, is de enige indicator – of het enige percentage – dat weerhouden kan worden het aandeel van de **feiten gepleegd op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in verhouding tot het aantal feiten gepleegd in België: 11,2%** voor de minderjarigen en **13,5%** voor de aangemelde jongvolwassenen.

Hoofdstuk 2

Brusselse jongeren die bij de parketten aangemeld zijn

Met alle data die ons ter beschikking werd gesteld, en in functie van de specifieke objectieven van het onderzoek, hebben we geopteerd voor een gegevensanalyse met een focus op de minderjarigen en jongeren tot en met 25 jaar wonend op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en aangemeld op de parketten voor een als misdrijf omschreven feit.

Het zijn inderdaad deze data die de meest bruikbare kennis kunnen voortbrengen en de mogelijkheid in zich dragen tot reflecties op het gebied van beleidspreventie (ander dan louter situationeel). Het betreft anderzijds een keuze die bijna nooit eerder werd gemaakt in de gepubliceerde gegevens.

Het is zeker correct dat de zwaktes op het niveau van de registratie van de woonplaats, zoals gedetailleerd werd besproken in het vorige hoofdstuk, onze getrokken conclusies inperken. Deze lacunes bij de registratie, in functie van de gegevensbank (jeugdparquet versus correctioneel parquet) resulteert hoofdzakelijk in twee restricties.

- 1) De ruwe data en de percentages, die potentieel indicatief zijn voor het aandeel van aangemelde minderjarigen of jongvolwassenen in verhouding tot de totale Brusselse populatie (van minderjarigen en jongvolwassenen), kunnen ondergewaardeerd worden. Met andere woorden, de ruwe cijfers en de percentages in verhouding tot de Brusselse referentiegroep laten in geen geval concluderen dat X minderjarigen of jongvolwassenen (voor 100 jonge inwoners) jaarlijks aangemeld worden bij het parket in het BHG, of in die of die gemeente, dit omdat er een significante lacune bij de registratie van de woonplaats bestaat.
- 2) Geen geldige vergelijking kan uitgevoerd worden tussen percentages geteld voor de minderjarigen en die geteld voor de meerderjarigen (18-25 jaar), als gevolg van het verschillend aandeel van ontbrekende gegevens in de beide bronnen.

De berekening van deze percentages is nog steeds van groot belang voor het uitvoeren van *vergelijkingen tussen de verschillende Brusselse gemeenten*. In feite is er geen reden om te denken dat het gebrek aan registratie van informatie over de woonplaats per gemeente - als gevolg van de administratieve overlast van de respectievelijke parketten - meer minderjarigen of meerderjarigen van een gemeente dan wel een andere treft. Vergelijkingen tussen gemeenten op basis van deze steekproef zijn dus volledig geldig.

Dit geldt ook voor wat de analyses inzake de leeftijd of het geslacht betreft, en tot op zekere hoogte (zoals later nog uitgelegd zal worden), de resultaten in termen van waarneembare veranderingen tijdens de periode van 2008 tot 2012. De steekproef kan inderdaad als representatief worden beschouwd.

Hoewel gegevens met betrekking tot de nationaliteit van de betrokken jongeren in de toegeleverde extracties beschikbaar zijn, was hun analyse niet voltooid in het kader van dit verslag vanwege de omvang van de benodigde contextuele benaderingen die vereist zijn om een juiste en genuanceerde interpretatie te geven. Een aanmeldingsgraad van minderjarigen of jongvolwassenen, naargelang nationaliteit, heeft alleen maarzin als men rekening houdt met de verdeling van verschillende nationaliteiten per leeftijdsgroep onder de algemene bevolking in het BHG, en elk van de gemeenten. De leeftijdspiramide kan inderdaad zeer variabele zijn afhankelijk van verschillende nationaliteitsgroepen. De einddatum voor dit project liet ons niet toe om hierover verder uit te wijden. Bovendien, voor een relevante interpretatie, moet men ook kijken naar de geschiedenis van de verschillende golven van immigratie en naturalisatie, rekening houdend metdaarenboven het

gebrek aan data aangaande het « herkomstland » in gerechtelijke databronnen. Het betreft hier een analyse die het oorspronkelijke doel van dit project overschijdt.

1. Minderjarigen die bij de jeugdparketten aangemeld zijn

1.1. Inleiding

Ter herinnering, de gegevensextractie, afkomstig van PJP, is niet georganiseerd volgens de rekeneenheid 'persoon' (die met de betreffende minderjarige zou overeenkomen), maar volgens de rekeneenheid 'jeugdzaak' (caseminder). Het kan dus dat meerdere opmerkingen betrekking hebben op eenzelfde minderjarige. Om de proefgegevens te selecteren, onderzochten de statistisch analisten de gegevens betreffende de woonplaats van de minderjarigen die betrokken zijn bij de MOF-zaken. Dit onderzoek heeft een aanzienlijk aandeel van ontbrekende waarden op nationaal niveau (bijna 22%) en aanzienlijke verschillen tussen arrondissementen uitgewezen. Voor de gegevens, geregistreerd door het arrondissement Brussel-Halle-Vilvoorde, zou dit aandeel meer dan 40% bedragen.

Uit het onderzoek van de bestaande gegevens is gebleken dat er in 11,3% van alle jeugdzaken die tussen 2008 en 2012 in België aangemeld zijn en waarvoor een postcode van de woonplaats beschikbaar is, een minderjarige met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betrokken is. Het is echter aangewezen om rekening te houden met het aanzienlijke aandeel van ontbrekende gegevens hierover (bijna 22% voor België, maar 40% voor het arrondissement BHV). Deze jeugdzaken zonder gegevens betreffende de woonplaats worden automatisch uit de steekproef uitgesloten.

Figuur 8: Aandeel van jeugdzaken waarbij een Brusselse minderjarige betrokken is in het globale aantal jeugdzaken die in België (2008-2012) geregistreerd zijn en aandeel van ontbrekende gegevens betreffende de woonplaats

	N	%
Jeugdzaken geregistreerd in België tussen 2008-2012	389.863	100,0%
Jeugdzaken waarin de PC woonplaats correct geregistreerd is	305.623	78,4%
Jeugdzaken zonder gegevens van de PC woonplaats	84.240	21,6%
<i>In jeugdzaken met gekende PC : aandeel van de jeugdzaken met betrekking tot een Brusselse minderjarige</i>	34.386	11,3%

Om analyses op basis van het aantal minderjarigen uit te voeren en het exacte aantal geregistreerde minderjarigen te bepalen, is het aangewezen om de verkregen extractie opnieuw onder te verdelen⁹⁰. Het nieuwe bestand 'Brusselse minderjarigen' telt 13.503 minderjarigen met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Dat betekent dat tussen 1 januari 2008 en 31 december 2012 minstens 13.503 Brusselse minderjarigen werden aangemeld bij de jeugdparketten in het kader van als misdrijf omschreven feiten die in of buiten het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden gepleegd.

⁹⁰ Voor meer informatie over een 'onderverdeling' verwijzen we naar de bijlage, de 'voorafgaande informatie' over de leveranciersfiches, punt 2.1.1. 'Definitie van enkele bewerkingen'.

Figuur 9: Aantal van geregistreerde Brusselse minderjarigen in de verkregen extractie (2008-2012)

	N
<i>Aandeel van Brusselse minderjarigen dat betrekking heeft op de verkregen extractie (=steekproef)</i>	13.503

1.2. Indicatoren van het aantal op het parket aangemelde MOF-zaken per minderjarige

De analyse op basis van minderjarigen stelt ons in de eerste plaats in staat om het aantal verschillende MOF-zaken waarbij elke minderjarige betrokken is, te ontdekken⁹¹.

In de globale steekproef geregistreerde Brusselse minderjarigen, is het aandeel van minderjarigen, betrokken bij één enkele zaak, geschat op 60%, terwijl het aandeel minderjarigen, betrokken bij twee zaken, bijna 16% bedraagt. 76% van de minderjarigen zou dus bij een of twee MOF-zaken betrokken zijn. Het aandeel van minderjarigen, betrokken bij meer dan twee verschillende zaken, bedraagt 24%. Het aandeel van minderjarigen, betrokken bij tien verschillende MOF-zaken, bedraagt 0,6%.

Figuur 10: Aantal MOF-zaken per Brusselse geregistreerde minderjarige (2008-2012)

	Brusselse minderjarige steekproef		
	N	%	Cumulatief %
1	8.160	60,4%	60,4%
2	2.124	15,7%	76,2%
3	984	7,3%	83,4%
4	603	4,5%	87,9%
5	382	2,8%	90,7%
6	268	2,0%	92,7%
7	170	1,3%	94,0%
8	133	1,0%	95,0%
9	122	0,9%	95,9%
10	87	0,6%	96,5%
11-20	346	2,6%	99,1%
21-30	84	0,6%	99,7%
31-40	19	0,1%	99,8%
41-50	10	0,1%	99,9%
51-60	4	0,0%	99,9%
61-70	2	0,0%	100,0%
71-100	2	0,0%	100,0%
+ 100	3	0,0%	100,0%
TOTAAL	13.503	100,0%	

Op dezelfde basis kan men een gelijkaardige berekening maken voor de Brusselse minderjarigen : 24% van de feiten is toe te schrijven aan minderjarigen die slechts eenmaal werden aangemeld en is 45% van de feiten is toe te schrijven aan minderjarigen die hoogstens driemaal werden aangemeld. De **3,5% minderjarigen** die meer dan 10 feiten pleegden, is verantwoordelijk voor **26% van de feiten**. De

⁹¹ Deze analyse houdt een zekere bias in die te wijten is aan het feit dat de steekproef beperkt is in de tijd. Aanmeldingen voor een minderjarige die gebeurd zijn voor of na de betrokken periode (2008-2012) zijn immers niet mee in rekening genomen.

hypothese van een « harde kern » minderjarigen die verantwoordelijk is voor een aanzienlijk aandeel van feiten kan niet weggeschoven worden, maar ze blijft echter beperkt in vergelijking met wat de meest extreme hypothesen veronderstellen⁹².

1.3. Indicatoren van 'minderjarigheid' per gemeente

Om het effect van de omvang van de bevolking te neutraliseren, is het aangewezen om te redeneren in termen van percentages en rekening te houden met de verhouding tussen het aantal aangemelde minderjarigen en het aantal minderjarigen in de gemeentelijke bevolking. Met het oog op precisie hebben we ervoor gekozen om dat aantal te beschouwen in verhouding met de bevolking van jongeren van 12 tot en met 17 jaar⁹³. Deze leeftijdsgroep valt meer samen met de minderjarigen die in het kader van MOF-zaken aangemeld zijn. De minderjarigen jonger dan 12 jaar zijn immers heel weinig vertegenwoordigd en de minderjarigen ouder dan 18 jaar worden in principe op het correctionele parket aangemeld.

In deze context werd een indicator van minderjarigheid gecreëerd per gemeente. Deze vertegenwoordigt het aandeel van de 12- tot en met 17-jarigen in de totale bevolking per gemeente.

Figuur 11: Indicatoren van minderjarigheid per jaar en per gemeente (2008-2012)

	2008	2009	2010	2011	2012	Gem. 2008-12
Anderlecht	6,9%	6,8%	6,8%	6,7%	6,7%	6,8%
Oudergem	6,8%	6,7%	6,7%	6,5%	6,4%	6,6%
Sint-Agatha-Berchem	7,2%	7,2%	7,0%	6,8%	7,2%	7,1%
Brussel-Stad	6,6%	6,6%	6,5%	6,4%	6,4%	6,5%
Etterbeek	5,4%	5,3%	5,1%	5,1%	5,0%	5,2%
Evere	7,1%	7,0%	7,2%	7,1%	7,1%	7,1%
Vorst	6,4%	6,3%	6,3%	6,2%	6,2%	6,3%
Ganshoren	6,2%	5,9%	5,9%	5,9%	5,9%	6,0%
Elsene	4,2%	4,1%	3,9%	4,0%	4,0%	4,1%
Jette	6,7%	6,5%	6,4%	6,2%	6,1%	6,4%
Koekelberg	6,0%	6,1%	6,2%	6,2%	6,3%	6,2%
Molenbeek	7,6%	7,5%	7,4%	7,4%	7,4%	7,4%
Sint-Gillis	5,7%	5,7%	5,8%	5,6%	5,5%	5,7%
Sint-Joost-Ten-Node	7,4%	7,2%	7,1%	7,1%	7,2%	7,2%
Schaarbeek	7,0%	6,9%	6,9%	6,9%	6,9%	6,9%
Ukkel	6,7%	6,6%	6,6%	6,6%	6,7%	6,7%
Watermaal-Bosvoorde	7,2%	7,2%	6,9%	6,8%	6,8%	7,0%
Sint-Lambrechts-Woluwe	5,7%	5,6%	5,5%	5,5%	5,4%	5,5%
Sint-Pieters-Woluwe	6,6%	6,5%	6,4%	6,5%	6,5%	6,5%
BHG	6,5%	6,4%	6,4%	6,3%	6,3%	6,4%
Vlaanderen	7,0%	6,9%	6,8%	6,7%	6,5%	6,8%
Wallonië	7,6%	7,4%	7,3%	7,2%	7,1%	7,3%
België	7,1%	7,0%	6,9%	6,8%	6,7%	6,9%

Het gemiddelde aandeel van de bevolking van de 12- tot en met 17-jarigen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is 6,4%. In de andere twee gewesten van het land en op nationaal niveau is dit aandeel hoger. Er bestaan ook aanzienlijke verschillen tussen de Brusselse gemeenten onderling. De

⁹² Diegenen die neigen om aan de « harde kern » 90% van de geregistreeerde delinquentie toe te kennen.

⁹³ Bron: De cijfers van de bevolking van de jongeren van 12-17 jaar per gemeente voor de jaren 2008-2012 werden geleverd door het BISA.

gemeenten Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Noode, Sint-Agatha-Berchem en Evere vertonen hogere indicatoren van minderjarigheid dan het gewestelijke gemiddelde (meer dan 7%), terwijl de gemeenten Elsene, Etterbeek, Sint-Lambrechts-Woluwe en Sint-Gillis lagere indicatoren van minderjarigheid vertonen dan het gewestelijke gemiddelde (minder dan 6%).

Dit aandeel van minderjarigen van 12-17 jaar daalde in alle gewesten van het land tussen 2008 en 2012. Op gemeentelijke schaal wordt deze dalende trend bevestigd, maar minder duidelijk en minder algemeen. Deze aandelen van minderjarigen lijken stabiel van het ene tot het andere jaar. In één gemeente is de trend evenwel omgekeerd en stijgt het aandeel van minderjarigen (Koekelberg).

1.4. Indicatoren van aanmeldingsgraad

1.4.1. Aanmeldingsgraad per gemeente en per jaar

We herinneren eraan dat dit percentage berekend is op basis van het aantal aangemelde minderjarigen, volgens hun gemeente van woonplaats. We hebben hierboven evenwel vastgesteld dat het aandeel van ontbrekende gegevens betreffende de woonplaats van de aangemelde minderjarigen aanzienlijk is (bijna 40%). Het is aangewezen om met dit element rekening te houden bij de interpretatie van de resultaten in de toekomst. **Hun grootteorde wordt noodzakelijkerwijze onderschat. Door ze in perspectief te plaatsen volgens de gemeenten, verkrijgen we daarentegen geldige aanwijzingen,** voor zover er geen reden is om aan te nemen dat de registratie van de gemeente van woonplaats van minderjarigen op het parket in de ene gemeente efficiënter verloopt dan in de andere.

Om de jaarlijkse aanmeldingsgraad te berekenen moet men vooreerst het aantal minderjarigen berekenen die elk jaar minstens één keer geregistreerd worden op het parket. Eenzelfde minderjarige zal jaarlijks slechts één keer geteld worden, zelfs als hij verschillende keren gedurende dat jaar geregistreerd werd, voor verschillende zaken ; maar hij zal wel opnieuw geteld worden als hij geregistreerd werd over verschillende jaren. Deze berekening zorgt ervoor dat men dan het gemiddeld jaarlijks percentage kan berekenen.

De scheiding tussen de twee gegevensbanken houdt geen rekening met het feit dat de jongere misschien, tijdens deze periode, eerst geregistreerd werd op het jeugdparket en daarna op het correctionele parket. Het moet overigens onderlijnd worden dat de minderjarigen zonder officiële woonplaats of die hun woonplaats in het buitenland hebben, niet meegenomen worden in de berekening, hetgeen een criterium van de definitie van de steekproef was namelijk een woonplaats hebben in het BHG.

Figuur 12: Aantal Brusselse geregistreerde minderjarigen per jaar en per gemeente van woonplaats

	N 2008	N 2009	N 2010	N 2011	N 2012	Totaal 2008-12	%
Anderlecht	428	495	387	355	312	1977	10,7%
Oudergem	77	73	62	56	49	317	1,7%
Sint-Agatha-Berchem	89	69	61	75	80	374	2,0%
Brussel	800	753	749	740	575	3617	19,5%
Etterbeek	123	124	120	100	65	532	2,9%
Evere	156	139	117	131	87	630	3,4%
Vorst	161	171	160	174	124	790	4,3%
Ganshoren	82	61	60	75	49	327	1,8%
Elsene	202	168	169	144	125	808	4,4%
Jette	161	146	129	114	85	635	3,4%
Koekelberg	101	87	95	91	65	439	2,4%
Sint-Jans-Molenbeek	462	498	429	476	341	2206	11,9%
Sint-Gillis	162	162	177	147	136	784	4,2%
Sint-Joost-Ten-Noode	148	192	171	154	103	768	4,1%
Schaarbeek	494	502	496	522	337	2351	12,7%
Ukkel	207	198	178	157	155	895	4,8%
Watermaal-Bosvoorde	64	74	72	49	49	308	1,7%
Sint-Lambrechts-Woluwe	112	114	75	89	67	457	2,5%
Sint-Pieters-Woluwe	63	70	71	45	47	296	1,6%
BHG	4092	4096	3778	3694	2851	18511	100,0%

De Brusselse aangemelde minderjarigen hebben hun woonplaats hoofdzakelijk in de gemeenten Brussel, Schaarbeek, Molenbeek en Anderlecht, i.e. de dichtstbevolkte gemeenten van het Gewest.

Om een vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende gemeenten, is het niet relevant om te redeneren in termen van absolute aantallen van aangemelde minderjarigen, want er zijn in meerdere opzichten belangrijke verschillen tussen deze gemeenten. Om rekening te houden met onze indicator van minderjarigheid, is het aangewezen om te redeneren in termen van gemiddeld jaarlijkse percentages van aangemelde minderjarigen voor 100 jongeren van 12-17 jaar per gemeente. De rangschikking van de verschillende gemeenten op basis van het gemiddeld aantal aangemelde minderjarigen (N) en van het gemiddeld percentage van aangemelde minderjarigen (Tx) werpt een interessant licht op het onderzoek.

De stad Brussel staat, in beide gevallen, in de top 3 van de gemeenten waar men de meeste aangemelde minderjarigen aantreft maar andere gemeenten nemen verschillende plaatsen in binnen de 2 categoriën. Dus, als Schaarbeek gemiddeld genomen een aanzienlijk aandeel van aangemelde minderjarigen heeft, vinden we dit slechts terug op de zesde plaats als we kijken naar de percentages van aangemelde minderjarigen. Anderzijds, Sint-Joost verschijnt op de 9^e plaats van de 19 in termen van het aantal aangemelde minderjarigen maar behoudt de eerste plaats als we naar de percentages kijken. Het geeft het aantal aangemelde en wonende minderjarigen weer in de 19 Brusselse gemeenten.

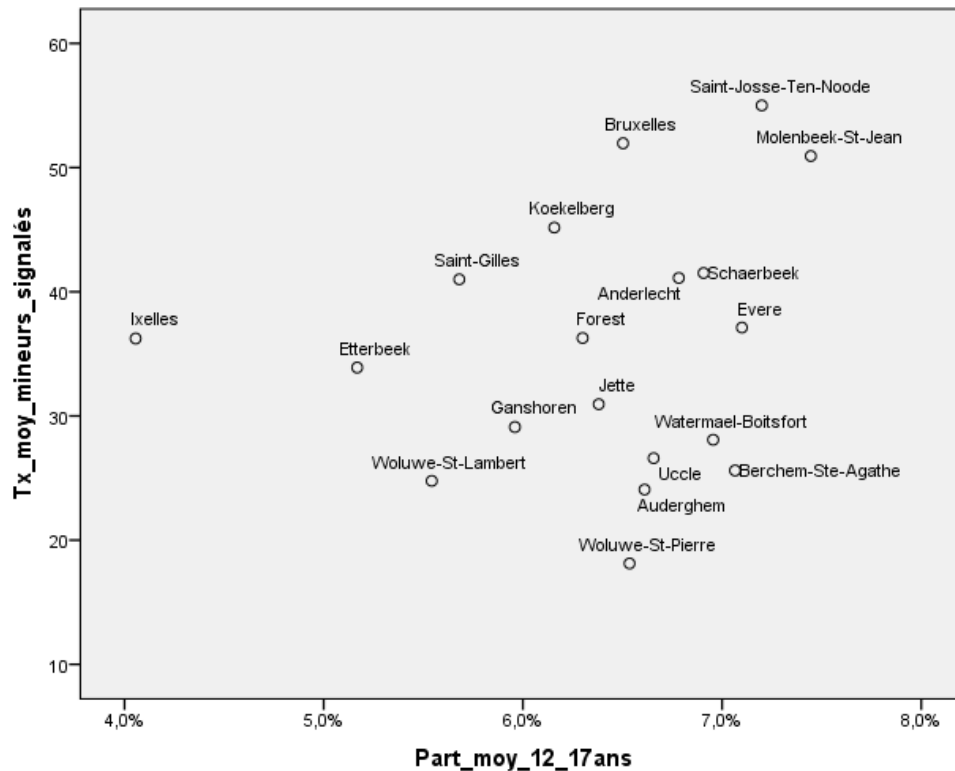
Deze oefening onderlijnt het belang om te redeneren in termen van percentages in plaats van in absolute aantallen. Inderdaad, het aantal aangemelde minderjarigen per gemeente hebben niet veel zin als ze niet in perspectief geplaatst worden met de globale populatie van minderjarigen in elke gemeente.

Figuur 13: Classificatie van de gemeenten in functie van het gemiddeld aantal aangemelde minderjarigen en het gemiddeld percentage aangemelde minderjarigen voor de periode 2008-2012

N aangemelde minderjarigen M 08-12			% aangemelde minderjarigen M 08-12		
1	Brussel	723,4	1	Sint-Joost-Ten-Noode	8,3%
2	Schaarbeek	470,2	2	Koekelberg	7,2%
3	Sint-Jans-Molenbeek	441,2	3	Brussel	7,1%
4	Anderlecht	395,4	4	Sint-Jans-Molenbeek	6,7%
5	Ukkel	179	5	Sint-Gillis	5,9%
6	Elsene	161,6	6	Schaarbeek	5,6%
7	Vorst	158	7	Anderlecht	5,6%
8	Sint-Gillis	156,8	8	Evere	5,0%
9	Sint-Joost-Ten-Noode	153,6	9	Vorst	4,9%
10	Jette	127	10	Elsene	4,9%
11	Evere	126	11	Ganshoren	4,9%
12	Etterbeek	106,4	12	Sint-Agatha-Berchem	4,8%
13	Sint-Lambrechts-Woluwe	91,4	13	Etterbeek	4,6%
14	Koekelberg	87,8	14	Jette	4,3%
15	Sint-Agatha-Berchem	74,8	15	Watermaal-Bosvoorde	3,6%
16	Ganshoren	65,4	16	Ukkel	3,5%
17	Oudergem	63,4	17	Sint-Lambrechts-Woluwe	3,3%
18	Watermaal-Bosvoorde	61,6	18	Oudergem	3,1%
19	Sint-Pieters-Woluwe	59,2	19	Sint-Pieters-Woluwe	2,3%

Om een eventueel demografisch effect op het percentage van voor MOF-zaken aangemelde minderjarigen per gemeente te onderzoeken, is het aangewezen om dit gemiddeld percentage van aangemelde minderjarigen te vergelijken met onze indicator van minderjarigheid per gemeente. Om de statistische relatie tussen deze twee variabelen te testen, werden een puntendiagram en een correlatietest uitgevoerd.

Figuur 14: Aanmeldingsgraad van minderjarigen en aandeel van de minderjarigen van 12-17 jaar per gemeente

De resultaten van de correlatietest ($R^2 = 0,182$; $p = 0,441$) wijzen uit dat er geen statistisch significant verband bestaat tussen het aandeel van minderjarigen van 12 tot 17 jaar per gemeente en het percentage van voor MOF-zaken aangemelde minderjarigen per gemeente van woonplaats. Er zou dus **geen demografisch effect** bestaan op het aandeel van aanmeldingen van minderjarigen '36 4' per gemeente, i.e. het aandeel van minderjarigen in de bevolking heeft geen invloed op het aandeel van aanmeldingen van minderjarigen. Met andere woorden, het feit dat een gemeente een proportioneel jongere bevolking heeft, betekent niet dat er meer minderjarigen uit deze gemeente op de jeugdrechtbank zullen verschijnen. Het aandeel jongeren in de gemeente is geen bepalende factor. Deze vaststelling veronderstelt dus dat er, afhankelijk van de gemeente, een grotere neiging zal zijn om misdrijven te plegen en/of om de zaken naar de politie- en gerechtelijke overheden te verwijzen, maar dat het niet mogelijk is om deze factoren in aanmerking te nemen.

1.4.2. *Evolutie van de percentages van aangemelde minderjarigen per gemeente in de tijd*

Algemeen wijzen de gegevens op een daling van het percentage Brusselse minderjarigen die aangemeld zijn op de parketten in het kader van MOF-zaken tussen 2008 en 2012. Het percentage is stabiel in 2008 tot 2009, de daling heeft zich niet meer verder gezet en is globaal gezien verminderd met een derde (34%) over een periode van 5 jaar. In 2012 is de daling het meest zichtbaar.

Deze scherpe daling in percentage van geregistreerde Brusselse minderjarigen voor MOF- zaken moeten nochtans met de **nodige voorzichtigheid benaderd worden**. Het kan inderdaad deels gelinkt worden aan een dalende trend in de kwaliteit van de registraties in de woonplaats van de gemeenten van minderjarigen tijdens deze periode. De nota van de analisten laat echter niet toe om deze hypothese te testen.

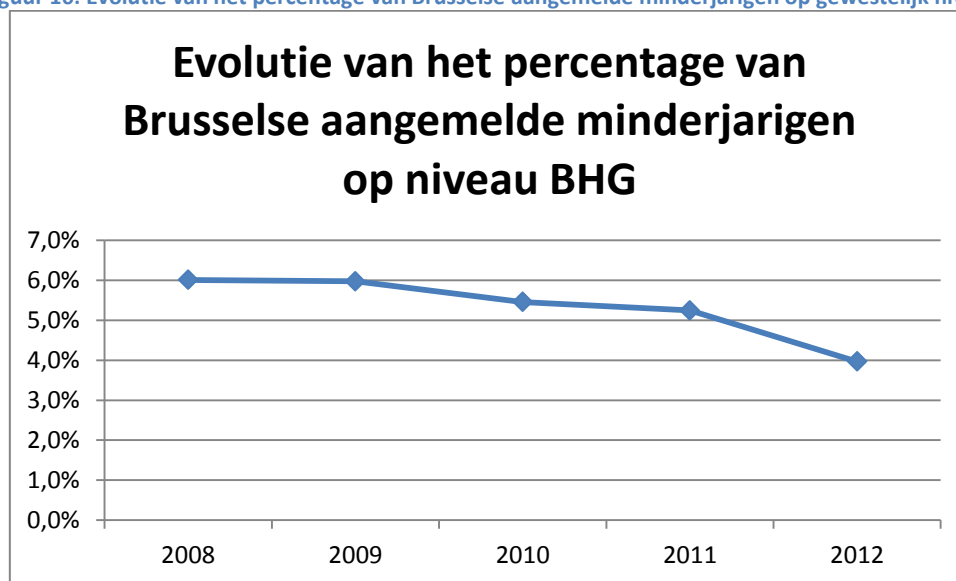
Figuur 15: Evolutie van de ontbrekende gegevens aangaande de gemeente van de woonplaats in de globale extractie zaken-minderjarigen gepleegd in BHG of zaken-minderjarigen wonend in BHG

Jaar zaak minderjarige	% gekende woonplaats
2008	70%
2009	74%
2010	69%
2011	66%
2012	64%

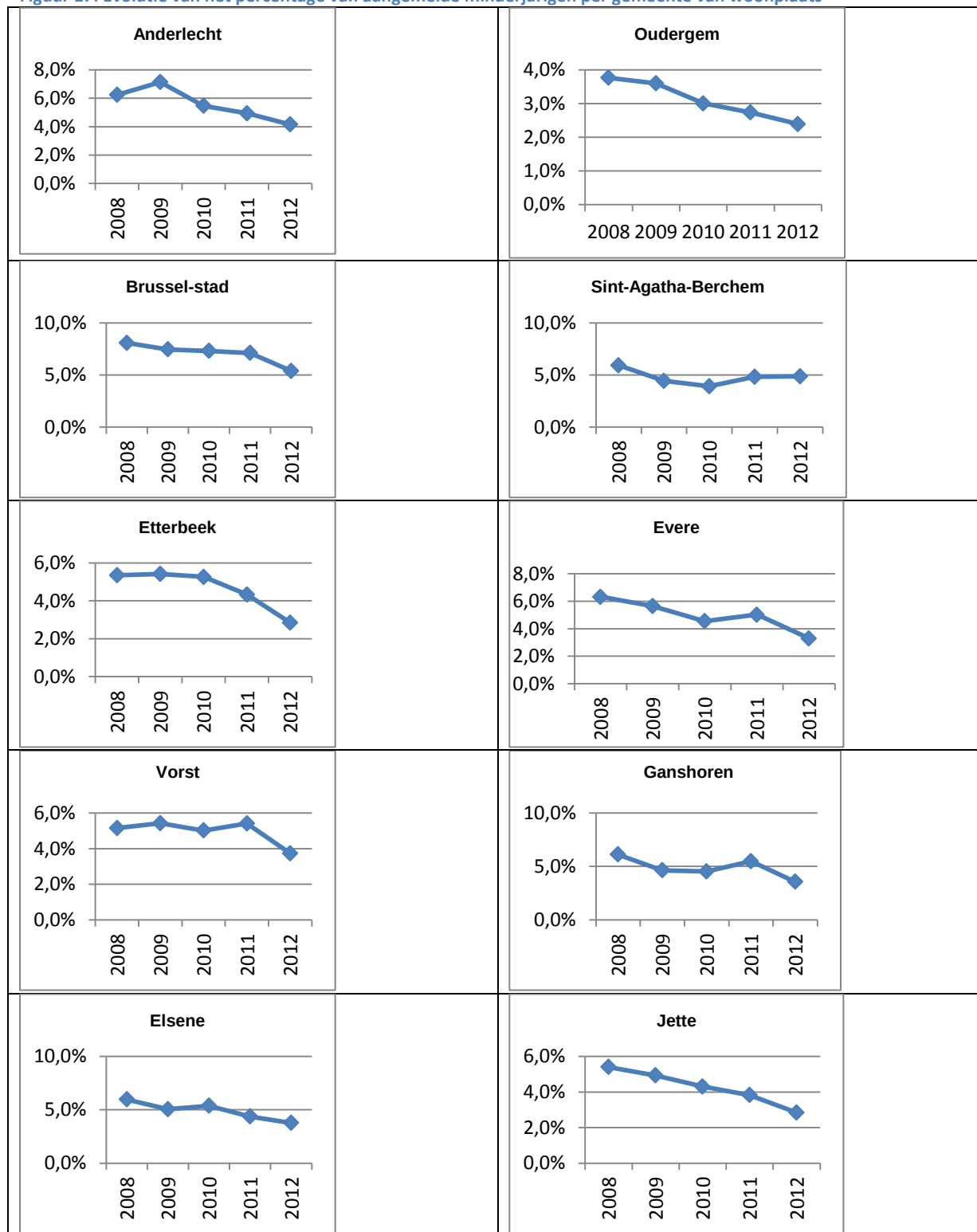
Om deze evolutie in de tijd te onderzoeken voor de bevolking van jongeren van 12-17 jaar, werd voor de vijf bestudeerde jaren het percentage van aangemelde minderjarigen voor 100 minderjarigen van 12-17 jaar berekend voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en per gemeente. De 19 schema's hieronder geven een beeld van de evolutie van deze percentages door de jaren heen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en voor elke gemeente.

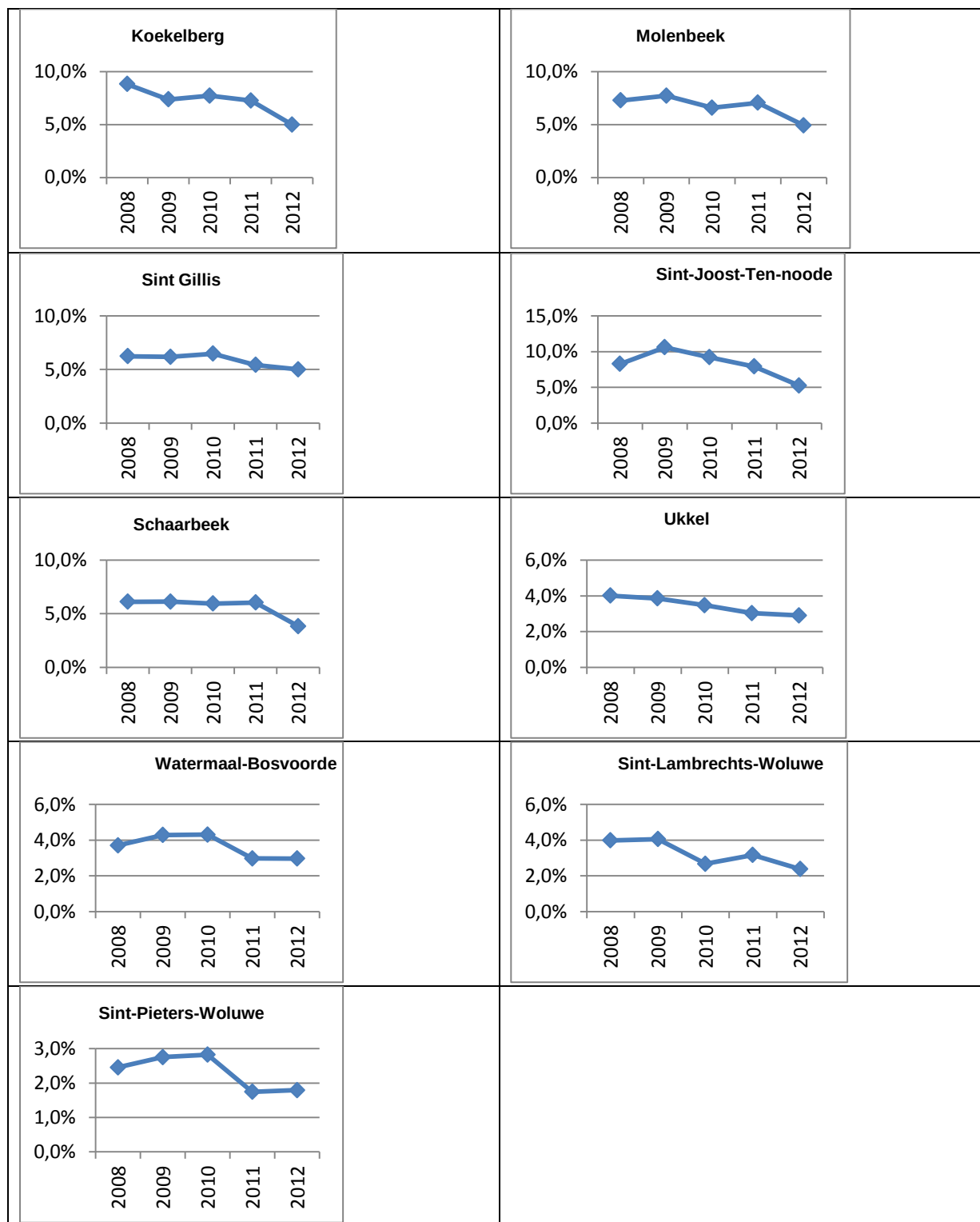
We herinneren er opnieuw aan dat, aangezien de postcodes van de aangemelde minderjarigen slechts gedeeltelijk geregistreerd zijn, de grootteorden noodzakelijkerwijze onderschat zijn. Daartegenover staat dat, wanneer we ze in perspectief plaatsen naargelang de gemeenten, we geldige aanwijzingen verkrijgen.

Figuur 16: Evolutie van het percentage van Brusselse aangemelde minderjarigen op gewestelijk niveau

Figuur 17: Evolutie van het percentage van aangemelde minderjarigen per gemeente van woonplaats

De daling van het percentage van Brusselse aangemelde minderjarigen in het kader van MOF-zaken lijkt een algemene trend in alle Brusselse gemeenten, ook al vertoont elke gemeente een verschillend evolutieprofiel.

De daling lijkt duidelijker tussen 2011 en 2012. In sommige gemeenten zien we over het algemeen een minder sterkere daling dan in andere gemeenten maar in geen enkele is een stijging vastgesteld tijdens die vijf jaar.

De cijfers, gepubliceerd door de statistisch analisten van het College van procureurs-generaal voor het jaar 2012⁹⁴ tonen een duidelijke daling van het aantal MOF-zaken die op de jeugdparketten in heel België aangemeld zijn. Het werk dat we hier hebben uitgevoerd, toont dat deze daling ook op het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van toepassing is⁹⁵. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontsnapt dus niet aan dit algemene fenomeen op Belgisch niveau met betrekking tot de daling van de aanmeldingen van minderjarigen op de jeugdrechtbanken wegens MOF-zaken.

1.5. Leeftijden van de op de parketten aangemelde Brusselse minderjarigen

1.5.1. Leeftijd en evolutie door de tijd

In de extractie, staat een variabele 'leeftijd' die de leeftijd in aantal jaren op het einde van de feiten berekent, of, als deze informatie niet beschikbaar is, bij het begin van de feiten. Als geen van deze twee gegevens beschikbaar is, wordt de leeftijd als 'onbekend' beschouwd. Deze variabele telt zeer weinig ontbrekende variabelen (2.3% gemiddeld per jaar).

Gegeven dat een minderjarige misschien verschillende keren kan geregistreerd zijn tijdens het jaar, is het de leeftijd van de minderjarige op het ogenblik van de eerste aangemelde zaak in het jaar die werd meegerekend.

Figuur 18: Verdeling van de aangemelde minderjarigen (minstens een keer) elk jaar in functie van hun leeftijd

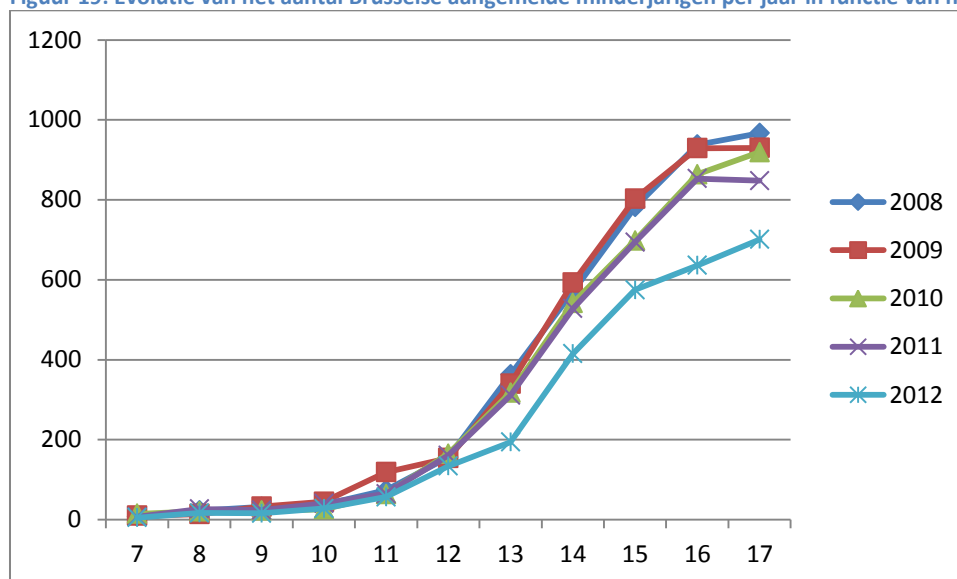
Leeftijd	2008		2009		2010		2011		2012	
7	8	0,2%	10	0,2%	15	0,4%	7	0,2%	5	0,2%
8	23	0,6%	14	0,3%	21	0,6%	27	0,8%	17	0,6%
9	32	0,8%	33	0,8%	23	0,6%	24	0,7%	16	0,6%
10	38	1,0%	45	1,1%	26	0,7%	41	1,1%	28	1,0%
11	74	1,9%	119	3,0%	64	1,7%	65	1,8%	57	2,0%
12	156	3,9%	154	3,8%	165	4,5%	161	4,5%	134	4,8%
13	363	9,1%	340	8,5%	318	8,6%	311	8,6%	194	6,9%
14	570	14,3%	593	14,8%	542	14,7%	528	14,7%	415	14,8%
15	782	19,6%	803	20,0%	698	18,9%	694	19,3%	575	20,5%
16	938	23,5%	929	23,1%	864	23,5%	853	23,7%	636	22,7%
17	967	24,2%	930	23,2%	919	24,9%	848	23,6%	701	25,0%
18	44	1,1%	45	1,1%	29	0,8%	38	1,1%	27	1,0%
Totaal gekend	3995	100%	4015	100%	3684	100%	3597	100%	2805	100%
Ongekend	100	2,4%	84	2,0%	100	2,6%	104	2,8%	49	1,7%
Totaal	4095	100,0%	4099	100,0%	3784	100,0%	3701	100,0%	2854	100,0%

Het is interessant te onderzoeken of de leeftijd van de aangemelde minderjarigen evolueert in de loop van de jaren die in de extractie worden beschouwd. Zo is het mogelijk om de resultaten te vergelijken met die van vroegere studies. Figuren 18 en 19 tonen dus de evolutie van de leeftijd van de aangemelde minderjarigen in de loop van de vijf bestudeerde jaren.

⁹⁴ <http://www.om-mp.be/stat/>

⁹⁵ Zie daarover : RAVIER I., *Evolution des signalements de mineurs pour faits qualifiés infraction : quelles pistes de compréhension ? Partie 1 - Objectivation des tendances*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Collection des rapports et notes de recherche n° 37, mai 2015, 57 p.

Figuur 19: Evolutie van het aantal Brusselse aangemelde minderjarigen per jaar in functie van hun leeftijd

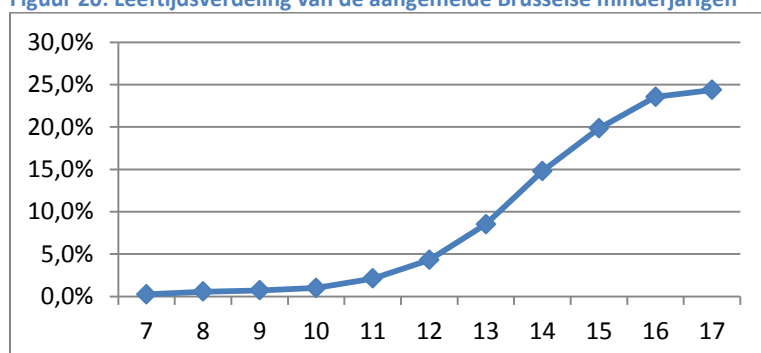
Het schema wijst op een daling, tussen 2008 en 2012, van de aanmeldingen van de minderjarigen van de leeftijdsgroepen vanaf 12 jaar, wat een weerspiegeling is van de globale daling van het aantal aangemelde minderjarigen. Het toont bovendien geen tekenen van een verjonging van de aangemelde minderjarigen..

1.5.2. Indicatoren van leeftijd per gemeente

Het is interessant dezelfde aandelen te onderzoeken per gemeente van woonplaats van de minderjarigen. Sommige gemeenten vertonen immers misschien bijzondere kenmerken met betrekking tot de leeftijd van de aangemelde minderjarigen.

Het volgende schema toont het aandeel van elke leeftijdsgroep van de Brusselse aangemelde minderjarigen op niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze 'gewestelijke' aandelen worden in het rood weergegeven in elk 'gemeentelijk' schema om de gemeentelijke gegevens (in groen) in perspectief te plaatsen tegenover de gegevens van het hele Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Figuur 20: Leeftijdsverdeling van de aangemelde Brusselse minderjarigen

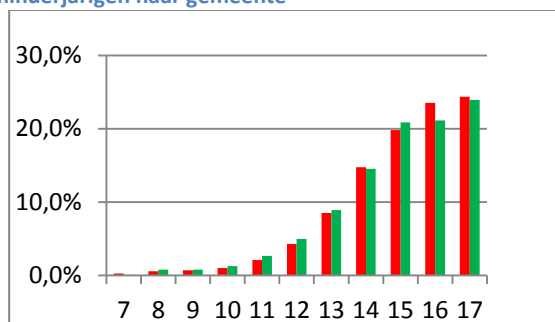

De mediane leeftijd van de aangemelde minderjarigen met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is 15 jaar. Laten we dit leeftijdsgegeven voor elke gemeente van woonplaats van de aangemelde minderjarigen bekijken. Voor elk van hen toont een grafiek de aandelen van de leeftijden van de aangemelde minderjarigen (in groen) en dezelfde aandelen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (in rood).

Figuur 21: Leeftijdsverdeling van de aangemelde Brusselse minderjarigen naar gemeente

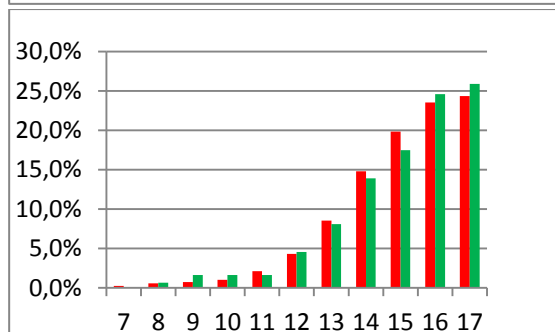
Anderlecht

Mediaan: 15 jaar

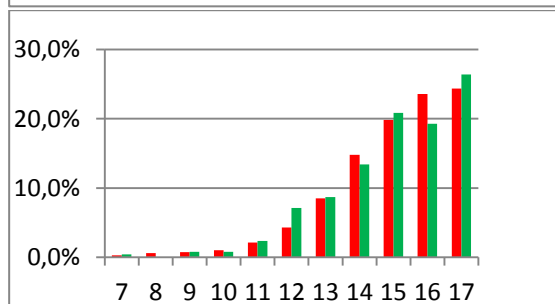
Oudergem

Mediaan: 15 jaar

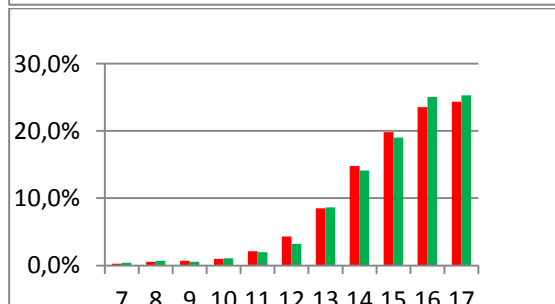
Sint-Agatha-Berchem

Mediaan: 15 jaar

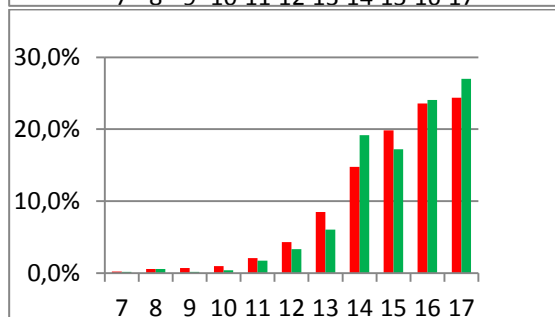
Brussel-Stad

Mediaan: 16 jaar

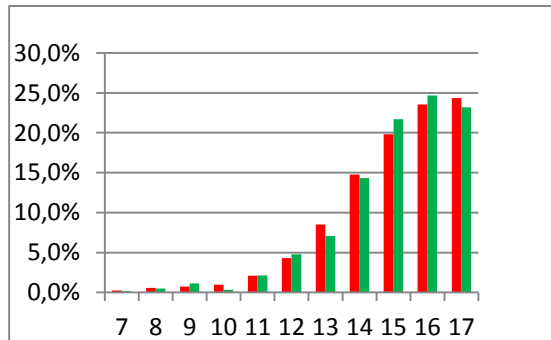
Etterbeek

Mediaan: 16 jaar

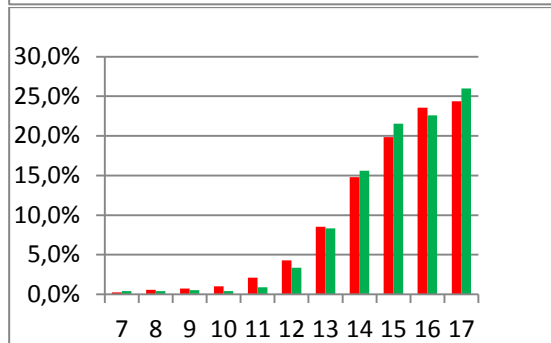

Evere

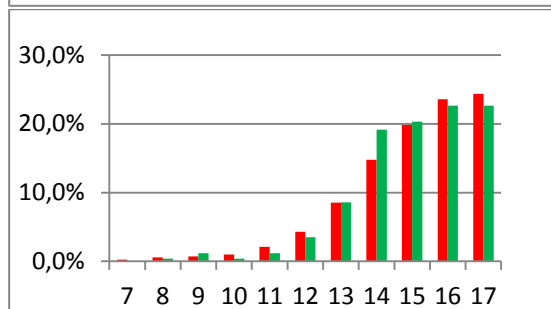
Mediaan: 15 jaar

Vorst

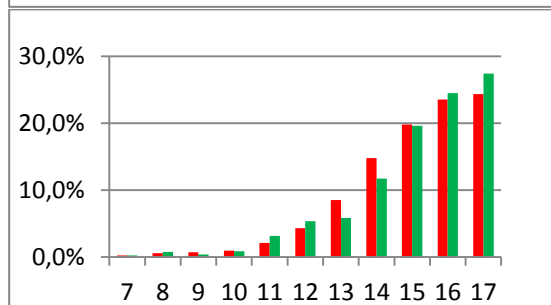
Mediaan: 15 jaar

Ganshoren

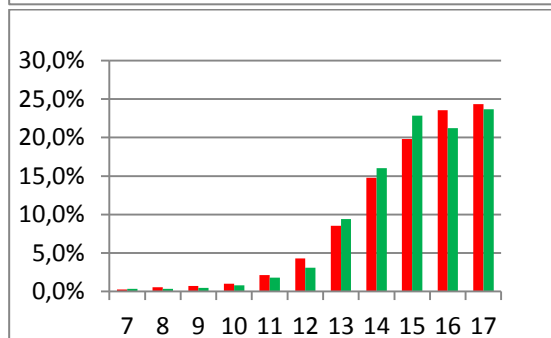
Mediaan: 15 jaar

Elsene

Mediaan: 16 jaar

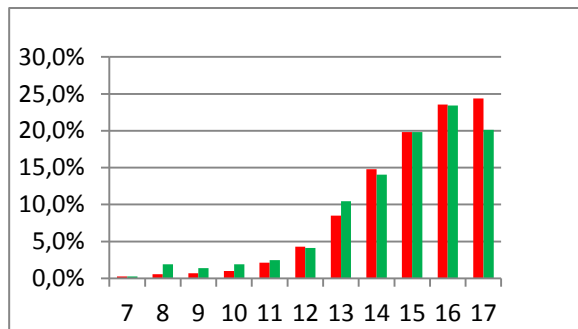
Jette

Mediaan: 15 jaar

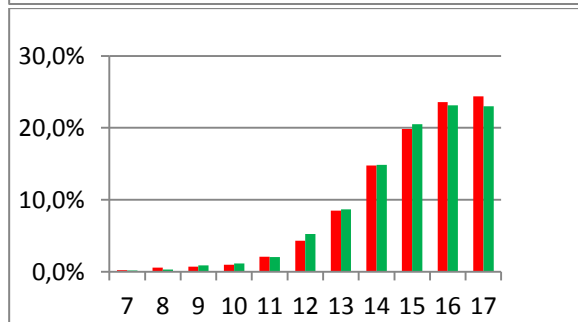
Koekelberg

Mediaan: 15 jaar

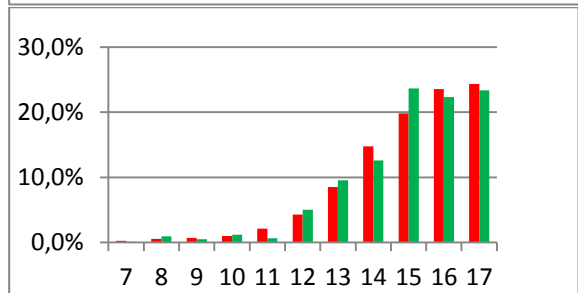
Sint-Jans-Molenbeek

Mediaan: 15 jaar

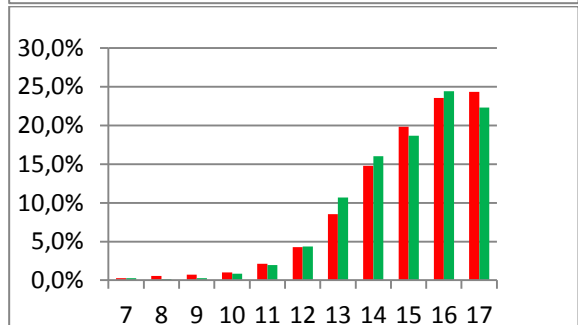
Sint-Gillis

Mediaan: 15 jaar

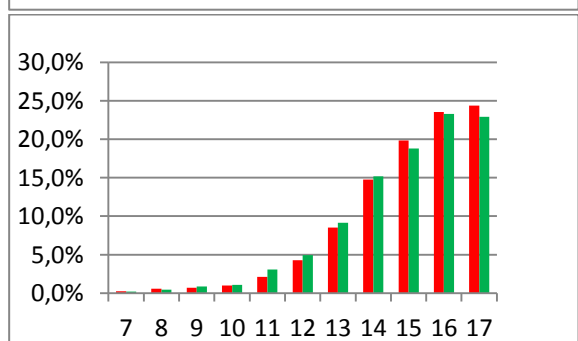
Sint-Joost-ten-Node

Mediaan: 15 jaar

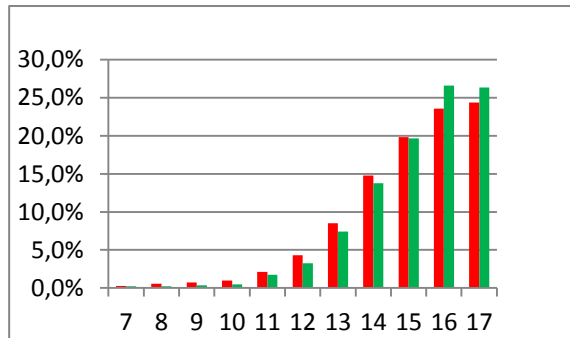
Schaarbeek

Mediaan: 15 jaar

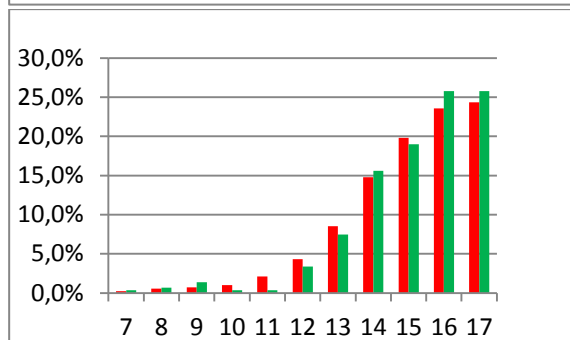
Ukkel

Mediaan: 16 jaar

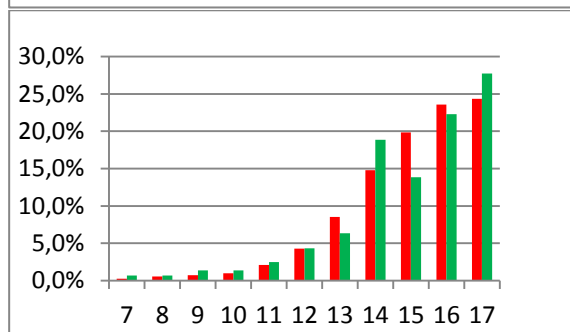
Watermaal-Bosvoorde

Mediaan: 16 jaar

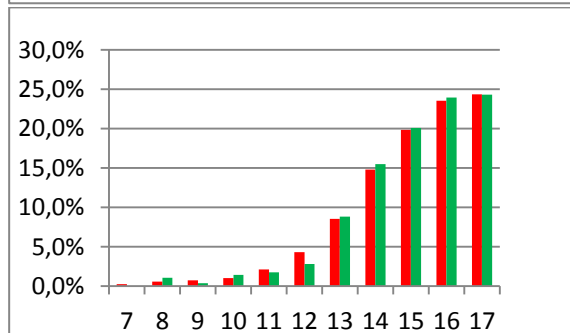
Sint-Lambrechts-Woluwe

Mediaan: 15 jaar

Sint-Pieters-Woluwe

Mediaan: 15 jaar

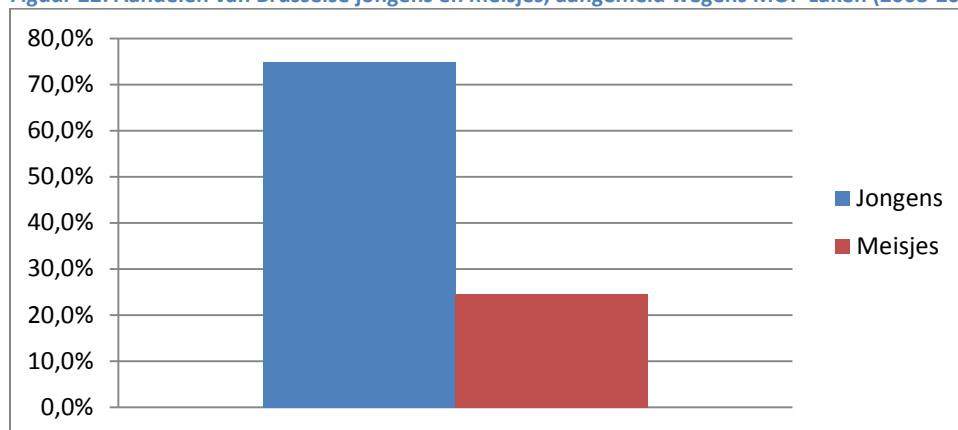

1.6. Brusselse aangemelde minderjarigen volgens geslacht

1.6.1. Verhoudingen jongens-meisjes in de steekproef

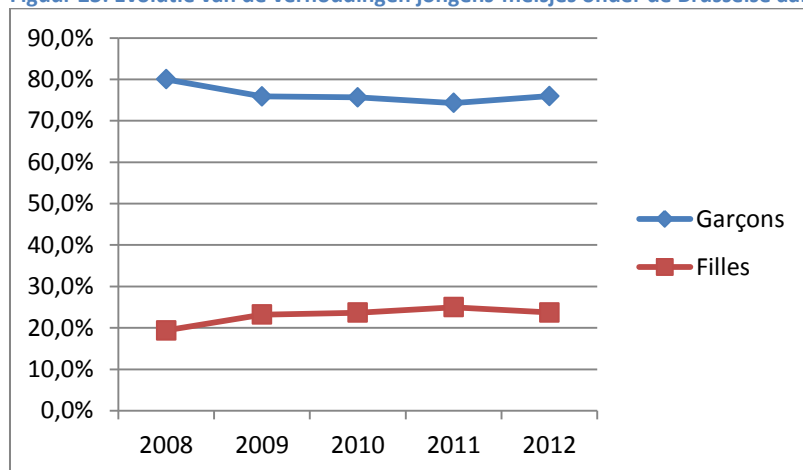
Wat het geslacht van de Brusselse aangemelde minderjarigen betreft, zien we dat de meerderheid (75%) van alle Brusselse minderjarigen, aangemeld in de periode 2008-2012, jongens zijn.

Figuur 22: Aandelen van Brusselse jongens en meisjes, aangemeld wegens MOF-zaken (2008-2012)

Het aandeel van de jongens lijkt kleiner dan in vroeger gepubliceerde cijfers. Op dezelfde basis in termen van rekeneenheid stelden I. Detry en E. Goedseels vast dat bijna 80% van de op de parketten aangemelde minderjarigen in 2005 jongens waren. Niettemin hadden de onderzoeksters al een stijging van de meisjes, aangemeld tussen 1968 en 2005, opgeworpen.⁹⁶ Het is derhalve interessant om de jaren van aanmelding te onderscheiden.

Figuur 23: Evolutie van de verhoudingen jongens-meisjes onder de Brusselse aangemelde minderjarigen (2008-2012)

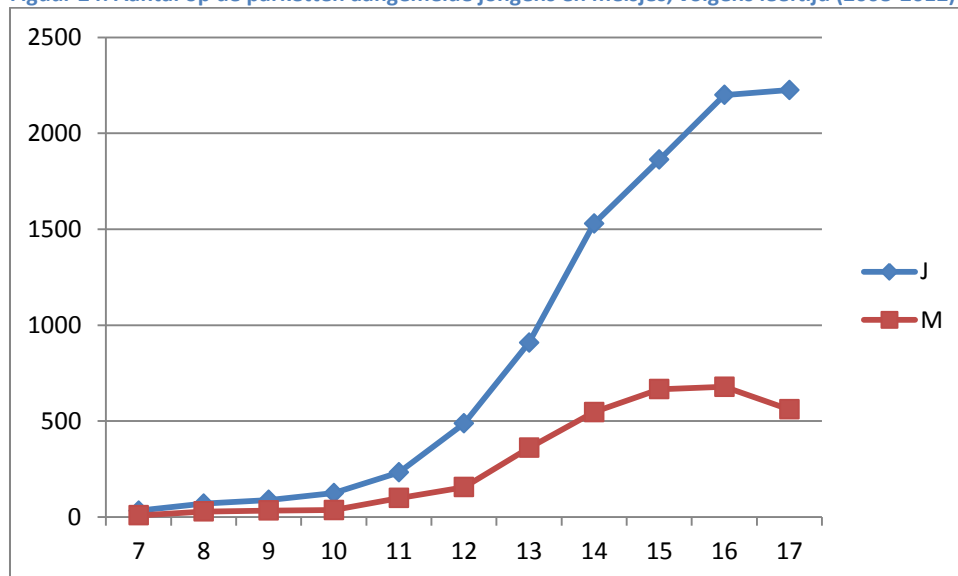
De verdeling jongens-meisjes blijft globaal gezien stabiel in de loop van de vijf bestudeerde jaren, met uitzondering van een lichte daling van het aandeel van de jongens, aangemeld tussen 2008 en 2011, terwijl hun aandeel opnieuw lijkt te stijgen tussen 2011 en 2012.

De jaren waarin de verhoudingen het meeste veranderden, waren 2009 en 2011. Het zou goed zijn om deze gegevens te vergelijken met die betreffende de minderjarigen, aangemeld in het kader van dossiers 'minderjarigen in gevaar' om te onderzoeken of er een effect van 'communicerende vaten' kan worden vastgesteld. Bovendien zou het interessant zijn om na te gaan of dit fenomeen eigen is aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest of dat ze op het hele land van toepassing is, wat betekent dat dezelfde studie zou moeten worden uitgevoerd voor alle minderjarigen die tijdens dezelfde jaren worden geregistreerd.

⁹⁶ DETRY, I. en GOEDSEELS, De 'nieuwe' statistiek van de jeugdparquetten: analyse van de zaken, aangemeld in de loop van 2005, in VANNESTE, C., GOEDSEELS, E. en DETRY, I. (eds), *De 'nieuwe' statistiek van de jeugdparquetten: een belichting van de eerste analyseresultaten vanuit verschillende invalshoeken*, Gent, Academia Press, 2008, p. 35.

Het kan ook interessant zijn om de variabelen 'leeftijd' en 'geslacht' tegenover elkaar te zetten om verschillen tussen het aantal aanmeldingen van jongens en meisjes volgens hun leeftijd na te gaan. I. Detry en E. Goedseels stelden inderdaad "een piek vast voor de meisjes rond de leeftijd van 15 jaar en een vertraging van de voortgang voor de jongens vanaf de leeftijd van 16 jaar (...)"⁹⁷.

Figuur 24: Aantal op de parketten aangemelde jongens en meisjes, volgens leeftijd (2008-2012)

Zoals de hierboven vermelde onderzoeksters al hadden vastgesteld, tonen de gegevens dat het aantal aanmeldingen vanaf de leeftijd van 12 jaar voor beide geslachten significant wordt. Het aantal aangemelde meisjes stijgt naarmate hun leeftijd stijgt en dit tot de leeftijd van 16 jaar. Vanaf 16 jaar lijkt het aantal aanmeldingen te dalen. Voor de jongens, daarentegen, toont deze stijging van het aantal aanmeldingen naarmate hun leeftijd vordert, geen enkele onderbreking tot ze 17 jaar zijn. Zoals de onderzoeksters verduidelijkten, zijn deze resultaten niet heel verrassend ten opzichte van de criminologische studies die over het algemeen uitwijzen dat de delinquentie opduikt rond de leeftijd van 12 jaar en er een 'traditionele piek' te merken is rond de leeftijd van 16-17 jaar.⁹⁸

1.6.2. Indicatoren van aanmelding volgens geslacht (vrouwelijk) en per gemeente

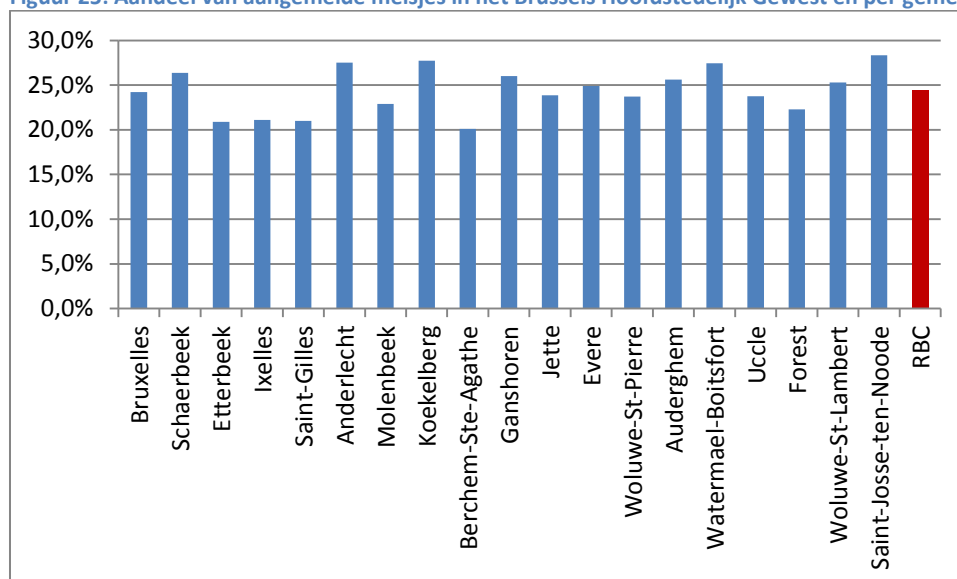
Bij wijze van indicator van aanmelding volgens het geslacht, wordt het aandeel van aangemelde meisjes per gemeente onderzocht tegenover hetzelfde aandeel op gewestelijke schaal.

Zo bedraagt het gemiddelde aandeel van aangemelde meisjes voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest **24,5%**. Het onderstaande schema toont duidelijk dat dit aandeel sterk kan variëren tussen de Brusselse gemeenten onderling. In de gemeenten Anderlecht, Koekelberg, Watermaal-Bosvoorde en Sint-Joost ligt het aandeel van de meisjes boven het gemiddelde, terwijl het duidelijk lager is in de gemeenten Etterbeek, Elsene, Sint-Gillis en Sint-Agatha-Berchem.

⁹⁷ *Ibidem*, p. 35.

⁹⁸ *Ibidem*.

Figuur 25: Aandeel van aangemelde meisjes in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en per gemeente (2008-2012)

Op basis van deze rapporten kan een significantere indicator worden gebruikt. Deze indicator resulteert uit de vergelijking van het aandeel van aangemelde meisjes per gemeente (teller) met hetzelfde aandeel op regionaal niveau (noemer). De volgende tabel toont in de linkerkolom het aandeel van aangemelde minderjarige meisjes per gemeente van woonplaats (in %) en in de rechterkolom de genderindicator voor elke gemeente. De blauwe vakjes tonen de indicatoren onder het gemiddelde, terwijl de roze vakjes de indicatoren boven het gemiddelde weergeven.

Figuur 26: Aandeel van aangemelde meisjes en genderindicator per gemeente van woonplaats (2008-2012)

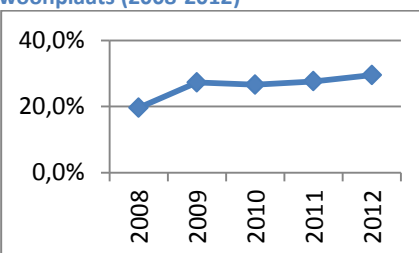
	Aandeel aangemelde meisjes	Genderindicator
Anderlecht	27,5%	1,1
Oudergem	25,6%	1,0
Sint-Agatha-Berchem	20,1%	0,8
Brussel-Stad	24,2%	1,0
Etterbeek	20,9%	0,9
Evere	24,9%	1,0
Vorst	22,3%	0,9
Ganshoren	26,0%	1,1
Elsene	21,1%	0,9
Jette	23,9%	1,0
Koekelberg	27,7%	1,1
Sint-Jans-Molenbeek	22,9%	0,9
Sint-Gillis	21,0%	0,9
Sint-Joost-ten-Node	28,3%	1,2
Schaarbeek	26,4%	1,1
Ukkel	23,8%	1,0
Watermaal-Bosvoorde	27,4%	1,1
Sint-Lambrechts-Woluwe	25,3%	1,0
Sint-Pieters-Woluwe	23,7%	1,0
BHG	24,5%	1,0

Het is ook interessant om de evolutie van deze genderindicator in de loop van de bestudeerde jaren voor elk van de Brusselse gemeenten te onderzoeken.

Figuur 27: Evolutie van het aandeel aangemelde meisjes per woonplaats (2008-2012)

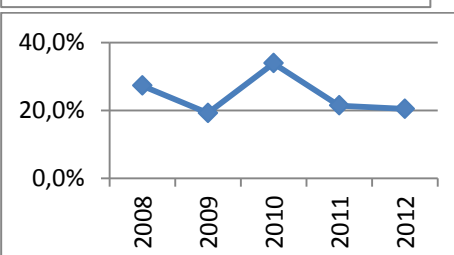
Anderlecht

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
26,1%

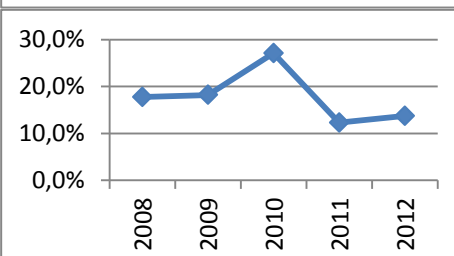
Oudergem

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
24,4%

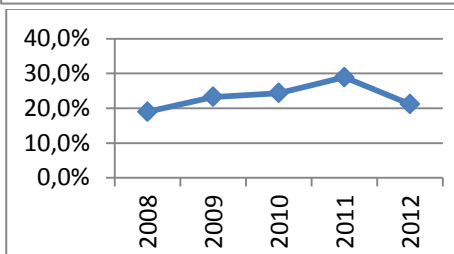
Sint-Agatha-Berchem

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
17,8%

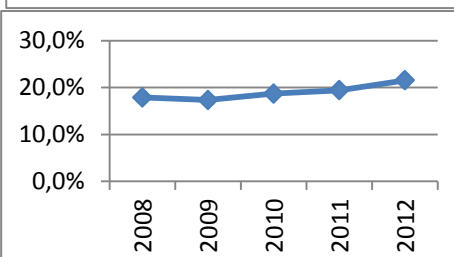
Brussel-Stad

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
23,3

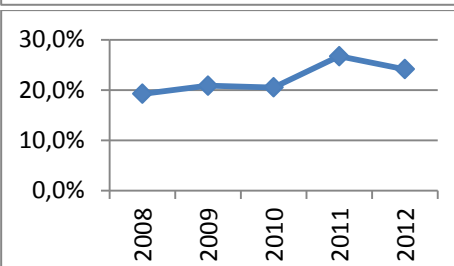
Etterbeek

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
19%

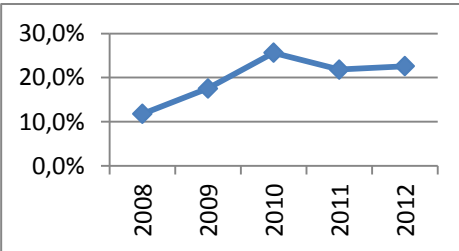
Evere

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
22,3%

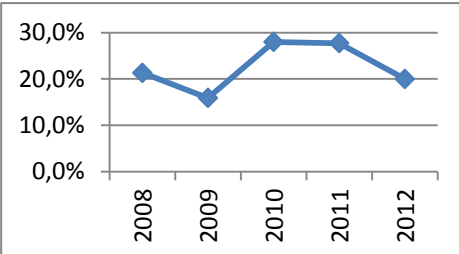

Vorst

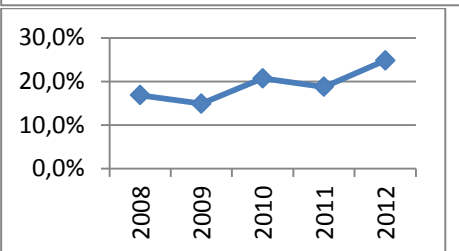
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
19,9%

Ganshoren

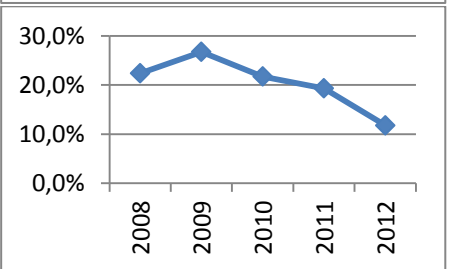
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
22,6%

Elsene

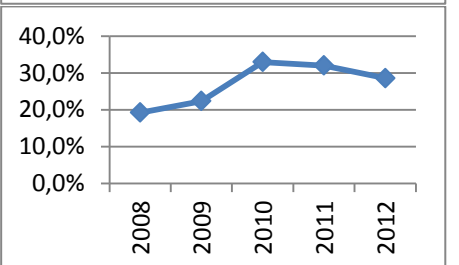
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
19,2%

Jette

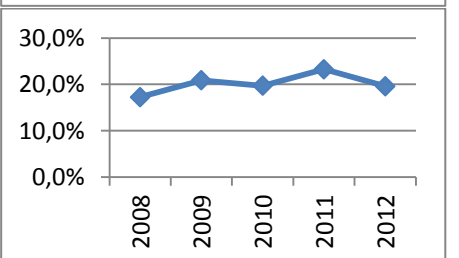
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
20,4%

Koekelberg

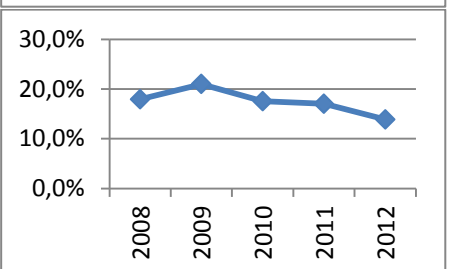
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
27%

Sint-Jans-Molenbeek

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
20,1%

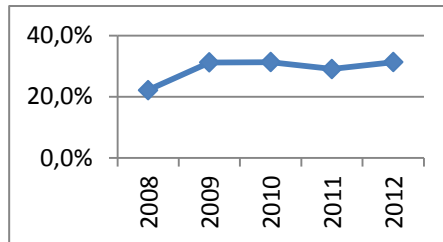
Sint-Gillis

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
17,5%

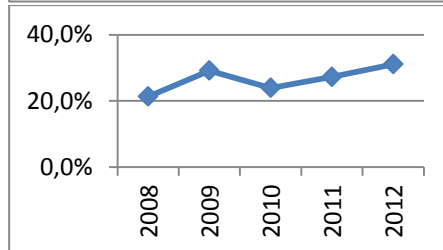

Sint-Joost-ten-Node

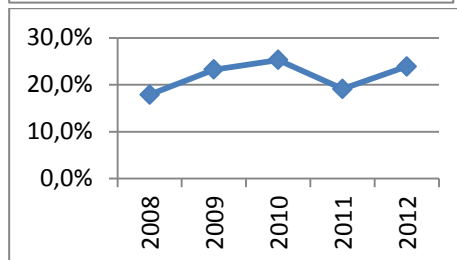
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
29%

Schaarbeek

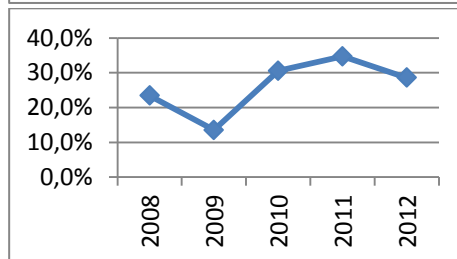
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
26,6%

Ukkel

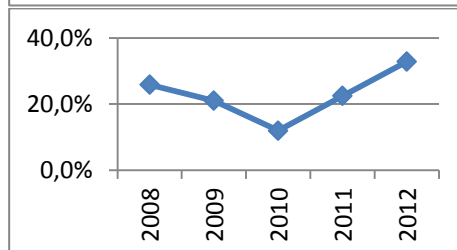
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
21,9%

Watermaal-Bosvoorde

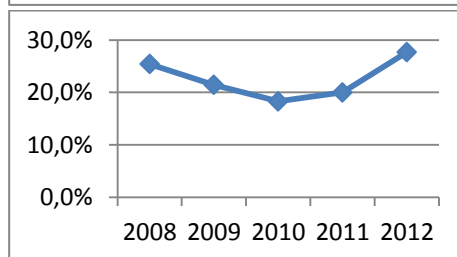
Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
26,2%

Sint-Lambrechts-Woluwe

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
22,9%

Sint-Pieters-Woluwe

Gemiddeld aandeel aanmeldingen van meisjes:
22,6%

1.7. Socio-economische indicatoren

1.7.1. Keuze van de socio-economische indicatoren

We vroegen het BISA om meerdere, relevante, socio-economische indicatoren per gemeente en per gewest voor de bestudeerde referentieperiode. Zo verkregen we de volgende indicatoren voor de 19 gemeenten, de 3 gewesten en de 5 bestudeerde jaren:

- Het werkloosheidsgraad

- Het jeugdwerkloosheidsgraad (<25 jaar)
- Het aantal begunstigden van het leefloon (LL)
- Het gemiddelde belastbare inkomen per inwoner

Deze laatste indicator was op het ogenblik van ons verzoek nog niet beschikbaar voor het jaar 2012. We beschikken dus enkel over de informatie voor de jaren 2008 tot 2011.

1.7.2. *Het werkloosheidsgraad en het percentage van aanmeldingen van de minderjarigen per gemeente van woonplaats*

Het lijkt relevanter om het globale werkloosheidsgraad per gemeente te vergelijken met de aanmeldingen van minderjarigen op de parketten. Het jeugdwerkloosheidsgraad (<25 jaar) lijkt ons niet het meest geschikt te zijn, aangezien de minderjarigen nog niet persoonlijk met de realiteit van de arbeidsmarkt worden geconfronteerd. Het globale werkloosheidsgraad verwijst dus meer naar de levenscontext van de minderjarigen door de beroepssituatie van hun ouders of andere meerderjarigen die hen ten laste hebben, hun oudere broers of zussen, of breder nog, door het socio-economische profiel van de gemeente waarin ze wonen.

Een analyse van de evolutie van de percentages van de aangemelde minderjarigen, vergeleken met de evolutie van de werkloosheidsgraad heeft geen zin in deze beperkte periode van vijf jaar. Daartegenover kunnen we de variaties op geografisch niveau, volgens de gemeente, analyseren door een vergelijking te maken van de waarneembare variaties op het gebied van de werkloosheidsgraad en de variaties, resulterend uit de berekening van de percentages van aanmelding van minderjarigen op het parket wegens MOF-zaken. De bivariate analyse tussen deze twee variabelen voor het jaar 2012 blijkt niet alleen statistisch significant, maar bovendien ook bijzonder sterk ($R^2 = 0.828$; $p = 0,000$). Het lijkt dus alsof het percentage van aangemelde minderjarigen per gemeente van woonplaats rechtstreeks proportioneel zijn met de werkloosheidsgraad die we in deze gemeenten aantreffen: in de gemeenten met een hoger werkloosheidsgraad is ook het percentage van voor MOF-zaken op het parket aangemelde minderjarigen hoger. Omgekeerd kennen gemeenten met een lager werkloosheidsgraad ook een lager percentage van aangemelde minderjarigen.

Zoals in elke statistische correlatieanalyse is het niet mogelijk om een significante associatie met een oorzakelijk verband aan te voeren zonder een voorafgaande complexe procedure waardoor eventuele factoren die in de associatie meespelen, kunnen worden gecontroleerd. Het belang om een oorzakelijk verband te leggen in het kader van een wetenschappelijke studie wordt overigens in vraag gesteld door tal van wetenschappers, die de voorkeur geven aan een systemische aanpak, die de relaties van onderlinge afhankelijkheid en wederzijdse interacties aantoon⁹⁹. In dit opzicht is het belangrijk dat de associatie zin krijgt in een geheel, dat werkt als een systeem van coherente, dynamische interacties.

Dit onderzoeksproject heeft als doel een aantal indicatoren op te bouwen en kan zich dus niet bezighouden met een dieper onderzoek naar hypothesen die specifiek zouden kunnen worden geformuleerd op basis van deze vaststelling dat er een heel significante associatie bestaat.

Ter ondersteuning van deze vaststelling kunnen we echter wel verwijzen naar heel significante onderzoeksresultaten, die het nauwe verband tussen socio-economische indicatoren (of indicatoren van socio-economische spanningen) en indicatoren van geregistreerde criminaliteit belichten. Een even belangrijke onderzoekstraditie toont ook het nauwe verband tussen socio-economische en strafindicatoren.

⁹⁹ Zie onder andere LORIAUX M., Des causes au système : la causalité en cause, in FRANCK R. (ed.), *Faut-il chercher une cause aux raisons ? L'explication causale dans les sciences humaines*, Parijs, Vrin, 1994, pp. 41-86.

Gezien de hybride aard van de indicatoren van geregistreeerde delinquentie, die evenzeer betrekking hebben op het plegen van de feiten als op hun selectieve doorverwijzing naar het gerechtelijke apparaat, mag de redenering geenszins unidimensionaal zijn. Om de waargenomen associaties te begrijpen, moeten we zowel het verband tussen werkloosheid (of economische situatie) en delinquentie, als dat tussen werkloosheid (of economische situatie) en de verwijzing naar het systeem bekijken.

Met betrekking tot het verband, gesteld tussen delinquentie en economische situatie, erkent de literatuur over dit onderwerp over het algemeen een dubbel verband tussen criminaliteit en economische conjunctuur. In een periode – of situatie – van economische groei is er een grotere overvloed aan gebruiksgoederen, waardoor de gelegenheden voor delinquentie toenemen. Maar een gunstige economische conjunctuur heeft ook als effect dat ze algemeen het potentieel van frustratie, door de afstand tussen de materiële ambities en de reële mogelijkheden om hieraan te voldoen, vermindert. Deze twee componenten spreken elkaar dus tegen, wat op het niveau van de globale evolutie kan leiden tot een neutralisering van de respectieve effecten. Zoals Hugues Lagrange uitlegt in zijn analyse van de verbanden tussen de tijdelijke evolutie van de criminaliteit en die van de socio-economische context in Frankrijk¹⁰⁰, verklaart het fenomeen op die manier waarom er tot in de jaren 70 geen enkel statistisch verband kon worden gelegd tussen de misdaadcijfers en de werkloosheidscijfers. Dit is niet meer het geval in de studies na 1970, die het bestaan van een dergelijke correlatie aantonen. De vaststelling suggereert dat gedurende de periode van recessie, die in de jaren 70 op gang kwam en later nog verhevigde, de delinquentie door uitsluiting, ‘de tweede springveer van de delinquentie’, duidelijk belangrijker wordt dan de delinquentie door gelegenheid, die zich in een periode van welvaart had ontwikkeld. De auteur wijst daar op een “formidabele kracht van de frustratie”, die bovendien samenvalt met een explosie van ostentatieve consumptie. Hij beschrijft de onderliggende frustratiedialectiek, die leidt tot een streven naar erkenning via illegale wegen: “Wanneer de moeilijkheden altijd bij dezelfde geconcentreerd zijn, aanvaarden de mensen die het met afgewaardeerde ouders, slechte cijfers op school en werkloze broers moeten stellen, het niet meer om het spel volgens de regels te spelen”¹⁰¹. Het is derhalve fundamenteel dat de evolutie van de jeugddelinquentie wordt geïnterpreteerd in het licht van deze sociale breuk. Deze “breuk van het burgerlijke pact”, besluit de auteur, “hangt nauw samen met wat wordt ervaren als een breuk van het sociale pact door de concentratie van de werkloosheid en discriminatie”¹⁰².

Recenter werd een significante associatie aangetoond tussen de geregistreeerde misdaadcijfers en socio-economische indicatoren, waaronder werkloosheid en een indicator van ongelijkheid van inkomens, in een context die ons rechtstreeks interesseert, want het gaat om België, en in een geografisch perspectief dat op het onze lijkt, maar dan veel uitgestrekter, want in de betreffende studie zijn alle Belgische gemeenten opgenomen. De methode, ontwikkeld in het onderzoek van Marc Hooghe et al.¹⁰³ verschilt evenwel van de onze in die zin dat ze vertrekt van gepubliceerde politieke statistieken, dus op basis van de rekeneenheid ‘misdrijf’ en zonder enige informatie over de persoon. Daar is de analyse van het verband tussen de economische indicatoren en de geregistreeerde delinquentie dus gebaseerd op de pleegplaats en niet de woonplaats van de verdachte, zoals in onze methode het geval is. In zijn onderzoek bestudeert Marc Hooghe alle politieke statistieken, gepubliceerd over de periode 2001 tot 2006, en toont hij in een analyse volgens

¹⁰⁰ LAGRANGE H., Crime en conjoncture socio-économique, in *Revue française de sociologie*, 42-1, 2001, p. 57-79.

¹⁰¹ LAGRANGE H., *De l'affrontement à l'esquive. Violences, délinquances et usages de drogues*, Syros, Parijs, 2001, p. 87.

¹⁰² LAGRANGE H., *De l'affrontement à l'esquive. Violences, délinquances et usages de drogues*, Syros, Parijs, 2001, p. 88.

¹⁰³ HOOGHE M., VANHOUTTE B., HARDYNS W. & BIRCAN T., “Unemployment, inequality, poverty and crime. Spatial distribution patterns of criminal acts in Belgium”, in *British Journal of Criminology*, 2011-51 (1), 1-20.

de gemeenten een significant, positief verband tussen de werkloosheidscijfers en de misdaadcijfers, of het nu gaat om criminaliteit tegen goederen of gewelddadige criminaliteit (die ook afzonderlijk werden geanalyseerd). De auteurs besluiten uit hun grootscheepse onderzoek dat *“met betrekking tot het overheidsbeleid, de voornaamste conclusie zou kunnen zijn dat vooral werkloosheid sterk met de misdaadcijfers verbonden is”*¹⁰⁴. Ze benadrukken echter dat ze geen enkele vaststelling kunnen doen over de mechanismen die criminaliteit en werkloosheid verbinden (in tegenstelling tot wat Hugues Lagrange had voorgesteld). Hoe dan ook, de resultaten, verkregen door Hooghe et al. en die van ons komen in die zin overeen dat ze het significante verband tussen de twee types indicatoren bevestigen.

Noch in het onderzoek van Hugues Lagrange, noch (en al minder) in dat van Marc Hooghe & al. wordt echter (voldoende) rekening gehouden met het feit dat de indicatoren van geregistreerde misdaad evenzeer significant zijn voor een selectieve sociale reactie als voor de oorspronkelijke geneigdheid om misdrijven te plegen. Ze houden met andere woorden geen rekening met de constructivistische dimensie. Misdaadstatistiek is het onafwendbare product van een sociale opbouw. Deze dimensie wordt daarentegen helemaal beschouwd en staat zelfs centraal in de onderzoekstraditie die enerzijds probeert om op empirische wijze het verband aan te tonen tussen socio-economische en strafindicatoren (strafrechtelijke repressie, in het bijzonder gevangenneming) en anderzijds conceptuele modellen wil ontwikkelen, die het mogelijk maken om de aard van dit verband te begrijpen. Zonder al te diep in te gaan op de concepten die hiervoor worden aangehaald¹⁰⁵ – ze vormen niet het voorwerp van dit project – zouden we op die manier heel beknopt de aard van het verband kunnen samenvatten.

Het concept van onzekerheid staat centraal: hoe groter de economische onzekerheid (wat zich vertaalt in indicatoren van werkloosheid of sociale ongelijkheid in de recente periode), des te groter de weerslag op een onzekerheid die zich op de misdaad toespitst. Zoals socioloog Dario Melossi het verduidelijkt: “Het imago van de misdaad zwelt aan wanneer dit gevoel van malaise heerst”¹⁰⁶. Overigens, hoe groter de economische onzekerheid, hoe meer deze een behoefte aan politieke rechtvaardiging in de hand werkt¹⁰⁷. Alles draagt er toe bij dat het strafrecht deze functie vervult, als symbolisch ritueel van de machtigsten in elke maatschappij¹⁰⁸. Deze twee factoren dragen samen bij tot een repressievere sociale reactie. Deze repressievere sociale reactie wordt bij voorkeur uitgeoefend op de meest kwetsbare en benadeelde bevolkingsgroepen, die het beste gestalte geven aan het gevoel van dreiging en die zich er het gemakkelijkst toe lenen om als schuldigen te worden aangewezen. Het proces werkt ook in de hand dat het strafrecht een sociaal bedreigde bevolking voor zijn rekening neemt, die er niet in slaagt om zich op de arbeidsmarkt te integreren op het

¹⁰⁴ HOOGHE M. & al., *op. cit.*, p. 15.

¹⁰⁵ We verwijzen naar de analyse die hierover wordt gemaakt in VANNESTE C., *Les chiffres des prisons. Des logiques économiques à leur traduction pénale*, L’Harmattan, 2001, p. 229 en in VANNESTE C., *Pénalité et inégalité: nouvelle actualité des rapports tussen pénalité en économie. L’exemple de la Belgique*, in KUHN A. & al., *Criminologie, politique criminelle et droit pénal dans une perspective internationale. Mélanges en l’honneur de Martin Killias à l’occasion de son 65e anniversaire*, Berne, Stämpfi, 2013, pp. 689-711.

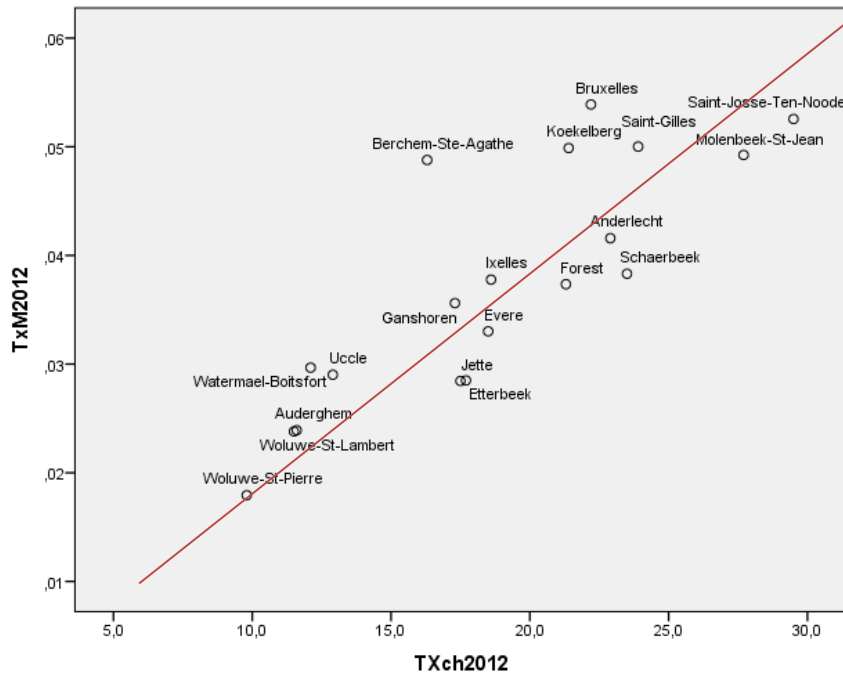
¹⁰⁶ MELOSSI A., Effets des circonstances économiques sur le système de justice pénale, in *Crime et économie*, 11e criminologisch congres, Raad van Europa, criminologisch onderzoek, 1994, vol. XXXII, p. 93.

¹⁰⁷ Door te mikken op een fenomeen waarvoor een schuldige kan worden aangeduid, maakt het proces het mogelijk om de aandacht af te leiden van de onmacht om de diepste bronnen van het onzekerheidsgevoel te beheersen.

¹⁰⁸ SUMNER C., *Censure, Politics and Criminal Justice*, Philadelphia, Open University Press, 1990, p. 47: “Power thus recharges its moral batteries. This ritual defeat of the Forces of Evil by the Forces of Good must stand as the criminal law’s most important ideological function, in comforting and reassuring the population”

ogenblik dat het sociale beleid in een ongunstigere socio-economische context steeds meer naar de achtergrond wordt gedrukt¹⁰⁹.

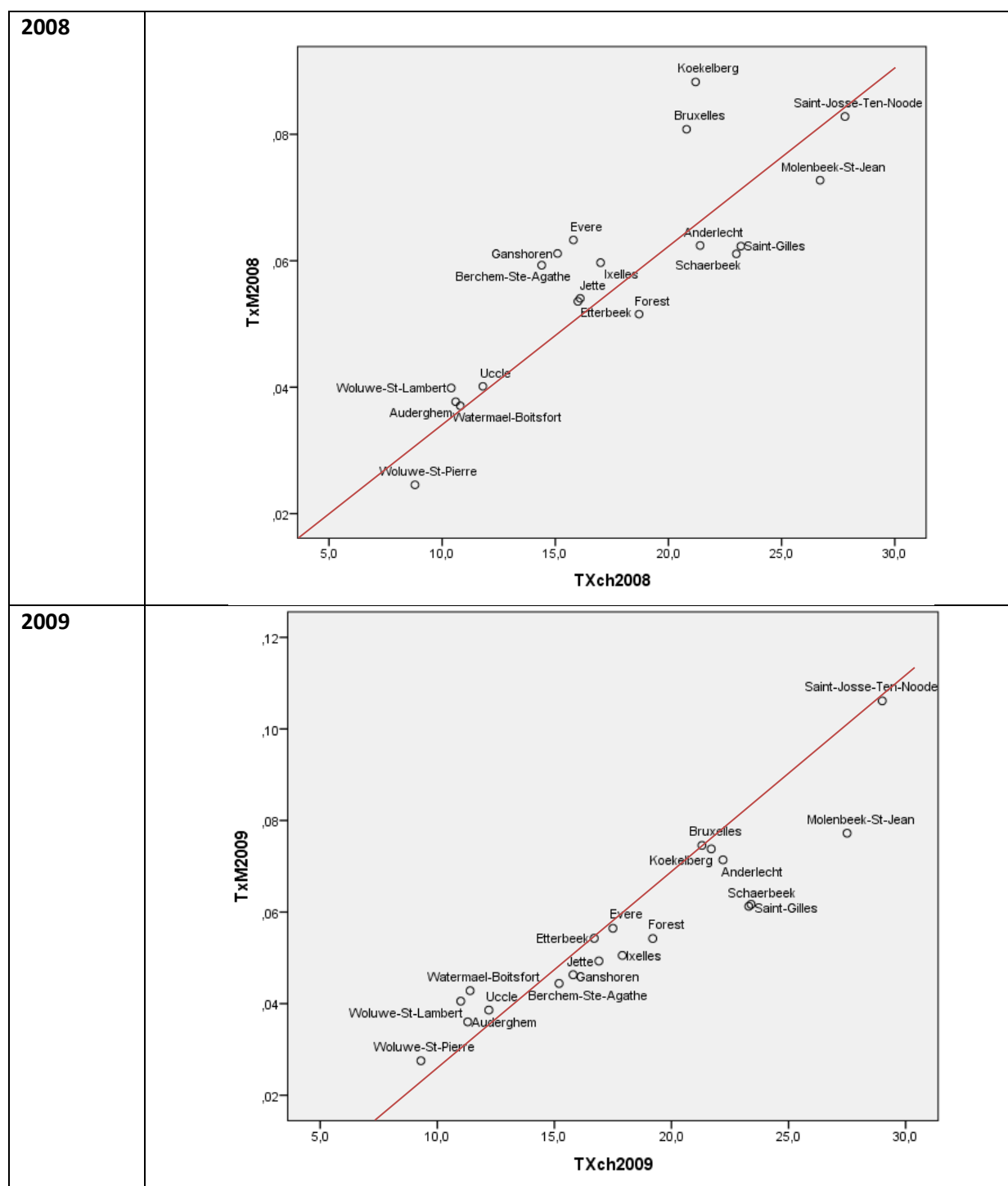
Figuur 28: : Werkloosheidsgraad en percentages van voor MOF-zaken aangemelde minderjarigen, per gemeente in 2012

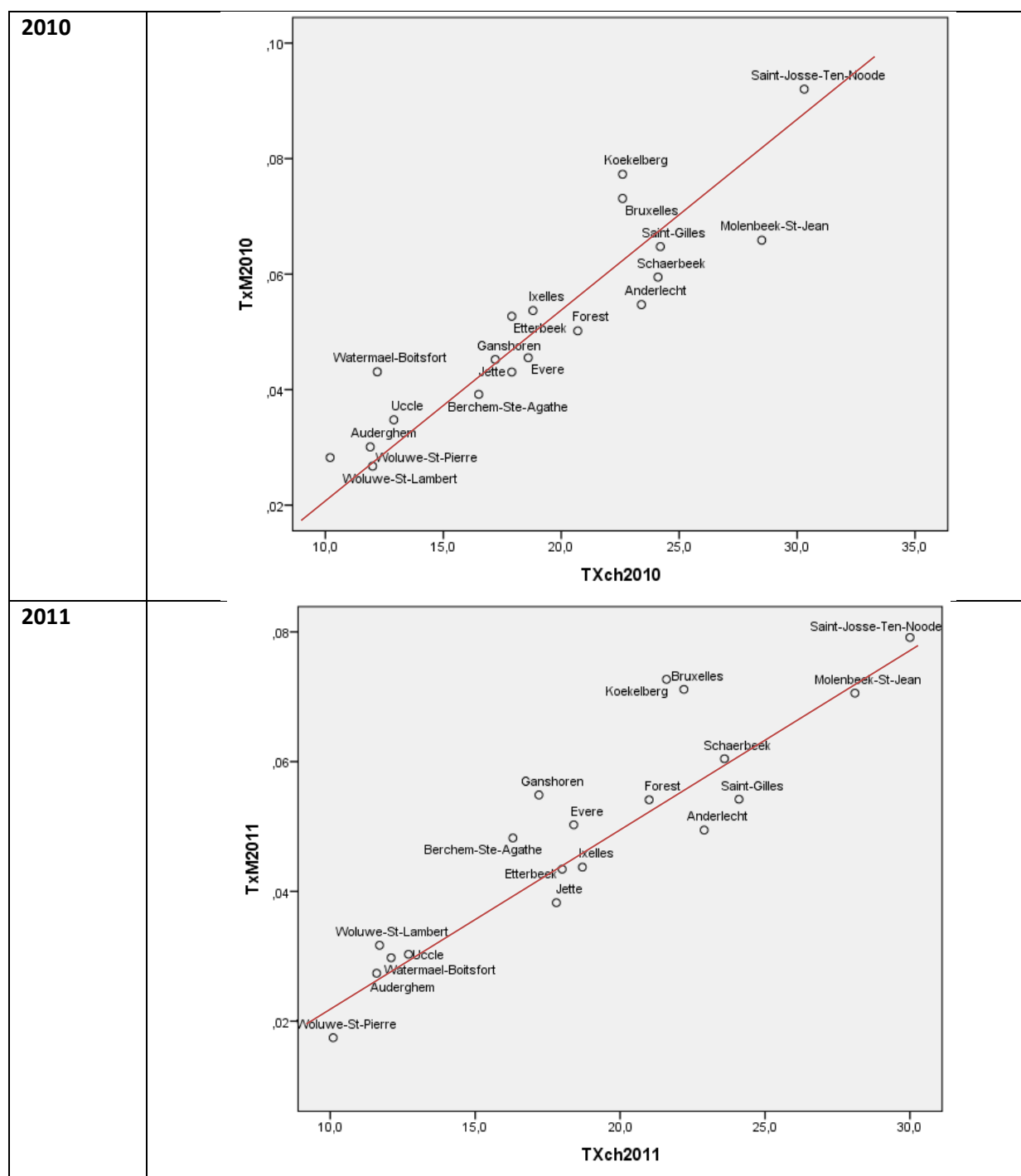

Deze positieve associatie wordt bevestigd voor de vijf bestudeerde jaren. Alleen de sterkte ervan varieert lichtjes van het ene jaar tot het andere, maar blijft altijd zeer sterk. 2008 : $R^2=0,839$; 2009 : $R^2=0,926$; 2010 : $R^2=0,903$; 2011 : $R^2=0,905$; 2012 : $R^2=0,828$.

¹⁰⁹ De vaststelling verwijst naar het concept van 'strafbaarstelling van het sociale', waarvan Loïc Wacquant een van de eerste en beroemdste verdedigers was, met name toen hij het had over "*een helse trade-off tussen liefdadigheid en kastijding*" in de laatste decennia. WACQUANT L., La tentation pénale en Europe. L'ascension de l'Etat pénal en Amérique. De l'Etat social à l'Etat pénal, in *Actes de la recherche en sciences sociales*, 1998, 124, 3-26.

Figuur 29: Werkloosheidsgraad en percentages van voor MOF-zaken aangemelde minderjarigen per gemeente van 2008 tot 2011

Voorheen probeerde C. Vanneste al een gelijkaardige analyse uit te voeren van het verband tussen werkloosheidscijfers en percentages van voor MOF-zaken aangemelde minderjarigen,¹¹⁰ op basis van de gegevens van 2005 voor 16 gerechtelijke arrondissementen en met als rekeneenheid 'jeugdzaak'.¹¹¹ Het arrondissement Brussel was uit de analyse uitgesloten omdat er gegevens

¹¹⁰ In het genoemde werk was de rekeneenheid de aan het parket overgemaakte zaak en niet de aangemelde minderjarige, zoals in deze analyse. De minderjarige die voor meerdere feiten aangemeld was, werd dus evenveel keer meegerekend. Dat is hier niet het geval, want hier is de rekeneenheid de minderjarige die voor MOF-zaken op het parket aangemeld is.

¹¹¹ VANNESTE, C., De 'nieuwe' statistiek van de jeugdparketten belicht aan de hand van andere types indicatoren. Oefeningen in contextualisering, in VANNESTE, C., GOEDSEELS, E., DETRY, I. (eds.), *De 'nieuwe'*

ontbraken, vooral over de woonplaats van de minderjarigen. De analyse van de correlatie betreffende alle als misdrijf omschreven feiten leverde toen een weinig sluitend statistisch significant verband op. Deze analyse kon in die tijd slechts worden uitgevoerd op basis van een minder relevante rekeneenheid, met name 'jeugdzaak', wat mogelijk voor vertekeningen heeft gezorgd. De sterkte van het verband bleek immers heel laag, wat niet het geval is in de resultaten die hier voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden voorgesteld.

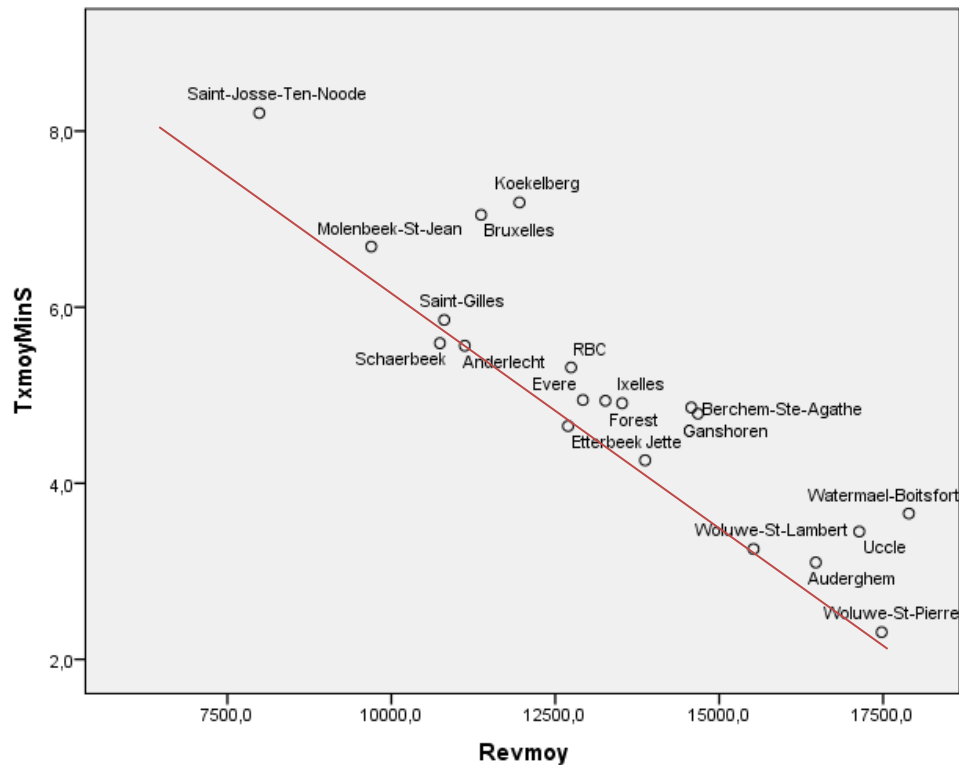
1.7.3. Gemiddeld belastbaar netto-inkomen per inwoner en aanmeldingsgraad van minderjarigen per gemeente van woonplaats

Vanuit hetzelfde oogpunt vormt het gemiddelde belastbare netto-inkomen een andere indicator van de socio-economische context die interessant is om te vergelijken met de aanmeldingsgraden van minderjarigen wegens MOF-zaken.

De gegevens betreffende het gemiddelde belastbare netto-inkomen per inwoner werd door het BISA doorgegeven voor de jaren 2008 tot 2011. Voor deze vier jaar werd een gemiddelde berekend en in verband gebracht met het gemiddelde aandeel aanmeldingen van minderjarigen per gemeente van woonplaats. De resultaten van de correlatietest tussen deze variabelen wijzen in dezelfde richting als de associatie die hierboven werd vastgesteld tussen werkloosheidsgraad en aantal aanmeldingen. In het geval van de inkomens is de associatie logischerwijze negatief. Dit betekent: hoe lager de gemiddelde inkomens van de gemeente, hoe hoger de vastgestelde aanmeldingsgraden voor minderjarigen met woonplaats in deze gemeente. Ook in dit geval is het verband heel sterk ($R^2 = 0,904$; $p=0,000$).

Dit ondersteunt het verband tussen de socio-economische context en geregistreerde jeugddelinquentie.

Figuur 30: Gemiddeld inkomen per inwoner (gem. 2008-2011) en gemiddeld percentage van minderjarigen, aangemeld wegens MOF-zaken, per gemeente (gem. 2008-2012)

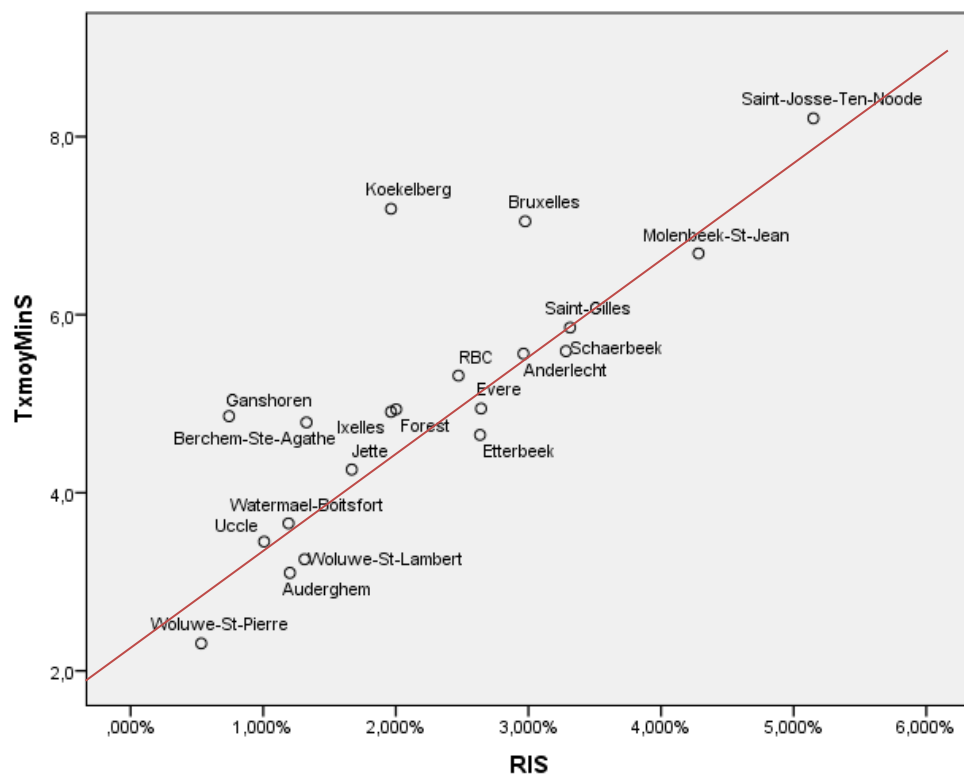
1.7.4. *Percentage van begunstigden van het leefloon per gemeente en percentage van aangemelde minderjarigen per gemeente van woonplaats*

Nog vanuit hetzelfde perspectief werd een laatste oefening gedaan en werden dezelfde percentages van aangemelde minderjarigen vergeleken met een derde indicator van de socio-economische context van de gemeente, met name de begunstigden van een leefloon (LL) per gemeente (gemiddelde 2008-2012).

Opnieuw blijkt de associatie heel significant ($R^2 = 0,818$; $p = 0,000$). Hoe groter het aandeel van begunstigden van een leefloon (LL) in de gemeente, des te groter het proportionele aantal minderjarigen die op het parket aangemeld zijn wegens MOF-zaken.

Deze derde statistisch significante associatie versterkt nog de vaststelling van een verband tussen een precare socio-economische context en een hogere aanmelding van minderjarigen wegens MOF-zaken.

Figuur 31: Aandeel van begunstigen van een leefloon en percentage van aangemelde minderjarigen per gemeente (2008-2012)

2. Brusselse jongvolwassenen, aangemeld op de correctionele parketten (18-25 jaar, REA)

2.1. Inleiding

Zoals hierboven vermeld, zijn de extracties afkomstig van de REA/TPI-gegevensbank niet gestructureerd per persoon maar wel per zaak volgens het notitienummer van de zaak. De analisten leverden twee extracties, die verschillende observaties en variabelen bevatten: een extractie 'REA_zaken' met een steekproef van geregistreerde zaken, waarbij het weinig uitmaakt of een verdachte al dan niet geïdentificeerd is, en een extractie 'REA_verdachten' met een steekproef van zaken waarbij minstens één jonge verdachte werd geïdentificeerd. In dit laatste geval zal de rekeneenheid 'verdachte in zaak' worden genoemd.

Van de 3.516.509 zaken, aangemeld op de Belgische correctionele parketten tussen 1 januari 2008 en 31 december 2012, zijn er 2.166.751 waarin minstens één verdachte geïdentificeerd is. Bij 61,6% van de geregistreerde zaken is dus een verdachte geïdentificeerd. Deze zaken betreffen in totaal 2.682.751 verdachten indien elk van hen één keer per zaak wordt geteld. Als eenzelfde verdachte betrokken is bij meerdere verschillende zaken, wordt hij evenveel keer gerekend als het aantal zaken waarbij hij betrokken is; om die reden wordt de eenheid hier 'verdachte in zaak' en niet 'verdachte' genoemd.

Om de steekproef van gegevens betreffende de verdachten te selecteren, onderzochten de statistisch analisten twee strategische variabelen, namelijk de leeftijd van de verdachten en hun woonplaats. Van de 2.682.751 'verdachten in zaak', geregistreerd in België gedurende de beoogde periode, is de leeftijd in 2,4% van de gevallen niet gekend, en bijna 27% van deze 'verdachten in zaak' waarvan de leeftijd gekend is, zouden jongeren van maximaal 25 jaar zijn (N= 700.743). Wat de woonplaats van de verdachten betreft, heeft het onderzoek van de gegevens uitgewezen dat voor 12% van de 'verdachten in zaak' geen enkele postcode van woonplaats werd opgegeven. Dit aandeel van ontbrekende gegevens is lager dan deze die geobserveerd is voor de minderjarigen (in PJP) maar niet verwaarloosbaar. Bij de gegevens, geregistreerd door het parket van Brussel, bedraagt deze verhouding bijna 16%.

Het onderzoek van de bestaande gegevens heeft uitgewezen dat van alle 'verdachten in zaak', aangemeld in België tussen 2008 en 2012 en waarvan de woonplaats gekend is, bijna 12% Brusselaar zouden zijn. Daarna kruisten de analisten de gegevens betreffende de woonplaats en de gegevens betreffende de leeftijd van de verdachten. Hieruit bleek **een steekproef van N= 79.236 'verdachten in zaak' die maximaal 25 jaar was en zijn woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest had.**

Figuur 32: Aandeel van de 'verdachten in zaken' van < of = 25 jaar en met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het globale volume van 'verdachten in zaken', aangemeld tussen 2008 en 2012

	N	%
Geregistreerde zaken in België tussen 2008 en 2012	3.516.509	
"verdachten in zaken" geregistreerd in België tussen 2008 en 2012	2.682.751	100,0%
"verdachten in zaken" waarvan de leeftijd onbekend is	65.069	2,4%
"verdachten in zaken" waarvan de leeftijd gekend is	2.617.682	97,6%
"verdachten in zaken" < of = 25 jaar	700.743	26,8% <i>Geen gegevens</i>
"verdachten in zaken" pc woonplaats onbekend	313.138	11,7%
"verdachten in zaken" pc woonplaats gekend	2.369.613	88,3%
"verdachten in zaken" gedomicilieerd in BHG	279.571	11,8% <i>bekende gegevens</i>
Kruising leeftijd – woonplaats: "verdachten in zaken" < of =25 jaar en gedomicilieerd in BHG	79.236	

Om het exacte aantal verdachten, betrokken bij onze extracties, te bepalen, was een herstructureringswerk per persoon nodig opdat de eenheid van observatie de verdachte zou zijn en niet langer de 'verdachte in zaak'.

Op basis van deze gegevens werd een bestand gecreëerd met enkel de verdachten die geïdentificeerd waren en die hun woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest hadden. Het is belangrijk te vermelden dat dit bestand alleen kon worden gecreëerd op basis van de beschikbare, correct geregistreerde gegevens. Dit is onze steekproef van 31.228 jonge Brusselse verdachten.

Figuur 33: Brusselse jongvolwassenen in het totaal van jongvolwassenen van de verkregen extractie

	N
Brusselse jongvolwassenen bij de verkregen extractie (=steekproef)	31.228

2.2. Indicatoren van het aantal zaken per jonge verdachten

De analyse maakt het vooral mogelijk om het aantal verschillende zaken waarbij elke jonge verdachte betrokken is, te ontdekken.

De studie van de gegevens die uitsluitend betrekking hebben op de Brusselse jonge verdachten, wijst uit dat het aandeel aangemelde jongeren betrokken bij een enkele zaak, bedraagt 58,5%, terwijl 17,4% van de jonge verdachten bij twee zaken betrokken is. Zo zou 24% van de Brusselse jonge

verdachten bij meer dan twee zaken betrokken zijn. Deze resultaten lijken sterk op die betreffende de Brusselse minderjarigen, niet alleen in termen van globale verhoudingen.

Figuur 34: Aantal zaken per Brusselse jonge verdachte (2008-2012)

	Brusselse jonge verdachte		
	N	%	Cumulatief %
1	18.253	58,5%	58,5%
2	5.441	17,4%	75,9%
3	2.410	7,7%	83,6%
4	1.385	4,4%	88,0%
5	906	2,9%	90,9%
6	566	1,8%	92,7%
7	420	1,3%	94,1%
8	339	1,1%	95,2%
9	244	0,8%	96,0%
10	198	0,6%	96,6%
11-20	807	2,6%	99,2%
21-30	168	0,5%	99,7%
31-40	55	0,2%	99,9%
41-50	14	0,0%	99,9%
51-60	11	0,0%	100,0%
61-70	3	0,0%	100,0%
71-100	6	0,0%	100,0%
+ 100	2	0,0%	100,0%
TOTAAL	31.228	100,0%	

Op dezelfde wijze zien we dat 23% van de feiten toe te schrijven is aan jongeren die slechts eenmaal werden aangemeld en is 46% van de feiten toe te schrijven aan jongeren die hoogstens driemaal werden aangemeld. **De 3,4% jongvolwassenen die meer dan 10 feiten hebben gepleegd, zijn verantwoordelijk voor 25% van de feiten.** Zoals dit het geval is voor de minderjarigen, kan de hypothese van de “harde kern” die verantwoordelijk is voor een belangrijk aandeel van de feiten kan niet weggeschoven worden, maar het blijft toch relatief en gelimiteerd tot een kwart van de geregistreerde delinquentie.

2.3. Indicatoren van 'jongeren' per gemeente

Om het effect van de omvang van de bevolking te neutraliseren in termen van percentages, werd het aantal aangemelde jongvolwassenen met het aantal 'jongeren' in de gemeentelijke bevolking in verband gebracht. Er werd gekozen voor de leeftijdscategorie van jongvolwassenen van 18 tot en met 25 jaar ¹¹², omdat deze meer samenvalt met de bevolking van jongvolwassenen, geselecteerd voor onze steekproef.

Er werd dus een indicator van 'jongeren' gecreëerd om de gegevens betreffende de jongvolwassenen te analyseren. Deze vertegenwoordigt het aandeel van de 18- tot 25-jarigen in de globale bevolking per gemeente.

¹¹² De cijfers van de bevolking van de jongeren van 18-25 jaar per gemeente voor de jaren 2008-2012 werden geleverd door het BISA.

Figuur 35: Indicatoren 'jongeren' per jaar en per gemeente (2008-2012)

	2008	2009	2010	2011	2012	Gemid. 2008-12
Anderlecht	10,4%	10,4%	10,5%	10,6%	10,6%	10,5%
Oudergem	9,4%	9,4%	9,4%	9,7%	9,8%	9,5%
Sint-Agatha-Berchem	9,2%	9,2%	9,4%	9,6%	9,7%	9,4%
Brussel-Stad	10,6%	10,8%	11,0%	11,0%	10,8%	10,8%
Etterbeek	11,6%	11,4%	11,5%	11,3%	11,2%	11,4%
Evere	9,5%	9,7%	9,6%	9,7%	9,7%	9,6%
Vorst	9,8%	9,9%	9,8%	9,8%	9,9%	9,8%
Ganshoren	8,7%	9,0%	9,0%	8,9%	8,7%	8,9%
Elsene	11,9%	11,8%	11,8%	11,8%	11,8%	11,8%
Jette	9,7%	9,8%	9,9%	10,0%	10,2%	9,9%
Koekelberg	9,7%	9,3%	9,6%	9,5%	9,9%	9,6%
Sint-Jans-Molenbeek	11,0%	11,1%	11,1%	11,0%	10,9%	11,0%
Sint-Gillis	10,8%	10,8%	10,9%	10,8%	10,7%	10,8%
Sint-Joost-ten-Node	13,2%	13,3%	13,2%	12,8%	12,3%	13,0%
Schaarbeek	11,3%	11,2%	11,1%	11,1%	11,0%	11,2%
Ukkel	9,7%	9,7%	9,7%	9,7%	9,9%	9,8%
Watermaal-Bosvoorde	9,1%	9,3%	9,4%	9,7%	9,8%	9,4%
Sint-Lambrechts-Woluwe	10,5%	10,5%	10,3%	10,4%	10,4%	10,4%
Sint-Pieters-Woluwe	9,7%	9,9%	9,7%	9,8%	9,7%	9,8%
BHG	10,5%	10,6%	10,6%	10,6%	10,6%	10,6%
Vlaanderen	9,4%	9,4%	9,4%	9,5%	9,5%	9,4%
Wallonië	10,0%	10,1%	10,2%	10,3%	10,3%	10,2%
België	9,7%	9,7%	9,8%	9,9%	9,9%	9,8%

Het aandeel van de 18- tot 25-jarigen vertegenwoordigt gemiddeld 10,6% van de Brusselse bevolking, wat hoger is dan in de twee andere Gewesten van het land en op nationaal niveau, in tegenstelling tot de indicator 'minderheid', die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest lager is dan in de twee andere Gewesten. Er bestaan eveneens verschillen tussen de gemeenten. De gemeente Sint-Joost-ten-Node bevat een bijzonder hoog aandeel van jongeren van 18 tot 25 jaar in vergelijking met de andere Brusselse gemeenten (gemiddeld 13%), terwijl dit aandeel van 18- tot 25-jarigen het laagste is in de gemeente Ganshoren (8,9%).

2.4. Indicatoren van aanmeldingsgraad per gemeente

Zoals bij de minderjarigen, is het percentage van de aangemelde jongeren (aanmeldingsgraad) berekend op basis van het aantal jongeren die minstens één keer aangemeld zijn tijdens het jaar (teller) ten aanzien van de populatie van jongeren van 18-25 jaar in de gemeente, of BHG (noemer). Elke jongere wordt slechts één keer geteld zelfs al is hij verschillende keren aangemeld binnen het jaar; maar als hij aangemeld wordt over verschillende jaren heen, dan wordt hij opnieuw geteld. Het globale percentage voor de hele periode is een gemiddeld percentage op basis van de jaarlijkse percentages. Ter herinnering, het gebrek aan informatie over de woonplaats impliceert een **onderschatting** van de percentages. Anderzijds verschaft het **in perspectief plaatsen van de gegevens in functie van de gemeentes ons toch valide indicaties**.

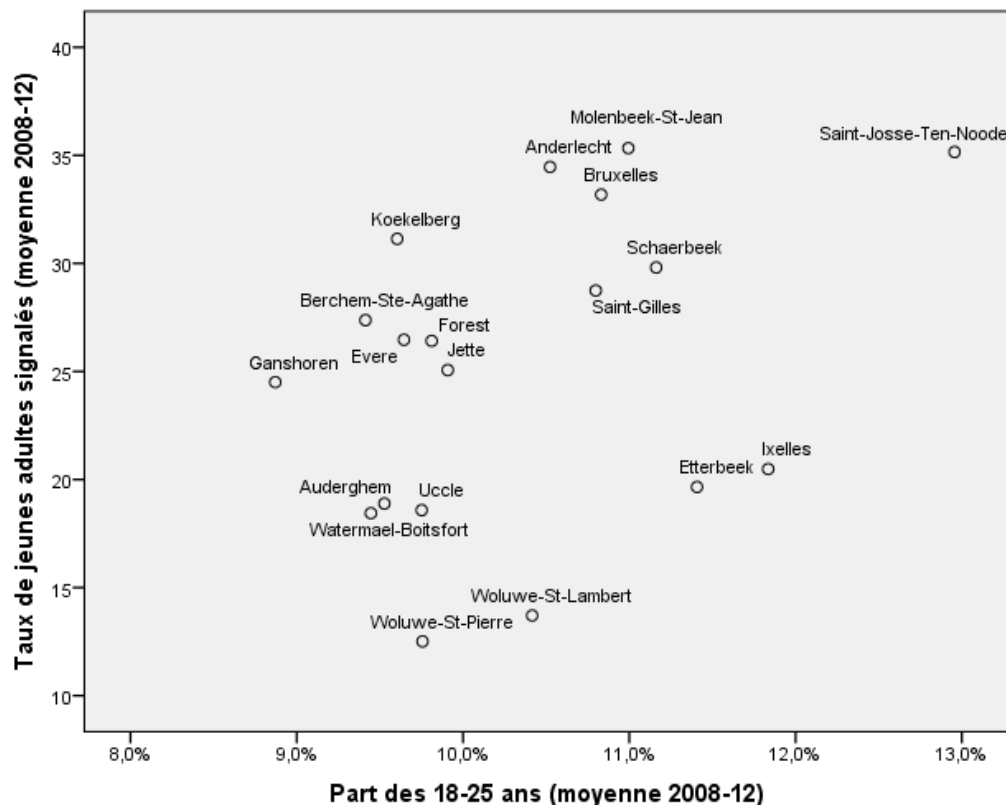
Figuur 36: Rangschikking van gemeenten in functie van het gemiddeld aantal aangemelde verdachte jongeren en het gemiddeld percentage aangemelde verdachte jongeren

Gemiddeld aantal aangemelde meerderjarige jongeren 08-12			Gemiddeld percentage aangemelde meerderjarige jongeren 08-12		
1	Brussel	1691,2	1	Sint-Jans-Molenbeek	10,7%
2	Schaarbeek	1161,2	2	Sint-Joost-Ten-Noode	10,5%
3	Anderlecht	1103,8	3	Anderlecht	10,0%
4	Sint-Jans-Molenbeek	1043	4	Brussel	9,9%
5	Elsene	569,8	5	Koekelberg	8,9%
6	Sint-Gillis	420,2	6	Schaarbeek	8,5%
7	Ukkel	397,4	7	Sint-Gillis	8,3%
8	Vorst	388,6	8	Evere	7,8%
9	Sint-Joost-Ten-noode	352,2	9	Vorst	7,8%
10	Jette	339,8	10	Sint-Agatha-Berchem	7,6%
11	Etterbeek	293,6	11	Jette	7,3%
12	Evere	268,4	12	Ganshoren	7,2%
13	Sint Lambrechts-Woluwe	200,8	13	Elsene	5,9%
14	Koekelberg	169,6	14	Etterbeek	5,8%
15	Oudergem	165,4	15	Oudergem	5,6%
16	Sint-Agatha-Berchem	158,6	16	Watermaal-Bosvoorde	5,5%
17	Ganshoren	144	17	Ukkel	5,2%
18	Watermaal-Bosvoorde	126,2	18	Sint-Lambrechts-Woluwe	3,8%
19	Sint-Pieters-Woluwe	120,4	19	Sint-Pieters-Woluwe	3,1%

De rangschikking van de verschillende gemeenten volgens het aantal jonge verdachten die er hun woonplaats hebben en die er aangemeld zijn enerzijds, en volgens het percentage van jonge verdachten die er hun woonplaats hebben en die er aangemeld zijn, voor 100 inwoners van 18 tot 25 jaar, werpt een interessant licht op de situatie. We zien vooral het belang om het onderzoek te doen in termen van percentages, die alleen rekening houden met verschillende volumes van de jongerenpopulatie in de gemeenten. Het geschetste beeld van deze rangschikking is zeer gelijkaardig aan deze die we gezien hebben voor de aangemelde minderjarigen.

Om te onderzoeken of er een statistisch significante relatie bestaat tussen de indicator 'jongeren' (het aandeel van de 18- tot 25-jarigen) en het percentage van aangemelde jonge verdachten per Brusselse gemeente, werd een correlatietest uitgevoerd.

Figuur 37: Aanmeldingsgraad van Brusselse jongvolwassenen en aandeel van de 18- tot 25-jarigen per gemeente (2008-2012)

De correlatietest ($R^2 = 0,352$; $p = 0,139$) laat zien dat er geen enkele statistisch significante relatie bestaat tussen het aandeel van de 18- tot 25-jarigen en het percentage van jongvolwassenen, aangemeld op de parketten, per gemeente van woonplaats. Het belang van de bevolking van de 18- tot 25-jarigen lijkt geen invloed te hebben op het percentage van jongvolwassenen, aangemeld in het kader van misdrijven. Deze resultaten lijken op de resultaten betreffende de minderjarigen: het is niet omdat er meer jongeren zijn met woonplaats in een gemeente, dat er in deze gemeenten meer aangemelde jongeren zijn.

Dezelfde conclusie kunnen we trekken voor de minderjarigen, i.e. **er is geen demografisch effect** op de verhouding van aanmeldingen van jongeren van 18 tot 25 jaar. Het feit dat een gemeente een proportioneel grotere bevolking van jongeren van 18 tot 25 jaar heeft, betekent niet dat er meer jongeren van 18 tot 25 jaar naar het correctionele parket zullen worden doorverwezen. Het aandeel jongeren in de gemeente is geen bepalende factor. Deze vaststelling veronderstelt dus dat er, afhankelijk van de gemeente, een grote “kans” zal zijn om misdrijven te plegen en/of om de zaken naar de politie- en gerechtelijke overheden te verwijzen, maar dat het niet mogelijk is om deze factoren in aanmerking te nemen.

2.5. Leeftijd van de Brusselse jongvolwassenen die bij de correctionele parketten aangemeld zijn

Zoals reeds gezegd, heeft de gegevensbank REA/TPI te kampen met een belangrijke beperking wat de leeftijd van de verdachten betreft, vooral voor het project waar we mee bezig zijn. Om de anonimiteit en het privéleven van de verdachten te beschermen, wordt de geboortedatum geregistreerd, maar deze mag niet worden doorgegeven. Alleen het geboortjaar wordt doorgegeven, wat ons verhindert de precieze leeftijd van de verdachten te berekenen. De analisten voerden niettemin berekeningen uit op basis van gegevens waarover ze beschikten. Dit om gegevens

te kunnen meedelen over de leeftijd van de verdachten op het ogenblik dat het PV werd opgesteld, de feiten werden gepleegd of de zaak op het parket voorkwam.

De analisten berekenden een leeftijd bij benadering van de verdachten, waarbij ze zich baseerden op vijf variabelen, namelijk (cf. leveranciersfiche 'REA_verdachten'):

- Einddatum van de feiten;
- Begindatum van de feiten;
- Datum van het PV;
- De datum waarop de verdachte als dusdanig werd geïdentificeerd in een zaak, geregistreerd door het parket (dus de datum waarop de verdachte bij de zaak betrokken werd);
- Het ogenblik waarop de zaak voor het parket kwam.

Deze gegevens stelden de analisten in staat om meerdere variabelen te creëren om het analysegebied te kunnen afbakenen. In het kader van deze analyse kunnen we beroep doen op de variabele 'leeftijd', gecreëerd door de analisten volgens een hiërarchie in functie van de beschikbare gegevens¹¹³. Voor 3,3% van alle geregistreerde jonge verdachten ontbreken de gegevens of zijn ze onmogelijk.

Figuur 38 toont het aantal en het aandeel van de aangemelde jongeren aan in functie van hun leeftijd op het moment van hun eerste aanmelding in het betreffende jaar.

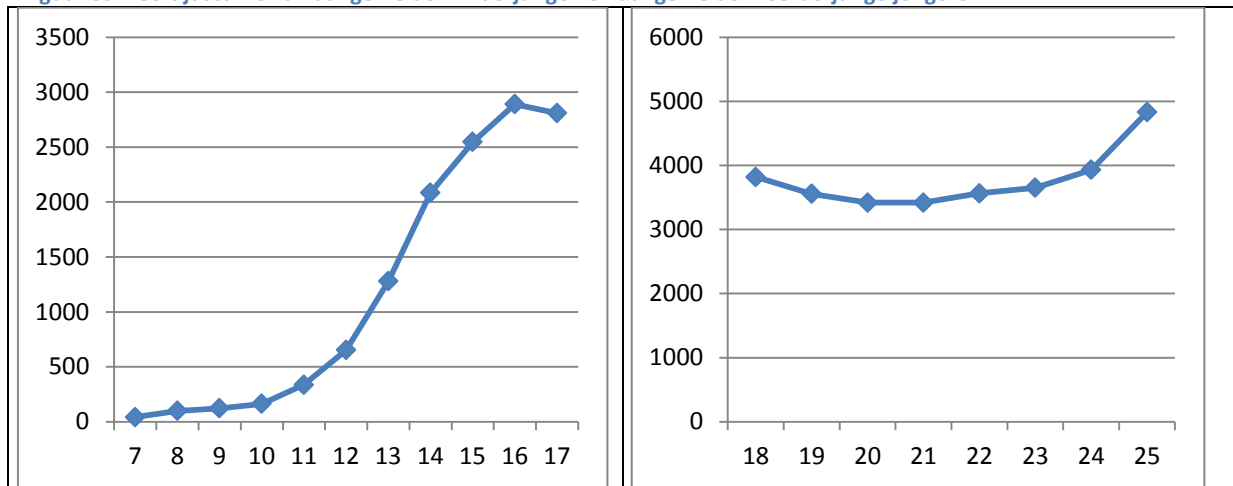
Figuur 38: Verdeling van aangemelde jongeren (minstens één keer) per jaar en in functie van hun leeftijd

Leeftijd	2008		2009		2010		2011		2012		Gem 2008-12
Min 18	332	0,03	361	0,04	336	0,03	334	0,04	238	0,03	0,04
18	1294	13,30	1174	12,70	1180	12,20	1091	12,00	934	12,00	12,44
19	1204	12,40	1098	11,90	1150	11,90	1034	11,40	810	10,40	11,60
20	1172	12,10	1186	12,80	1056	10,90	1063	11,70	914	11,70	11,84
21	1182	12,20	1115	12,00	1055	10,90	1123	12,30	946	12,10	11,90
22	1110	11,40	1091	11,80	1133	11,70	1083	11,90	991	12,70	11,90
23	1165	12,00	1014	10,90	1131	11,70	1131	12,40	1005	12,90	11,98
24	1122	11,50	1103	11,90	1098	11,40	1145	12,60	957	12,20	11,92
25	1136	11,70	1122	12,10	1532	15,80	1104	12,10	1020	13,10	12,96
Total	9717	100,00	9264	100,00	9671	100,00	9108	100,00	7815	100,00	100,00

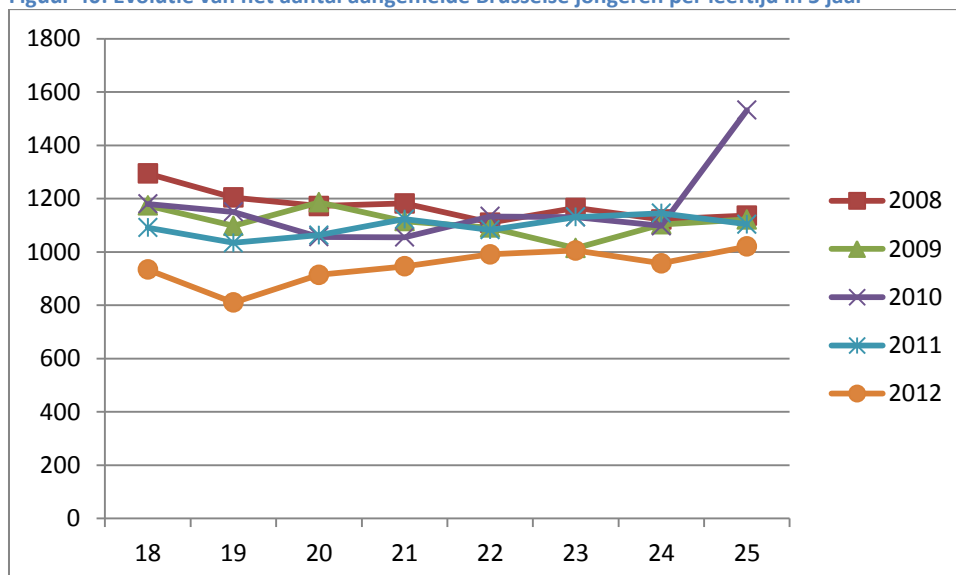
Wanneer we deze gegevens vergelijken met die van PJP, lijkt het erop dat de leeftijd waarop de minderjarigen voor het eerst worden aangemeld rond de 12 jaar ligt en dat het aantal aanmeldingen stijgt tot de leeftijd van 18 jaar, waar een eerste piek wordt bereikt. Vervolgens is er een lichte daling, tot de leeftijd van 21 jaar, maar dan stijgt het aantal weer naar een tweede piek op de leeftijd van 25 jaar. Wat tevens de limietleeftijd is van onze steekproef.

¹¹³ Cf. Deel 1, hoofdstuk 2, Leveranciersfiche – 'REA verdachten' (hierboven).

Figuur 39: Leeftijdscurve van aangemelde minderjarigen en aangemelde meerderjarige jongeren

Figuur 40: Evolutie van het aantal aangemelde Brusselse jongeren per leeftijd in 5 jaar

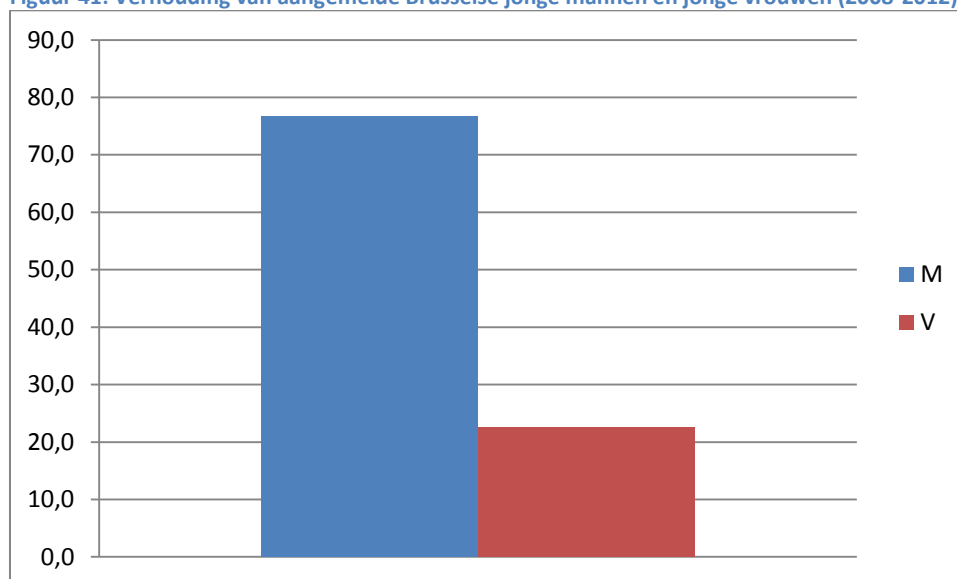
Het schema toont geen verandering in de evolutie hetgeen we ook zien bij de gegevens van de minderjarigen. De aanmeldingen bij de jongvolwassenen van 18 jaar tot 25 jaar blijven dus eerder stabiel over de jaren heen zelfs als we een piek opmerken van jongeren van 25 jaar in 2010... Noteren we telkens dat de gegevens van 2012 een globale daling weergeven in de aanmeldingen van de jonge Brusselse meerderjarigen, maar men moet toch verifiëren in welke mate deze gelinkt zou kunnen zijn aan het gebrek aan informatie over de gemeente van de woonplaats.

2.6. Geslacht van de aangemelde Brusselse jongvolwassenen

2.6.1. Aandelen van jonge mannen en jonge vrouwen in de steekproef

Betreffende het geslacht van de Brusselse jonge verdachten loopt de verhouding vrouwen/mannen relatief gelijk met die bij de minderjarigen. De mannen zijn sterk in de meerderheid (bijna 77%); de jonge vrouwen zijn bij de aangemelde jongvolwassenen iets minder vertegenwoordigd dan bij de minderjarigen (22,5% tegenover een gemiddelde van 24,5% van minderjarige jongeren).

Figuur 41: Verhouding van aangemelde Brusselse jonge mannen en jonge vrouwen (2008-2012)

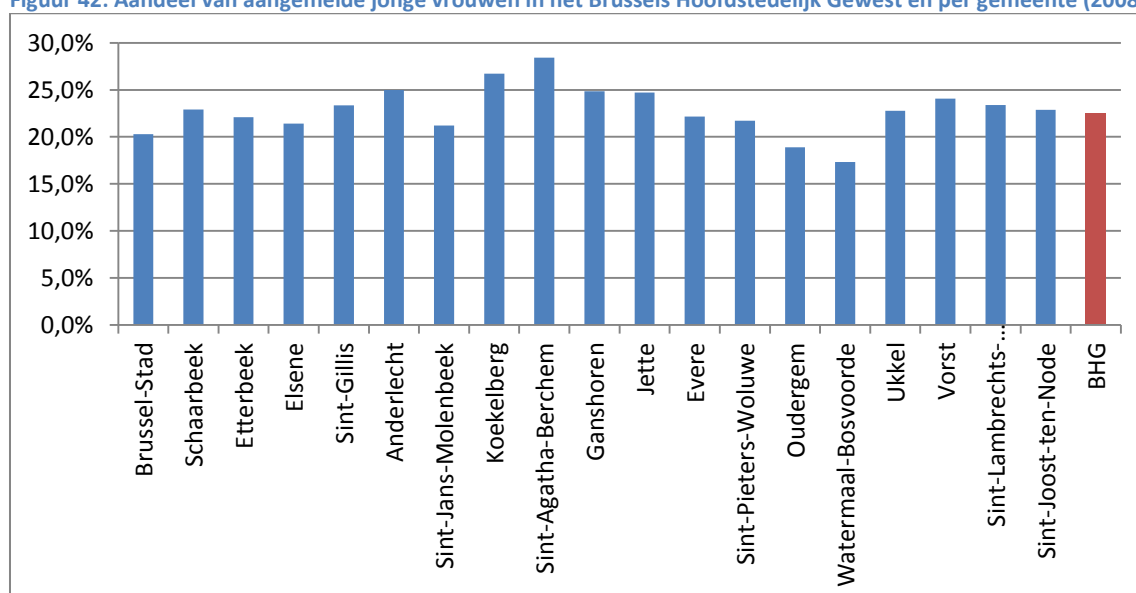
De studie van de evolutie van de verhouding meisjes/jongens in de tijd kon niet worden uitgevoerd binnen de termijn die aan het onderzoek werd toegekend, want deze vereist bijkomende procedures. Deze analyse zou in de toekomst kunnen worden uitgevoerd.

2.6.2. Indicatoren van aanmelding volgens geslacht en per gemeente

Net als voor de minderjarigen is de gekozen indicator van aanmelding in functie van geslacht en per gemeente, het aandeel van aangemelde jonge vrouwen op gewestelijke schaal en in elke gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de gemiddelde verhouding van aangemelde jonge vrouwen 22,5%. Het onderstaande schema toont het aandeel van jonge vrouwen voor elke gemeente van woonplaats van deze laatsten. Het aandeel kan aanzienlijk variëren tussen de gemeenten onderling. Voor de gemeenten Sint-Agatha-Berchem en Koekelberg is het aandeel van jonge vrouwen duidelijk hoger dan het gewestelijke gemiddelde, terwijl het in de gemeenten Watermaal-Bosvoorde, Oudergem en Brussel-Stad duidelijk lager is.

Figuur 42: Aandeel van aangemelde jonge vrouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en per gemeente (2008-2012)

Ter verduidelijking: de volgende tabel toont in de linkerkolom het aandeel van aangemelde jonge vrouwen per gemeente van woonplaats (in %) en in de rechterkolom de genderindicator voor elke gemeente. Deze indicator resulteert uit de vergelijking van het aandeel van aangemelde meisjes per gemeente (teller) met hetzelfde aandeel op regionaal niveau (noemer). De blauwe vakjes tonen de indicatoren onder het gemiddelde, terwijl de roze vakjes de indicatoren boven dit regionale gemiddelde weergeven.

Figuur 43: Aandeel van aangemelde jonge vrouwen en genderindicator per gemeente van woonplaats (2008-2012)

	Aandeel jonge vrouwen	Genderindicator
Anderlecht	25,0%	1,1
Oudergem	18,9%	0,8
Sint-Agatha-Berchem	28,4%	1,3
Brussel-Stad	20,3%	0,9
Etterbeek	22,1%	1,0
Evere	22,2%	1,0
Vorst	24,1%	1,1
Ganshoren	24,8%	1,1
Elsene	21,4%	1,0
Jette	24,7%	1,1
Koekelberg	26,7%	1,2
Sint-Jans-Molenbeek	21,2%	0,9
Sint-Gillis	23,4%	1,0
Sint-Joost-ten-Node	22,9%	1,0
Schaarbeek	22,9%	1,0
Ukkel	22,8%	1,0
Watermaal-Bosvoorde	17,3%	0,8
Sint-Lambrechts-Woluwe	23,4%	1,0
Sint-Pieters-Woluwe	21,7%	1,0
BHG	22,5%	1,0

2.7. Laatste beslissing, genomen tegenover de aangemelde jongvolwassenen

2.7.1. Laatste beslissingen genomen in de steekproef

De extractie 'REA verdachten' bevat meerdere variabelen betreffende de beslissing. Deze zijn genomen door het parket in de zaak waarbij de verdachten, die geïdentificeerd en geselecteerd zijn in onze steekproef, betrokken zijn. Dit was niet het geval voor de extractie betreffende de minderjarigen (de registraties zijn momenteel nog gebrekkig).

Er bestaan variabelen waarin de 'beslissingscodes' opgenomen zijn en waarvoor een tabel 'code' absoluut nodig is; variabelen die de datum van de laatste beslissing, genomen in de zaak, aangeven; de motieven van bepaalde beslissingen, enz. Het gaat in feite om de laatste stand van zaken voor de verdachte, betrokken bij de zaak, genomen op het ogenblik van de gegevensextractie. Om zo compleet mogelijke informatie te hebben, is het evenwel aangewezen om zich eerder toe te spitsen op de beschikbare informatie betreffende de beslissingen, genomen in de 'moederzaken'. Het betreft de enige beslissing waarvoor er een variabele bestaat die de motieven van een eventuele zondergevolgstelling informeert.

De moederzaak is in feite ofwel de enige zaak waarbij de verdachte betrokken is, ofwel de voornaamste zaak, waaraan de zaak waarbij de verdachte betrokken is, verbonden wordt. De resultaten van deze gegevens zijn interessant, want ze stellen ons in staat om deze 'aanmeldingen' van misdrijven bij de parketten in perspectief te plaatsen. Het is aangewezen om stil te staan bij de tenlastelegging van 'delinquentie', gegeven aan een reeks zaken die op het parket aangemeld worden, maar die geen aanleiding zullen geven tot vervolgingen, aangezien ze door het parket zonder gevolgstelling geklasseerd worden.

We hebben hier gekozen voor de beslissing, genomen in de eerste moederzaak. We moeten niettemin toevoegen dat, zoals we hierboven al zeiden dat een meerderheid van de aangemelde jongvolwassenen slechts bij één zaak betrokken zijn.

Figuur 44: Laatste beslissing in de “moederzaak”, genomen ten overstaan van de aangemelde jonge verdachten (2009-12)

	N	%
Zonder gevolg	23.324	74,7%
Vooronderzoek	1.903	6,1%
Voeging	52	0,2%
Ter beschikking	1.674	5,4%
Minnelijke schikking	76	0,2%
Minnelijke schikking betaald	167	0,5%
Minnelijke schikking geweigerd	3	0,0%
Strafbemiddeling	105	0,3%
Strafbemiddeling beëindigd	113	0,4%
Strafbemiddeling geweigerd	3	0,0%
Dagv. door magistraat	50	0,2%
Dagvaarding “snelrecht” Art216q	3	0,0%
In onderzoek	523	1,7%
Beschikking Raadkamer	422	1,4%
Beroep tegen beschikking Raadkamer	1	0,0%
Zitting	377	1,2%
Sine Die	21	0,1%
Vonnis	2.053	6,6%
Verzet	28	0,1%
Herroeping uitspraak	2	0,0%
Burgerlijke belangen	6	0,0%
Vonnis op verzet	53	0,2%
Beroep	132	0,4%
Arrest Hof van Beroep	133	0,4%
Voorziening in Cassatie	3	0,0%
Arrest Hof van Cassatie	1	0,0%
Totaal	31.228	100,0%

Uit deze resultaten blijkt dat voor 75% van de Brusselse jonge verdachten de zaak (of hun eerste zaak) uitmondt in een beslissing tot sondergevolgstelling door het parket. Dit is aanzienlijk, maar vergelijkbaar met de aandelen die we globaal vaststellen in België¹¹⁴. We moeten er ook rekening

¹¹⁴ Zie website van de Statistieken van het College van procureurs-generaal: <http://www.om-mp.be/stat/corr/jstat2012/n/home.html>.

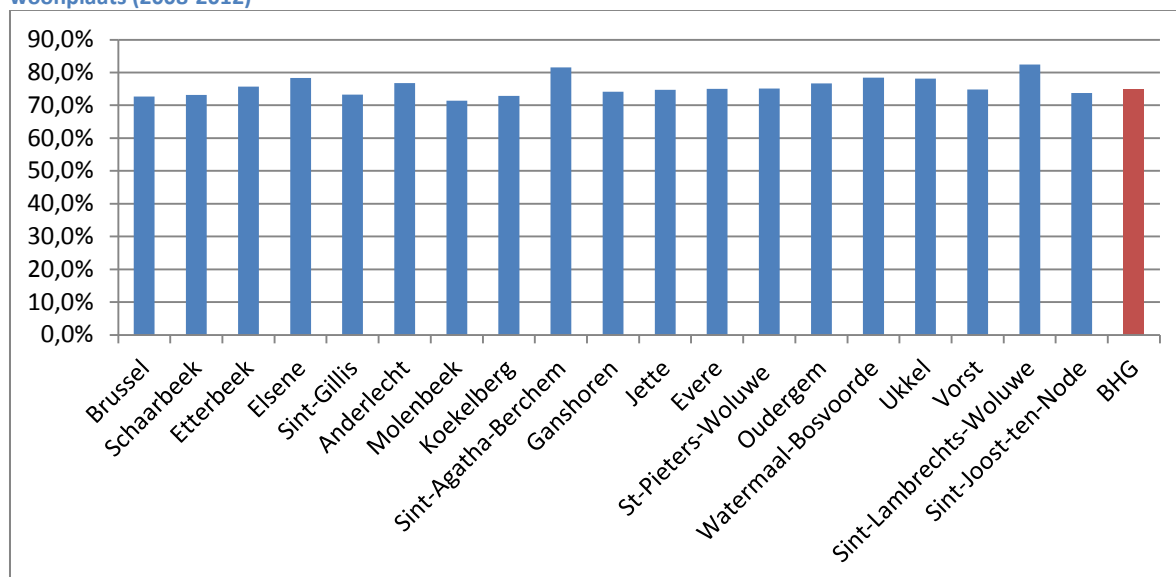
mee houden dat het kan dat een zondergevolgstelling voorafgegaan werd door een reeks andere beslissingen van het parket. De uiteengezette resultaten hebben betrekking op de allerlaatste beslissing, genomen door het parket in de moederzaak (of de eerste zaak) waarbij de verdachte betrokken is.

2.7.2. Indicatoren van zondergevolgstelling op gewestelijk niveau en per gemeente van woonplaats

Het is interessant om dit percentage van zondergevolgstelling te onderzoeken per gemeente van woonplaats van de verdachte.

Het onderstaande schema toont het aandeel beslissingen tot zondergevolgstelling door het parket ten overstaan van de aangemelde jonge verdachten, per gemeente van woonplaats. Het aandeel zondergevolgstellingen op gewestelijk niveau is in het schema in het rood weergegeven. Het is altijd de beslissing tot zondergevolgstelling, genomen in de moederzaak waarbij de jonge verdachte betrokken is.

Figuur 45: Aandeel beslissingen van zondergevolgstelling voor aangemelde jongvolwassenen per gemeente van woonplaats (2008-2012)

Op de jongvolwassenen, aangemeld op de parketten en met woonplaats in de gemeenten Sint-Jans-Molenbeek, Brussel-Stad, Schaarbeek, Sint-Gillis en Sint-Joost-ten-Node lijkt in verhouding minder vaak de beslissing tot zondergevolgstelling van toepassing dan het gewestelijke gemiddelde. Omgekeerd lijkt op de jongvolwassenen met woonplaats in Sint-Lambrechts-Woluwe, Sint-Agatha-Berchem, Elsene, Watermaal-Bosvoorde, Ukkel, Oudergem, Anderlecht en Etterbeek vaker de beslissing tot zondergevolgstelling door het parket te worden toegepast.

De volgende tabel toont het aandeel beslissingen tot sepot per gemeente van woonplaats (in %) en een indicator van zondergevolgstelling, die dit gemeentelijke aandeel (teller) in verhouding stelt tot het aandeel op gewestelijk niveau (noemer). De blauwe vakjes tonen de indicatoren onder het gemiddelde, terwijl de roze vakjes de indicatoren boven dit regionale gemiddelde weergeven.

Figuur 46: Aandeel beslissingen van zondergevolgstelling per gemeente van woonplaats en indicator van zondergevolgstelling (2008-2012)

	Aandeel beslissing zondergevolgstelling	Indicator
Anderlecht	76,8%	1,03
Oudergem	76,7%	1,03
Sint-Agatha-Berchem	81,6%	1,09
Brussel-Stad	72,6%	0,97
Etterbeek	75,7%	1,01
Evere	75,0%	1,00
Vorst	74,8%	1,00
Ganshoren	74,1%	0,99
Elsene	78,3%	1,05
Jette	74,7%	1,00
Koekelberg	72,8%	0,98
Sint-Jans-Molenbeek	71,4%	0,96
Sint-Gillis	73,3%	0,98
Sint-Joost-ten-Node	73,7%	0,99
Schaarbeek	73,1%	0,98
Ukkel	78,2%	1,05
Watermaal-Bosvoorde	78,4%	1,05
Sint-Lambrechts-Woluwe	82,5%	1,10
Sint-Pieters-Woluwe	75,2%	1,01
BHG	74,7%	1,00

De gemeente met de hoogste indicator van zondergevolgstelling is Sint-Lambrechts-Woluwe, terwijl deze indicator het laagste is in de gemeente Sint-Jans-Molenbeek.

Bij het lezen van deze resultaten stellen we vast dat de indicator van zondergevolgstelling in de meer welgestelde gemeenten van de hoofdstad algemeen beschouwd hoger lijkt dan het gewestelijke gemiddelde.

Om de vaststelling, gedaan bij een eerste lezing, te controleren, testen we een eventuele statistische associatie tussen de aandelen zondergevolgstellingen volgens de gemeente van woonplaats van de verdachten en het socio-economische niveau van de Brusselse gemeenten. Een eerste oefening onderzoekt de relatie tussen de verhouding van zondergevolgstellingen per gemeente van woonplaats en het gemiddelde netto belastbare inkomen per inwoner per gemeente (gemiddelde 2008-2012). Deze test wijst op een eerder hoge significante positieve correlatie tussen deze twee variabelen ($R^2 = 0,609$; $p = 0,006$). Het lijkt er dus op dat hoe hoger het gemiddelde netto belastbare inkomen per inwoner in een gemeente, hoe hoger het aandeel beslissingen tot zondergevolgstelling door het parket.

Een tweede correlatietest onderzoekt de relatie tussen het aandeel zondergevolgstellingen per gemeente van woonplaats en het werkloosheidsgraad bij jongeren onder de 25 jaar per gemeente (gemiddelde 2008-2012). Ook deze test levert significante resultaten op, aangezien hij een significante negatieve relatie aantoonde tussen de twee variabelen ($R^2 = -0,645$; $p = 0,003$). Hoe hoger het jeugdwerkloosheidsgraad in een gemeente, hoe lager het aandeel van beslissingen tot zondergevolgstelling voor jongeren uit deze gemeente.

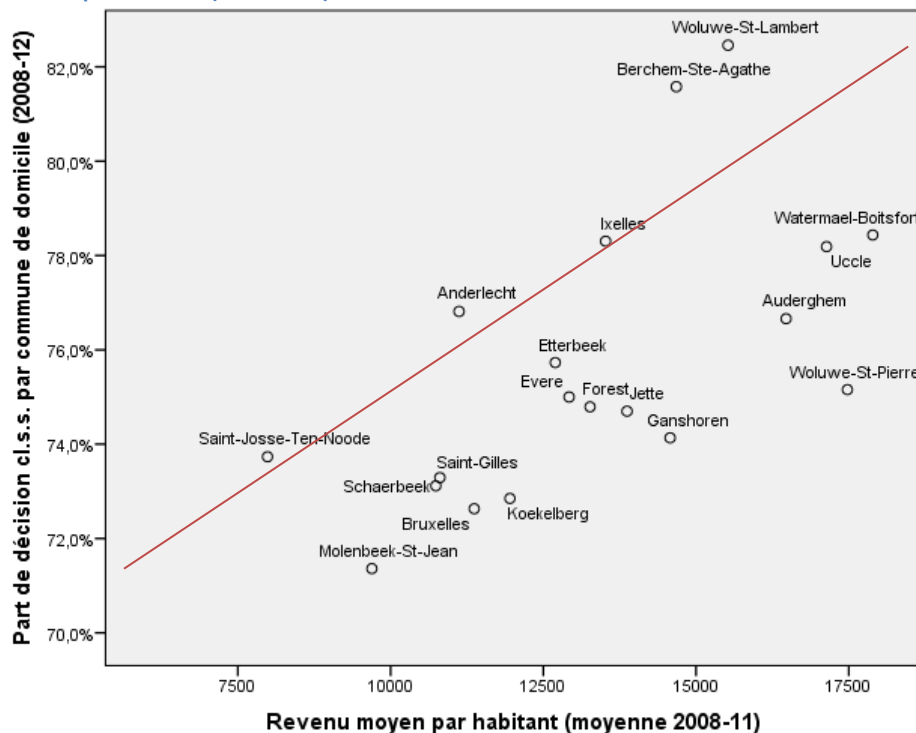
Deze vaststellingen moeten met de nodige nuance worden geïnterpreteerd. Ze houden geen rekening met, op dat moment, meer gedetailleerde gegevens of met contextuele gegevens, die een

invloed hebben op de beslissingen tot sondergevolgstelling. Ze bevatten immers geen enkele informatie betreffende het type feiten, de motivering van de beslissingen of de bijzondere kenmerken van de gemeenten.

Deze resultaten zijn evenwel heel significant. Voor hun interpretatie verwijzen naar de uitleg die we eerder formuleerden (deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.7). Gezien de hybride aard van de indicatoren van geregistreeerde delinquentie (die evenzeer betrekking hebben op het plegen van de feiten als op hun selectieve doorverwijzing naar het gerechtelijke apparaat), hebben we benadrukt dat de redenering niet unidimensionaal mocht zijn. De relatie tussen socio-economische indicatoren en indicatoren van geregistreeerde delinquentie moest worden geïnterpreteerd in het licht van mechanismen die de socio-economische context zowel linken met de geneigdheid om misdrijven te plegen als met de selectieve sociale reactie die erop volgt.

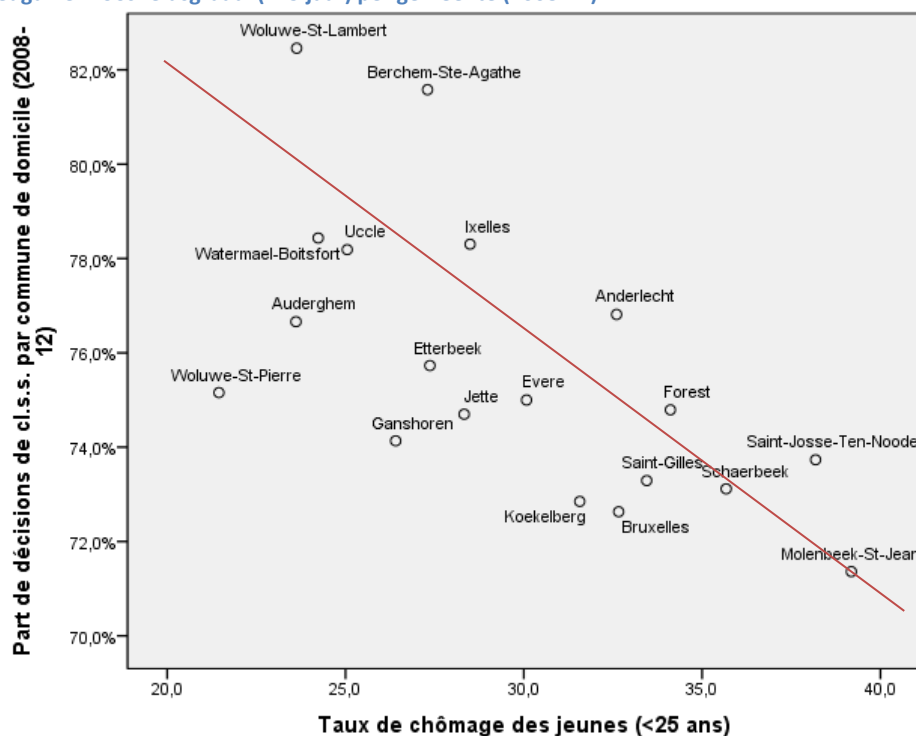
Maar in het geval van de indicator die in dit stadium van de analyse werd onderzocht, met name het aandeel sondergevolgstelling en de variaties ervan, afhankelijk van de gemeente van woonplaats van de verdachte, hebben we duidelijk te maken met een indicator die verwijst naar *schakeringen van de sociale reactie*, zoals teweeggebracht door het parket. De associatie die we vaststellen tussen de economische situatie van de gemeente en de indicator van sondergevolgstelling heeft dus zonder enige twijfel te maken met de algemene observeerbare relatie tussen de socio-economische context en de toepassing van de straf. Zoals we eerder al benadrukten, wordt dit door talrijke werken bevestigd¹¹⁵.

Figuur 47: Aandeel beslissingen tot sondergevolgstelling per gemeente van woonplaats (2008-2012) en gemiddeld inkomen per inwoner (2008-2011)

¹¹⁵ Zie hieronder voor de referenties, geïdentificeerd in deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.8.

Figuur 48: Aandeel beslissingen tot zondergevolgstelling per gemeente van woonplaats (2008-12) en jeugdwerkloosheidsgraad (<25 jaar) per gemeente (2008-12)

2.8. Socio-economische indicatoren

Van de socio-economische indexen die we aan het BISA vroegen, kozen we voor het werkloosheidsgraad onder de jongeren (<25 jaar) om de relatie met het percentage van aangemelde jongvolwassenen te onderzoeken. Vervolgens voerden we een analyse uit om de relatie met het gemiddelde netto belastbare inkomen per inwoner per gemeente te bepalen.

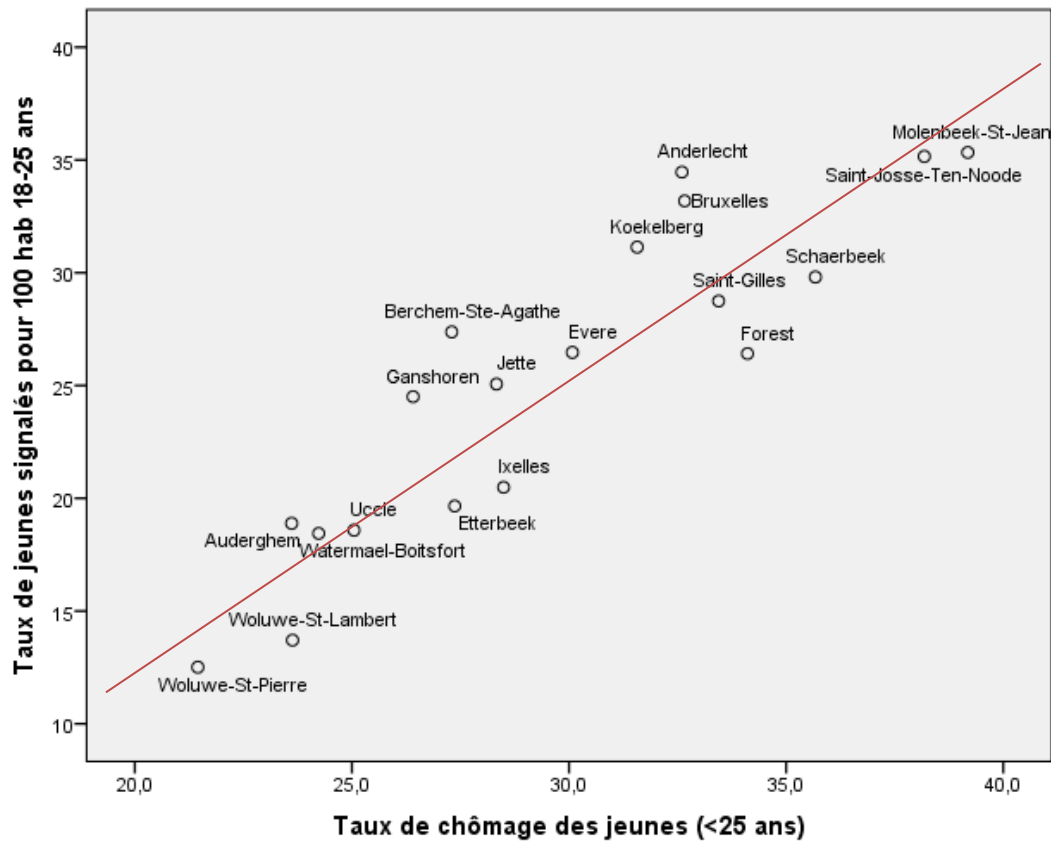
2.8.1. Jeugdwerkloosheidsgraad en aanmeldingsgraad van de jongeren per gemeente van woonplaats

Net als voor de minderjarigen is het aangewezen om te onderzoeken of er een relatie bestaat tussen het werkloosheidsgraad per gemeente en de aanmeldingsgraad van Brusselse jongeren per gemeente van woonplaats. Voor de jongvolwassenen is het gebruikte jeugdwerkloosheidsgraad het werkloosheidsgraad voor jongeren onder de 25 jaar en niet het globale werkloosheidscijfer, gebruikt op het niveau van de minderjarigen. Het gaat dus om het werkloosheidsgraad dat het best overeenkomt met de bevolking van jongvolwassenen, waar het in dit project om gaat.

De oefening werd uitgevoerd op basis van het gemiddelde werkloosheidsgraad van de jongeren per gemeente, berekend aan de hand van gegevens van 2008 tot 2012 en van de aanmeldingsgraad van jongvolwassenen voor de periode 2008-2012. De oefening werd herhaald op basis van de jaarlijkse percentages van de aangemelde jongeren die dezelfde resultaten gaf.

Net als voor de minderjarigen is de correlatie significant en weegt deze heel sterk door ($R^2 = 0,897$; $p = 0,000$).

Figuur 49: Jeugdwerkloosheidsgraad (gemiddeld 2008-12) en percentage van aangemelde jongvolwassenen per gemeente (2008-12)

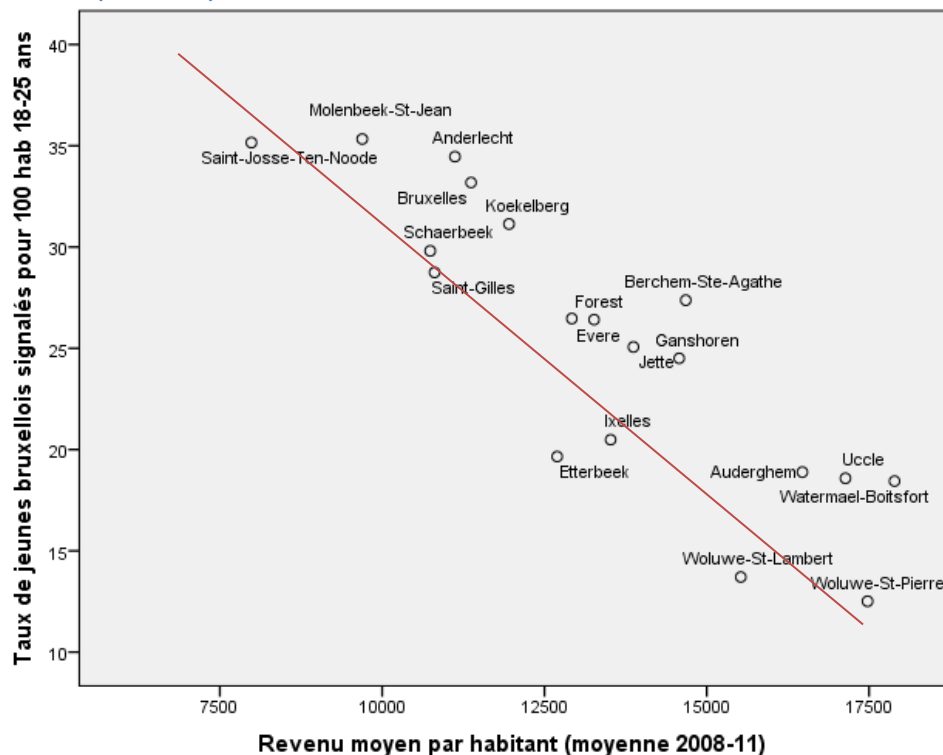

2.8.2. Gemiddeld belastbaar netto-inkomen per inwoner en aanmeldingsgraad van jongvolwassenen per gemeente van woonplaats

De correlatietest tussen het gemiddelde netto belastbare inkomen per inwoner (gemiddelde 2008-2011) en de aanmeldingsgraad van jongvolwassenen per gemeente van woonplaats geeft resultaten in dezelfde richting als de hierboven vastgestelde associatie tussen werkloosheidsgraad en aanmeldingsgraad. In het geval van de inkomens is de correlatie heel logischerwijze negatief. Dit betekent dat hoe lager de gemiddelde inkomens van de gemeente, des te hoger de vastgestelde aanmeldingsgraden voor jongeren met woonplaats in deze gemeente. Hoewel de relatie iets minder sterk is dan de resultaten, verkregen op het niveau van de minderjarigen, blijft ze heel belangrijk ($R^2 = -0,864$; $p = 0,000$).

De relatie tussen socio-economische context en aanmeldingen van jongvolwassenen op het correctionele parket voor misdrijven wordt erdoor gesteund.

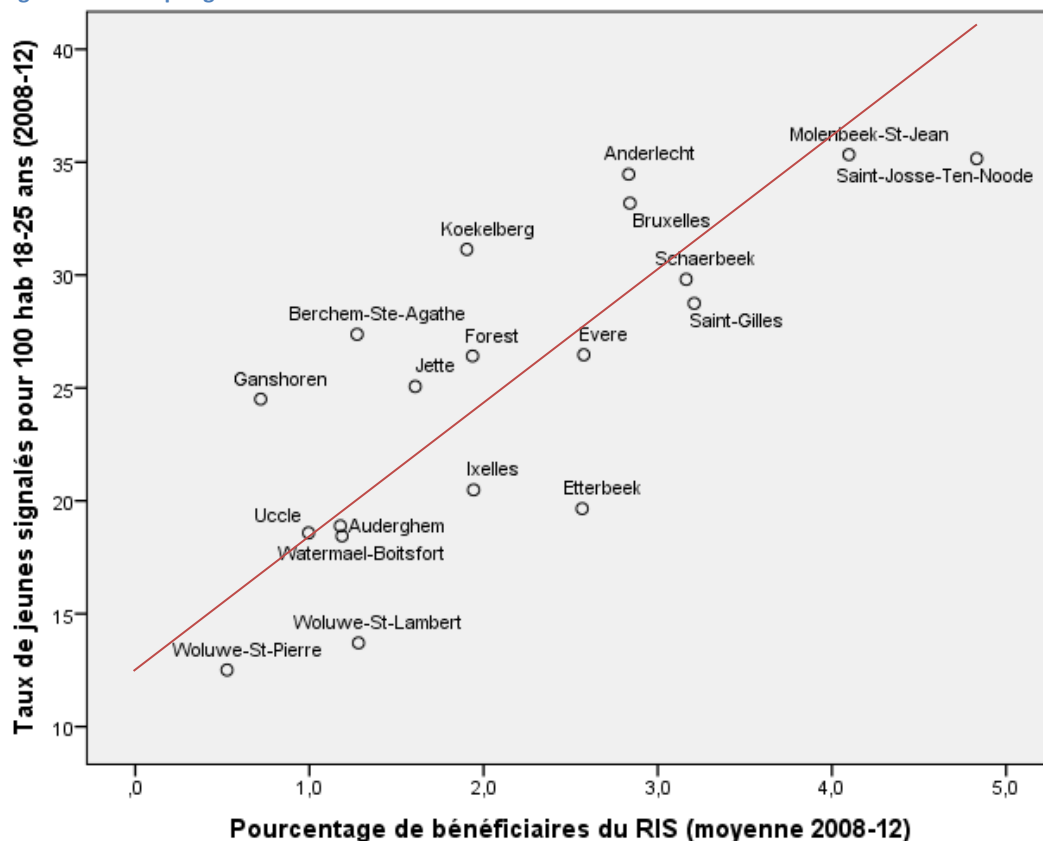
Figuur 50: Gemiddeld inkomen per inwoner (gem. 2008-2011) en percentage van aangemelde Brusselse jongeren per gemeente (2008-2018)

2.8.3. Percentage van begunstigden van het leefloon per gemeente en aantal aangemelde jongvolwassenen per gemeente van woonplaats

Er werd een laatste test uitgevoerd om dezelfde aantallen van aangemelde jongvolwassenen in verhouding te stellen tot het aandeel van de begunstigden van het maatschappelijke integratie-inkomen per gemeente (gemiddelde 2008-2012). Opnieuw blijkt de correlatie heel significant ($R^2=0,771$; $p=0,000$).

Figuur 51: Aandeel van begunstigden van het leefloon (LL) per gemeente en percentage van aangemelde jongvolwassenen per gemeente

Deze derde, heel significante associatie bevestigt de vaststelling dat er een relatie bestaat tussen de socio-economische context en de geregistreerde delinquentie, die kan worden toegeschreven aan jongvolwassenen.

Zoals we al benadrukten in het deel over de minderjarigen, laat dit onderzoeksproject, waarvan het doel is om indicatoren op te bouwen, het niet toe om de hypothesen die naar aanleiding van deze vaststellingen kunnen worden geformuleerd, grondiger te bestuderen.

In deze sectie wordt evenwel een toelichting voorgesteld van het conceptuele kader waarin deze soort significante associaties moeten worden geïnterpreteerd. We verwijzen daar dus naar (deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.7).

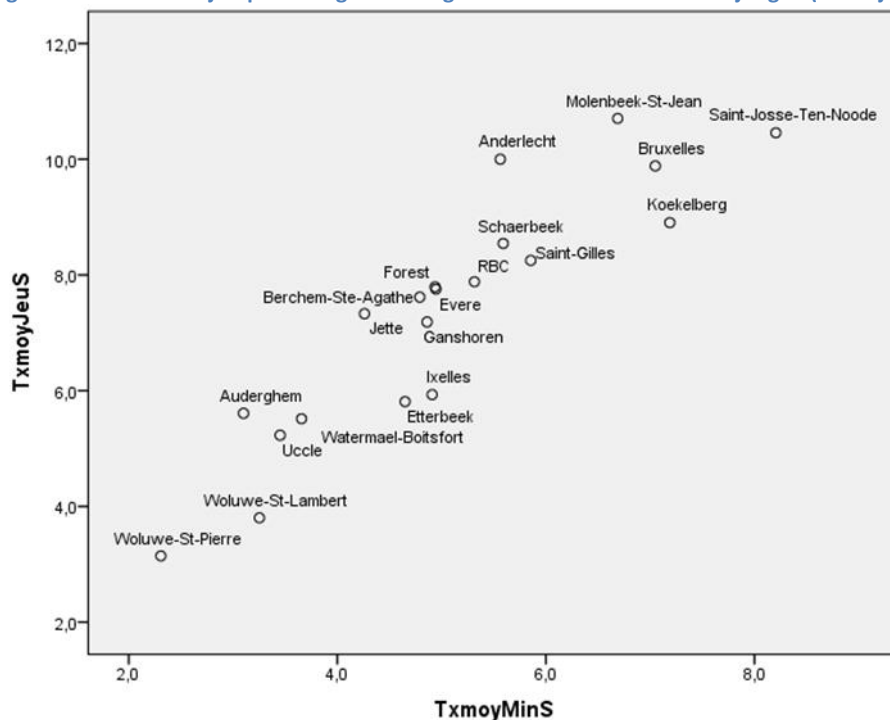
3. Besluit

Een totaal symmetrisch onderzoek van de gegevens betreffende de Brusselse minderjarigen en de meerderjarige jongeren op basis van de extracties die door het parket werden meegedeeld is helaas niet haalbaar, wegens de configuratie van de verschillende gegevensbanken en gebrekkige aanmeldingen die eerder al gedetailleerd besproken werden. Deze bevatten immers niet dezelfde variabelen, zijn niet op dezelfde manier georganiseerd, en de aandelen—van de ontbrekende gegevens zijn verschillend.

Het is echter wel mogelijk om vergelijkbare analyses te maken voor de minderjarigen en de jongvolwassenen, wat wordt voorgesteld in de algemene conclusies hieronder. Zo vertoont het aantal zaken per minderjarige en per jongvolwassene belangrijke gelijkenissen tussen deze twee bevolkingen.

De klasseringen van de gemeenten in termen van aanmeldingsgraad tonen heel vergelijkbare resultaten voor de minderjarigen en de jongvolwassenen. De verdelingen zijn sterk gecorreleerd zoals aangetoond wordt in de volgende figuur. Met andere woorden, als het percentage van de aangemelde minderjarigen belangrijk is in een gemeente, dan is het percentage aangemelde meerderjarige jongeren in proportie, en omgekeerd. Het geeft dus op een heldere manier aan dat jongeren van bepaalde gemeentes meer in contact komen met justitie dan andere.

Figuur 52: Gemiddeld jaarpercentage van aangemelde minder- en meerderjarigen (18-25 jaar) per gemeente in BHG

De afwezigheid van een demografisch effect is opmerkelijk, zowel bij de bevolking van minderjarigen als bij die van jongvolwassenen. Het aandeel van de jonge bevolking van de verschillende gemeenten lijkt geen invloed te hebben op de verhouding van aanmeldingen van jongeren op de parketten.

Wat de verdeling van het percentage van aangemelde minderjarige en jongvolwassenen sterk lijkt te beïnvloeden, zijn de verschillende socio-economische indicatoren die we onderzochten. Hier duiken voor de twee bevolkingen heel sterke statistische relaties op tussen enerzijds de aanmeldingsgraad van minderjarigen en jongeren (18-25) en anderzijds het werkloosheidsgraad per gemeente, het gemiddelde inkomen per inwoner per gemeente en het aandeel van de populatie begunstigden van het LL. De correlaties werden berekend voor elk van de vijf bestudeerde jaren en zijn elke keer zeer significant. Deze resultaten refereren naar twee mogelijke relaties: de neiging om meer misdrijven te plegen in een context van belangrijke sociale uitsluiting (« frustratie »), maar zeker ook de neiging om de meest kwetsbare populatie sneller door te verwijzen naar justitie. In het kader van het preventiebeleid mogen deze resultaten zeker niet worden miskend.

Er werden ook indicatoren opgebouwd die meer met de persoonlijke kenmerken van de jongeren te maken hebben. Bij een vergelijking van de leeftijdscategorieën van de aangemelde minderjarigen en de aangemelde jongvolwassenen stellen we een 'vreemde' curve vast. Er blijkt een stijging van de aanmeldingen van minderjarigen, die begint rond de leeftijd van 12 jaar en die stijgt tot de leeftijd van 18 jaar. Op deze leeftijd bereikt het aantal aanmeldingen een piek, om dan weer te dalen tot de leeftijd van 21 jaar en opnieuw zonder onderbreking te stijgen tot de leeftijd van 25 jaar. Deze

resultaten lijken dus te wijzen op een daling van het aantal aanmeldingen van jongeren van 18-21 jaar. Deze resultaten moeten met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden, want de twee gebruikte gegevensbronnen kunnen niet gelinkt worden zonder risico op dubbeltellingen.

Een genderindicator, die de verhouding tussen jongens en meisjes laat zien, leert dat het aandeel van de meisjes in de aanmeldingen groter is bij de aangemelde minderjarigen (24,5%) dan bij de aangemelde jongvolwassenen (22,5%). Dit aandeel van jongeren kan variëren tussen de gemeenten onderling.

Tot slot kon een indicator van sondergevolgstelling per gemeente enkel worden ontwikkeld voor de bevolking van aangemelde jongvolwassenen. Deze moet met grote nuances worden geïnterpreteerd, maar stelt ons niettemin in staat om een opvallende vaststelling te doen: het aandeel sondergevolgstellingen zou in de gemeenten met slechtere socio-economische condities lager zijn dan het gewestelijke gemiddelde.

Hoofdstuk 3

Politiële gegevens van de ANG

1. Geldigheid van de gegevens

De gegevens, ontvangen van de politie, zijn gegevens die verzameld zijn onder de vorm van kruistabellen. Ze hebben betrekking op het aantal feiten, gepleegd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en geregistreerd in de ANG, en waarvoor een verdachte is vermeld. Onze vraag was beperkt tot de gegevens van het jaar 2011.

De voorstelling onder de vorm van verzamelde tabellen stelt ons niet in staat om de geldigheid van de gegevens en de betrouwbaarheid van hun registratie te beoordelen. Het is immers niet mogelijk om het aandeel van feiten, gepleegd door geïdentificeerde en geregistreerde verdachten, tegenover alle feiten die door de politie verwerkt worden, te kennen (zie leveranciersfiche).

Een eerste benadering laat zien dat het aantal feiten met verdachten die geïdentificeerd zijn en die werden geregistreerd en opgenomen in de kruistabellen, sterk varieert volgens de beschouwde variabele en de leeftijd (Figuur 68).

Figuur 53: Aantal feiten, geregistreerd in de ANG volgens de leeftijdscategorie van de gekende verdachten en de verschillende variabelen, in acht genomen in de gekruiste tabellen

	Minderjarig (0-17)	Jonge (18-25)	Volwassen (>25)	Totaal
Geslacht	4 622	15 192	28 729	48 543
Feiten	3 058	7 649	10 431	21 138
Woonplaats	3 385	9 678	18 164	31 677

Het valt op dat het totale aantal geregistreerde feiten waarvoor een verdachte gekend en geregistreerd is, slechts 21.138 bedraagt, terwijl de politiezones van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het jaar 2011 in totaal 140.135 feiten registreerden (Figuur 70). Volgens deze gegevens vertegenwoordigen de feiten waarvoor een verdachte gekend en geregistreerd is slechts 15% van alle feiten, geregistreerd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het jaar 2011. Zelfs rekening houdend met het aandeel van niet opgeloste feiten, lijkt dit een heel zwak cijfer, wat dus vragen doet rijzen over de kwaliteit van de geregistreerde informatie over de verdachten¹¹⁶.

¹¹⁶ Bij wijze van vergelijking: de statistieken van het College van procureurs-generaal wijzen op een verhouding van ongeveer 45% in de groep van zaken die in 2007 op het parket van Brussel binnenkwamen, waarbij geen enkele auteur werd geïdentificeerd (Statistieken van het College van procureurs-generaal <http://www.ommp.be/stat/corr/jstat2011/f/home.html>).

Figuur 54: Aantal feiten, geregistreerd in de ANG per politiezone van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het jaar 2011 (bron: bestanden gestuurd door de politie betreffende de feiten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor 2011)

	PZ Brussel-Elsene		PZ West-Brussel		PZ Zuid		ZPZ Ukkel- W-B - Oudergem		PZ Montgomery		PZ Noord Brussel		Totaal
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Diefstal en afpersing	47.454	45,01%	11.948	11,33%	21.097	20,01%	8.089	7,67%	6.722	6,38%	10.125	9,60%	105.435
<i>Diefstal met vzo.</i>	28.050		6.644		11.870		4.496		3.241		4.617		
<i>Diefstal zonder vzo.</i>	19.085		5.152		9.034		3.467		3.365		5.399		
<i>Afpersing</i>	249		101		145		108		100		69		
<i>Diefstal niet nader bepaald</i>	68		51		47		18		15		38		
<i>Fabricatie valse sleutels</i>	2		0		1		0		1		2		
Beschadigen van eigendom	4.889	35,53%	2.021	14,69%	2.526	18,36%	1.404	10,20%	1146	8,33%	1.775	12,90%	13.761
<i>Vandalisme</i>	4.551		1.859		2.262		1.303		1065		1.529		
<i>Brandstichting en vernieling door ontploffing</i>	295		153		244		95		75		169		
<i>Vernieling, onbruikbaarmaking, beschadiging</i>	43		9		20		6		6		77		
Misdrijven tegen de lichamelijke integriteit	4.272	36,46%	1.603	13,68%	2.332	19,90%	940	8,02%	768	6,56%	1.801	15,37%	11.716
<i>Slagen en verwondingen</i>	3.883		1.439		2.110		857		691		1.663		
<i>Andere</i>	341		139		182		76		71		115		
<i>Moord en doodslag</i>	48		25		40		7		6		23		
Misdrijven tegen andere morele waarden en gevoelens	1254	31,04%	573	14,18%	826	20,45%	499	12,35%	394	9,75%	494	12,23%	4.040
<i>Belaging</i>	605		315		411		305		215		299		
<i>Schending van de eer</i>	450		202		338		131		109		154		
<i>Persoonlijke levenssfeer</i>	121		54		53		39		25		36		
<i>Nachtlawaaï</i>	56		0		20		21		43		1		
<i>Andere</i>	22		2		4		3		2		4		
Drugs	2078	40,09%	542	10,46%	677	13,06%	831	16,03%	504	9,72%	551	10,63%	5.183

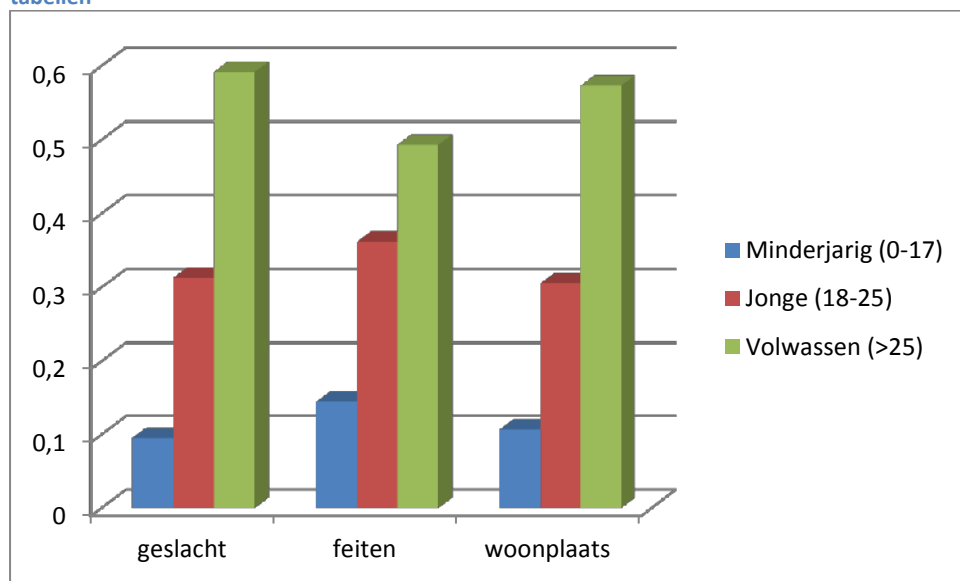
<i>Bezit</i>	1516		367		374		660		403		377	
<i>Handel</i>	323		114		140		77		68		100	
<i>Gebruik</i>	30		11		71		29		7		6	
<i>In- en uitvoer</i>	93		30		63		34		9		43	
<i>Andere</i>	96		14		23		21		12		18	
<i>Fabricatie</i>	20		6		6		10		5		7	
TOTAAL	59.947	42,78%	16.687	11,91%	27.458	19,59%	11.763	8,39%	9.534	6,80%	14.746	10,52%

140.135

De verhouding van elk van de leeftijdscategorieën is echter vergelijkbaar wanneer we rekening houden met de gegevens betreffende het geslacht en de woonplaats. De verhouding van minderjarigen en van jongeren is hoger (+5%) wanneer we kijken naar de feiten, terwijl het absolute aantal geregistreerde zaken duidelijk lager is (figuur 1).

Het zou kunnen dat minderjarige en jonge verdachten vaker worden geïdentificeerd dan volwassenen, of dat deze jonge verdachten in de gegevensbank beter geregistreerd zijn dan de volwassen verdachten.

Figuur 55: Verhouding van de leeftijdscategorieën voor de verschillende variabelen, in acht genomen in de gekruiste tabellen

Al deze vaststellingen sporen aan tot uiterste voorzichtigheid bij de appreciatie van de geldigheid van de registraties van de feiten volgens de leeftijd van de verdachten en werpen vragen op over de relevantie van hun gebruik.

2. Variabelen, geleverd door de politie in de verzamelde tabellen

2.1. Leeftijd en geslacht – Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De kruistabellen, geleverd door de politie, stellen ons in staat informatie te verkrijgen over het geslacht en de leeftijd van de geïdentificeerde verdachten die in hun gegevensbank geregistreerd zijn.

De gevraagde leeftijdscategorieën (0-13/ 14-15/16-17/18-25 en ouder dan 26 jaar) kunnen worden gegroepeerd, zodat het mogelijk is ze te vergelijken met de gegevens, afkomstig van de extracties van gegevens betreffende de aanmeldingen op de parketten. Deze laatste maken het onmogelijk om de informatie betreffende de minderjarigen (PJP-gegevens) en de jongvolwassenen (REA-gegevens) te fusioneren. Daarom is het nodig dat we in de gegevens, geleverd door de politie, een onderscheid kunnen maken tussen de minderjarigen en de jongvolwassenen.

De categorie 'geslacht' bevat vrouwen en mannen.

2.2. Leeftijd en feiten – Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De feiten zijn weergegeven in 5 grote categorieën met de volgende subcategorieën:

- Schade aan eigendom

- Vandalisme
- Brand en vernieling door ontploffing
- Vernieling, onbruikbaarmaking, beschadiging
- Drugs
 - Bezit
 - Handel
 - In- en uitvoer
 - Gebruik
 - Andere
 - Fabricatie
- Inbreuk op andere morele waarden en gevoelens
 - Belaging
 - Aantasting van de eer
 - Persoonlijke levenssfeer
 - Nachtlawaai
 - Schending van het beroepsgeheim
 - Vrije uitoefening van eredienst
 - Schending van geheimhoudingsplicht
- Misdrijf tegen de lichamelijke integriteit
 - Opzettelijke slagen en verwondingen buiten de familie
 - Opzettelijke slagen en verwondingen binnen de familie
 - Andere opzettelijke misdrijven tegen de lichamelijke integriteit
 - Doodslag
 - Moord
- Onopzettelijke misdrijven tegen de lichamelijke integriteit
 - Marteling en mishandeling
 - Schuldig verzuim
- Diefstal en afpersing
 - Diefstal zonder verzwarende omstandigheid
 - Diefstal met verzwarende omstandigheid
 - Afpersing
 - Niet gespecificeerde diefstal
 - Fabricatie van valse sleutels

3. Gegevens per gemeente

De kruistabellen vertonen voor elke gemeente de verdeling per leeftijd en per geslacht van de geregistreerde verdachten, per leeftijd en per feit, per leeftijd en per woonplaats volgens dezelfde categorieën die gebruikt worden in de tabellen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

4. Besluit – gegevens van verdachten in de ANG

We benadrukken dat dit onderzoek hoofdzakelijk ging om de haalbaarheid van een analyse van de gegevens betreffende de jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De gegevens van de politie over de verdachten vertonen belangrijke beperkingen, die we hierboven reeds vermeldden.

Ondanks deze beperkingen zouden de indicatoren, ontwikkeld via de verwerking van de gegevensbanken van de parketten, nuttig kunnen worden gemobiliseerd in een heel voorzichtige verwerking van de gegevens, geleverd door de politie, met het oog op vergelijkingen, wetende dat we werken met een waarschijnlijk heel beperkt deel (we kennen de grootte van de beperkingen niet) van de zaken waarbij een verdachte gekend is en juist geregistreerd is in de ANG.

Dit gebruik is te overwegen middels een verwerking en een herorganisatie van de gegevens, geleverd door de politie in de kruistabellen, om de vergelijking met de gegevens, afkomstig van de gegevensbanken van het parket, mogelijk te maken.

De aan dit onderzoek toegekende tijdspanne volstaat echter niet om mogelijke gebruiksvormen die we hier voorstellen, uit te voeren:

- Indicator aanmeldingsgraad per gemeente ANG/PJP/REA voor de minderjarigen en de jongvolwassenen
- Indicator leeftijd: evolutie van de verhoudingen van de leeftijdscategorieën per jaar. Voor dit gebruik zou het echter nodig zijn dat de politie de gegevens levert voor andere jaren dan 2011. Dit is momenteel, met de gegevens die ons werden geleverd, dus niet uitvoerbaar.
- Genderindicator: verhouding van jongens en meisjes in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, per gemeente ANG/PJP/REA
- Indicator woonplaats van de verdachten, beperkt tot de categorieën 'in Brussels Hoofdstedelijk Gewest' en 'out Brussels Hoofdstedelijk Gewest'
- Indicatoren afhankelijk van de socio-economische context
- Indicator betreffende de feiten: vereist groepering en harmonisatie van de categorieën van feiten tussen de verschillende gegevensbanken

Algemene besluiten

Dit onderzoeksproject handelt over de *geregistreeerde* jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Twee hoofddoelstellingen worden onderscheiden: enerzijds de stand van zaken opmaken wat betreft de institutionele cijfergegevens die over het onderwerp beschikbaar zijn en anderzijds relevante indicatoren ontwikkelen die, mits regelmatig geactualiseerd, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kunnen steunen bij het preventiebeleid. Deze twee doelstellingen vormen de twee luiken in dit onderzoeksrapport. Het eerste luik gaat over de haalbaarheid van het project om een beeld te schetsen van de geregistreeerde delinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, door de bestaande institutionele gegevens, hun beschikbaarheid, hun kwaliteit en hun bruikbaarheid te onderzoeken. Het tweede luik gaat over de exploitatie van de effectief beschikbare cijfergegevens en de ontwikkeling van relevante indicatoren. Om het Observatorium in staat te stellen de informatie te actualiseren, werden de procedures voor de toegang tot de gegevens en de uitwerking van de indicatoren precies beschreven, met name in de "leveranciersfiches" opgenomen in bijlage.

De term "jeugddelinquentie" verwijst in dit onderzoek naar overtredingen zoals zij *geregistreerd* worden binnen het strafrechtelijke systeem. De nuance is essentieel daar 'geregistreeerde' delinquentie niet mag worden beschouwd als een betrouwbare weergave van de effectief gepleegde delinquentie. De geregistreeerde delinquentie is het resultaat van een selectie die plaats vindt bij de diverse doorverwijzingsmechanismen binnen het gerechtelijke systeem, waarvan de wetenschappelijke literatuur overvloedig aantoont dat deze beïnvloed worden door talrijke maatschappelijke factoren. De meting door de politieke of gerechtelijke statistieken is fundamenteel 'hybride': ze is enerzijds gebaseerd op gepleegde feiten en is anderzijds een uitdrukking van de selectieve doorverwijzing binnen het gerechtelijke apparaat, waarbij het niet mogelijk is om deze twee realiteiten afzonderlijke van elkaar te bespreken. De meting van delinquentie aan de hand van institutionele statistieken is dus niet deze van een naakt sociaal feit, maar van een sociale constructie, nauw verbonden met de interacties, contexten, weergaven en de werking van het gerechtelijke systeem binnen een maatschappij. "Een goede manier vinden om het werkelijke delinquentieniveau te meten, is als proberen de heilige Graal te vinden. Alle statistische informatiebronnen over delinquentie zijn sociale constructies van het bestudeerde fenomeen. (...) Elke sociale constructie kampt met meetfouten eigen aan de constructie"¹¹⁷.

Het project koos voor een brede definitie van de categorie 'jongeren', die niet alleen beperkt is tot minderjarigen. Het gaat over jongeren tot 25 jaar. Dat heeft een invloed op de gebruikte bronnen en op de uitgevoerde analyses in de mate dat de minderjarigen en de meerderjarige jongeren aan verschillende wetgeving, rechtspraak en apparaten onderworpen zijn.

Deze algemene conclusies streven meerdere doelstellingen na: herinneren aan de stappen, uitgevoerd in het kader van dit onderzoeksproject; de verschillende indicatoren die werden uitgewerkt samenvatten; en bepaalde vooruitziende bedenkingen ontwikkelen, met name inzake de formulering van toekomstige onderzoekspistes. Dit project, dat een jaar duurt, is in de eerste plaats een verkenning en heeft een evaluatie mogelijk gemaakt van de situatie van de gegevens betreffende de geregistreeerde jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

¹¹⁷ VAN DIJK J., Approcher la vérité en matière de délinquance. La comparaison des données d'enquête en population générale avec les statistiques de police sur la délinquance enregistrée, in ROBERT PH. (dir.), *Mesurer la délinquance en Europe*, Parijs, L'Harmattan, 2009, p.18.

Institutionele gegevens: beschikbaarheid en geldigheid

Dit eerste deel van het rapport gaat over de haalbaarheidsvoorwaarden in verband met de oprichting van een « beeldvorming van de *geregistreeerde* delinquentie bij jongeren in het BHG » op basis van de institutionele gegevens verkregen via twee verschillende soorten bronnen. Een eerste brontype met betrekking tot geregistreeerde delinquentie zijn de statistieken van aanmeldingen bij het jeugdparket en bij de correctionele parketten die men terugvindt in de databanken van het systeem PJP voor minderjarigen en REA/TPI voor meerderjarigen, evenals de algemene nationale gegevensbank (ANG) die de politiestatistieken bewaart. Bij deze bronnen werden extracties van ruwe data aangevraagd. Een tweede brontype zorgt voor een contextualisatie van deze gegevens.

Institutionele gegevensbanken

De informatiebronnen met betrekking tot (als misdrijf omschreven) feiten toegeschreven aan minderjarigen of meerderjarigen (politiestatistieken en statistieken van aanmeldingen bij het parket) vormden het onderwerp van een belangrijke exploratieve analyse om te verzekeren dat de condities voor exploitatie beantwoorden aan strenge wetenschappelijke criteria. De exploitatie van deze informatiebronnen voor de ontwikkeling van indicatoren vereist een analyse op basis van extracties van de ruwe, primaire gegevens.

Het verkrijgen van de extracties is het resultaat van meerdere stappen en van een langdurige inzet vanwege het onderzoeksteam en van de bevraagde personen. We stootten op twee soorten moeilijkheden: een belangrijk obstakel betreft de toegang tot de gegevens, en verder zijn er belemmeringen van technische aard die de kwaliteit van bepaalde geregistreeerde gegevens aangaan. Het eerstgenoemde obstakel gaat enkel over de politiegegevens. Het was ons niet mogelijk om bestanden met ruwe gegevens te verkrijgen die statistisch exploiteerbaar zijn volgens wetenschappelijke standaarden. Enkel secundaire gegevens konden ons worden overgemaakt. Het tweede obstakel, deze keer aangaande de parketgegevens, wijst op een belangrijke en noodzakelijke opdracht voor de statistisch analisten van het openbaar ministerie bij het opmaken van extracties die beantwoorden aan de criteria zoals beschreven binnen het onderzoek.

Uiteindelijk verkreeg de onderzoeksgroep drie databestanden: één van het PJP aangaande de aanmeldingen bij het jeugdparket, en twee van het REA/TPI aangaande enerzijds de zaken en anderzijds de verdachten in deze zaken.

Het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA) verbonden aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) bezorgde ons het grootste deel van de contextuele gegevens in het kader van dit onderzoek.

Voor elke bron zal de beschikbare informatie op een 'technische' leveranciersfiche worden vermeld, met daarbij de registratiewijze van de informatie, de inhoud, de geldigheid, de relevantie van de informatie, de volledigheid ervan en de noodzakelijke randvoorwaarden voor exploitatie.

Gemeentelijke gegevens betreffende onburgerlijk gedrag, overlast en schoolproblemen

Het bleek onmogelijk om een institutionele gesprekspartner te identificeren die gecentraliseerde cijfers kon aanleveren met betrekking tot overlast en schoolverzuim. De strijd tegen onburgerlijk gedrag door middel van de GAS-wet en de strijd tegen het schoolverzuim in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn verscheiden en eigen aan de 19 gemeentes. De beschikbare informatie vertoont momenteel onvolledigheden met betrekking tot het doel van dit project aangezien het ons niet toelaat de doelgroep jongeren gedomicilieerd in BHG te identificeren. In de huidige stand van zaken werd het uiterst moeilijk om een geldige status van feiten en praktijk te maken, het

benaderen van verdachte personen, het in beeld brengen van vergelijkingen tussen verschillende gemeentes, zonder een solide, empirische benadering van lokale realiteit. De huidige initiatieven voor de harmonisatie van reglementen en het verzamelen van de gegevens dienen ondersteund en opgevolgd te worden, rekening houdend met de persoonsgegevens die, alleen, suggereren om na te denken over een algemeen preventiebeleid en niet enkel gericht zijn op situationele aspecten.

Verkregen gegevens en ontwikkeling van de indicatoren

De indicatoren die in de context van dit onderzoek worden voorgesteld werden ontwikkeld op basis van een analyse van de gegevens met betrekking tot de aanmeldingen bij de jeugd- en de correctionele parketten. Uit de ons aangeleverde gegevens werd de keuze gemaakt om te werken met de gegevens op basis van de teleenheid “verdachte” eerder dan “zaak”. Het betreft enerzijds een keuze die eerder bijna nooit werd gemaakt en die anderzijds de mogelijkheid in zich draagt tot reflecties op het gebied van preventie.

De gerepresenteerde resultaten hebben aldus betrekking op minderjarigen en jongvolwassenen wonend in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) en die aangemeld zijn bij justitie in de periode 2008 tot 2012, ongeacht de plaats waar het misdrijf gepleegd werd.

In de mate van het mogelijke werden de verkregen abstracties vergeleken met de geobserveerde situatie op nationaal niveau. Maar omwille van enerzijds een falende registratie van de plaats van domiciliëring van de minderjarigen en aangemelde jongeren, en anderzijds omdat de verwijzingen naar het parket van Brussel in feite het gehele juridische arrondissement BHV omvatten en dus niet enkel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, kon slechts één geldige indicator worden ontwikkeld. Het gaat om het aandeel feiten gepleegd binnen het territorium van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in verhouding tot het aantal feiten gepleegd in België. Dit komt op ongeveer 11% wat betreft de minderjarigen en 13% bij de jongvolwassenen tot 25 jaar.

De indicatoren met betrekking tot Brusselse minderjarigen en jongvolwassenen aangemeld bij justitie

De falende registratie met betrekking tot de plaats van domiciliëring beperken de conclusies die we kunnen opmaken voornamelijk op twee punten:

- 1) De absolute cijfers, evenals de berekende proporties, als mogelijke indicatoren voor het aandeel van minderjarigen of jongvolwassenen ten opzichte van de Brusselse populatie, kunnen slechts een onderschatting zijn.
- 2) Geen enkele geldige vergelijking is mogelijk tussen de berekende cijfers voor minderjarigen en de cijfers voor de jongvolwassenen (18 tot 25 jaar), omwille van het ontbreken van gegevens hetzij in de ene, dan wel in de andere databank.

De berekende cijfers blijven desalniettemin van een groot belang bij het maken van vergelijkingen *tussen de verschillende Brusselse gemeenten*. Er is namelijk geen enkele indicatie dat de gebrekkige registratie van de plaats van domiciliëring – als resultaat van de administratieve last bij de respectievelijke parketten – minderjarigen of jongvolwassenen uit bepaalde gemeenten méér zou affecteren dan uit andere gemeenten. De vergelijking tussen de gemeenten op basis van deze steekproef is daarom geldig. Hetzelfde geldt voor analyses betreffende de leeftijd en het geslacht, en in zekere mate ook wat betreft de resultaten die de trends bespreken over de periode 2008 tot 2012.

Indicatoren betreffende het aantal zaken per jongere

De resultaten betreffende de minderjarigen en de jongvolwassenen zijn heel gelijklopend. Het aandeel jongeren die aangemeld zijn voor een enkele zaak gedurende de periode 2008 tot 2012 bedraagt 60%, en ze bedraagt 64% voor de meerderjarige jongeren. Gelijklopend, 3.5% van de aangemelde Brusselse jongeren (minderjarigen en jongvolwassenen) met meer dan 10 verschillende zaken zijn betrokken bij 25% van de aangemelde zaken.

Indicatoren 'minderjarigen' en 'jongeren' per gemeente

De indicator 'minderjarigheid' beantwoordt aan het aandeel van de jongeren van 12 t.e.m. 17 jaar in de globale bevolking van de gemeenten en de indicator 'jongeren' beantwoordt aan het aandeel van de jongeren van 18 tot 25 jaar in de globale bevolking van de gemeenten.

De indicator "minderjarigen" is hoger in het Waalse Gewest dan in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waar er echter grote verschillen bestaan tussen de Brusselse gemeenten onderling.

De indicator 'jongeren' is daarentegen hoger in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dan in de andere gewesten. Er bestaan eveneens verschillen tussen de gemeenten. Deze indicatoren laten contextualisering toe van deze gegevens met betrekking tot aangemelde minder- en meerderjarige jongeren.

Indicatoren van aanmeldingsgraad per gemeente

De aanmeldingsgraad is berekend op basis van het aantal aangemelde minderjarigen per gemeente waar zij gedomicilieerd zijn. De grootorde van de aanmeldingsgraad is een onderschatting gezien de mate waarin gegevens betreffende de plaats van domiciliëring van minderjarigen ontbreken. Toch is een geldige vergelijking tussen gemeenten mogelijk voor zover er geen redenen zijn om aan te nemen dat de registratie van de gemeente als woonplaats van minderjarigen op het parket performanter zou verlopen voor minderjarigen uit de ene dan wel uit een andere gemeente.

Een eerste vaststelling is dat het aandeel van minderjarigen en het aandeel van jongvolwassenen sterk gelijklopend zijn (sterk gecorreleerd) binnen de verschillende gemeenten. Wanneer het aandeel aangemelde minderjarigen hoog is binnen een gemeente, dan geldt dat ook voor het aandeel jongvolwassenen binnen die gemeente, en vice versa. De mate waarin jongeren in contact komen met justitie is duidelijk sterker in de ene dan in de andere gemeente.

De perspectiefplaatsing van de percentages van minderjarigen en jongeren tegenover de aanmeldingsgraden toont, voor de twee bevolkingscategorieën, *de afwezigheid van het demografische effect* op het aantal aangemelde jongeren per gemeente. Met andere woorden, het feit dat een gemeente een proportioneel jongere bevolking heeft, betekent niet dat er, in proportie, meer minderjarigen of jongeren uit deze gemeente naar de gerechtelijke autoriteiten doorverwezen zullen worden. Deze vaststelling veronderstelt dus dat er, afhankelijk van de gemeente, een grotere neiging zal zijn om misdrijven te plegen en/of om de zaken naar de politie- en gerechtelijke autoriteiten door te verwijzen, of beide samen zonder dat we de twee componenten kunnen afwegen.

Zo is de aanmeldingsgraad van minderjarigen globaal gezien gedaald tussen 2008 en 2012 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in elk van de gemeenten afzonderlijk. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontsnapt dus niet aan dit algemene fenomeen dat op Belgisch niveau waargenomen wordt met betrekking tot de daling van de aanmeldingen van minderjarigen bij de jeugdrechtbanken wegens MOF-zaken.

Figuur 56: Rangschikking van de gemeenten naar het gemiddeld percentage aangemelde minderjarigen en jongvolwassenen (2008-2012)

Gemiddeld % aangemelde Brusselse minderjarigen 08-12			Gemiddeld % aangemelde Brusselse jongvolwassenen 08-12		
1	Sint-Joost-Ten-Noode	8,3%	1	Sint-Jans-Molenbeek	10,7%
2	Koekelberg	7,2%	2	Sint-Joost-Ten-Noode	10,5%
3	Brussel	7,1%	3	Anderlecht	10,0%
4	Sint-Jans-Molenbeek	6,7%	4	Brussel	9,9%
5	Sint Gillis	5,9%	5	Koekelberg	8,9%
6	Schaarbeek	5,6%	6	Schaarbeek	8,5%
7	Anderlecht	5,6%	7	Sint-Gillis	8,3%
8	Evere	5,0%	8	Evere	7,8%
9	Vorst	4,9%	9	Vorst	7,8%
10	Elsene	4,9%	10	Sint-Agatha-Berchem	7,6%
11	Ganshoren	4,9%	11	Jette	7,3%
12	Sint-Agatha-Berchem	4,8%	12	Ganshoren	7,2%
13	Etterbeek	4,6%	13	Elsene	5,9%
14	Jette	4,3%	14	Etterbeek	5,8%
15	Watermaal-Bosvoorde	3,6%	15	Oudergem	5,6%
16	Ukkel	3,5%	16	Watermaal-Bosvoorde	5,5%
17	Sint-Lambrechts-Woluwe	3,3%	17	Ukkel	5,2%
18	Oudergem	3,1%	18	Sint-Lambrechts-Woluwe	3,8%
19	Sint-Pieters-Woluwe	2,3%	19	Sint-Pieters-Woluwe	3,1%

Indicatoren van leeftijd van aangemelde jongeren per gemeente

De indicator, opgebouwd per gemeente, bevat de verhouding van elke leeftijdsgroep van aangemelde minderjarigen of jongeren in elk van de gemeenten, in verhouding tot de proportie voor het hele Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Er werd trouwens een mediane leeftijd berekend per gemeente.

De gegevens waarover we beschikken, tonen geen tekens van een verjonging van de minderjarigen, aangemeld op het jeugdparquet.

Indicatoren van aanmelding volgens geslacht en per gemeente

Deze indicator beschrijft het aandeel aangemelde jonge meisjes binnen elke gemeente (teller) tegenover hetzelfde aandeel op gewestelijke schaal (noemer). Zo bedraagt het gemiddelde aandeel voor de minderjarigen 25% en 22,5% voor de jongvolwassenen.

Er werd een indicator opgebouwd die het aandeel van aangemelde meisjes in elke gemeente (teller) in verhouding stelt tot het aandeel van aangemelde meisjes in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (noemer). Zo is het mogelijk om de gemeenten weer te geven waar de verhouding van aangemelde meisjes hoger (>1.0) of lager (<1.0) is dan op schaal van het hele Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Figuur 57: Genderindicator (vrouwelijk) per gemeente (2008-2012)

	Genderindicator « minderjarigen »	Genderindicator « jonge vrouwen »
Anderlecht	1.1	1.1
Oudergem	1.0	0.8
Sint-Agatha-Berchem	0.8	1.3
Brussel	1.0	0.9
Etterbeek	0.9	1.0
Evere	1.0	1.0
Vorst	0.9	1.1
Ganshoren	1.1	1.1
Elsene	0.9	1.0
Jette	1.0	1.1
Koekelberg	1.1	1.2
Sint-Jans-Molenbeek	0.9	0.9
Sint-Gillis	0.9	1.0
Sint-Joost-Ten-Noode	1.2	1.0
Schaarbeek	1.1	1.0
Ukkel	1.0	1.0
Watermaal-Bosvoorde	1.1	0.8
Sint-Lambrechts-Woluwe	1.0	1.0
Sint-Pieters-Woluwe	1.0	1.0
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	1.0	1.0

De relatie met socio-economische indicatoren

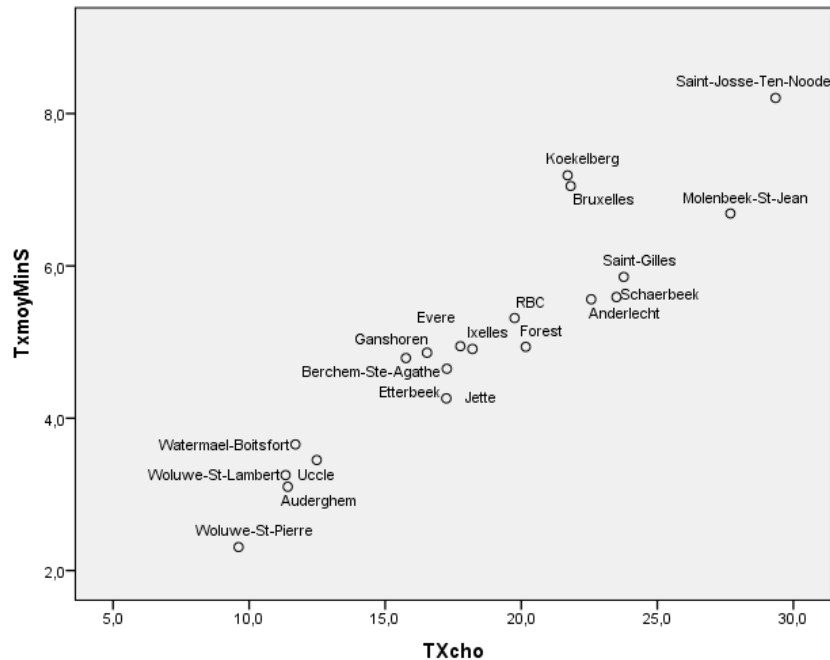
De aanmeldingsgraden van minderjarigen en jongvolwassenen, en anderzijds drie verschillende socio-economische indicatoren die verwijzen naar de levenscontext van de minderjarigen en de jongeren, werden in perspectief geplaatst door ze te verbinden aan het socio-economische profiel van de gemeenten waarin ze leven. Zo hebben we het globale werkloosheidscijfer van de verschillende gemeenten en van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het werkloosheidscijfer van de jongeren onder de 25 jaar, het aantal leefloners en het netto belastbare inkomen per inwoner (2008-2011), als socio-economische indexen weerhouden.

De resultaten zijn, zowel bij minderjarigen als bij de jongvolwassenen in bijzondere mate significant voor elk van de drie indicatoren. Een zéér sterke relatie wordt gevonden tussen indicatoren van de socio-economische situatie en het aandeel bij justitie aangemelde Brusselse minderjarigen en jongvolwassenen. Deze vaststelling komt overeen met verworven kennis uit talrijke onderzoeken die enerzijds een verband (in beide richtingen) vinden tussen criminaliteit en economische conjunctuur en anderzijds een relatie toont tussen de werking van justitie en de bredere socio-economische context.

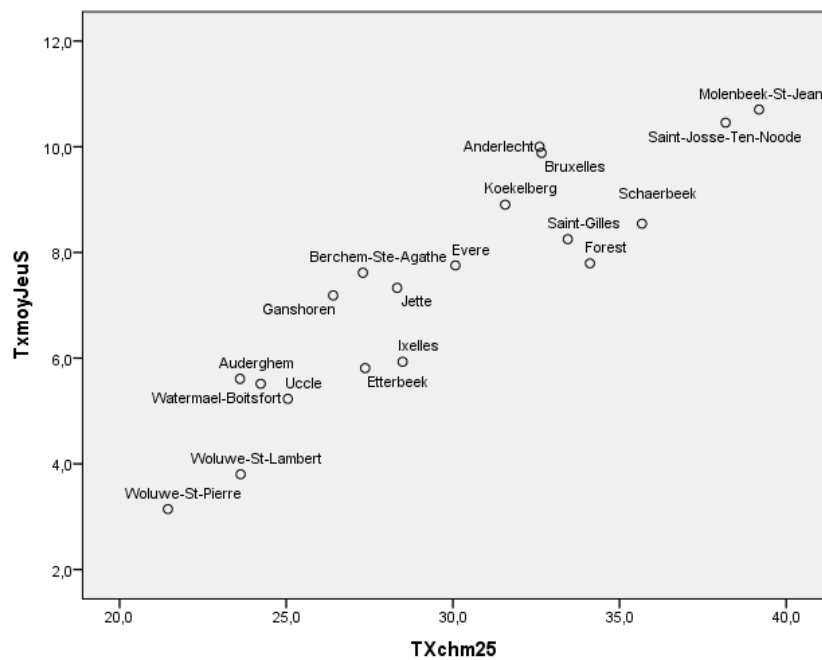
De voorgestelde resultaten tonen aldus een sterk significante relatie tussen het aandeel aanmeldingen en de socio-economische context, zonder evenwel te kunnen preciseren of dit verband ontstaat door een grotere sensibiliteit en proactief ingrijpen van de politie ten aanzien van achtergestelde populaties binnen de gemeenten en door een meer informele, buiten-justitiële aanpak van de delinquentieproblematiek in gemeenten met meer gunstige socio-economische

omstandigheden, of door een grotere neiging tot delinquentie door sociale uitsluiting binnen een achtergestelde context. Deze verschillende componenten zouden elkaar ook onderling kunnen beïnvloeden.

Figuur 58: Gemiddeld jaarlijks percentage aangemelde minderjarigen naargelang de werkloosheidsgraad per gemeente (2008-2012)

Figuur 59: Gemiddeld jaarlijks percentage aangemelde jongvolwassenen naargelang de werkloosheidsgraad bij jongvolwassenen (tot 25 jaar) per gemeente (2008-2012)

Enkel voor jongvolwassenen, een indicator van zondergevolgstelling

Deze indicator kan enkel voor de jongvolwassenen worden beschouwd, aangezien de gegevens betreffende de beslissingen nog niet beschikbaar waren in de gegevensbank PJP.

In dit stadium kunnen we geen rekening houden met meer gedetailleerde of contextuele gegevens die invloed hebben op de beslissing tot zondergevolgstelling (het type feiten, de motieven van de beslissingen, de aspecten, eigen aan elke gemeente enz.), noch de opeenvolgende beslissingen die eventueel aan deze laatste beslissing zijn voorafgegaan (beschouwd in onze analyse). Hoewel (nog) niet alle nuances bekend zijn, blijkt dat de indicator van zondergevolgstelling globaal gezien hoger is in de meest welstellende gemeenten van de hoofdstad. Dat we een verband vaststellen tussen de economische situatie van de gemeente en de indicator van zondergevolgstelling, wijst dus ontegensprekelijk op de algemenere, observeerbare relatie tussen de socio-economische context en de toepassing van dwangmaatregelen en repressie.

Perspectieven en aanbevelingen

Gezien de opzet van het onderzoek, in het bijzonder de termijnen voor stappen die noodzakelijk waren voor het verkrijgen van gegevens die daarna bovendien nog moesten worden verwerkt, was het nodig om bepaalde keuzes te maken. Zo konden de gegevens, verkregen van statistisch analisten, niet integraal worden verwerkt. Het zou echter interessant zijn om op basis van dezelfde gegevens bijkomende analyses uit te voeren.

Het lijkt ons in deze aanbevelingen ook belangrijk om aan te dringen op het probleem van de niet-toegankelijke ruwe gegevens van dit type, afkomstig van de ANG. De juridische problemen in verband met het respect voor het privéleven zouden moeten worden opgelost, zodat anoniem gemaakt gegevens kunnen worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek.

Het lijkt ons dan ook belangrijk aan te dringen op het belang van instrumenten voor de evaluatie van de verschillende beleidsprogramma's tegen onburgerlijk gedrag en schoolverzuim. Een situatieschets van de problemen en de verwezenlijkingen op gemeentelijk niveau is een eerste, noodzakelijke stap. Tot slot, geven de institutionele statistieken slechts een gedeeltelijk beeld van de jeugddelinquentie. Een driehoeksverhouding met andere informatiebronnen, zoals slachtofferonderzoek of onderzoek naar zelfgerapporteerde delinquentie zou hierbij een noodzakelijke aanvulling zijn. Momenteel wordt gewerkt aan instrumenten, waarvan het gebruik in het kader van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heel nuttig zou kunnen zijn.

Lijst met Figuren

Figuur 1: Samenvattende tabel van de beschikbare informatie per gemeente in de verkregen LVD'S	25
Figuur 2: Algemeen overzicht van de antwoorden op de vragenlijst over de toepassing van de GAS-wet	28
Figuur 3: Verhouding van de GAS-bemiddelingsvoorstellen per jaar en per gewest (Bron: dienst Grootstedenbeleid van de POD Maatschappelijke Integratie)	31
Figuur 4: Verhouding van meerder- en minderjarigen in de GAS-bemiddelingsvoorstellen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Bron: dienst Grootstedenbeleid van de POD Maatschappelijke Integratie)	32
Figuur 5: Aantal GAS-bemiddelingen in de politiezones van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor Meerder (M)- en minderjarigen (m) per jaar	33
Figuur 6: Omschrijving van de steekproef – samenvatting 2008-2012 – Gegevens van de jeugdparketten aangaande de geregistreerde minderjarigen	47
Figuur 7: Omschrijving van de steekproef - samenvatting 2008-2012 – Gegevens van de correctionele parketten aangaande de geregistreerde meerderjarigen	48
Figuur 8: Aandeel van jeugdzaken waarbij een Brusselse minderjarige betrokken is in het globale aantal jeugdzaken die in België (2008-2012) geregistreerd zijn en aandeel van ontbrekende gegevens betreffende de woonplaats	50
Figuur 9: Aantal van geregistreerde Brusselse minderjarigen in de verkregen extractie (2008-2012)	51
Figuur 10: Aantal MOF-zaken per Brusselse geregistreerde minderjarige (2008-2012)	51
Figuur 11: Indicatoren van minderjarigheid per jaar en per gemeente (2008-2012)	52
Figuur 12: Aantal Brusselse geregistreerde minderjarigen per jaar en per gemeente van woonplaats	54
Figuur 13: Classificatie van de gemeenten in functie van het gemiddeld aantal aangemelde minderjarigen en het gemiddeld percentage aangemelde minderjarigen voor de periode 2008-2012	55
Figuur 14: Aanmeldingsgraad van minderjarigen en aandeel van de minderjarigen van 12-17 jaar per gemeente	56
Figuur 15: Evolutie van de ontbrekende gegevens aangaande de gemeente van de woonplaats in de globale extractie zaken-minderjarigen gepleegd in BHGof zaken-minderjarigen wonend in BHG	57
Figuur 16: Evolutie van het percentage van Brusselse aangemelde minderjarigen op gewestelijk niveau	57
Figuur 17: Evolutie van het percentage van aangemelde minderjarigen per gemeente van woonplaats	58
Figuur 18: Verdeling van de aangemelde minderjarigen (minstens een keer) elk jaar in functie van hun leeftijd	60
Figuur 19: Evolutie van het aantal Brusselse aangemelde minderjarigen per jaar in functie van hun leeftijd	61
Figuur 20: Leeftijdsverdeling van de aangemelde Brusselse minderjarigen	61
Figuur 21: Leeftijdsverdeling van de aangemelde Brusselse minderjarigen naar gemeente	62
Figuur 22: Aandelen van Brusselse jongens en meisjes, aangemeld wegens MOF-zaken (2008-2012)	66
Figuur 23: Evolutie van de verhoudingen jongens-meisjes onder de Brusselse aangemelde minderjarigen (2008-2012)	66
Figuur 24: Aantal op de parketten aangemelde jongens en meisjes, volgens leeftijd (2008-2012)	67
Figuur 25: Aandeel van aangemelde meisjes in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en per gemeente (2008-2012)	68

Figuur 26: Aandeel van aangemelde meisjes en genderindicator per gemeente van woonplaats (2008-2012).....	68
Figuur 27: Evolutie van het aandeel aangemelde meisjes per woonplaats (2008-2012).....	69
Figuur 28: : Werkloosheidsgraad en percentages van voor MOF-zaken aangemelde minderjarigen, per gemeente in 2012.....	75
Figuur 29: Werkloosheidsgraad en percentages van voor MOF-zaken aangemelde minderjarigen per gemeente van 2008 tot 2011.....	76
Figuur 30: Gemiddeld inkomen per inwoner (gem. 2008-2011) en gemiddeld percentage van minderjarigen, aangemeld wegens MOF-zaken, per gemeente (gem. 2008-2012).....	79
Figuur 31: Aandeel van begunstigden van een leefloon en percentage van aangemelde minderjarigen per gemeente (2008-2012).....	80
Figuur 32: Aandeel van de 'verdachten in zaken' van < of = 25 jaar en met woonplaats in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het globale volume van 'verdachten in zaken', aangemeld tussen 2008 en 2012	82
Figuur 33: Brusselse jongvolwassenen in het totaal van jongvolwassenen van de verkregen extractie	82
Figuur 34: Aantal zaken per Brusselse jonge verdachte (2008-2012)	83
Figuur 35: Indicatoren 'jongeren' per jaar en per gemeente (2008-2012).....	84
Figuur 36: Rangschikking van gemeenten in functie van het gemiddeld aantal aangemelde verdachte jongeren en het gemiddeld percentage aangemelde verdachte jongeren	85
Figuur 37: Aanmeldingsgraad van Brusselse jongvolwassenen en aandeel van de 18- tot 25-jarigen per gemeente (2008-2012).....	86
Figuur 38: Verdeling van aangemelde jongeren (minstens één keer) per jaar en in functie van hun leeftijd	87
Figuur 39: Leeftijdscurve van aangemelde minderjarigen en aangemelde meerderjarige jongeren ..	88
Figuur 40: Evolutie van het aantal aangemelde Brusselse jongeren per leeftijd in 5 jaar	88
Figuur 41: Verhouding van aangemelde Brusselse jonge mannen en jonge vrouwen (2008-2012)....	89
Figuur 42: Aandeel van aangemelde jonge vrouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en per gemeente (2008-2012)	89
Figuur 43: Aandeel van aangemelde jonge vrouwen en genderindicator per gemeente van woonplaats (2008-2012).....	90
Figuur 44: Laatste beslissing in de "moederzaak", genomen ten overstaan van de aangemelde jonge verdachten (2009-12)	91
Figuur 45: Aandeel beslissingen van zondergevolgstelling voor aangemelde jongvolwassenen per gemeente van woonplaats (2008-2012).....	92
Figuur 46: Aandeel beslissingen van zondergevolgstelling per gemeente van woonplaats en indicator van zondergevolgstelling (2008-2012).....	93
Figuur 47: Aandeel beslissingen tot zondergevolgstelling per gemeente van woonplaats (2008-2012) en gemiddeld inkomen per inwoner (2008-2011).....	94
Figuur 48: Aandeel beslissingen tot zondergevolgstelling per gemeente van woonplaats (2008-12) en jeugdwerkloosheidsgraad (<25 jaar) per gemeente (2008-12)	95
Figuur 49: Jeugdwerkloosheidsgraad (gemiddeld 2008-12) en percentage van aangemelde jongvolwassenen per gemeente (2008-12)	96
Figuur 50: Gemiddeld inkomen per inwoner (gem. 2008-2011) en percentage van aangemelde Brusselse jongeren per gemeente (2008-2018)	97
Figuur 51: Aandeel van begunstigden van het leefloon (LL) per gemeente en percentage van aangemelde jongvolwassenen per gemeente	98
Figuur 52: Gemiddeld jaarpercentage van aangemelde minder- en meerderjarigen (18-25 jaar) per gemeente in BHG	99
Figuur 53: Aantal feiten, geregistreerd in de ANG volgens de leeftijdscategorie van de gekende verdachten en de verschillende variabelen, in acht genomen in de gekruiste tabellen	101

Figuur 54: Aantal feiten, geregistreerd in de ANG per politiezone van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor het jaar 2011 (bron: bestanden gestuurd door de politie betreffende de feiten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor 2011)	102
Figuur 55: Verhouding van de leeftijdscategorieën voor de verschillende variabelen, in acht genomen in de gekruiste tabellen	104
Figuur 56: Rangschikking van de gemeenten naar het gemiddeld percentage aangemelde minderjarigen en jongvolwassenen (2008-2012)	111
Figuur 57: Genderindicator (vrouwelijk) per gemeente (2008-2012)	112
Figuur 58: Gemiddeld jaarlijks percentage aangemelde minderjarigen naargelang de werkloosheidsgraad per gemeente (2008-2012).....	113
Figuur 59: Gemiddeld jaarlijks percentage aangemelde jongvolwassenen naargelang de werkloosheidsgraad bij jongvolwassenen (tot 25 jaar) per gemeente (2008-2012).....	113

Bibliografie

AEBI M., *Comment mesurer la délinquance ?*, Armand Colin, Paris, 2006.

ALBARELLO, L., BOURGEOIS, E. et GUYOT, J-L., *Statistique descriptive. Un outil pour les praticiens-chercheurs*, Bruxelles, De Boeck & Larcier, 2007, 2e édition.

BOCART S., Le contrôle scolaire sans nouvelle de plusieurs centaines d'écoliers, La Libre Belgique, 5 & 6 octobre 2013.

BRADT L., PLEYSIER S., PUT J., SIONGERS J., SPRUYT B., Jongeren in cijfers en letters. Bevindingen uit de JOP-monitor 3 en de JOP-schoolmonitor 2013, Leuven, Acco, te verschijnen in 2014.

BRION F. (ed), *Mon délit ? Mon origine. Criminalité et criminalisation de l'immigration*, De Boeck, Bruxelles, 2001, 311 p.

BRION F., « Immigration, crime et discrimination : recherches en Communauté française », in MARTINIELLO M., REA A., & DASSETTO F., *Immigration et intégration en Belgique francophone. Etat des savoirs*, Academia Bruylant, Louvain-la-neuve, 2007, 333-361.

DE BIE M., IMPENS J., WILLEMS S., DE VISSCHER S., DELENS-RAVIER I., ROSSEEL Y., *Existe-t-il un lien entre pauvreté et mesures d'aide à la jeunesse ?*, Gent, Academia Press, 2011.

DETRY, I., GOEDSEELS, E., « La statistique 'nouvelle' des parquets de la jeunesse : analyse des affaires signalées au cours de l'année 2005 », in VANNESTE, C., GOEDSEELS, E. et DETRY, I. (eds), *La statistique « nouvelle » des parquets de la jeunesse : regards croisés autour d'une première analyse*, Gand, Academia Press, 2008.

DRUANT F., L'absentéisme scolaire : le parquet est ses criminologues ont des missions, *Journal du droit des jeunes*, n° 290, décembre 2009.

GALAND B., HOSPEL V., *Etat des lieux du risque de décrochage scolaire en Région bruxelloise : rapport de l'enquête menée par les cellules de veille*, Rapport de recherche, Forum Belge pour la Prévention et la Sécurité urbaine, UCLouvain, Région de Bruxelles capitale, décembre 2011.

HOOGE M., VANHOUTTE B., HARDYNS W. & BIRCAN T., "Unemployment, inequality, poverty and crime. Spatial distribution patterns of criminal acts in Belgium", in *British Journal of Criminology*, 2011-51 (1), 1-20.

IBSA, *Baromètre conjoncturel de la Région de Bruxelles-Capitale*, Bruxelles, Editions IRIS, N°19, janvier 2011. Disponible à l'adresse suivante : http://www.ibsa.irisnet.be/fichiers/publications/barometre-conjoncturel/19_barometre_conjoncturel_de_la_region_de_bruxelles_capitale_trimestriel_janvier_2011.pdf.

LAGRANGE H., « Crime et conjoncture socio-économique », in *Revue française de sociologie*, 42-1, 2001, 57-79.

LAGRANGE H., *De l'affrontement à l'esquive. Violences, délinquances et usages de drogues*, Syros, Paris, 2001.

LES ANALYSTES STATISTIQUES, *VADE-MECUM – enregistrements dans le système TPI. La création et l'enrichissement de l'affaire*, juin 2003.

LORIAUX M., « Des causes au système : la causalité en cause », in FRANCK R. (ed.), *Faut-il chercher une cause aux raisons ? L'explication causale dans les sciences humaines*, Paris, Vrin, 1994, 41-86.

MAISIN C., Les cellules de veille : institutionnaliser la prévention, *Journal du droit des jeunes*, n° 290, décembre 2009.

MINE, B., VANNESTE, C. (prom), *Recherche relative aux conditions de faisabilité d'une articulation des bases de données statistiques sous la forme d'un « datawarehouse »*, Rapport final de recherche, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle Criminologie, Bruxelles, décembre 2011.

MELOSSI A., « Effets des circonstances économiques sur le système de justice pénale », in *Crime et économie*, 11ème Congrès criminologique, Conseil de l'Europe, recherche criminologique, 1994, vol. XXXII.

MUCCHIELLI, L., RAQUET, E., SALADINO, C., *Délinquances et contextes sociaux en région PACA. Premiers éléments pour un tableau de bord statistique analytique*, Aix-en-Provence, Etude et travaux de l'ORDCS, n°1, 2012. Disponible à l'adresse suivante : <http://ordcs.mmsch.univ-ORDCS.aspx>.

PICQUE C., *Plan bruxellois de prévention et de proximité 2011-2014. Les nouvelles priorités régionales*, Dossier de presse 16.02.2012, <http://charlespicque.info/web/?p=1681>.

PIRES A., « La criminalité : enjeux épistémologiques, théoriques et éthiques », in DUMONT, F., LANGLOIS, S. et MARTIN, Y., *Traité des problèmes sociaux*, Montréal, Institut québécois de recherche sur la culture, 1994. Article disponible en version électronique à l'adresse suivante : http://classiques.ugac.ca//contemporains/pires_alvaro/criminalite_enjeux_epistemologiques/criminalite_enjeux.html.

RAVIER I., Evolution des signalements de mineurs pour faits qualifiés infraction : quelles pistes de compréhension ? Partie 1 - Objectivation des tendances, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Collection des rapports et notes de recherche n° 37, mai 2015, 57 p.

ROBERT Ph., « Les statistiques criminelles et la recherche. Réflexions conceptuelles », in *Déviance et société*, 1977, vol 1, n°1, pp. 3-27.

SUMNER C., *Censure, Politics and Criminal Justice*, Philadelphia, Open University Press, 1990.

ULB-IGEAT et Observatoire de la Santé et du Social, Analyse des statistiques locales, Fiche régionale, Edition 1/2010 et 19 fiches communales, Edition 2/2010.

Sanctions administratives communales, Médiation SAC : mode d'emploi, SPP intégration, service Politique des Grandes Villes, 2008.

STATISTISCH ANALISTEN, *Begeleidende nota bij de gegevensextractie gevraagd door het NICC in het kader van het onderzoeksproject « Evaluatie van de jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest »*, College van Procureurs-generaal, note interne non publiée, Bruxelles, juillet 2013.

VAN DAELE E., Le Collège des Procureurs généraux présente les statistiques annuelles 2012 des parquets de la jeunesse, 26.06.2013, <http://www.presscenter.org/fr/pressrelease/20130626/le-college-des-procureurs-generaux-presente-les-statistiques-annuelles-2012>.

VAN DIJK J., Approcher la vérité en matière de délinquance. La comparaison des données d'enquête en population générale avec les statistiques de police sur la délinquance enregistrée, in ROBERT PH. (dir.), *Mesurer la délinquance en Europe*, Paris, L'Harmattan, 2009, 17-55.

VANNESTE C., *Les chiffres des prisons. Des logiques économiques à leur traduction pénale*, L'Harmattan, Déviance et Société, 2001.

VANNESTE, C., « La statistique 'nouvelle' des parquets de la jeunesse sous l'éclairage d'autres types d'indicateurs. Exercice de contextualisation », in VANNESTE, C., GOEDSEELS, E., DETRY, I. (eds.), *La statistique « nouvelle » des parquets de la jeunesse : regards croisés autour d'une première analyse*, Gent, Academia Press, 2008, pp. 61-94.

VANNESTE, C., « Vers une statistique criminelle 'intégrée' : un si long chemin », in VANNESTE, C., VESENTINI, F., LOUETTE, J. et MINE, B. (eds), *Les statistiques pénales belges à l'heure de l'informatisation. Enjeux et perspectives*, Gand, Academia press, 2012, pp. 5-33.

VANNESTE C., « Pénalité et inégalité: nouvelle actualité des rapports entre pénalité et économie. L'exemple de la Belgique », in KUHN A. & al. , *Criminologie, politique criminelle et droit pénal dans une perspective internationale. Mélanges en l'honneur de Martin Killias à l'occasion de son 65e anniversaire*, Berne, Stämpfi, 2013, 689-711.

VINCKE I., Sanctions administratives communales : quelles sont les nouveautés ?, *Trait d'Union* 2013/04.

WACQUANT L., « La tentation pénale en Europe. L'ascension de l'Etat pénal en Amérique. De l'Etat social à l'Etat pénal », in *Actes de la recherche en sciences sociales*, 1998, 124, 3-26.

Bijlage

De 'leveranciersfiches'

1. Voorafgaande informatie

Voor elke 'kwantitatieve' informatiebron die in dit project gemobiliseerd wordt, werd er een 'leveranciersfiche' met de vereiste inhoud, relevantie en voorwaarden voor de statistische verwerking ervan opgesteld. De leveranciersfiches zijn – voor zover mogelijk – volgens een uniforme structuur opgemaakt zodat dezelfde informatie erin terug te vinden is. Aangezien deze fiches zich beperken tot de technische en pragmatische informatie, lijkt het ons aangewezen om bepaalde elementen eerst even kort toe te lichten.

De fiches die overeenkomen met de institutionele gegevensextracties van het parket, zijn *a fortiori* meer uitgewerkt en preciezer, want deze extracties dienden als voornaamste bron voor het opstellen van de indicatoren. Deze bevatten immers 'ruwe' gegevens waarmee we een aantal statistische bewerkingen en analyses via het SPSS-programma konden uitvoeren. Anderzijds zijn de gegevens afkomstig van andere bronnen, zoals het BISA en de federale politie, 'geaggregeerd'. De statistische verwerkingsmogelijkheden hiervan zijn dus beperkt.

De fiches geven in elk geval aan welke gegevens werden verkregen, welke gegevens effectief voor de latere analyses werden gebruikt, hoe ze werden toegepast en tot slot de waarde en betrouwbaarheid van de gegevens. Deze twee laatste elementen worden onderzocht op basis van de verkregen gegevens, de effectieve gegevens en de kwaliteit van de ingevoerde waarden. Met deze elementen kunnen we de betrouwbaarheid van de informatie echter niet geheel garanderen, want we beschikken niet over gedetailleerde informatie over de manier waarop elk arrondissement de gegevens registreert. Deze zogenaamde 'zwarte doos' hoort nu eenmaal bij een studie op basis van gegevensextracties die buiten het NICC worden ingevoerd en beheerd. Onderzoek van deze 'zwarte doos' zou aanzienlijk wat kwalitatieve middelen vereisen, waaronder waarnemingen *in situ* (wat de analisten van het parket al doen) en gesprekken met de actoren die belast zijn met de registratie van de gegevens in elk gerechtelijk arrondissement, wat zeker niet het voorwerp uitmaakt van dit project.

De 'technische' termen die onder meer in de leveranciersfiches met betrekking tot de extracties van REA/TPI en PJP aan bod komen, worden hier toegelicht. We merken op dat de variabelen afkomstig van deze extracties worden weergegeven onder hun 'originele' naam, waarvan sprake in de gegevensextractie.

1.1. Definitie van enkele bewerkingen

Tijdens het onderzoek en de analyse van de gegevens zijn een aantal bewerkingen essentieel. Er zal nu eens sprake zijn van een 'herindeling' dan weer van een 'hercodering' of 'onderverdeling'.

De 'herindeling' van de gegevens bestaat uit het veranderen van de organisatie ervan door de eenheid van waarneming te wijzigen. Hierbij wordt een van de variabelen in eenheid van waarneming omgezet, wat *a fortiori* tot een 'herindeling' van het geheel leidt. Voorbeeld: indien het geheel van de gegevens georganiseerd is volgens de rekeneenheid 'zaak' die overeenkomt met een variabele 'notitienummer', zal één lijn overeenkomen met één enkel mededelingsnummer. Indien we willen vertrekken van een andere rekeneenheid (die overeenkomt met een andere variabele, meestal de rekeneenheid 'persoon' met een variabele met een identificatienummer), dan is het

nuttig om het geheel her in te delen teneinde de gekozen variabele in eenheid van waarneming om te zetten.

De termen 'onderverdeling' of 'hercodering' verwijzen naar het onderverdelen van de modaliteiten van een variabele in 'klassen'. Deze onderverdelingen werden uitgevoerd om praktische redenen betreffende de presentatie en verwerking van de gegevens. Onderverdeling van de gegevens in klassen of categorieën vergemakkelijkt namelijk de presentatie en verwerking van variabelen met een groot aantal waarden. Voorbeeld: de variabele betreffende de aan de zaken toegekende preventiecodes bevat bijzonder veel preventiecodes, waardoor het nuttig is om ze in klassen, i.e. grotere categorieën onder te verdelen. Een dergelijke onderverdeling is nodig voor de verwerking van de gegevens, maar leidt tot minder nauwkeurigheid, want de onderverdeelde gegevens zullen als gelijkwaardig worden beschouwd¹¹⁸.

1.2. 'Primaire' versus 'secundaire' variabelen

We kwalificeren enerzijds als 'primaire' variabelen: de oorspronkelijke variabelen, i.e. die zo in de REA/TPI- of PJP-toepassing staan en waarvan de inhoud wordt behandeld door de statistisch analisten van het College van procureurs-generaal met het oog op de opmaak van de jaarlijkse statistieken. Anderzijds beschouwen we ook de variabelen die de analisten in het kader van hun eigen analyses van de databases maken, als 'primair'.

De variabelen die wij als 'secundair' kwalificeren, verwijzen naar de variabelen die de statistisch analisten hebben gecreëerd in het kader van dit onderzoeksproject met het oog op de selectie van de gevraagde steekproef van gegevens.

Niet alle variabelen die we zelf hebben aangemaakt in het kader van de analyse van de gegevens en de opmaak van de indicatoren zullen in de leveranciersfiches voorkomen, maar enkel de belangrijkste. We geven deze aan met 'gecreëerde' variabelen.

1.3. 'Gebruikte', 'bruikbare' en 'weinig relevante' variabelen

De voorstelling maakt een onderscheid tussen de variabelen die effectief werden gebruikt in het kader van de analyses en de opmaak van de indicatoren, en de variabelen die niet werden gebruikt. Deze laatste groep werd evenwel bestudeerd, verwerkt en ingedeeld in 'bruikbare' variabelen en 'weinig relevante' variabelen voor de analyse in het kader van dit project. Tot deze laatste categorie rekenen we de variabelen die werden opgesteld voor de selectie van de steekproef, maar die niet relevant waren voor de verdere analyse. Elke extractie heeft het voorwerp uitgemaakt van een grondig onderzoek, variabele per variabele, om de inhoud en geldigheid van elk daarvan na te gaan. De selectie van effectief gebruikte variabelen houdt meer verband met de gemaakte keuzes in het kader van dit project en de toegekende middelen dan met de registratiekwaliteit van de gegevens. De 'bruikbare' variabelen lijken dus betrouwbaar en zouden het voorwerp kunnen uitmaken van latere analyses.

De fiches geven een overzicht van de inhoud en de geldigheid van alle variabelen, ongeacht of ze uiteindelijk werden gebruikt.

1.4. 'Ontbrekende waarden', 'nulwaarden' en 'onwaarschijnlijke waarden'

De 'ontbrekende waarden' komen overeen met registratiefouten. Bij de registratie van de zaak door het parket in de gegevensbank worden bepaalde gegevens soms niet ingevoerd. Voor elke variabele komen deze registratiefouten overeen met de 'ontbrekende waarden'. Met de verhouding van

¹¹⁸ ALBARELLO, L., BOURGEOIS, E. en GUYOT, J-L., *Statistique descriptive. Un outil pour les praticiens-chercheurs*, Brussel, De Boeck & Larcier, 2007, 2e editie, p. 47.

'ontbrekende waarden' kan men de kwaliteit van de registratie en de betrouwbaarheid van de betreffende variabelen nagaan.

De 'nulwaarden' zijn volgens onze kwalificatie waarden die ontbreken, niet omdat ze niet werden geregistreerd, maar omdat ze niet bestaan. Voorbeeld: als het parket nog geen beslissing heeft genomen in de zaak, dan zal er nog geen waarde beschikbaar zijn voor de variabele betreffende de beslissingen.

De 'onwaarschijnlijke waarden' zijn waarden die zeer waarschijnlijk foutief zijn omdat ze onrealistisch zijn of omdat er weinig kans bestaat dat ze correct zijn. Voorbeeld: de gegevens die een leeftijd ouder dan 100 of tussen 0 en 5 aanduiden.

1.5. De waarden in de vorm van 'codes'

Bepaalde variabelen bevatten waarden in de vorm van 'codes' die bestaan uit combinaties van letters en/of cijfers en die op het eerste gezicht niet leesbaar zijn. Om begrijpelijk en dus bruikbaar te zijn, moeten deze codes in duidelijke taal worden 'omgezet'. De analisten hebben hiervoor de extracties aangevuld met 'codetabellen' die overeenkomen met elke variabele 'code' en die de betekenis ervan duidelijk maakt.

Het is dus belangrijk te benadrukken dat deze variabele 'codes' verplicht vergezeld moeten zijn van de overeenkomstige tabellen en het voorwerp moeten uitmaken van bijkomende bewerkingen om bruikbaar te zijn.

1.6. 'Datumvariabelen' in verkeerd formaat

De datumvariabelen werden allemaal in een verkeerd formaat doorgestuurd door de analisten, waardoor het SPSS-programma ze niet herkende en we deze variabelen dus niet als datums konden verwerken. Dit kan verklaard worden door het feit dat de analisten met andere statistische verwerkingsprogramma's werken dan SPSS. Hierdoor hebben we het oorspronkelijke tekstbestand speciaal moeten bewerken, wat specifieke programmatiecompetenties vereiste. Kortom, het volstaat om bij toekomstige aanvragen van gegevensextracties te letten op het formaat waarin de analisten deze variabelen zouden moeten doorgeven zodat we ze met het SPSS-programma kunnen verwerken.

2. Leveranciersfiche – 'REA zaken'

Bron

REA/TPI-registratiesysteem van de gegevens van de correctionele parketten (Rechtbank Eerste Aanleg – Tribunal de Première Instance)¹¹⁹

Registratiewijze van de gegevens

Elk parket (met uitzondering van het parket van Eupen) beschikt over zijn eigen gegevensbank waarin de informatie over het onderzoek en het verdere verloop van de correctionele zaken wordt geregistreerd. Een selectie van gegevens afkomstig uit deze 26 gegevensbanken is gecentraliseerd op een centrale server van de stafdienst ICT/CTI van de FOD Justitie. Twee keer per jaar, op dezelfde datum, wordt er een extractie van deze gegevens gedaan met het oog op de productie van de

¹¹⁹ Bron: website van de statistisch analisten van het College van procureurs-generaal (<http://www.om-mp.be/sa/>).

statistieken door de statistisch analisten¹²⁰. De in het kader van dit project geformuleerde extractieaanvraag werd aan de statistisch analisten gericht en is dus afkomstig van de jaarlijkse extractie van 10 januari 2013.

Rekeneenheid

De rekeneenheid is het notitienummer van de zaak. Het aantal observaties in de gegevensbank komt dus overeen met het aantal geregistreerde zaken.

Uit de extractie verkregen informatie – de variabelen en de betrouwbaarheid ervan

'Gebruikte' variabelen

Geen enkele, want de analyses en de opgestelde indicatoren hebben vooral betrekking op de gegevens betreffende de Brusselse jongeren.

'Bruikbare' variabelen

Primaire variabelen

'Arr'

- Deze primaire variabele komt overeen met het gerechtelijke arrondissement waarin de correctionele zaak werd geregistreerd. Dit betreft een van de twee elementen, met het notitienummer, om de tabellen 'REA_zaken' en 'REA_verdachten' te linken. De waarden hiervan bestaan uit twee letters die verwijzen naar de naam van het betreffende arrondissement (bv. LI (Luik), GB (Brugge) ...). Voor een betere leesbaarheid volstaat het dus om de volledige naam van de arrondissementen in te geven.
- De registratie gebeurt automatisch en is dus betrouwbaar.

'no_notice'

- Dit is een belangrijke primaire variabele die een uniek identificatienummer van de zaak op nationaal niveau bevat. Dit is dus de 'rekeneenheid' van het bestand 'zaken'. Met de variabele 'arr' is dit de tweede sleutelvariabele om de tabellen 'REA_zaken' en 'REA_verdachten' te linken.
- Deze variabele heeft logischerwijze geen enkele 'ontbrekende waarde', want deze variabele bepaalt het bestaan van de observatie.
- Moeilijkheid: de kwaliteit van de registraties is moeilijk na te gaan, want de variabele bepaalt het bestaan van de observatie. Op basis van het onderzoek van de effectieve gegevens kan worden vastgesteld dat elk nummer effectief maar één keer in het bestand voorkomt.

'code_prevention'

- Deze primaire variabele maakt de registratie mogelijk van de voornaamste preventie die in de zaak geregistreerd is. Dit is een 'codevariabele' en kan heel gemakkelijk in de tabel 'code_preventie' van de analisten worden opgezocht.
- De hoeveelheid waarden is echter veel te groot om ze gemakkelijk leesbaar te maken. Daarom hebben we ze grondig onderverdeeld met het oog op een variabele met grotere categorieën van

¹²⁰ MINE, B., VANNESTE, C. (dir.), *Onderzoek naar de haalbaarheidsvoorwaarden voor een koppeling van statistische databanken in de vorm van een 'datawarehouse'*, Eindrapport, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, december 2011, pp. 51 en 52.

misdrijven. Met het oog hierop – en op de continuïteit – hebben we een beroep kunnen doen op een lijst die voor eerdere onderzoeken werd opgesteld. Daarin staan de verschillende preventies in categorieën en subcategorieën ingedeeld. Een reflectie over deze categorieën zou nuttig zijn, want ze bevatten erg verschillende feiten.

- De variabele bevat geen 'ontbrekende waarden'.

'date_faits1_a'

- Deze primaire variabele geeft het jaar van het begin van de feiten aan.
- Ze telt 0,6% 'ontbrekende waarden', maar heel wat 'onwaarschijnlijke waarden'. Het is evenwel moeilijk om de kwaliteit van deze waarden na te gaan, behalve in de echt duidelijke gevallen (bv. jaartal van minder dan 4 cijfers, jaartal in de toekomst ...). Al deze 'onwaarschijnlijke waarden' samen zijn echter goed voor een zeer gering aandeel observaties, en tasten de betrouwbaarheid van deze variabele dus niet aan. Deze variabele moet wel eerst worden opgeschoond voordat ze wordt gemobiliseerd.

'date_fait2_a'

- Deze primaire variabele geeft het jaar van het einde van de feiten aan.
- Ze heeft dezelfde verhouding 'ontbrekende waarden' dan de variabelen 'dag' en 'maand', wat garant staat voor de kwaliteit van de registraties. Net als voor de jaren van de feiten 1 zijn er 'onwaarschijnlijke waarden', maar deze maken slechts een zeer klein aandeel van de gegevens uit.

'aantalverdachte'

- Deze 'primaire variabele' verwijst naar het aantal betrokken verdachten per zaak. Ze biedt een overzicht van de verhoudingen van de zaken met of zonder geïdentificeerde verdachten.
- Ze telt geen enkele 'ontbrekende waarde'. Deze variabele kan als betrouwbaar en bruikbaar worden beschouwd voor de verdere analyses.

'date_pv_plainte'

- Met deze niet-verplichte primaire variabele kan de datum van de klacht of het PV worden ingevoerd. De datums worden in eenzelfde formaat DD/MM/JJJJ geregistreerd.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde', maar wel een gering aantal 'nulwaarden' (3,8%).
- Gecreëerde variabele: voor de exploitatie van deze variabele werd een extractie van het jaar gedaan en werd er op basis daarvan de variabele 'année pv plainte' gemaakt. Ze telt bijna 4% 'ontbrekende waarden' en heel wat 'onwaarschijnlijke waarden' die overeenkomen met te oude jaartallen of jaartallen in de toekomst (bv. 1927, 1968, 2028, 7705). De jaren vóór 2007 en na 2012 bevatten zeer weinig gegevens, wat de kwaliteit van de variabele niet in vraag stelt, maar een opschoning van de gegevens noodzakelijk maakt.

'date_entrée'

- Deze primaire variabele komt overeen met de datum van instroom van de zaak op het parket. Deze datum komt – volgens de nota van de analisten – vaak overeen met de datum van de registratie van het PV in het REA-systeem. Deze datum lijkt ons het meeste relevant om als referentiedatum voor de verdere analyses te bewaren, want hij komt het beste overeen met het

aanmelding van de zaak op het parket. Het is de variabele waarop de analisten zich hebben gebaseerd om de observaties van onze extractie te selecteren (01/01/2008 tot en met 31/12/2012).

- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Gecreëerde variabele: zoals hierboven al toegelicht, moesten de 'datumvariabelen' worden aangepast in het oorspronkelijke tekstbestand omdat ze niet in het juiste formaat stonden. Na de correctie van de variabele 'date_entrée' heeft 45% ervan een 'ontbrekende waarde', wat een verrassend resultaat is. Op basis van deze gecorrigeerde variabele werd er een variabele 'année_entrée' gecreëerd. Deze nieuwe variabele heeft eveneens voor 45% 'ontbrekende waarden', wat niet te verwaarlozen is. De meest waarschijnlijke uitleg hiervoor zou een fout zijn bij de correctie van het formaat van de variabele. In zijn oorspronkelijke formaat had de variabele namelijk geen enkele 'ontbrekende waarde', maar na de correctie 45%. Dit benadrukt nogmaals het belang van het formaat waarin de variabelen worden doorgegeven.

'code_context1' en 'code_context2'

- De 'context' is een primair veld om het fenomeen/de fenomenen (in het kader) waarvan de aangemelde feiten werden gepleegd. Bij de registratie zou dit veld toegang geven tot een lijst met 'vooraf geregistreerde' fenomenen die op nationaal niveau wordt beheerd. Dit veld is dus prioritair in vergelijking met het veld 'categorie' (cf. hieronder) dat lokaal wordt beheerd en niet betrouwbaar is.
- Dit is een 'codevariabele' waarvoor een bijbehorende 'codetabel' nodig is. Ze bestaat uit 17 fenomenen ('mensenhandel', 'kindermishandeling buiten de familie', 'racisme/vreemdelingenhaat', 'terrorisme', 'homofobie', 'rondtrekkende dadergroepen', 'geweld tegen beschermde slachtoffers (...)', 'sektes', 'wapenhandel', 'intrafamiliaal geweld', 'internet', 'voetbal', 'mensensmokkel', 'militair', 'IFG/koppel', 'IFG/nakomelingen', 'IFG/andere leden').
- Deze variabelen tellen een groot aantal 'nulwaarden' (95,8% voor context1 en 99,7% voor context2), wat ook logisch is en de geldigheid van de informatie dus niet in het gedrang brengt.

'dernier_etat_aff'

- Deze primaire variabele verwijst naar de laatste 'status' van de zaak op het ogenblik van de extractie, i.e. de laatste beslissing die in de zaak werd genomen. Deze variabele is belangrijk, want ze geeft een overzicht van de acties die het parket heeft ondernomen.
- De 'statussen' worden ingevoerd in de vorm van 'codes'. Voor een goed begrip is een conversietabel dus essentieel.
- Deze variabele heeft geen enkele 'ontbrekende waarde' en twee 'nulwaarden', ongetwijfeld door het uitblijven van een beslissing. De variabele lijkt betrouwbaar, maar de informatie die ze bevat, is erg summier.

'date_dernier_etat_aff'

- Deze primaire variabele geeft de datum van de laatste status van de zaak, i.e. de laatste beslissing, weer. De datum wordt geregistreerd in het formaat DD/MM/JJJJ.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.

- Gecreëerde variabele: een variabele 'année_dernier_etat' werd gecreëerd door een extractie van het jaar te doen. Ze bevat minder 'ontbrekende waarden' dan de variabele 'année_entrée', maar beduidend meer 'onwaarschijnlijke waarden'. Deze laatste waarden zijn maar goed voor een zeer gering aandeel van de gegevens en beïnvloeden de betrouwbaarheid van de variabele dus niet.

'code_motif_cls'

- Met deze primaire variabele kunnen de 'codes' voor het motief van de sondergevolgstelling van de zaak worden geregistreerd. Deze codes worden geregistreerd in de vorm van een letter 'S' gevolgd door 3 cijfers en kunnen met een 'codetabel' van de statistisch analisten worden ontcijferd.
- Er is geen 'ontbrekende waarden', maar wel 26% 'nulwaarden', wat overeenkomt met de zaken van onze gegevensbank die niet het voorwerp hebben uitgemaakt van een beslissing tot sondergevolgstelling. Dit levert een kwaliteitsgarantie van de registratie van deze variabele die dus betrouwbaar lijkt.

'code_dest_transmis'

- Met deze primaire variabele kunnen de 'codes' voor het parket van bestemming van een zaak ingeval van een terbeschikkingstelling worden geregistreerd. De 'codetabel' van de analisten bevat echter immens veel gegevens. Vooraleer de waarden dus in SPSS in te geven (een intensief werk), moeten de relevantie en het belang van deze variabele voor de latere analyses in vraag worden gesteld, des te meer omdat dit een zeer laag percentage (7,7%) van onze steekproef betreft.
- De variabele bevat geen 'ontbrekende waarden', maar 92,3% 'nulwaarden', wat perfect samenvalt met het aantal zaken waarvoor de laatste geregistreeerde beslissing geen terbeschikkingstelling is (beslissing 'zaak ter beschikking gesteld' betreft 7,7% van de zaken van onze steekproef). Dit levert een kwaliteitsgarantie van de registratie van deze variabele die betrouwbaar lijkt, maar aanzienlijke stappen vereist om leesbaar en bruikbaar te zijn.

'no_notice_mere'

- Met deze primaire variabele kan het notitienummer van de 'moederzaak' worden geregistreerd. Dit is hetzij het notitienummer van de zaak zelf (indien deze niet toegevoegd is), hetzij het notitienummer van de 'moederzaak' waaraan de betreffende zaak toegevoegd is.
- Deze variabele telt geen enkele 'ontbrekende waarde' en lijkt betrouwbaar.

'etat_mere'

- Dit is een primaire variabele met de laatste status van de moederzaak, i.e. de laatste beslissing die het parket heeft genomen, bij de extractie.
- Voor de ontcijfering van deze 'codevariabele' is een codetabel nodig.
- Deze variabele telt geen enkele 'ontbrekende waarde' en 116 'nulwaarden', en lijkt dus betrouwbaar.

'date_etat_mere'

- Deze primaire variabele geeft de datum aan waarop de laatste beslissing van het parket in de moederzaak werd genomen. De datum wordt geregistreerd in het formaat DD/MM/JJJJ.

- Ze bevat geen 'ontbrekende waarden' en dezelfde 116 'nulwaarden' als voor de vorige variabele. Deze overeenkomst wijst op een zekere kwaliteit van de registratie.
- Gecreëerde variabele: een variabele 'année etat mère' werd gecreëerd. Deze nieuwe variabele telt 116 'ontbrekende waarden' en een aantal 'onwaarschijnlijke' jaartallen, die de geldigheid van de variabele evenwel niet in het gedrang brengen. De informatie lijkt goed en wel geregistreerd, maar een opschoning zou nuttig zijn.

'code_motif_cls_mere'

- Deze primaire variabele komt overeen met de variabele 'code_motif_cls', maar enkel betreffende de moederzaken zonder gevolgstelling.
- Voor de ontcijfering van deze 'codevariabele' is een overeenkomstige codetabel nodig.
- Er zijn geen 'ontbrekende waarden' en de 'nulwaarden' komen overeen met de moederzaken die niet zonder gevolgstelling zijn. De variabele lijkt dus betrouwbaar.

'code_dest_mere'

- Deze primaire variabele komt overeen met de variabele 'code_dest_transmis', maar enkel voor de moederzaken.
- Ze bevat geen 'ontbrekende waarden', maar deze variabele betreft maar een zeer klein aandeel van de zaken in onze extractie, aangezien 92% ervan zijn uitgesloten. Dezelfde opmerkingen als voor de variabele 'code_dest_transmis' zijn hier van toepassing.

'langue_proc'

- Met deze primaire variabele kan de taal van de strafrechtelijke procedure worden geregistreerd.
- Ze telt geen enkele 'ontbrekende waarde' en lijkt dus betrouwbaar.

Secundaire variabelen

'codenr_pleegplaats'

- Secundaire variabele die de analisten hebben gecreëerd in het kader van dit project om de moeilijkheden betreffende de variabele 'lieu_fait' (cf. hieronder) te ondervangen. De pleegplaats was bepalend om de gevraagde extracties af te bakenen. De analisten moesten zo dit gegeven van dichtbij onderzoeken en belangrijke procedures in het leven roepen om de kwaliteit van de informatie te verbeteren.
- Ze bevat 22% 'ontbrekende waarden', wat aanvaardbaar maar niet verwaarloosbaar is. Daarnaast telt ze een aantal 'onwaarschijnlijke waarden', met name verkeerde postcodes die maar uit 2 of 3 cijfers bestaan (bv. 11, 26, 108 ...).
- Moeilijkheid: ze bevat te veel waarden om als dusdanig bruikbaar te zijn, maar ze zou het mogelijk maken om de begane feiten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te isoleren.

'Minder relevante' variabelen

Primaire variabelen

'date_creation'

- Deze primaire variabele wordt automatisch door het systeem gecreëerd en geeft de aanmaakdatum van de zaak in het REA-systeem aan. Ze verschijnt in het volgende formaat: DDMMJJJJ 00:00:00. Deze datum komt vaak overeen met de datum van instroom, maar er kan ook een verschil zijn (vooral in het geval van een APO-PV of VPV).
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Gecreëerde variabele: het jaar werd uit de datum geëxtraheerd en maakt het voorwerp uit van een nieuwe variabele 'année création'. Ze bevat geen enkele 'ontbrekende waarde', maar een aantal jaartallen later dan 2008, in tegenstelling tot de variabele 'année_entrée' die geen enkele datum later dan 2008 heeft. Dit bevestigt dat de analisten de variabele 'date_entrée' goed en wel als referentie gebruiken om de gevraagde observaties te selecteren. Wij doen hetzelfde in de latere analyses en zullen deze variabele dus wegwerken.

'date_faits1_j'

- Deze primaire variabele geeft de dag van het begin van de feiten aan. De waarden komen overeen met een cijfer tussen 0 en 31.
- De 'ontbrekende waarden' zijn goed voor 7% van het geheel, en de 'nulwaarden' voor 0,3%. Het vademecum betreffende de registratie in het REA-systeem verduidelijkt dat men bij gebrek aan informatie in het PV betreffende de dag, de maand, het jaar of de volledige datum, een '0' mag invoeren.¹²¹ Deze 'nulwaarden' komen dus overeen met ontbrekende waarden. Het totale aandeel ontbrekende gegevens bedraagt bijgevolg 1%. Dit blijft aanvaardbaar en de variabele lijkt betrouwbaar.

'date_faits1_m'

- Deze primaire variabele geeft de maand van het begin van de feiten aan.
- Er zijn 0,7% 'ontbrekende waarden', maar daarbij komen nog de 'nulwaarden' door ontbrekende gegevens en de 'onwaarschijnlijke waarden' hoger dan 12 die, samengeteld, slechts 0,3% van alle gegevens uitmaken. In totaal telt deze variabele dus 1% ontbrekende of verkeerde gegevens. De variabele lijkt dus betrouwbaar.

'date_fait2_j'

- Deze primaire variabele geeft de dag van het einde van de feiten aan.
- Ze bevat 56% 'ontbrekende waarden': een aanzienlijk aantal dat de betrouwbaarheid in vraag stelt. We zien ook nulwaarden, maar dit is slechts het geval bij 0,1% van de gegevens.

'date_fait2_m'

- Deze primaire variabele geeft de maand van het einde van de feiten aan.
- Ze heeft dezelfde verhouding 'ontbrekende waarden' als de variabele 'jours', wat logisch is en kan worden beschouwd als een garantie van de kwaliteit van de registraties. Ze bevat eveneens bepaalde 'onwaarschijnlijke waarden' (bv. 98, 99), maar dit maakt slechts een zeer klein deel van de gegevens uit.

'catégorie'

¹²¹ DE STATISTISCH ANALISTEN – College van procureurs-generaal, *VADEMECUM registraties in het REA-systeem. De creatie en verrijking van een zaak*, juni 2003, pp. 7 en 8.

- Volgens de informatie die de analisten hebben doorgegeven, is dit een niet-verplicht primair veld met betrekking tot de lokale lijsten van elk parket.
- De variabele heeft geen enkele 'ontbrekende waarde'. De waarden zijn daarentegen erg heterogeen, waardoor deze variabele niet kan worden gebruikt.

'code_pv'

- Met deze primaire variabele kan het type PV dat op het parket wordt aangemeld, worden ingevoerd.
- Voor de ontcijfering van deze 'codevariabele' is een overeenkomstige codetabel nodig.
- Ze bevat zeer weinig 'ontbrekende waarden' (N=99).
- Moeilijkheid: voor deze variabele moet men de verschillende soorten PV's en de betekenis ervan kennen. Deze variabele lijkt weinig relevant voor dit project.

'libelle_dest_transmis'

- Dit is een primaire variabele met 'vrij veld' voor de registratie van de preciseringen, bv. het notitienummer dat op het parket van bestemming wordt ingevoerd.
- De effectieve gegevens bevatten geen enkele 'ontbrekende waarde' als zodanig, maar 95,6% 'nulwaarden'. Door de heterogeniteit van de waarden is deze variabele dan ook niet bruikbaar.

'lieu_faits'

- Dit is een primaire variabele met 'vrij veld' voor de registratie van de informatie over de plaats van de gemelde feiten.
- De variabele bevat geen 'ontbrekende waarden'.
- Moeilijkheid: de waarden zijn erg heterogeen, wat de benuttingsmogelijkheden van deze variabele voor de latere analyses in het gedrang brengt. We zien hier ook waarden in de vorm van: de postcode gevolgd door de gemeente, enkel de gemeente, de wijk of de politiezone. Om deze moeilijkheden te ondervangen en omdat het een bepalende variabele is voor de selectie van onze steekproef, hebben de analisten secundaire variabelen (zie hierboven) moeten creëren.

'pays'

- Deze variabele dient voor de registratie van het land waarin de aangemelde feiten werden gepleegd.
- Deze variabele telt geen enkele 'ontbrekende waarde' en 63% 'nulwaarden'.

Moeilijkheid: de waarden worden in de vorm van een 'code' geregistreerd, maar de analisten hebben ons geen enkele lijst voor de interpretatie daarvan bezorgd. Na verificatie hebben ze ons laten weten dat ze niet over zo'n lijst beschikken en hebben ze de onbetrouwbaarheid van de variabele benadrukt. Ze hebben deze namelijk enkel doorgegeven om andere variabelen betreffende de pleegplaats in het kader van onze extractie te kunnen creëren. Deze variabele mag dus niet worden opgenomen in de latere analyses.

'Kolom'

- De analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd om de gevraagde observaties te selecteren. Hiermee kunnen we het aantal Brusselse verdachten per zaak alsook hun leeftijdscategorie nagaan.
De variabele bestaat uit 8 categorieën:
'(A) (Nog) geen verdachte geïdentificeerd';
'(B) Minstens één verdachte geïdentificeerd, maar niet uit Brussel en geen informatie over de leeftijd';
'(C) Minstens één verdachte geïdentificeerd, maar niet uit Brussel en minstens één jongere';
'(D) Minstens één verdachte geïdentificeerd, maar niet uit Brussel noch een jongere, maar wel minstens één oudere (+25 jaar)';
'(E) Minstens één verdachte uit Brussel geïdentificeerd, maar leeftijd niet bekend';
'(F) Minstens één verdachte uit Brussel geïdentificeerd, minstens één jongere uit Brussel';
'(G) Minstens één Brusselse verdachte geïdentificeerd, geen jongere uit Brussel, maar minstens één oudere uit Brussel (+25 jaar)';
- Met deze secundaire variabele kon de steekproef worden geselecteerd, maar ze zal niet worden gebruikt voor de latere analyses.

'pleegplaats_def'

- Secundaire variabele die de analisten hebben gecreëerd om de waarden van de variabele 'lieu_fait' in 3 categorieën onder te verdelen:
'(1) Brussels Hoofdstedelijk Gewest';
'(2) Andere';
'(3) Niet geregistreerd'.
Deze variabele laat toe om snel het aandeel gepleegde feiten op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in alle zaken van onze steekproef te berekenen.
- Met deze secundaire variabele kon de steekproef worden geselecteerd, maar ze zal niet worden gebruikt voor de latere analyses.

Relevantie

Deze gegevensbank is relevant om een toelichting te geven over de op de correctionele parketten aangegeven zaken betreffende feiten die op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werden gepleegd. Deze extractie bevat hoofdzakelijk de informatie betreffende de soort preventie en de context van de feiten.

De statistisch analisten moeten echter erg omslachtige procedures uitvoeren om een steekproef van observaties op basis van de pleegplaats te selecteren. Deze gegevens zijn immers niet meteen volledig en nauwkeurig beschikbaar: 22% van de geregistreerde zaken vermelden de pleegplaats niet, wat niet verwaarloosbaar is. Volgens de statistisch analisten zouden deze gegevens sinds 2012 beter geregistreerd zijn.

Om relevante analyses voor het project te kunnen uitvoeren, moet de informatie van deze extractie bovendien kunnen worden gelinkt aan de geselecteerde verdachten en dus aan de extractie 'REA_verdachten'. Maar dit vereist specifieke stappen die niet in het kader van dit project konden worden ondernomen. Deze extractie werd dus uiteindelijk niet gebruikt, maar wel grondig bestudeerd en geëvalueerd.

Samenvattende tabel REA-zaken

De gebruikte variabelen		De bruikbare variabelen		De weinig relevante variabelen	
Primaire	Secundaire	Primaire	Secundaire	Primaire	Secundaire
		« code_prevention »	« codenr_pleegplaats »	« date_creation »	« Kolom »
		« date_faits1_a »		« date_faits1_j »	« pleegplaats_def »
		« date_fait2_a »		« date_faits1_m »	
		« aantalverdachte »		« date_fait2_j »	
		« arr »		« date_fait2_m »	
		« no_notice »		« catégorie »	
		« date_pv_plainte »		« code_pv »	
		« date_entrée »		« libelle_dest_transmis »	
		« code_context1 » et « code_context2 »		« lieu_faits »	
		« dernier_etat_aff »		« pays »	
		« date_dernier_etat_aff »			
		« code_motif_cls »			
		« code_dest_transmis »			
		« no_notice_mere »			
		« etat_mere »			
		« date_etat_mere »			
		« code_motif_cls_mere »			
		« code_dest_mere »			
		« langue_proc »			

3. Leveranciersfiche – 'REA-verdachten'

Bron

REA/TPI-registratiesysteem van de gegevens van de correctionele parketten (Tribunal de Première Instance – Rechtbank Eerste Aanleg)¹²².

Registratiewijze van de gegevens

Elk parket (met uitzondering van het parket van Eupen) beschikt over zijn eigen gegevensbank waarin de informatie over het onderzoek en het verdere verloop van de correctionele zaken wordt geregistreerd. Een selectie van gegevens afkomstig uit deze 26 gegevensbanken is gecentraliseerd op een centrale server van de stafdienst ICT/CTI van de FOD Justitie. Twee keer per jaar, op dezelfde datum, wordt er een extractie van deze gegevens gedaan met het oog op de productie van de statistieken door de statistisch analisten.¹²³ De geformuleerde extractieaanvraag in het kader van dit project werd aan de statistisch analisten gericht en is dus afkomstig van de jaarlijkse extractie van 10 januari 2013.

Rekeneenheid

De rekeneenheid is de zaak waarbij de verdachte betrokken is. Een observatie komt dus overeen met één enkel notitienummer en één enkele verdachte. Indien er meerdere verdachten bij eenzelfde zaak betrokken zijn, dan vindt er één observatie (één lijn) per verdachte in de zaak plaats. Indien er meerdere zaken op eenzelfde verdachte betrekking hebben, dan zal er eveneens één observatie (één lijn) voor elk van deze zaken plaatsvinden. Om per rekeneenheid 'persoon' te werken, moet deze extractie opnieuw worden ingedeeld per verdachte met een identificatienummer van deze laatstgenoemde. Dit identificatienummer is echter nog maar nationaal sinds 2010, terwijl onze extractie al in 2008 werd aangevangen. We hebben dit unieke identificatienummer dus moeten aanmaken voor de verdachten die vóór 2010 werden geregistreerd (op basis van het identificatienummer per arrondissement en van het arrondissement).

Uit de extractie verkregen informatie – de variabelen en de betrouwbaarheid ervan

'Gebruikte' variabelen

Primaire variabelen

'Arr'

- Deze primaire variabele geeft het arrondissement weer waarin de feiten werden aangemeld en geregistreerd. De waarden bestaan uit een code van twee letters. Voor een gemakkelijkere leesbaarheid volstaat het dus om de volledige namen van de arrondissement vóór de verwerking in te geven.
- Deze variabele wordt automatisch door het systeem geregistreerd en bevat dus geen enkele 'ontbrekende waarde'.

'No_notice'

¹²² Bron: website van de statistisch analisten van het College van procureurs-generaal (<http://www.om-mp.be/sa/>).

¹²³ MINE, B., VANNESTE, C. (dir.), *Onderzoek naar de haalbaarheidsvoorwaarden voor een koppeling van statistische databanken in de vorm van een 'datawarehouse'*, Eindrapport, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, december 2011, pp. 51 en 52.

- Deze primaire variabele geeft het unieke identificatienummer van de zaak op nationaal niveau weer.
- Net als de variabele 'arr' bevat deze geen ontbrekende gegevens, want ze bepaalt het bestaan van de observatie.

'No_casier'

- Dit is het identificatienummer van de verdachte op lokaal niveau (tot 2010) en nationaal niveau (vanaf 2010). Het nummer bestaat uit een opeenvolging van 5 tot 7 cijfers. Deze variabele zal worden gebruikt om een uniek nummer in het verdachtenregister aan te maken en om de extractie per verdachte onder te verdelen.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.

'sexe'

- Met deze primaire variabele kan het geslacht van de verdachte in de zaak worden geregistreerd. De invoering gebeurt in de vorm van een cijfercode, waarvan de analisten ons de betekenis hebben doorgegeven: 1= mannelijk; 2= vrouwelijk; 3= onbekend. Deze waarden moeten in de overeenkomstige kolom worden ingevuld.
- De variabele bevat 0,3% 'ontbrekende waarden' en lijkt dus betrouwbaar.

'code_postal'

- Met deze primaire variabele kan de postcode van de woonplaats van de verdachte in de zaak worden geregistreerd.
- De variabele bevat 13,7% 'ontbrekende waarden'.
- Moeilijkheid: de variabele bevat heel wat 'onwaarschijnlijke waarden'. Zo kunnen de waarden met minder dan 4 cijfers niet juist zijn, maar de waarden met meer dan 4 cijfers kunnen overeenkomen met buitenlandse postcodes. Het is moeilijk om de kwaliteit van de geregistreeerde gegevens in een dergelijke variabele na te gaan. De statistische verwerking ervan is eveneens complex gezien het aantal waarden in de vorm van een code. Om de aan deze variabele inherente moeilijkheden te ondervangen en gezien het belang ervan in de selectie van de observaties, hebben de analisten secundaire variabelen (zie verder) gecreëerd. Deze variabele zal evenwel worden gebruikt voor de selectie van de jongeren uit Brussel.

'decision_mere'

- Met deze primaire variabele kan de laatste status van het verloop voor de verdachte in de moederzaak worden geregistreerd. Dit komt overeen met de laatste beslissing die werd genomen in de moederzaak.
- Voor de ontcijfering van deze 'codevariabele' is de tabel 'code_etat_decision' vereist.
- Ze bevat geen enkele 'ontbrekende waarde' als dusdanig, maar wel vier 'nulwaarden' die ongetwijfeld overeenkomen met de zaken waarin er nog geen enkele beslissing werd genomen.

Secundaire variabelen

'age'

- Op basis van vijf primaire variabelen hebben de analisten een variabele gecreëerd om de leeftijd van de verdachte te bepalen, mits naleving van een hiërarchie volgens de beschikbare gegevens.

- Deze variabele bevat geen 'ontbrekende waarden', maar enkel een aantal 'onwaarschijnlijke waarden', weliswaar beduidend minder dan voor de andere leeftijdsvariabelen (zie verder).
- Dit blijkt de meest relevante variabele voor de verdere analyses, want ze is het meest volledig en het meest betrouwbaar, en ze is gebaseerd op de gegevens die beschikbaar zijn in de andere leeftijdsvariabelen.

'Bruikbare' variabelen

Primaire variabelen

'Code_decision'

- Met deze primaire variabele kan de laatste status van het verloop voor de verdachte in de zaak op de datum van de extractie (10/01/2013) worden geregistreerd.
- Voor de ontcijfering van deze 'codevariabele' is een 'codetabel' nodig opdat de variabele leesbaar en bruikbaar zou zijn. De codetabel 'table_code_decision' werd door de analisten bezorgd.
- De variabele telt geen 'ontbrekende waarden' en vier 'nulwaarden', ongetwijfeld door het uitblijven van een beslissing.

'Date_decision'

- Met deze primaire variabele kan de datum van de laatste status van het verloop voor de verdachte in de zaak worden geregistreerd.
- Ze bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Gecreëerde variabele: het jaar wordt geëxtraheerd om een variabele 'année décision' te creëren. Ze bevat vier 'ontbrekende waarden' en een aantal 'onwaarschijnlijke' jaartallen (bv. 1902) die op zeer weinig observaties betrekking hebben. Vanaf 2008 neemt het aantal observaties gevoelig toe, wat logisch is gezien de steekproef van het project. De variabele lijkt dus betrouwbaar.

'no_notice_mere'

- Met deze primaire variabele kan het notitienummer van de moederzaak waarin de verdachte betrokken is, worden geregistreerd. Dit is het notitienummer van de zaak zelf, of het notitienummer van de moederzaak indien de zaak daaraan toegevoegd is.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.

'date_decision_mere'

- Met deze primaire variabele kan de datum van de laatste status van de moederzaak voor de verdachte in de zaak worden geregistreerd.
- De variabele heeft geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Gecreëerde variabele: een variabele 'année decision mere' werd gecreëerd om het jaar van de dagen en maanden te onderscheiden. Er zijn een aantal 'ontbrekende waarden' (N=4) en een aantal 'onwaarschijnlijke' jaartallen, maar niet in die mate dat de geldigheid van de variabele in het gedrang komt. Deze informatie lijkt dus over het algemeen geregistreerd en betrouwbaar.

'motif_cls_mere'

- Met deze primaire variabele kan het motief van een beslissing van zondevolgstelling worden geregistreerd.
- Dit betreft een 'codevariabele', en dus is de door de analisten doorgegeven 'codetabel' 'abrev_motif_cls' vereist. De codes bestaan uit letters die min of meer overeenkomen met hun betekenis. Vandaar dat er codes in het Frans en in het Nederlands zijn. Het volstaat bijgevolg niet om hun betekenis in de kolom 'waarde' in te geven, want de variabele moet opnieuw worden gehercodeerd om de codes met dezelfde betekenis onder te verdelen.
- Er zijn geen 'ontbrekende waarden' en het aantal 'nulwaarden' komt min of meer overeen met het aantal moederzaken zonder gevolgstelling, wat getuigt van de kwaliteit van de registratie van deze informatie. De variabele lijkt dus betrouwbaar, maar vereist enige verwerking om te kunnen worden gebruikt.

'code_nationalité'

- Met deze primaire variabele kan de nationaliteit van de verdachte in de zaak worden geregistreerd.
- Voor de ontcijfering van de 'codevariabele' is de door de analisten meegegeven codetabel nodig. Deze codes bestaan uit één tot drie hoofdletters die de nationaliteit van de verdachte in de twee talen weergeven.
- De variabele heeft geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Gecreëerde variabele: met het oog op een betere leesbaarheid werd er een variabele 'nationalité' op basis van de variabele gecreëerd. Deze variabele neemt enerzijds de codes voor eenzelfde nationaliteit samen en schrijft de waarden 'nationalité' voluit. Deze nieuwe variabele bevat een aantal 'ontbrekende waarden', maar niet in die mate dat de geldigheid ervan in het gedrang komt. Daarbij komen nog 6% nationaliteiten die 'niet gekend' zijn.
- De variabele is dus geldig, maar moet worden onderverdeeld om leesbaar en bruikbaar te zijn.

'deces-date'

- Met deze primaire variabele kan de datum van het overlijden van de verdachte in de zaak worden geregistreerd.
- Ze bevat geen enkele 'ontbrekende waarde' en 99,8% 'nulwaarden' die overeenkomen met verdachten die niet overleden zijn.
- Gecreëerde variabele: het jaar werd geëxtraheerd en er werd een variabele 'année décès' gecreëerd.

Variabelen betreffende de leeftijd van de verdachten

Zoals vermeld in het onderzoeksproject, is de REA/TPI-gegevensbank behoorlijk gelimiteerd wat betreft de leeftijd van de verdachten, vooral voor het project dat ons aanbelangt. Hoewel de volledige geboortedatum werd geregistreerd en doorgegeven door de stafdienst ICT/CTI aan de statistisch analisten van het CPG, werd enkel de geboortedatum in hun gegevensbanken bewaard uit respect voor de anonimiteit en de persoonlijke levenssfeer van de verdachten. Hierdoor kunnen we de exacte leeftijd van de verdachten in aantal dagen niet achterhalen. Het zou interessant zijn om dit meer te kunnen uitdiepen.

De analisten berekenen evenwel een leeftijd bij benadering (in aantal jaren) van de verdachten. Vooraleer de volledige geboortedatum te verwijderen, creëren ze systematisch vijf 'leeftijdsvariabelen' die een leeftijd in aantal jaren van de verdachten op vijf verschillende momenten aangeven:

- **'age_dt_crea_pr_ds_aff'**: leeftijd van de verdachte op het ogenblik van zijn betrokkenheid in de zaak
 - **'age_dt_entree'**: leeftijd van de verdachte op het ogenblik van de instroom van de zaak, waarin hij/zij betrokken is, op het parket
 - **'age_dt_pv'**: leeftijd van de verdachte op de datum van de klacht of het PV
 - **'age_fait1'**: leeftijd van de verdachte bij het begin van de feiten die hem/haar ten laste worden gelegd
 - **'age_fait2'**: leeftijd van de verdachte op het einde van de feiten die hem/haar ten laste worden gelegd
- Over het algemeen bevatten de eerste vier variabelen weinig of geen 'ontbrekende waarden', maar wel 'onwaarschijnlijke waarden' (bv. negatieve leeftijden of een leeftijd van 0 tot 85 jaar) die slechts een gering aandeel van de gegevens uitmaken en de kwaliteit van de gegevens dus niet fundamenteel in vraag stellen. Er zijn evenwel correcties vereist.
 - De laatste variabele 'age-fait2' telt daarentegen meer dan 60% 'ontbrekende waarden' en kan dus niet worden gebruikt.
 - Bovendien hebben de analisten dichotomische variabelen gecreëerd voor elk van de bovenstaande leeftijdsvariabelen. Dankzij deze variabelen kunnen we het aandeel beschikbare en onbeschikbare gegevens voor elk van de vijf door de analisten gecreëerde 'leeftijdsvariabelen' nagaan. Deze variabelen hebben het in principe mogelijk gemaakt om de kwaliteit van de gegevens voor elke variabele te beoordelen in het kader van de opmaak van de 'leeftijdsvariabele' die zal worden gebruikt, maar ze zullen niet als dusdanig worden gebruikt.
 - **'leeftijd_begindatum_feiten'**
 - **'leeftijd_einddatum_feiten'**
 - **'leeftijd_creatie_verdachte'**
 - **'leeftijd_datum_pv'**
 - **'leeftijd_datum_binnenkomst_zaak'**

'Minder relevante' variabelen

Primaire variabelen

'code_pays_pda'

- Met deze primaire variabele kan het land van de woonplaats van de verdachte in de zaak worden geregistreerd.
- Voor deze 'codevariabele' werd geen enkele 'codetabel' doorgegeven. Ze is dus onleesbaar en onbruikbaar.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde' als dusdanig en 13% 'nulwaarden'. 83% van de gegevens komt overeen met een code die hoogstwaarschijnlijk naar België verwijst (B, BE, BEL), wat ook logisch is. Deze variabele lijkt niet erg relevant of nuttig voor de latere analyses, vooral omdat we niet over de overeenkomstige 'codetabel' beschikken en omdat de meeste waarden overeenkomen met België.

'code_pays_prévenu'

- Met deze primaire variabele kan het land van woonplaats van de verdachte worden geregistreerd (afkomstig van een andere tabel uit de gegevensbank).
- Deze 'codevariabele' is niet gelinkt aan een 'codetabel', en is dus onleesbaar en onbruikbaar.
- De variabele telt geen enkele 'ontbrekende waarde' en 3,9% 'nulwaarden'.

'pays_domicile'

- Met deze primaire variabele kan het land van woonplaats van de in de zaak betrokken verdachten, voluit geschreven, worden geregistreerd.
- De variabele telt geen enkele 'ontbrekende waarde' en 12,5% 'nulwaarden'.
- Moeilijkheid: bepaalde waarden zijn onvolledig of verwijzen naar hetzelfde land, maar in verschillende talen (vooral Frans en Nederlands). Het belang van deze variabele blijft evenwel relatief, want bijna 83% van de observaties heeft betrekking op België.

'pays_contact'

- Met deze primaire variabele kan het land voor contact van de verdachte in de zaak worden geregistreerd.
- De variabele bevat geen 'ontbrekende waarden' als dusdanig en meer dan 15% 'nulwaarden'.
- Moeilijkheid: verschillende waarden verwijzen naar hetzelfde land en zouden opnieuw moeten worden ingegeven. Dezelfde opmerkingen als voor de variabele 'pays_domicile' zijn van toepassing. De analisten hebben deze twee landvariabelen vooral gebruikt om meer betrouwbare secundaire variabelen voor de woonplaats van de verdachte te creëren, maar ze zijn op zich minder interessant voor het project.

'Valeur décision'

- Met deze primaire variabele kunnen de preciseringen die afhankelijk zijn van de variabele 'code_decision', worden geregistreerd:
 - Indien code voor beslissing = C01 (zondergevolgstelling): we vinden hier het motief van het sepot terug (zie tabel 'abrev_motif_cls').
 - Indien code voor beslissing = C03 (samenvoeging): we vinden hier het notitienummer van de moederzaak terug.
 - Indien code voor beslissing = C04 (terbeschikkingstelling): we vinden hier de bestemming terug.
- Het onderzoek van de effectieve gegevens levert erg heterogene waarden op, waardoor deze variabele niet voor statistische doeleinden kan worden gebruikt. Het is dus aangewezen om de variabele niet in de latere analyses op te nemen.

Secundaire variabelen

'postcode_temp'

- De analisten hebben deze secundaire onderverdelingsvariabele gecreëerd in het kader van de voorbereiding van de extracties. Ze werd aangemaakt op basis van de vorige variabele 'code_postal' en maakt het mogelijk om de gegevens in drie categorieën te verdelen:
 - '(1) postcode juist geregistreerd',
 - '(2) andere waarde dan postcode',

'(3) postcode niet geregistreerd'.

- Met deze variabele kunnen we de kwaliteit van de informatie over de postcode van de woonplaats van de verdachte evalueren. De steekproef kon hiermee worden geselecteerd, maar de variabele zal niet worden gebruikt in het kader van de latere analyses.

'Cellule'

- De analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd om de steekproef te selecteren in functie van de strategische variabelen betreffende de plaats van de feiten, in plaats van de woonplaats van de verdachten en de leeftijd van de verdachten.
- Met deze variabele konden de gevraagde observaties worden geïdentificeerd, maar ze zal niet gebruikt worden voor de statistische analyses als dusdanig.

'agevar'

- De analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd om de steekproef te selecteren. De variabele groepeert de volgende drie categorieën:
 - 1= leeftijd niet gekend,
 - 2= leeftijd jonger dan of gelijk aan 25 jaar,
 - 3= leeftijd ouder dan 25 jaar.
- Alle waarden van onze extractie behoren dus tot categorie 2. Deze variabele zal niet worden gebruikt in het kader van de analyses en de opmaak van de indicatoren.

'jeugd'

- Secundaire variabele gecreëerd in het kader van de selectie van de steekproef. Ze verdeelt de observaties in drie categorieën:
 - '(1) van 0 tot 25 jaar',
 - '(2) ouder dan 25 jaar',
 - '(3) leeftijd niet gekend'.
- Alle waarden van onze extractie behoren dus tot categorie 1. Deze variabele zal niet worden gebruikt in het kader van de analyses en de opmaak van de indicatoren.

'woonage'

- De analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd voor de selectie van de steekproef. Ze verzamelt de informatie over de woonplaats en de leeftijd van de verdachten. Hiermee kan men nagaan of een verdachte al dan niet gedomicilieerd is in Brussel (A= Niet gekend, B= Brussel, C= Andere) en of het al dan niet een jongere betreft (1= leeftijd niet gekend, 2= jonger dan 26 jaar, 3= minstens 26 jaar).
- Dit is dus een variabele die werd gecreëerd om de observaties van de extractie te selecteren, maar die niet zal worden gebruikt voor de analyses.

'postcode_def'

- De analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd in het kader van de voorbereiding van de gevraagde extracties. Ze is het resultaat van de informatie afkomstig van verschillende variabelen ('code_postal'; 'pays_domicile'; 'pays_contact'; 'code_pays_pda'; 'code_pays_prevenu') en is bedoeld om de informatie over de woonplaats van de verdachte zo goed mogelijk te verfijnen.
Ze verdeelt de observaties in negen categorieën:

'Belgische postcode',
'Waarschijnlijk een Belgische postcode',
'Misschien een Belgische postcode',
'Waarschijnlijk een buitenlandse postcode',
'Heel waarschijnlijk Belgisch',
'Waarschijnlijk Belgisch',
'Land niet ingevoerd',
'Heel waarschijnlijk buitenlands',
'Waarschijnlijk buitenlands'.

- Op basis hiervan konden de observaties worden geselecteerd en de gegevens worden verfijnd, maar we zullen de variabele niet voor de verdere analyses gebruiken.

'domicile'

- De analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd voor de selectie van de steekproef. Ze verdeelt de beschikbare informatie in 5 categorieën:
 - '(a) Brussels Hoofdstedelijk Gewest',
 - '(b) Elders in België',
 - '(c) België niet bepaald',
 - '(d) Buitenland',
 - '(e) Land niet bepaald (dus België of buitenland)'.
- Op basis van deze variabele konden de observaties worden geselecteerd en kon snel informatie worden opgevraagd over de woonplaats van de verdachte, maar de variabele zal niet als dusdanig worden gebruikt.

Relevantie

Deze extractie is relevant om de gegevens over de op de correctionele parketten aangemelde verdachten te bestuderen. Ze bevat vooral informatie over de geïdentificeerde en aangemelde verdachten, maar weinig of geen informatie over de feiten en de context ervan (preventiecode, datum van de feiten, pleegplaats ...).

De analisten moeten zeer omslachtige stappen ondernemen om de gevraagde steekproef te selecteren. De gegevens betreffende de verdachten werden beduidend minder bestudeerd door de analisten dan de gegevens betreffende de zaken. Bijgevolg werd er misschien minder aandacht besteed aan en minder gesensibiliseerd over de kwaliteit van de registratie ervan. De analisten hebben de beslissende variabelen betreffende de personen, i.e. de leeftijd van de verdachten en hun woonplaats, op diverse manieren moeten verwerken om ze te corrigeren en te verfijnen. Desondanks blijven de gegevens betreffende de postcode van de woonplaats van de verdachten in 14% van de gevallen (eenheid 'zaak-verdacht') onbeschikbaar. Wat de leeftijd betreft, werden er procedures opgezet om een zo nauwkeurig mogelijke leeftijd te berekenen, maar de analisten beschikken niet over de volledige geboortedatum.

Bovendien is bepaalde informatie betreffende de zaken waarin de verdachten betrokken zijn, niet beschikbaar in dit bestand, maar enkel in het bestand 'REA zaken', waardoor bijkomende verwerkingen nodig zijn en het risico op fouten dus toeneemt.

Samenvattende tabel REA-verdachten

De gebruikte variabelen		De bruikbare variabelen		De weinig relevante variabelen	
Primaire	Secondaire	Primaire	Secondaire	Primaire	Secondaire
« Arr »	« age »	« Code_decision »		« code_pays_pda »	« postcode_temp »
« No_notice »		« Date_decision »		« code_pays_prévenu »	« Cellule »
« No_casier »		« no_notice_mere »		« pays_domicile »	« agevar »
« sexe »		« date_decision_mere »		« pays_contact »	« jeugd »
« code_postal »		« motif_cls_mere »		« Valeur décision »	« woonage »
« decision_mere »		« code_nationalité »		« leeftijd_begindatum_feiten »	« postcode_def »
		« deces-date »		« leeftijd_einddatum_feiten »	« domicile »
		« age_dt_crea_pr_ds_aff »		«leeftijd_creatie_verdachte»	
		« age_dt_entree »		«leeftijd_datum_pv»	
		« age_dt_pv »:		«leeftijd_datum_binnenkomst_zaak»	
		« age_fait1 »:			
		« age_fait2 »:			

4. Leveranciersfiche – 'PJP-caseminor'

Bron

Registratiesysteem voor de inkomende stroom op het vlak van de jeugdparketten (Parquet Jeunesse-Jeugdparket, PJP).

Registratiewijze van de gegevens

Elk jeugdparket van het land registreert de inkomende stroom van de zaken die bij hen worden gemeld. Deze registraties worden vanaf 2005 voor de meeste jeugdparketten als betrouwbaar beschouwd. Vanaf 2009 verzekeren de statistisch analisten van het College van procureurs-generaal enerzijds de inzameling en het beheer van de gegevens van deze parketten en anderzijds de statistische exploitatie ervan¹²⁴. De aanvraag voor de vereiste extractie afkomstig van het PJP voor dit project werd dus aan dit team gericht.

Rekeneenheid

De rekeneenheid is 'caseminor', of anders gezegd 'jeugdzaak'. Op het PJP wordt een zaak per minderjarige geopend, waardoor één observatie overeenkomt met één enkel notitienummer en één enkele minderjarige. Indien er meerdere minderjarigen bij eenzelfde zaak betrokken zijn, dan vindt er één observatie (één lijn) per minderjarige plaats. Indien er meerdere zaken op eenzelfde minderjarige betrekking hebben, dan zal er eveneens één observatie (één lijn) voor elk van deze zaken plaatsvinden. Om per rekeneenheid 'persoon' te werken, is het raadzaam om deze extractie per minderjarige onder te verdelen d.m.v. een identificatienummer van de minderjarige. Gezien het gebrek aan identificatienummer van de minderjarigen op nationaal niveau, moet dit nummer op basis van de bestaande variabelen 'person' en 'arr' worden gecreëerd. Om het exacte aantal aangemelde zaken te kennen en dus vanaf de rekeneenheid 'zaak' te kunnen werken, moet ook de gegevensbank per zaak worden onderverdeeld.

Uit de extractie verkregen informatie – de variabelen en de betrouwbaarheid ervan

'Gebruikte' variabelen

Primaire variabelen

'arr'

- Deze primaire variabele geeft het gerechtelijke arrondissement aan waarin de zaak aangegeven is.
- 'Codevariabele': de arrondissementen zijn geregistreerd in de vorm van een code (AN, ME, TU, HA ...), waarvan de waarden in SPSS moeten worden ingegeven naargelang de door de analisten geleverde informatie.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde', wat logisch is, want ze bepaalt mee het bestaan van de observatie.

'Casenr'

- Deze primaire variabele bevat het unieke identificatienummer van de zaak, i.e. het notitienummer op nationaal niveau. De variabele begint steeds met twee letters voor het

¹²⁴ MINE, B., VANNESTE, C. (dir.), *Onderzoek naar de haalbaarheidsvoorwaarden voor een koppeling van statistische databanken in de vorm van een 'datawarehouse'*, Eindrapport, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, december 2011, pp. 59.

arrondissement gevolgd door een reeks cijfers met een eigen betekenis en logica per arrondissement (bv. BR10.L3.31451-12; NA60.CN.103-09). Bepaalde notitienummers staan meermaals in de extractie, wat kan worden verklaard door het feit dat meerdere minderjarigen in eenzelfde zaak betrokken zijn. In het geval van meerdere minderjarigen betekent 'één lijn = één zaak = één minderjarige' dus dat één lijn overeenkomt met elke minderjarige en eenzelfde notitienummer.

- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde', wat logisch is, want ze bepaalt mee het bestaan van de observatie.

'person'

- Met deze primaire variabele kan het identificatienummer van de aangemelde minderjarige in de zaak worden geregistreerd.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde', wat logisch is, want ze bepaalt mee het bestaan van de observatie.
- Moeilijkheid: bepaalde nummers zijn uniek op nationaal niveau, terwijl andere dat zijn op het niveau van het gerechtelijke arrondissement. In het tweede geval kunnen deze nummers namelijk ook in andere gerechtelijke arrondissementen aanwezig zijn, waardoor ze op nationaal niveau niet uniek zijn. Hierdoor kunnen we de minderjarige daar niet mee identificeren, want de extractie bevat zaken die in het hele land geregistreerd zijn. De variabele op zich is dus weinig relevant, maar kan worden gebruikt om een uniek identificatienummer te creëren voor de onderverdeling van de extractie per minderjarige. Deze variabele is dus wel nodig, maar op zich niet voldoende.

'datearrival'

- Deze primaire variabele geeft de datum van instroom van de zaak op het parket weer, die vaak overeenkomt met de datum van de registratie van het PV in het PJP-systeem. De datums worden in het volgende formaat geregistreerd: DDMMMJJJJ gevolgd door het uur 00:00:00, dat nooit ingevuld is (bv. 31MAR2009 00:00:00). Op basis van deze variabele hebben de analisten de gevraagde steekproef geselecteerd (2008-2012).
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Gecreëerde variabele: na het oplossen van de problemen met het formaat van de datums, werd er een variabele 'Année Arrivée' gecreëerd. Deze bevat slechts 10 'ontbrekende waarden' en lijkt dus betrouwbaar. Deze variabele zal worden gemobiliseerd in de latere analyses.

'geslacht'

- Deze primaire variabele geeft het geslacht van de minderjarige in de zaak weer.
- 'Codevariabele' waaraan de analisten de volgende betekenissen hebben gegeven: 0= mannelijk; 1= vrouwelijk; 2= onbekend. Deze waarden moeten vóór het onderzoek in de SPSS-database worden ingegeven.
- De variabele heeft geen enkele 'ontbrekende waarde' en minder dan 3% 'jeugdzaken' waarvoor het geslacht 'onbekend' is. De variabele is dus betrouwbaar.

'postcode'

- Met deze primaire variabele kan de postcode van de woonplaats van de minderjarige verdachte in de zaak worden geregistreerd.
- Het aandeel 'ontbrekende waarden' voor deze variabele bedraagt 31%, wat niet verwaarloosbaar is.
- De analisten hebben de beschikbare informatie over de woonplaats van de minderjarige onderzocht, want dit was een selectiecriteria van de gevraagde steekproef van gegevens. Zo hebben ze secundaire variabelen voor de selectie van de steekproef gecreëerd (zie verder). Deze variabele 'postcode' werd vooral geëxploiteerd in het kader van onze analyses om de Brusselse minderjarigen binnen de verkregen extractie te selecteren.

Secundaire variabelen

'leeftijd'

- De analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd om de exacte leeftijd van de minderjarigen beter te benaderen, of toch op zijn minst de leeftijd die in aanmerking zal worden genomen door de magistraat bij het nemen van de beslissing, i.e. de leeftijd op het ogenblik van de feiten. De variabele geeft de leeftijd van de minderjarige bij afloop van de feiten en, bij gebrek aan deze informatie, de leeftijd bij aanvang van de feiten. We beogen hiermee nauwkeurigere informatie op basis van twee primaire 'leeftijdsvariabelen' (zie verder).
- Ze bevat 2,8% 'ontbrekende waarden' en 4% 'onwaarschijnlijke waarden'.
- Van alle 'leeftijdsvariabelen' in de extractie werd deze gekozen voor de analyses, want ze is relevanter en vollediger doordat de analisten ze opnieuw hebben gecreëerd. De variabele baseert zich op twee andere variabelen en bevat minder ontbrekende en onwaarschijnlijke gegevens. Ze vereist ondanks alles toch een aantal bewerkingen met het oog op een betere leesbaarheid en bruikbaarheid.

Bruikbare variabelen

Primaire variabelen

'mena'

- Met deze primaire variabele kan worden geregistreerd of de minderjarige in een zaak een 'niet-begeleide minderjarige vreemdeling' is. Hoewel de analisten dit niet uitdrukkelijk hebben gepreciseerd, gaan we ervan uit dat de waarden 0 en 1 van deze dichotomische variabele overeenkomen met 0= neen en 1= ja.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde' en geen enkele verkeerd ingevoerde gegevens. Ze lijkt dus betrouwbaar.

'nationalité_fr'

- Met deze primaire variabele kan de nationaliteit van de op de jeugdparketten aangemelde minderjarigen worden geregistreerd. Aangezien er eenzelfde variabele in het Nederlands bestaat, moeten de verkregen resultaten worden vergeleken.

- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Moeilijkheid: de variabele heeft een zeer groot aantal waarden waardoor ze moeilijk als dusdanig kan worden gebruikt. Onderverdelingen per klasse zijn vereist om deze informatie te verwerken. De variabele in het Nederlands levert gelijkaardige resultaten op.

'code_prevention_case'

- Deze primaire variabele geeft de preventiecodes aan die op het niveau van het notitienummer werden geregistreerd. Op basis hiervan kunnen we dus de tenlastelegging van de feiten op het ogenblik van de opmaak van het PV nagaan. Deze feiten kunnen dan opnieuw worden gekwalificeerd door de procureur des konings of door de jeugdrechter.
- Voor de ontcijfering van deze 'codevariabele' is een codetabel nodig opdat ze bruikbaar zou zijn. De codes bestaan uit twee cijfers al dan niet gevolgd door een hoofdletter (bv. 10, 13A, 43G, 82Z). We merken op dat deze codes zeer goed op de codes in het REA-systeem lijken.
- De hoeveelheid waarden is echter veel te groot om ze gemakkelijk te interpreteren. Daarom hebben we ze grondig ingedeeld in groepen met het oog op een variabele met grotere categorieën van misdrijven. Met het oog hierop – en op de continuïteit – hebben we een beroep kunnen doen op een lijst die voor eerdere onderzoeken werd opgesteld. Daarin staan de verschillende preventies in categorieën en subcategorieën ingedeeld. Een reflectie over deze categorieën zou nuttig zijn, want ze bevatten erg verschillende feiten.
- Deze variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.

'langCase'

- Met deze primaire variabele kan de taal van de zaak worden geregistreerd.
- 'Codevariabele' waaraan de analisten de volgende betekenissen hebben gegeven: 1= Frans; 2= Nederlands; 3= Duits.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Moeilijkheid: de variabele bevat een verkeerde waarde (-1) die een zeer klein aandeel van de gegevens uitmaakt en de geldigheid van de variabele dus niet in vraag stelt.

'pleegplaats_postcode'

- Deze primaire variabele geeft de postcode van de plaats van de feiten aan.
- De effectieve gegevens bevatten geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Moeilijkheid: de variabele bevat te veel waarden om als dusdanig bruikbaar te zijn, want ze kan alle mogelijke postcodes van België bevatten. De onderverdeling in klassen is dus een zeer groot werk. De variabele zou echter kunnen worden gebruikt om de zaken betreffende feiten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te selecteren.

'pleegplaats_commune'

- Met deze primaire variabele kan de naam van de gemeente van de pleegplaats worden geregistreerd. Dezelfde variabele bestaat ook in het Nederlands: 'pleegplaats_gemeente'.
- Geen enkele 'ontbrekende waarde' en een aantal 'nulwaarden' (N=94).

- Moeilijkheid: de variabele bevat enorm veel waarden en moet dus grondig in klassen worden ingedeeld. Ze lijkt evenwel geldig en bruikbaar.
- De variabele in het Nederlands levert lichtjes andere resultaten op. Ze bevat vooral minder 'nulwaarden' (N=5).

'faitdatum_begin'

- Deze primaire variabele geeft de datum van het begin van de feiten aan. De datums zijn ingegeven in het formaat DDMMMJJJJ 00:00:00.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde'.
- Gecreëerde variabele: vanaf deze datum werd er een variabele met enkel het jaartal gecreëerd, i.e. 'Année_débutFait'. Er zijn zeer weinig 'ontbrekende waarden' en 'onwaarschijnlijke waarden', en dus is de variabele betrouwbaar en bruikbaar.

'faitdatum_einde'

- Deze primaire variabele geeft de datum van het einde van de feiten aan.
- De effectieve gegevens wijzen op 95% 'nulwaarden', wat ongetwijfeld overeenkomt met de lopende zaken die dus nog geen einddatum hebben.

Variabelen betreffende de leeftijd van de minderjarigen

'lft_dt_arrival'

- Deze primaire variabele geeft de leeftijd (in jaren) aan van de minderjarige op het ogenblik van de instroom op het parket.
- De variabele telt 2,8% 'ontbrekende waarden' en bijna 10% 'onwaarschijnlijke waarden', i.e. die niet tussen 11 en 17 jaar (geweest) liggen. Over het algemeen telt de variabele bijna 13% 'ontbrekende' en 'onwaarschijnlijke' gegevens. Ze moet dus worden verwerkt om deze waarden te corrigeren, maar ze blijft wel valide.

'lft_dt_fct_from'

- Deze primaire variabele geeft de leeftijd (in jaren) aan van de minderjarigen bij het begin van de als misdrijf omschreven feiten waarvoor ze worden vervolgd.
- Dezelfde vaststellingen gelden als voor de vorige variabele: 2,8% 'ontbrekende waarden' en 4% 'onwaarschijnlijke waarden'. De variabele moet dus worden gecorrigeerd, maar is valide.

'lft_dt_fct_to'

- Deze primaire variabele geeft de leeftijd (in jaren) aan van de minderjarigen op het einde van de als misdrijf omschreven feiten waarvoor ze op het parket zijn aangemeld.
- Het aandeel 'ontbrekende waarden' bedraagt 94,6%, wat ongetwijfeld overeenkomt met de zaken waarvan de datum van het einde van de feiten niet is gekend.

'lft_dt_warrant'

- Deze primaire variabele geeft de leeftijd (in jaren) aan van de minderjarige op het ogenblik van de opmaak van de klacht of het proces-verbaal door de politiediensten.

- 2,8% 'ontbrekende waarden' en 4,4% 'onwaarschijnlijke waarden'. Over het algemeen telt de variabele dus 7,2% ongeldige gegevens, maar ze blijft wel betrouwbaar en bruikbaar.

'lft_cpm_create'

- Deze primaire variabele geeft de leeftijd aan van de minderjarige op het ogenblik van zijn betrokkenheid in de aangemelde zaak. Een zaak kan immers op het parket zijn aangemeld, maar aan een verdachte of bijkomende verdachte worden toegeschreven.
- 2,8% 'ontbrekende waarden' en 10% 'onwaarschijnlijke waarden'. Over het algemeen is bijna 13% van de gegevens ongeldig. De variabele kan evenwel als betrouwbaar worden beschouwd.

'Minder relevante' variabelen

Primaire variabelen

'idcase'

- Deze primaire variabele bevat een uniek identificatienummer van de zaak. De variabele wordt geregistreerd in de vorm van een getal van 4 tot 10 cijfers. Net als voor de notitienummers komen bepaalde nummers logischerwijze meermaals voor. Deze variabele dient vooral om verschillende tabellen te koppelen en zal dus niet worden gebruikt voor de latere analyses. Het meest betrouwbare en relevante unieke identificatienummer van de zaak blijft 'Casenr'.
- De variabele bevat geen 'ontbrekende waarden', maar het blijft moeilijk om de geldigheid van deze waarden die niet zo 'gestructureerd' zijn als de notitienummers, na te gaan. Deze laatste genieten dus de voorkeur voor de latere analyses.

'created'

- Deze primaire variabele geeft de aanmaakdatum van de feiten aan. Deze datum komt vaak overeen met de datum van instroom, maar er kan ook een verschil zijn (vooral in het geval van een APO-PV of VPV). De zaak kan op het parket binnenkomen, maar pas later worden aangemaakt. De analisten hebben de datum van instroom gebruikt om de steekproef te selecteren, en wij doen hetzelfde voor de latere analyses. Deze variabele zal dus niet worden gebruikt.
- Ze bevat geen 'ontbrekende waarden'.

'language'

- Met deze primaire variabele kan de taal van de in de zaak betrokken minderjarige worden geregistreerd. De analisten hebben de betekenis van de verschillende waarden doorgegeven: 0= Niet gekend; 1= Frans; 2= Nederlands; 3= Duits.
- De variabele bevat 88% 'ontbrekende waarden', waardoor ze niet valide is.
- Moeilijkheid: de waarden lijken niet overeen te komen met de informatie die de analisten hebben doorgegeven. Deze variabele mag dus niet worden opgenomen in de latere analyses.

'Paysnais_fr'

- Met deze primaire variabele kan het geboorteland van de aangemelde minderjarige worden geregistreerd. Dezelfde variabele bestaat ook in het Nederlands.

- Er zijn 47% 'ontbrekende waarden', wat de betrouwbaarheid van de variabele in vraag stelt. De resultaten van de variabele in het Nederlands zijn identiek.

'identityincomplete'

- Met deze primaire dichotome variabele kan worden nagegaan of de informatie betreffende de identiteit van de aangemelde minderjarige al dan niet geregistreerd is. Indien bepaalde informatie hiervan niet geregistreerd is, geeft de variabele aan dat de identiteit van de minderjarige onvolledig is. Met deze variabele kunnen we dus snel nagaan hoeveel zaken-minderjarigen er zijn waarvan de informatie betreffende de identiteit van de minderjarigen al dan niet geregistreerd is, maar de variabele is niet zo nuttig voor de analyses en de aanmaak van de indicatoren.
- De variabele telt 0,1% 'ontbrekende waarden'.

'country_fr'

- Met deze primaire variabele kan het land van woonplaats van de vervolgde minderjarige, in het Frans, worden geregistreerd. Er bestaat ook een gelijkaardige variabele in het Nederlands: 'country_nl'.
- Ze bevat 53,4% 'ontbrekende waarden'. De resultaten komen overeen met die voor de variabele in het Nederlands. Deze variabele lijkt dus weinig relevant.

'Name_FR'

- Deze primaire variabele bevat de naam van de gemeenten van woonplaats van de minderjarigen. Ook hiervan bestaat er een variabele in het Nederlands: 'Name_NL'.
- Er zijn 28% 'ontbrekende waarden'. Bovendien verwijzen verschillende schrijfwijzen en -stijlen naar dezelfde waarden, en dus moet er gehercodeerd worden. De resultaten van de variabele in het Nederlands zijn identiek.

'Oldref'

- Volgens de informatie die de analisten ons hebben bezorgd, is dit een variabele met 'vrij veld', o.a. gebruikt om het notitienummer van de oorspronkelijke ter beschikking gestelde zaak te registreren. In Brussel wordt deze variabele doorgaans gebruikt om het dossiernummer van de familie in te voeren.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde', maar de gegevens zijn zodanig heterogeen dat de variabele statistisch niet te exploiteren valt.

'familienummer'

- Deze primaire variabele met 'vrij veld' is vergelijkbaar met de variabele 'oldref' (zie hierboven), maar op het niveau van de betrokken minderjarige in de zaak en niet op het niveau van het notitienummer. Volgens de statistisch analisten zou deze variabele eerder nuttig zijn voor de op het parket van Brussel aangemelde zaken, want de leden van eenzelfde familie kunnen zo worden onderverdeeld.
- De variabele bevat geen enkele 'ontbrekende waarde' en 12% 'nulwaarden', maar de gegevens zijn zodanig heterogeen dat de variabele niet kan worden gebruikt.

'PlaceFact'

- Deze primaire variabele met 'vrij veld' zou de plaats van de feiten moeten aangeven.

- Doordat de 98% 'ontbrekende waarden' en de sterk heterogene gegevens is deze variabele niet valide en onbruikbaar.

'Pleegplaats_land_fr'

- Met deze primaire variabele kan het land waarin de aangemelde feiten vermoedelijk werden gepleegd, worden geregistreerd. Dit is de variabele in het Frans. Ze wordt gevolgd door een variabele 'pleegplaats_land_nl' die dezelfde variabele in het Nederlands aanduidt.
- De variabele bevat 33% 'ontbrekende waarden'. De resultaten van de variabele in het Nederlands zijn identiek.

Secundaire variabelen

'woonplaats_postcode'

- De statistisch analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd voor de selectie van de gevraagde steekproef van gegevens. De waarden worden verkregen op basis van de bestaande variabele 'postcode'.
De gegevens worden in 5 categorieën onderverdeeld:
'(1) Brussels Hoofdstedelijk Gewest',
'(2) Andere postcode',
'(3) Andere waarde dan Belgische postcode',
'(4) XXXX (onbekend)',
'(5) Postcode (nog) niet geregistreerd'.
- Dit is vooral een variabele op basis waarvan de steekproef kon worden geselecteerd, maar die niet zo interessant is voor de latere analyses.

'postcode_woonplaats_temp'

- De statistisch analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd in het kader van de gevraagde extractie. Ze is eveneens gebaseerd op de variabele 'postcode' en maakt het mogelijk om de juist geregistreerde waarden van de andere te onderscheiden.
De waarden worden in drie categorieën onderverdeeld:
'(1) postcode juist geregistreerd',
'(2) andere waarde dan postcode',
'(3) postcode niet geregistreerd'.
- Net zoals de vorige heeft deze variabele de selectie van de steekproef mogelijk gemaakt, maar ze is niet erg interessant voor het vervolg van de analyses.

'postcode_pleegplaats_temp'

- De statistisch analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd in het kader van de gevraagde extractie. Ze is gebaseerd op de variabele 'pleegplaats_postcode'. Deze waarden worden in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:
'(1) postcode juist geregistreerd',
'(2) andere waarde dan postcode',
'(3) postcode niet geregistreerd'.
Deze variabele was een strategisch gegeven voor de selectie van de observaties in de gevraagde extractie. Omwille van deze reden hebben de statistisch analisten de variabelen betreffende de

pleegplaats extra onderzocht en een aantal bijkomende variabelen gecreëerd om de beschikbare informatie te verfijnen.

- Deze variabele toont de kwaliteit en de betrouwbaarheid van de variabele 'pleegplaats_postcode' aan, maar is niet erg interessant voor de latere analyses en de aanmaak van de indicatoren.

'pleegplaats_def'

- De statistisch analisten hebben deze secundaire variabele gecreëerd om de selectie van de gegevens te verfijnen. Ze verzamelt de beschikbare informatie van de variabelen 'pleegplaats_postcode' en/of 'placefact' en deelt ze als volgt in:
'(1) Brussels Hoofdstedelijk Gewest',
'(2) Elders',
'(3) Niet geregistreerd'.

Relevantie

Deze gegevensbank is relevant om de op de jeugdparketten aangemelde MOF-zaken met minderjarigen te onderzoeken. Het voordeel hiervan is dat de gegevens betreffende de zaken en de personen in één en hetzelfde bestand staan, wat extra bewerkingen met het oog op de samenvoeging van verschillende bestanden vermijdt. Dit wordt verklaard door het feit dat de rekeneenheid 'zaak-minderjarige' is. Deze zaken hebben immers altijd betrekking op minstens één geïdentificeerde minderjarige. De extractie bevat dus tegelijk informatie over de feiten, de betrokken minderjarigen alsook de context van de feiten.

De rekeneenheid 'zaak-minderjarige' is niet de meest relevante voor de beoogde analyses. Om op basis van de rekeneenheid 'zaak' of 'minderjarige' te werken, moet de gegevensbank namelijk opnieuw worden ingedeeld. Voor de rekeneenheid 'zaak' zou het notitienummer namelijk moeten volstaan, maar voor de rekeneenheid 'minderjarige' moet er een identificatienummer voor de minderjarige op nationaal niveau worden gecreëerd, want dit bestaat nog niet zo lang.

De kwaliteit van de registratie van de gegevens is nog voor verbetering vatbaar, vooral op het niveau van de woonplaats van de minderjarigen, want de extractie bevat hiervoor 30% 'ontbrekende gegevens'. Net als voor REA onderzoeken de analisten de gegevens betreffende de personen weinig, wat op de mindere kwaliteit van de registraties kan verklaren. Uit onze ontmoetingen met de analisten is gebleken dat deze situatie er momenteel op vooruitgaat, met name dankzij de automatische stroom van de politieke gegevens naar de jeugdparketten.

Samenvattende tabel PJP

De gebruikte variabelen		De bruikbare variabelen		De weinig relevante variabelen	
Primaire	Secondaire	Primaire	Secondaire	Primaire	Secondaire
« arr »	« leeftijd »	« mena »		« idcase »	« woonplaats_postcode »
« Casenr »		« nationalié_fr »		« created »	« postcode_woonplaats_temp »
« person »		« code_prevention_case »		« language »	« postcode_pleegplaats_temp »
« datearrival »		« langCase »		« Paysnais_fr »	« pleegplaats_def »
« geslacht »		« pleegplaats_postcode »		« identityincomplete »	
« postcode »		« pleegplaats_commune »		« country_fr »	
		« feitdatum_begin »		« Name_FR »	
		« feitdatum_einde »		« Oldref »	
		« lft_dt_arrival »		« familienummer »	
		« lft_dt_fct_from »		« PlaceFact »	
		« lft_dt_fct_to »		« Pleegplaats_land_fr »	
		« lft_dt_warrant »			
		« lft_cpm_create »			

5. Leveranciersfiche – 'politiële statistieken'

Bron

De politiële criminaliteitsstatistieken worden sinds 1994 bijgehouden en zijn beschikbaar per trimester op de website van de Belgische federale politie (http://www.polfed-fedpol.be/crim/crim_stat_nl.php). De bron van deze statistieken is het 'aanvankelijke proces-verbaal' dat de politiediensten hebben opgemaakt en aan het parket hebben overgedragen.

Registratiewijze van de gegevens

Alle lokale politiezones en de federale politie beschikken over vattingsinstrumenten om de informatie betreffende de PV's te registreren. Deze instrumenten vullen de Algemene Nationale Gegevensbank (ANG) aan. De Directie van de operationele politiële informatie exploiteert deze vervolgens en maakt de jaarlijkse politiële statistieken op.¹²⁵ Onze extractieaanvragen werden tot deze dienst gericht, en meer bepaald tot de adviseurs van het Bureau voor PCS (politiële criminaliteitsstatistieken).

Rekeneenheid

De telling in de publicaties gebeurt op basis van de pleegplaats van het delict.¹²⁶ De gepubliceerde gegevens hebben enkel betrekking op de delicten, want geen enkele informatie over de personen wordt in de publicaties opgenomen.

De in de gepubliceerde statistieken gemobiliseerde rekeneenheid is delict. De cijfers over de delicten worden gepubliceerd naargelang de plaats waar het betreffende delict werd gepleegd. De cijfers worden op verschillende niveaus gepubliceerd, waaronder het gemeentelijke niveau¹²⁷. De cijfergegevens over de geregistreerde feiten per gemeente kunnen dus vlug worden opgezocht, maar er zijn geen gegevens beschikbaar over de personen.

Beschikbare informatie en verkregen informatie

Over de feiten

Gepubliceerde gegevens

De gepubliceerde statistieken zijn gebaseerd op grote categorieën van delicten op het strafwetboek en speciale wetten (een veertigtal categorieën). Deze categorieën zijn abstract. Er zou grondig moeten worden over nagedacht, maar een dergelijke reflectie past niet in het kader van dit project.

De statistieken verwijzen eveneens naar 'criminele figuren' die niet als dusdanig overeenkomen met de delicten voorzien in het strafwetboek of speciale wetten, maar wijzen op 'meer concrete' fenomenen waarbij de politie eerder te maken heeft. Deze figuren associëren een delict met een middel of een verband waarmee het betreffende delict in verband wordt gebracht. De auteurs van de politiële statistieken verduidelijken dat deze criminele figuren onderling kunnen worden opgeteld, want eenzelfde delict kan verschillende criminele figuren opleveren.

¹²⁵ *Ibidem*, p. 47.

¹²⁶ MINE, B., VANNESTE, C. (dir.), *Onderzoek naar de haalbaarheidsvoorwaarden voor een koppeling van statistische databanken in de vorm van een 'datawarehouse'*, Eindrapport, Brussel, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, december 2011, pp. 45 en 46.

¹²⁷ De andere niveaus zijn: nationaal, per gewest en per provincie. Voor elke provincie zijn de gegevens nog eens onderverdeeld: per arrondissement en per politiezone en gemeente.

Aangezien dit project de cijfergegevens afkomstig van diverse bronnen wou bestuderen, was de onderlinge vergelijkbaarheid ervan belangrijk. De criminele figuren zijn echter eigen aan de politieke statistieken en maken geen enkele vergelijking met de gegevens van de parketten mogelijk. De toepassing van de categorieën van delicten en van de criminele figuren betekent noodzakelijkerwijze dubbels, terwijl het aangewezen zou zijn om deze te vermijden. Vandaar dat onze keuze uitgegaan is naar de categorieën van delicten uit het strafwetboek en de speciale wetten die, hoewel ze groot en abstract zijn, beter lijken te beantwoorden aan de doelstellingen van dit project.

Verkregen gegevens

We hadden niet de mogelijkheid om een bestand met een extractie van de ANG te bekomen, maar enkel de gepubliceerde gegevens op de site in Excelformaat. Daarom werden de vijf hoofdcategorieën van misdrijven alsook hun subcategorieën geselecteerd. De volgende gegevens betreffende de feiten werden dus doorgegeven:

- De 5 hoofdcategorieën van delicten (en de subcategorieën ervan) per Brusselse gemeente voor de periode 2005-2012 (gepubliceerd op de site),
- Het totale aantal feiten per gemeente in 2011,
- Het totale aantal feiten van de 5 hoofdcategorieën per gemeente in 2011.

Over de verdachten

Gepubliceerde gegevens

De federale politie publiceert geen enkele informatie over de personen.

Verkregen gegevens

Enkel de geaggregeerde gegevens in de vorm van kruistabellen worden doorgegeven. De categorieën zijn vrij groot om elk risico op de identificatie van de personen te vermijden. Gezien de mogelijke omvang van deze kruistabellen, hebben wij één enkel kalenderjaar geselecteerd (i.e. 2011).

Voorstelling van de categorieën (groot):

- Dit zijn de verschillende leeftijdscategorieën: 0-13; 14-15; 16-17; 18-25; 26+.
- De hoofdcategorieën van delicten zijn dezelfde voor elke gemeente, maar de subcategorieën kunnen variëren van gemeente tot gemeente.
 - o **Diefstal en afpersing** (diefstal met verzwarende omstandigheid; diefstal zonder verzwarende omstandigheid; niet gespecificeerde diefstal; afpersing; andere)
 - o **Schade aan eigendom** (vandalisme; brand en vernieling door ontploffing; vernieling, onbruikbaarmaking, beschadiging)
 - o **Misdrijf tegen de lichamelijke integriteit** (slagen en verwondingen; doodslag; moord; marteling en mishandeling; ...)
 - o **Inbreuken op andere morele waarden en gevoelens** (laster; aantasting van de eer; persoonlijke levenssfeer; nachtlawaai; ...)
 - o **Drugs** (bezit; gebruik; handel; in- en uitvoer; fabricatie).

Voorstelling van de verkregen kruistabellen:

- **Op het gebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, voor het jaar 2011:**
 - leeftijdscategorieën * geslacht
 - leeftijdscategorieën * 5 hoofdcategorieën van inbreuken + subcategorieën (klassen)
 - leeftijdscategorieën * gewest van woonplaats
 - Voor de 5 hoofdcategorieën van inbreuken: leeftijdscategorieën * geslacht
 - Voor de 5 hoofdcategorieën van inbreuken: leeftijdscategorieën * woonplaats (per gewest)

- **Voor elke Brusselse gemeente, voor het jaar 2011:**
 - leeftijdscategorieën * geslacht
 - leeftijdscategorieën * gewest van woonplaats
 - Voor de 5 hoofdcategorieën van inbreuken: leeftijdscategorieën * subcategorieën van misdrijven

Relevantie

De gegevens zijn *a priori* relevant, maar de grootste moeilijkheden situeren zich op het vlak van de toegang hiertoe en het formaat waarin ze worden doorgegeven. Het is evenwel belangrijk te benadrukken dat er geen methode bestaat om het percentage van de registratie van de gegevens betreffende de personen te evalueren. Het is immers niet mogelijk om na te gaan of de 'ontbrekende' gegevens betreffende de personen verband houden met het gebrek aan een geïdentificeerde verdachte of met een registratieprobleem. Dit probleem wat betreft de beoordeling brengt de geldigheid van deze politieke gegevens in het kader van een wetenschappelijke exploitatie, zoals beoogd in dit project, in het gedrang.

Hierbij komt nog dat we geen toegang kunnen hebben tot 'ruwe' gegevens in de vorm van extracties afkomstig van de ANG zelf. Dit hypothekeert de mogelijkheid om relevante statistische analyses te maken zeer sterk.

6. Leveranciersfiche – 'BISA'

Bron

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse, ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, www.bisa.irisnet.be. Het BISA centraliseert, verwerkt en verspreidt de statistische gegevens over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Deze dienst heeft de volgende taken:

- Statistische gegevens over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest verwerken en verspreiden;
- Conjuncturele, structurele en prospectieve sociaal-economische analyses uitvoeren;
- De vragen beantwoorden van iedereen die op zoek is naar kwantitatieve gegevens over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Gepubliceerde gegevens

De indicatoren van het BISA:

- Bevolking;
 - Structuur van de bevolking;
 - Structuur van de huishoudens;
 - Loop van de bevolking
 - + Publicatie: 'Bevolkingsprojecties 2010-2020'
- Gezondheid;
- Economie;
 - Economische activiteit;
 - Ondernemingen;
 - Conjunctuur;
 - Regionale economische vooruitzichten
- Ruimtelijke ordening en vastgoed;
- Veiligheid;
 - Verkeersveiligheid;
 - Interventies van de Dienst voor Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp (DBDMH);
 - Vastgestelde criminele feiten en personeelssterkte van de politiezones in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- Inkomens en uitgaven van de huishoudens;
 - Fiscale statistiek van de inkomens
 - Huishoudbudgetonderzoek;
 - Regionale rekeningen;
 - Lonen
 - + Publicatie: 'Evolutie, kenmerken en verwachtingen van de Brusselse middenklasse'
 - + 'Armoede in Brussel: vaststellingen en evoluties'
- Onderwijs en kinderopvang;
 - Schoolbevolking;
 - Structuren voor kinderopvang;
 - + Publicatie: 'Weerslag van de demografische ontwikkeling op de schoolbevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest'
- Onderzoek en technologie;
- Milieu en energie;
- Toerisme en cultuur;
- Sociale bijstand;
 - Recht op maatschappelijke integratie;
 - Recht op maatschappelijke hulp;
 - Andere vormen van sociale bijstand
- Arbeidsmarkt;

- Bevolking op beroepsactieve leeftijd;
- Werkloosheid;
- Werkende beroepsbevolking;
- Aantal werknemers;
- Lonen;
- Regionale economische vooruitzichten
- Overheidsfinanciën;
- Mobiliteit en vervoer;
- Verkiezingen.

Verkregen gegevens

Het BISA publiceert en update niet alleen regelmatig de gegevens op hun website, maar beantwoordt ook zeer specifieke vragen. Het volstaat hiervoor een mail te sturen naar het algemene adres van het instituut (bisa@sprb.irisnet.be), met duidelijke vermelding van de gewenste gegevens. Het instituut neemt dan in principe binnen de twee werkdagen na de aanvraag contact op. De vereiste termijn om de gegevens te verkrijgen, varieert naargelang de beschikbaarheid van de statistieken en de omvang van de aanvraag.

In het kader van dit project werden de aanvragen voor gegevens per mail naar hen gestuurd en de gevraagde informatie werd steeds binnen een redelijke termijn (maximaal 14 dagen) bezorgd.

De aanvragen voor het BISA betroffen demografische en socio-economische contextuele gegevens waarmee we relevante indicatoren konden opstellen. De meest recente gegevens waren over het algemeen beschikbaar op de site, maar onze vragen hadden betrekking op de jaren daarvoor, namelijk onze referentieperiode (2008-2012). Daarnaast betroffen ze andere categorieën dan diegene die het instituut gebruikt (bv. de leeftijdscategorieën).

Werden gevraagd en verkregen:

- De cijfergegevens betreffende de werkloze werkzoekenden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per gemeente en per leeftijdsklasse (2012, jaarlijks gemiddelde).
- De bevolkingscijfers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest per gemeente voor de jaren 2008 tot 2012.
- De bevolkingscijfers voor de jongeren van 12 t/m 17 jaar en van 18 t/m 25 jaar per gemeente voor dezelfde jaren (en dezelfde gegevens voor de twee andere gewesten en voor het hele land).
- De werkloosheidsgraad per gemeente in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de jaren 2008 tot 2012 (en dezelfde gegevens voor de twee andere gewesten en voor het hele land).
- De werkloosheidsgraad voor de jongeren (<25 jaar) per gemeente in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor de jaren 2008 tot 2012 (en dezelfde gegevens voor de twee andere gewesten en voor het hele land).
- Het gemiddelde totale netto belastbaar inkomen per inwoner per gemeente: inkomstenjaar 2008-2011 (en dezelfde gegevens voor de twee andere gewesten en voor het hele land).
- Het aantal begunstigden van het leefloon per gemeente: 2008-2012 (en dezelfde gegevens voor de twee andere gewesten en voor het hele land).

Relevantie

Het BISA is een erg relevante bron voor wat betreft contextuele gegevens (sociaaldemografisch en economisch) voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Heel wat actuele cijfergegevens zijn online beschikbaar en vaak geaggregeerd per gemeente, wat bijzonder interessant is voor dit project.

Anderzijds staan vaak enkel de meest recente gegevens online. De oudere gegevens moeten dus uitdrukkelijk bij het BISA worden aangevraagd. Aangezien dit project over de periode 2008-2012 gaat, hebben we vaak de gegevens voor de jaren 2008 tot 2011 moeten aanvragen. Bovendien zijn de door het BISA gemobiliseerde categorieën niet altijd de meest relevante voor ons project, maar andere onderverdelingen kunnen worden aangevraagd.

7. Besluit

Deze leveranciersfiches beantwoorden aan module 2 van het onderzoeksproject en zijn bedoeld om de opdrachtgegevens van het onderzoek inzicht te bieden in de beschikbare institutionele gegevens, de manier om ze te verkrijgen en de geldigheid en relevantie ervan om 'de geregistreerde jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest' te bestuderen.

De opmaak van deze fiches was in de eerste plaats nodig om de gegevens in de vorm van 'ruwe' gegevensbestanden (REA, PJP) of reeds verwerkte, geaggregeerde gegevens (politie, BISA) te bekomen. Zoals ook vermeld in hoofdstuk 1 van dit eerste deel moesten zowel de onderzoeker als de 'beheerders' van de gegevensbanken hiervoor belangrijke stappen en heel wat werk verrichten. De opgestelde fiches zijn veel uitgebreider voor de REA- en PJP-extracties, want dit zijn reële extracties van 'ruwe' gegevens. Hierdoor kunnen alle aanwezige variabelen in de extractie worden onderzocht en zijn diverse bewerkingen mogelijk om de gegevens bruikbaar te maken met het oog op de projectdoelstellingen.

We moeten dit eerste belangrijke kenmerk van de onderzochte kwantitatieve gegevens dus onder de aandacht brengen. Het 'ruwe' of 'reeds verwerkte' karakter van de gegevens zal een bepalende invloed hebben op de eventuele latere analyses. Enkel de extracties afkomstig van REA en PJP maken echte statistische analyses mogelijk, zoals uitgevoerd in het tweede deel van dit rapport.

Een ander essentieel te evalueren element is de gemobiliseerde rekeneenheid in de verschillende gegevensbanken. Dit is immers het allereerste element dat moet worden geïdentificeerd alvorens de andere variabelen te onderzoeken en te beoordelen. De institutionele cijfergegevens werden dan ook uitgebreid geanalyseerd op het vlak van zaken en delicten, en minder op het vlak van personen. Dit onderscheid zal verder worden uitgewerkt in het tweede deel van dit rapport.

De organisatie en structuur van de gegevensbanken zijn eveneens van kapitaal belang. Ze zijn niet ontworpen met het oog op een gebruik zoals bedoeld in het kader van dit project, maar met hoofdzakelijk administratieve doeleinden. Vandaar dat we heel wat informatie aanzienlijk moesten bewerken opdat ze voor wetenschappelijke doeleinden 'bruikbaar' zou zijn. We benadrukken evenwel dat deze vaststelling absoluut logisch is, want het is niet haalbaar om een gegevensregistratie uit te werken die kan worden gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek waarvan de onderwerpen, onderzoeksvragen en methodologische benaderingen vaak heel erg verschillen. De gegevens betreffende de feiten die op het Brusselse grondgebied of door Brusselse jongeren werden gepleegd, zijn immers niet als dusdanig voorhanden en vereisen grote inspanningen op het vlak van identificatie, evaluatie en selectie van de variabelen. Daarna vereist de verkregen 'ruwe' extractie nog een aantal bewerkingen om de variabelen relevant en 'bruikbaar' te maken. We denken hierbij in het bijzonder aan de REA- en PJP-gegevens betreffende de leeftijd van de geregistreerde personen, het type geregistreerde feit in de vorm van een preventiecode, enz.

Ook het formaat van de variabelen is een beslissend element. Sommige variabelen moeten grondig worden 'onderverdeeld' of 'opgeschoond' om leesbaar en begrijpbaar te zijn en om dus te kunnen worden geëvalueerd. Deze stappen zijn noodzakelijk, maar garanderen geenszins de betrouwbaarheid van de variabele. Een 'bruikbare' variabele kan uiteindelijk dus toch niet zo betrouwbaar en weinig relevant blijken. Andere variabelen kunnen sneller worden geïdentificeerd als

weinig relevant omwille van hun formaat. Dit is het geval van de variabelen met 'vrij veld': de waarden zijn zodanig heterogeen dat ze statistisch niet bruikbaar zijn.

Deze leveranciersfiches hebben het tevens mogelijk gemaakt om de verschillende variabelen in verschillende categorieën te klasseren: 'primaire' en 'secundaire' variabelen; 'gebruikte' variabelen, 'bruikbare' variabelen en 'weinig relevante' variabelen in het kader van het project. Dankzij deze zeer 'technische' onderverdeling kunnen de nuttige variabelen voor de latere analyses snel worden uitgelicht en kan worden bepaald of deze als dusdanig in de gegevensbank staan of als ze het gevolg zijn van de grote inspanningen die de analisten hebben geleverd in het kader van de aan hun gerichte extractievragen.

Qua aanbevelingen kunnen wij enkel maar de nadruk leggen op het belang van een nog betere registratiekwaliteit van de gegevens, in het bijzonder voor de gegevens betreffende de personen, die minder vaak door de 'beheerders' worden benut. We denken in het bijzonder aan de gegevens betreffende de woonplaats van de verdachten, die voor de minderjarigen gebrekkiger zijn dan voor de meerderjarigen, en aan de gegevens betreffende de pleegplaats. Het lijkt ons belangrijk om aan te dringen op het probleem van de niet-toegankelijke 'ruwe' gegevens van dit type, afkomstig van de ANG.

Wat de registratiekwaliteit van bepaalde variabelen betreft, zijn wij niet in staat om enige hypothese te formuleren, want we beschikken over onvoldoende elementen over de organisatie en de realisatie van deze registraties in elk gerechtelijke arrondissement van het land. Pistes die mogelijk bepaalde tekortkomingen uitleggen, zouden eventueel in de toekomst kunnen opduiken naar aanleiding van empirische, kwalitatieve inspanningen van de actoren die belast zijn met de registratie van de gegevens in elk gerechtelijke arrondissement.

Nota van de statistische analysten

Beschikbare annex op verzoek

STATISTISCH ANALISTEN, *Begeleidende nota bij de gegevensextractie gevraagd door het NICC in het kader van het onderzoeksproject « Evaluatie van de jeugddelinquentie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest »*, College van Procureurs-generaal, note interne non publiée, Bruxelles, juillet 2013, 50p.

Collection des rapports et notes de recherche
Collectie van onderzoeksrapporten en onderzoeksnota's

Actualisée en mai 2015 – Geactualiseerd in mei 2015

- N°38 MINE, B., ROBERT, L., *Recidive na een rechterlijke beslissing. Nationale cijfers op basis van het Centraal Strafregister. La récidive après une décision judiciaire. Des chiffres nationaux sur la base du Casier judiciaire central.*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie/Operationele Directie Criminologie, Bruxelles/Brussel, Mai 2015, 62 p.
- N°37 RAVIER, I., *l'évolution des signalements de mineurs pour faits qualifiés infraction : quelles pistes de compréhension ?*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie/Operationele Directie Criminologie, Bruxelles/Brussel, Mai 2015, 56 p.
- N°36 JONCKHEERE, A., *Le rôle et l'organisation des greffiers d'instruction.*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie/Operationele Directie Criminologie, Bruxelles/Brussel, Septembre 2014, 76 p.
- N°35 MAHIEU, V., LEMONNE, A. (dir.), VANNESTE, C. (dir.), *Projet de recherche portant sur le développement d'un outil d'aide à la décision en matière de violences entre partenaires. Projet réalisé dans le cadre d'une collaboration avec l'équipe de l'Institut Thomas More Kempen.*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie/Operationele Directie Criminologie, Bruxelles/Brussel, Avril 2014, 99 p.
- N°34 DACHY, A., BOLIVAR, D., LEMONNE, A. (dir.), VANNESTE, C. (dir.), *Implementing a better response to victims' needs. Handbook accomplished in the framework of the project « Restorative justice, Urban Security and Social Inclusion : a new European approach » JUST/2010/JPEN/1601. Financed by CRIMINAL JUSTICE Programme EU 2008-2010*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie/Operationele Directie Criminologie, Bruxelles/Brussel, 2012, 103 p.
- N°33 MINE, B., ROBERT, L., JONCKHEERE, A. (DIR.), MAES, E. (dir.), *Analyse des processus de travail de la Direction Gestion de la détention et des directions pénitentiaires locales dans le cadre de la formulation d'avis et de la prise de décisions en matière de modalités d'exécution des peines/Analyse van werkprocessen van de Directie Detentiebeheer en lokale gevangenisdirecties in het kader van de advies- en besluitvorming inzake bijzondere strafuitvoeringsmodaliteiten*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie/Operationele Directie Criminologie, Bruxelles/Brussel, février/februari 2013, 370 p.
- N°32b GILBERT, E., MAHIEU, V., GOEDSEELS, E. (PROM.), RAVIER, I. (PROM.), *Onderzoek naar de beslissingen van jeugdrechters/jeugdrechtbanken in MOF-zaken*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, Onderzoeksrapport, Brussel, september 2012, 189 p.
- N°32a GILBERT, E., MAHIEU, V., GOEDSEELS, E. (DIR.), RAVIER, I. (DIR.), *Recherche relative aux décisions des juges/tribunaux de la jeunesse dans les affaires de faits qualifiés infractions*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie, Rapport final de recherche, Bruxelles, septembre 2012, 189 p.

- N°31 MAHIEU, V., VANDERSTRAETEN, B., LEMONNE, A. (dir.), *Evaluation du Forum national pour une politique en faveur des victimes/ Evaluatie van het Nationaal Forum voor Slachtofferbeleid. Rapport final/Eindrapport(bilingue)*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Operationele Directie Criminologie/Direction Opérationnelle de Criminologie, Brussel/Bruxelles, février/februari 2012, 220 p + annexes.
- N°30 ADELAIRE K., REYNAERT J.-F., NISEN L., *Recherche relative au système de rémunération de l'aide juridique de deuxième ligne*, MINCKE C., SHOENAERS F. (dir.), Centre de recherche et d'interventions sociologiques de l'Université de Liège / Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie, Bruxelles, septembre 2012, 156 p + annexes.
- N°29 JEUNIAUX, P, RENARD, B. (dir), *Les dépenses en matière d'expertises génétiques dans le système pénal belge, de 2000 à 2010*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Rapport final de recherche, Bruxelles, janvier 2012, 185 p.
- N°28 JONCKHEERE, A., *La (mise en) liberté sous conditions : usages et durée d'une mesure alternative à la détention préventive (2005-2009). Note de recherche dans le cadre de l'exploitation scientifique de SIPAR, la base de données des maisons de justice*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie, Bruxelles, février 2012, 12p.
- N°27 ROBERT, L., MAES, E. (dir.), *Wederopsluiting na vrijlating uit de gevangenis*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, Brussel, 27 januari 2012, 151p. + bijl.
- N°26 DEVRESSE (dir.), M.-S., ROBERT, L., VANNESTE, C. (dir.), coll. HELLEMANS, A., *Onderzoek inzake de classificatie van en de vraag naar regimes binnen de strafinrichtingen/Recherche relative à la classification et à la question des régimes au sein des établissements pénitentiaires*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Operationele Directie Criminologie/Direction Opérationnelle de Criminologie, Brussel/Bruxelles, 2011, 276 p.
- N°25 MINE, B., VANNESTE, C. (dir.), *Recherche relative aux conditions de faisabilité d'une articulation des bases de données statistiques sous la forme d'un « Datawarehouse »*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie, Bruxelles, décembre 2011, 220 p.
- N°24b BURSENS, D., VANNESTE, C. (dir.), *La médiation pénale. Note de recherche dans le cadre de l'exploitation scientifique de SIPAR, la base de données des maisons de justice*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Direction Opérationnelle de Criminologie, Bruxelles, mai 2011, 38 p.
- N°24a BURSENS, D., VANNESTE, C. (dir.), *Bemiddeling in strafzaken. Onderzoeksnota in het kader van de wetenschappelijke exploitatie van SIPAR, databank van de justitiehuisen*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Operationele Directie Criminologie, Brussel, mei 2011, 38 p.
- N°23 DE MAN, C., MAES, E. (dir.), MINE, B., VAN BRAKEL, R., *Toepassingsmogelijkheden van het elektronisch toezicht in het kader van de voorlopige hechtenis – Possibilités d'application de la surveillance électronique dans le cadre de la détention préventive*, Eindrapport - Rapport final, Brussel/Bruxelles, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Operationele Directie Criminologie/Direction Opérationnelle de Criminologie, december/décembre 2009, 304 p. + bijlagen/annexes.
- N° 22 HEYLEN B., RAVIER I., SCHOFFELLEN J., VANNESTE C. (dir.), *Une recherche évaluative d'un centre fermé pour mineurs, le centre « De Grubbe » à Everberg/Evaluatieonderzoek van een gesloten instelling voor jongeren, centrum « De Grubbe » te Everberg*, Rapport

final/Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, 2009, 193 p.

- N° 21b JONCKHEERE A., VANNESTE C. (dir.), *Wetenschappelijke exploitatie van SIPAR, de databank van de justitiehuizen. Analyse van de gegevens betreffende het jaar 2006*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, februari 2009, 111 p.
- N° 21 JONCKHEERE A., VANNESTE C. (dir.), *Recherche relative à l'exploitation scientifique de SIPAR, la base de données des maisons de justice. Analyse de données relatives à l'année 2006*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, juillet 2008, 141 p.
- N° 20b GOEDSEELS E., DETRY I., VANNESTE C. (dir.), *Recherche relative à l'exploitation scientifique des données disponibles en matière de protection de la jeunesse et de délinquance juvénile, Premier rapport, Analyse du flux des affaires entrées au niveau des parquets de la jeunesse en 2005*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, juillet 2007, 112 p. + annexes.
- N° 20a GOODSEELS E., DETRY I., VANNESTE C. (dir.), *Onderzoek met betrekking tot de productie en wetenschappelijke exploitatie van cijfergegevens aangaande jeugddelinquentie en jeugdbescherming, Eerste onderzoeksrapport, Analyse van de instroom op de jeugdparketten voor het jaar 2005*, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, juli 2007, 116 p. + bijlagen.
- N° 19b LEMONNE A., VAN CAMP T., VANFRAECHEM I., VANNESTE C. (dir.), *Onderzoek met betrekking tot de evaluatie van de voorzieningen ten behoeve van slachtoffers van inbreuken*, Eindrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, juli 2007, 356 p. + bijlagen.
- N° 19a LEMONNE A., VAN CAMP T., VANFRAECHEM I., VANNESTE C. (dir.), *Recherche relative à l'évaluation des dispositifs mis en place à l'égard des victimes d'infraction*, Rapport final, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, juillet 2007, 354 p. + annexes.
- N° 18 MAES E., i.s.m. het Directoraat-generaal Uitvoering van Straffen en Maatregelen (DELTENRE, S. en VAN DEN BERGH, W.), *Strafbedijfering en -uitvoering in België anno 2006. Analyse van de actuele praktijk en voorstelling van enkele alternatieve denkpistes*, Onderzoeksnota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, 26 september 2006, 37 p. + bijlagen.
- N° 17 MAES E., *Proeve van werklasmeting van de toekomstige strafuitvoeringsrechtbanken. Een simulatie-oefening op basis van data in verband met de strafuitvoeringspraxis tijdens het jaar 2004*, Onderzoeksnota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, 13 december 2005 (met aanvulling d.d. 19 mei 2006: tabel in bijlage), 10 p. + bijlagen.
- N° 16b JONCKHEERE A., VANNESTE C. (dir.), *Onderzoek met betrekking tot de wetenschappelijke exploitatie van het gegevensbestand betreffende de justitiehuizen – SIPAR*, Eerste rapport (vertaling uit het Frans), Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, december 2006, 83 p.
- N° 16a JONCKHEERE A., VANNESTE C. (dir.), *Recherche relative à l'exploitation scientifique des bases de données existantes au sein des Maisons de justice – SIPAR*, Premier rapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, décembre 2006, 77 p.

- N° 15b RENARD B., VANNESTE C. (dir.), *Het statuut van de deskundige in strafzaken*, Eindrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, december 2005, (gedeeltelijke vertaling, april 2006), 86 p.
- N° 15a RENARD B., VANNESTE C. (dir.), *Le statut de l'expert en matière pénale*, Rapport final de recherche, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, décembre 2005, 405 p.
- N° 14 GOOSSENS F., MAES E., DELTENRE S., VANNESTE C. (dir.), *Projet de recherche relatif à l'introduction de la surveillance électronique comme peine autonome/Onderzoeksproject inzake de invoering van het elektronisch toezicht als autonome straf*, Rapport final de recherche/Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, octobre/oktober 2005, 204 p. + bijlagen/annexes.
- N° 13 DAENINCK P., DELTENRE S., JONCKHEERE A., MAES E., VANNESTE C. (dir.), *Analyse des moyens juridiques susceptibles de réduire la détention préventive/Analyse van de juridische mogelijkheden om de toepassing van de voorlopige hechtenis te verminderen*, Rapport final de recherche/Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, mars/maart 2005, 367 p.
- N° 12 RENARD B., DELTENRE S., *L'expertise en matière pénale – Phase 1: Cartographie des pratiques*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Rapport final de recherche, Bruxelles, juin 2003, 138 p. + annexes.
- N° 11 DELTENRE S., MAES E., *Analyse statistique sur base de données de condamnations: plus-value et applications concrètes/Statistische analyse aan de hand van de veroordelingsgegevens: meerwaarde en praktijkvoorbeeld*, Notes de recherche/Onderzoeksnota's, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Bruxelles/Brussel, 2000-2002.
- N° 10 MAES E., *Studie van de evolutie van de gedetineerdenpopulatie volgens misdrijfcategorie (1980-1998)*, Onderzoeksnota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, september 2001, 15 p. + bijlagen.
- N° 9 DELTENRE S., MAES E., *Effectmeting van enkele mogelijke wetswijzigingen op het vlak van de voorlopige hechtenis/Simulations de l'impact de quelques modifications législatives en matière de détention préventive*, Onderzoeksnota's/Notes de recherche, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Brussel/Bruxelles, 2001.
- N° 8b VANNESTE C., *De beslissingen genomen door de parketmagistraten en de jeugdrechters ten aanzien van delinquente minderjarigen*, Eindrapport (vertaling), Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, dec. 2001, 206 p. + bijlagen.
- N° 8a VANNESTE C., *Les décisions prises par les magistrats du parquet et les juges de la jeunesse à l'égard des mineurs délinquants*, Rapport final de recherche, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, juin 2001, 205 p. + annexes.
- N° 7 RENARD B., *L'usage du polygraphe en procédure pénale; analyse procédurale, Note d'étude – Partie III de l'avis pour le Ministre de la Justice et le Collège des Procureurs généraux sur l'usage du polygraphe en procédure pénale belge*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Bruxelles, septembre 2000, 59-80 p.
- N° 6 MAES E., DUPIRE V., TORO F., VANNESTE C. (dir.), *De V.I.-commissies in actie. Onderzoek naar de werking van de in het kader van de nieuwe V.I.-wetgeving (wetten van 5 en 18 maart 1998) opgerichte commissies voor de voorwaardelijke invrijheidstelling/Les commissions de libération conditionnelle en action. Recherche sur le fonctionnement des commissions de*

libération conditionnelle créées dans le cadre de la nouvelle réglementation sur la libération conditionnelle (lois des 5 et 18 mars 1998), Eindrapport/Rapport final de recherche, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie/Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Brussel/Bruxelles, augustus/août 2000, 355 p. + bijlagen/annexes.

- N° 5 MORMONT, C. (DIR.), VANNESTE, C. (DIR.), TORO, F., MARSDEN, E., SNIJDERS, J., *Etude comparative dans les 15 pays de l'Union Européenne relative au statut et modalités de l'expertise des personnes présumées ou avérées abuseurs sexuels*, Rapport final de la recherche co-financée par la Commission Européenne et le Ministère de la Justice belge, Programme européen STOP, Université de Liège et Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, octobre 1999, 192 p. + résumés en néerlandais (11 p.) et anglais (11 p).
- N° 4 RENARD B., VANDERBORGHT J., *Recherche Proactive, révélateur d'une approche nouvelle? Etude relative à la recherche proactive dans le cadre de la lutte contre la criminalité organisée Proactieve Recherche, exponent van een vernieuwde aanpak? Onderzoek naar de proactieve recherche in de strijd tegen de georganiseerde criminaliteit*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, Rapport final de recherche/Eindrapport, Bruxelles/Brussel, septembre/september 1999, 386 p.
- N° 3 SNACKEN S. (dir.), DELTENRE S., RAES A., VANNESTE C., VERHAEGHE P., *Recherche qualitative sur l'application de la détention préventive et de la liberté sous conditions/Kwalitatief onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden*, Rapport final de recherche/Eindrapport, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie/Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie/Vrije Universiteit Brussel, Bruxelles/Brussel, 1999, 244 p.
- N° 2 SNACKEN S. (dir.), DE BUCK K., D'HAENENS K., RAES A., VERHAEGHE P., *Onderzoek naar de toepassing van de voorlopige hechtenis en de vrijheid onder voorwaarden*, Eindrapport, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie/Vrije Universiteit Brussel, Brussel, 1997, 174 p.
- N° 1 DE BUCK K., D'HAENENS K., *Electronic Monitoring*, Studienota, Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie, Hoofdafdeling Criminologie, 1996, 40 p.

**Direction Opérationnelle de Criminologie
Operationele Directie Criminologie**

**TOUR DES FINANCES/FINANCIETOREN
7ème étage / 7de verd. – bte/bus 71**

**Bd du Jardin Botanique / Kruidtuinlaan 50
B-1000 Bruxelles/Brussel**

<http://incc.fgov.be> <http://nicc.fgov.be>